

MINISTERSTVO
PÔDOHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ZELENÁ SPRÁVA

SPRÁVA
O POĽNOHOSPODÁRSTVE
A POTRAVINÁRSTVE
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE
ZA ROK **2023**

Správu o poľnohospodárstve a potravinárstve
v Slovenskej republike za rok 2023 vypracovalo:
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- Sekcia stratégií, analýz a prierezových činností.

Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve
v Slovenskej republike za rok 2023

Vydavateľ: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Použité fotografie: Shutterstock
Grafické spracovanie a tlač: FORMÁT PLUS spol. s r.o., Bratislava
Náklad: 150 ks

2024
© Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

ISBN 978-80-89738-43-4

MINISTERSTVO
PÔDOHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2023

ZELENÁ SPRÁVA

BRATISLAVA 2024

OBSAH

1. POSTAVENIE POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA V HOSPODÁRSTVE SR	7
2. EKONOMICKÉ VÝSLEDKY	13
2.1. Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu	13
2.2. Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe	14
2.2.1 Úvery	18
2.2.2. Dane	21
2.2.3. Poistenie	23
2.2.4. Výsledky hospodárenia poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností	26
2.2.5. Výsledky hospodárenia samostatne hospodáriacich roľníkov	30
2.3. Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle	33
3. VÝROBA A AGROPOTRAVINÁRSKY TRH	39
3.1. Hrubá poľnohospodárska produkcia	39
3.1.1. Rastlinná výroba	39
3.1.2. Živočíšna výroba	48
3.1.3. Akvakultúra	53
3.2. Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu	58
3.3. Výroba potravín	64
3.4. Spotreba potravín	67
3.5. Bezpečnosť a kvalita potravín	71
4. ZAHRANIČNÝ OBCHOD S POĽNOHOSPODÁRSKYMÍ A POTRAVINÁRSKYMÍ VÝROBKAMI	77
4.1 Agropotravinársky zahraničný obchod SR v roku 2023	77
4.2 Výrobová štruktúra zahraničného obchodu	79
4.3 Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu	82
5. VÝROBNÉ VSTUPY DO POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA	85
5.1. Vstupy do poľnohospodárstva	85
5.2. Investície do potravinárskeho priemyslu	93
6. ŠTRUKTURÁLNE ZMENY A VLASTNÍCKE VZŤAHY	99
6.1. Podnikateľská štruktúra	99
6.2. Štruktúra poľnohospodárskej pôdy a trh s pôdou	102
6.3. Usporiadúvanie pozemkového vlastníctva	105
6.4. Pracovné sily	107
6.5. Produkcia biomasy a obnoviteľných zdrojov energie	112
6.6. Ekologická poľnohospodárska výroba	114

7. VPLYV POĽNOHOSPODÁRSTVA NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	121
7.1. Čerpanie prírodných zdrojov v poľnohospodárstve	121
7.2. Vplyv poľnohospodárstva na znečisťovanie ovzdušia a vôd	122
7.3. Finančné ukazovatele súvisiace s ochranou životného prostredia	127
8. VÝDAVKY NA POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA	129
8.1. Organizácia trhu s agrárnymi komoditami vrátane sektorových intervencií SP SPP 2023-2027	129
8.2. Priame platby	131
8.3. Rozvoj vidieka PRV SR 2014-2022 a intervencie na rozvoj vidieka SP SPP 2023-2027	136
8.4. Operačný program Rybné hospodárstvo	138
8.5. Štátna pomoc a národné podpory	139
8.6. Celková podpora poľnohospodárstva a potravinárstva	143
9. VEDA, VÝSKUM, VZDELÁVANIE A PORADENSTVO V POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE	147
9.1. Veda a výskum	147
9.2. Vzdelávanie	150
9.3. Celoživotné vzdelávanie zabezpečené Inštitútom vzdelávania veterinárnych lekárov	158
10. ZOZNAM PRÁVNÝCH PREDPISOV	163
11. POĽNOHOSPODÁRSTVO A POTRAVINÁRSTVO KRAJÍN EURÓPSKEJ ÚNIE	167
12. ZÁVERY A ODPORÚČANIA	175
12.1. Závery	175
12.2. Odporúčania	177
13. ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	181
14. PRÍLOHOVÉ TABULKY	187

Vážení čitatelia,

Správu o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike (tzv. Zelenú správu) pripravuje rezort pôdohospodárstva a rozvoja vidieka každoročne už od roku 1993. Tento rok sa k Vám dostáva v poradí jej 32. vydanie v plnej verzii.

Zelená správa informuje o situácii v poľnohospodárstve a potravinárstve na Slovensku, o medziročnom vývoji, výrobe a trhu, ekonomicko-finančnej situácii podnikateľských subjektov, rozvoji vidieka, regionálnom rozvoji, ale aj o postavení poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR a tiež v rámci krajín EÚ.

V roku 2023 podiel pôdohospodárstva na makroekonomických ukazovateľoch hospodárstva SR pri väčšine hodnotených ukazovateľoch rástol. V porovnaní s rokom 2022 podiel klesol len pri tvorbe hrubého fixného kapitálu a zamestnanosti.

Podľa predbežných údajov za rok 2023 hrubá poľnohospodárska produkcia vyjadrená v bežných cenách klesla o 4,8 % v dôsledku poklesu hrubej rastlinnej produkcie o 13,0 % a nárastu hrubej živočíšnej produkcie o 12,0 %.

Poľnohospodárska prvovýroba podľa predbežných údajov dosiahla kladný výsledok hospodárenia pred zdanením vo výške 228,2 mil. €. Medziročne jeho úroveň klesla o 141,6 mil. €. Potravinársky priemysel dosiahol podľa predbežných údajov ŠÚ SR kladný výsledok hospodárenia pred zdanením vo výške 437,9 mil. €. Medziročne jeho úroveň vzrástla o 143,6 mil. €.

Mzdový vývoj bol v poľnohospodárstve aj potravinárstve pozitívny, avšak mzdová disparita medzi oboma odvetviami a hospodárstvom SR pretrváva.

U agropotravinárskeho zahraničného obchodu z dôvodu vyššej dynamiky nárastu hodnoty dovozu v porovnaní s vývozom, viedla vyššia celková hodnota dovozu v porovnaní s vývozom k prehĺbeniu negatívnej obchodnej bilancie o 321 mil. € a celkové záporné saldo dosiahlo - 2 238 mil. €.

Celkové výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v roku 2023 predstavovali 807,84 mil. € a medziročne vzrástli o 9,6 %. Najväčší podiel na celkových výdavkoch tvorili výdavky na priame platby (40,1 %) a Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 (28,3 %).

Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka patria k rozhodujúcim faktorom kvality a rôznorodosti našej krajiny a jej životného prostredia. Bez podpory poľnohospodárstva a rozvoja vidieka by mnohé oblasti Slovenska čelili značným hospodárskym, sociálnym a ekologickým problémom.

V rámci Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023 – 2027 bolo implementovaných deväť spoločných strategických cieľov, tri ekonomické, tri environmentálne a tri sociálne ciele, ktoré Európska komisia uviedla v legislatívnom návrhu novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Prijatím tohto kombinovaného a ambiciózneho prístupu spolu s využitím najnovšieho pokroku v oblasti znalostí a inovácií sa snaží Európska komisia dosiahnuť udržateľný systém poľnohospodárstva v EÚ a jeho zosúladenie s Európskou zelenou dohodou, ktorej cieľom je vytvoriť pre Európu inkluzívnu a konkurencieschopnú budúcnosť šetrnú k životnému prostrediu.

V novembri 2023 bola vykonávacím rozhodnutím Komisie (EÚ) schválená 1. modifikácia SP SPP 2023-2027, súčasťou ktorej boli zmeny v oblasti definície aktívneho poľnohospodára, noriem dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu (GAEC), ekoschémy, agrolesníckych systémov a sektorových intervencií.

Richard Takáč
minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

1. POSTAVENIE POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA V HOSPODÁRSTVE SR

Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR¹

Medziročný rast cien v priemere za celý rok 2023 dosiahol úroveň 10,5 %, čo je štvrtá najvyššia hodnota v 30-ročnej histórii samostatného Slovenska. Maximum **inflácia** zaznamenala vo februári 2023 na úrovni 15,4 % a v decembri 2023 sa dostala na úroveň 5,9 %. K poklesu celkovej inflácie prispeli najmä zmrazené regulované ceny energií pre domácnosti, ktoré boli aj naďalej dotované zo štátneho rozpočtu, a ceny potravín. Podiel výdavkov na potraviny tvorí v spotrebnom koši takmer 24 %, tzn. že akákoľvek aj malá zmena v cenách potravín sa významne prejaví na výdavkoch spotrebiteľov.

Na prudkú akceleráciu inflácie reagovala Európska centrálna banka a ďalšie centrálné banky rastom úrokových sadzieb. S ohľadom na pokračujúce spomaľovanie inflácie a pomerne slabú dynamiku ekonomického rastu v eurozóne je možné predpokladať, že úrokové sadzby na peňažnom trhu dosiahli svoj vrchol na prelome rokov 2023/2024.

Rast ekonomiky Slovenska meraný **hrubým domácom produktom** v roku 2023 spomalil na úroveň 1,6 % (v stálych cenách). Z hľadiska jednotlivých zložiek dopytu je oproti predošlým rokom výraznou zmenou pokles spotreby domácností, nakoľko domácnosti sa vybrali cestou väčšieho šetrenia na úkor mŕňania. Zároveň slovenská ekonomika je významne ovplyvnená zahraničným dopytom, ktorý bol rovnako v útlme, keďže firmy v eurozóne balansovali na pokraji recesie.

Aj napriek postupnému zotavovaniu sa trhu práce sa ani po takmer troch rokoch od vypuknutia pandémie nedostala úroveň zamestnanosti na úroveň z konca roka 2019. Prispel k tomu aj väčší odchod ľudí do predčasného dôchodku. Zamestnať sa však podarilo viac neaktívnych ľudí a veľký počet pracujúcich cudzincov, ktorí ku koncu roka 2023 prekonal hranicu 100 tisíc. **Počet pracujúcich** v hospodárstve SR v priemere za rok 2023 dosiahol úroveň 2 610 tis. osôb, čo predstavuje nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 0,2 %. **Miera nezamestnanosti** v roku 2023 medziročne klesla (o 0,3 p. b.) a dosiahla úroveň 5,8 %. Za týmto pozitívnym vývojom bol čiastočne aj rast **nominálnych miezd** medziročne v priemere o 9,7 %, pričom priemerná mesačná mzda zamestnanca dosiahla úroveň 1 430 €.

Saldo **zahraničného obchodu** za rok 2023 bolo podľa predbežných výsledkov aktívne v objeme 1,9 mld. €, oproti roku 2022 ide o navýšenie o 8,5 mld. €.

Objem investícií, ktoré sa premietajú do **tvorby hrubého fixného kapitálu**, sa v rámci roku 2023 zdynamizoval. Najviac peňažných prostriedkov na nadobudnutie tvorby hrubého fixného kapitálu sa investovalo vo verejnej správe a obrane. Druhý najvyšší objem investícií smeroval do priemyselnej výroby.

¹ Kapitola vypracovaná s využitím publikácie Štatistická správa o hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2022, ŠÚ SR

Tab. 1 Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR

Ukazovateľ	2022	2023	Rozdiel 2023-2022
HDP ¹ (bežné ceny) v mld. €	110,1	122,9	12,8
HDP ¹ (stále ceny) ² v mld. €	100,2	101,6	1,4
Tempo rastu HDP ¹ (bežné ceny) - medziročná zmena v %	8,0	11,7	
Tempo rastu HDP ¹ (stále ceny) ² - medziročná zmena v %	0,4	1,4	
Miera inflácie ³ v %	12,8	10,5	-2,3
Saldo zahraničného obchodu ⁴ v mld. €	-6,5	1,9	8,5
Počet pracujúcich podľa VZPS ⁵ - medziročná zmena v %	1,7	0,2	
Miera nezamestnanosti ⁶ podľa VZPS v %	6,1	5,8	-0,3
Zmena priem. mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve (nominálna mzda) v %	7,7	9,7	
Zmena priem. mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve (reálna mzda) v %	-4,5	-0,7	
Bilancia bežného účtu k HDP ⁷ v %	-7,3	-1,6	5,7
Tvorba hrubého fixného kapitálu SR (bežné ceny) - medziročná zmena v %	8,0	27,4	
Tvorba hrubého fixného kapitálu SR (stále ceny) - medziročná zmena v %	-1,9	16,6	

Prameň:

ŠÚ SR: DataCube / Makroekonomické štatistiky / Národné účty / Kľúčové ukazovatele / HDP - ročné údaje / Revidované a predbežné ročné údaje HDP; dáta sú v súlade s jesennou revíziou národných účtov 2024.

NBS - Ekonomický a menový vývoj (zima 2023, jar 2024) / Aktuálny vývoj makroekonomických ukazovateľov

Výpracoval: MPRV SR

Poznámky:

¹⁾ metodika ESA 2010, údaje od roku 2022 sú spresnenými štvrťročnými odhadmi, údaje za rok 2022 sú polodefinítívne; údaje za rok 2023 sú predbežné

²⁾ v stálych cenách vypočítaných reťazným objemom k referenčnému roku 2020

³⁾ počítaná zo spotrebiteľských cien, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh

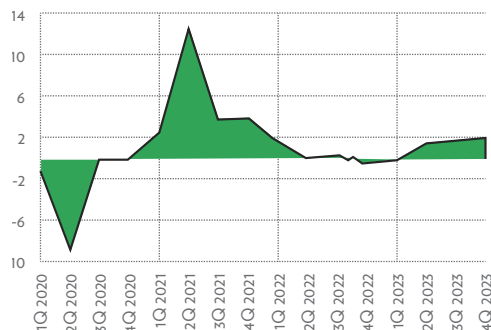
⁴⁾ bežné ceny, hodnoty typu FOB (zahŕňa transakčnú hodnotu tovaru a hodnotu služieb (doprava a poistenie) spojených s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny); bežné ceny, hodnoty typu FOB (hodnota zahŕňa transakčnú hodnotu tovaru a hodnotu služieb napr. doprava, poistenie, prekládka, skladovanie tovaru a pod. spojených s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny); údaje za rok 2022 sú definitívne, za rok 2023 sú predbežné

⁵⁾ pracujúci v zmysle novej metodiky VZPS (výberového zisťovania pracovných síl) platnej v EÚ od roku 2021 (IESS) sú všetky osoby vo veku od 15 do 89 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat, odmenu alebo pracovnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na materskej alebo rodičovskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky nie celého podniku; na výpočet indexov za rok 2021 boli použité údaje za rok 2020 upravené spôsobom, ktorý v maximálne možnej miere zodpovedá novej metodike

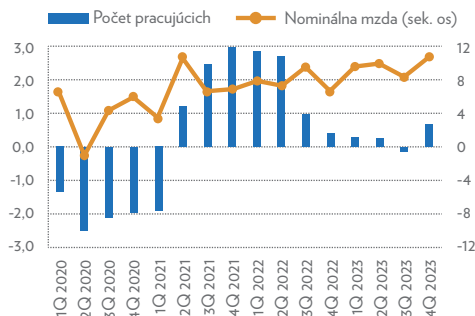
⁶⁾ v percentách vyjadrený podiel počtu nezamestnaných z ekonomicky aktívneho obyvateľstva

⁷⁾ zdrojom dát je NBS (uvedené vyššie)

Graf 1 Vývoj HDP v stálych cenách*

Graf 2 Vývoj počtu pracujúcich** a nom. mzdy

Poznámky: Obidva grafy zobrazujú % zmenu v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka

*vývoj HDP v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2020

** podľa VZPS; nom. – nominálna

Prameň: ŠÚ SR; Vyracoval: MPRV SR

Vývoj hlavných ukazovateľov pôdohospodárstva¹ a potravinárstva²

Z údajov ŠÚ SR vyplýva, že hlavné ekonomické ukazovatele³ v **pôdohospodárstve SR** v roku 2023 v porovnaní s rokom 2022 prevažne mierne rástli s výnimkou malého poklesu podielu na tvorbe hrubého fixného kapitálu a zamestnanosti. Významným sa javí nárast podielu pôdohospodárstva na hrubej pridanej hodnote hospodárstva SR v stálych cenách (+0,27 p. b.) a taktiež nárast podielu na medzispotrebe (+0,32 p. b. v stálych cenách a +0,26 p. b. v bežných cenách). Najväčší nárast (+0,59 p. b.) bol zaznamenaný pri podiele pôdohospodárstva na priemernej mzde.

Za odvetvie **výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov SR** všetky sledované podiely za rok 2023 vzrástli, najviac podiel na tvorbe hrubého fixného kapitálu v bežných aj stálych cenách.

Záporné saldo **zahraničného obchodu s poľnohospodársko-potravinárskymi výrobkami SR** za rok 2023 podľa predbežných údajov dosiahlo hodnotu 2,2 mld. €, kým v predchádzajúcom roku to bolo -1,9 mld. €.

¹ Zahŕňa pestovanie plodín, chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace; lesníctvo a ťažba dreva; rybolov a akvakultúra

² Zahŕňa výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov

³ Hodnotené ukazovatele: hrubá pridaná hodnota, medzispotreba, hrubá produkcia b.c., THFK, zamestnanosť, nominálna priemerná mesačná mzda

Tab. 2 Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na základných ukazovateľoch hospodárstva SR

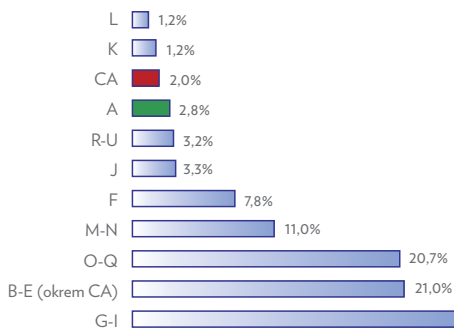
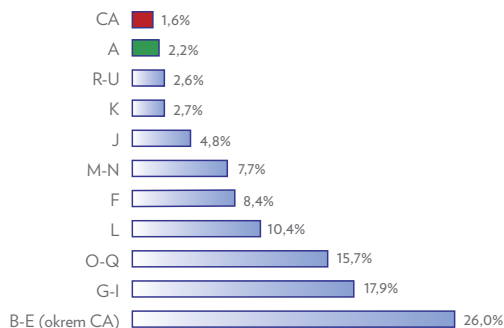
Ukazovateľ	Podiel v %			Rozdiel 2023-2022
	2021	2022	2023*	
Podiel pôdohospodárstva na:				
hrubej pridanej hodnote (b. c.)	2,04	2,16	2,19	0,03
hrubej pridanej hodnote (s. c.)	1,87	1,60	1,88	0,27
hrubej produkcie (b. c.)	2,03	2,01	2,19	0,18
medzispotrebe (b. c.)	2,02	1,92	2,18	0,26
medzispotrebe (s. c.)	2,00	1,74	2,06	0,32
tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.)	3,99	4,57	4,53	-0,04
tvorbe hrubého fixného kapitálu (s. c.)	3,89	4,74	4,25	-0,49
zamestnanosti	2,87	2,87	2,84	-0,03
priemernej mzde	77,04	77,38	77,97	0,59
Podiel výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov na:				
hrubej pridanej hodnote (b. c.)	1,47	1,38	1,64	0,26
hrubej pridanej hodnote (s. c.)	1,48	1,27	1,35	0,07
hrubej produkcie (b. c.)	2,03	2,17	2,38	0,21
medzispotrebe (b. c.)	2,43	2,64	2,89	0,25
medzispotrebe (s. c.)	2,44	2,57	2,85	0,27
tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.)	1,63	1,56	1,88	0,32
tvorbe hrubého fixného kapitálu (s. c.)	1,66	1,56	1,85	0,29
zamestnanosti	2,02	1,99	2,01	0,02
priemernej mzde	82,51	82,21	-	-
Podiel zahraničného agropotravinárskeho obchodu na:				
vývoze	4,76	4,74	4,77	0,03
dovoze	6,35	7,09	7,12	0,02

Prameň: ŠÚ SR: vyžiadané údaje zo ŠÚ SR; členenie podľa štatistickej klasifikácie SK NACE; metódika národných účtov

Vypracoval: MPRV SR

Vysvetlivky: *predbežné údaje za rok 2023; s. c. - stále ceny vypočítané reťazným objemom k referenčnému roku 2020;

b. c. - bežné ceny

Graf 3 *Podiely* na celkovej zamestnanosti v SR*Graf 4 *Podiely* na hrubej pridanej hodnote hospodárstva SR*

*podiel jednotlivých odvetví na hospodárstve SR za rok 2023

Vysvetlivky:

A: Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov; B-E: Priemysel (z toho B: Ťažba a dobývanie; C: Priemyselná výroba v tom CA: Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov; D: Dodávka elektriny, plynu a studeného vzduchu; E: Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov); F: Stavebníctvo; G: Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov; H: Doprava a skladovanie; I: Ubytovacie a stravovacie služby; J: Informácie a komunikácia; K: Finančné a poisťovacie činnosti; L: Činnosti v oblasti nehnuteľností; M: Odborné, vedecké a technické činnosti; N: Administratívne a podporné služby; O: Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie; P: Vzdelávanie; Q: Zdravotníctvo a sociálna pomoc; R: Umenie, zábava a rekreácia; S: Ostatné činnosti; T: Činnosti domácnosti ako zamestnávateľov; U: Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Business activity of company and subdivisions

Data and progress of activity

Detailed information of changing business activity of subdivisions

The given analytical report allows to estimate to the full a current situation both in all company, and in its subdivisions separately. It will allow to predict more precisely immediate probability of development dynamics of growth.

As a result of investigation of period to do next, take a break even sales level, increase incomes of direct sales, reduce costs to transportation, strengthen sale divisions, carry out personnel training.

2. EKONOMICKÉ VÝSLEDKY

2.1. Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu

Z výsledkov druhého odhadu ekonomického poľnohospodárskeho účtu (EPÚ) za rok 2023 vyplýva, že ekonomická výkonnosť odvetvia poľnohospodárstva meraná tvorbou a použitím dôchodku odvetvia v medzioročnom porovnaní klesla. Podnikanie v poľnohospodárstve bolo ziskové.

Tab. 3 Vývoj tvorby a použitia dôchodku odvetvia poľnohospodárstva (v mil. €)

Ukazovateľ	Priemer 2018 – 2022	2022 def. údaje	2023 druhý odhad	Index	
				2023/2022	2023/Ø 2018-2022
HPP	2 220,96	2 723,80	2 593,90	95,23	116,79
Subvencie na produkty	23,50	18,50	24,20	130,72	103,14
PNK	156,50	180,30	192,90	106,99	123,28
NNVČ	150,30	165,30	176,30	106,63	117,27
VOS (-)	68,70	86,86	83,27	95,86	121,21
CPP	2 482,60	3 001,10	2 904,00	96,76	116,98
Medzispotreba	1 823,50	2 112,40	2 033,00	96,24	111,49
HPH	659,10	888,70	871,00	98,01	132,17
SFK	244,40	274,20	322,70	117,71	132,07
ČPH	414,70	614,60	548,30	89,22	132,22
Účet tvorby dôchodkov					
Odmeny zamestnancom	600,80	618,80	622,90	100,66	103,68
Ostatné dane z produkcie	52,80	56,90	59,20	104,04	112,07
Ostatné subvencie na produkciu	559,20	507,90	465,70	91,70	83,28
ČPP, resp. ČDSČ	320,30	446,70	332,00	74,31	103,63
Účet podnikateľského zisku					
Nájomné	87,50	94,10	97,90	104,04	111,90
Úroky	36,40	32,50	33,40	102,77	91,62
ČZP	196,50	320,20	200,70	62,69	102,17

Prameň : EPÚ SR 2018 – 2023

Význam skratiek : HPP – hrubá poľnohospodárska produkcia, PNK – práca na kontrakt, NNVČ – neoddeliteľné nepoľnohospodárske vedľajšie činnosti, VOS – vnútroodvetvová spotreba, CPP – celková poľnohospodárska produkcia, HPH – hrubá pridaná hodnota, SFK – spotreba fixného kapitálu, ČPH – čistá pridaná hodnota, ČPP (ČDSČ) – čistý prevádzkový prebytok (čistý dôchodok zo samostatnej činnosti), ČZP – čistý zisk z podnikania

Vypracoval: MPRV SR

Odhadovaná tvorba dôchodku odvetvia v roku 2023 bola ovplyvnená predovšetkým nasledovnými faktormi:

- v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesla celková poľnohospodárska produkcia v základných cenách o 3,24 % v dôsledku poklesu hrubej poľnohospodárskej produkcie o 4,77 %, pri odhadovanom náraste hodnoty služieb o 6,99 % a náraste neoddeliteľných nepoľnohospodárskych vedľajších činností o 6,63 %,
- zastavil sa enormný nárast cenových hladín na strane vstupov aj výstupov z minulého roka, čo sa odrazilo na hodnote hrubej poľnohospodárskej produkcie, pričom k zníženiu jej hodnoty prispel pokles cenovej hladiny o 16,83 % a nárast vyprodukovaných množstiev o 14,77 %,
- hrubá poľnohospodárska produkcia bola ovplyvnená poklesom hodnoty hrubej rastlinnej produkcie o 12,47 % pri súčasnom náraste hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 11,47 %,
- znížil sa objem ostatných dotácií na produkciu o 8,30 %, pričom vzrástla aj výška dotácií na produkty o 30,72 %,
- hodnota medzispotreby sa znížila o 3,76 % a bola dôsledkom nižšieho objemu spotrebovaných množstiev o 3,06 % pri mierne nižšej cenovej hladine vstupov o 0,73 %,
- nižšia hodnota hrubej pridanej hodnoty spolu s nárastom spotreby fixného kapitálu o 17,71 % sa odrazila na nižšej čistej pridanej hodnote o 10,78 %,
- pokles hodnoty čistého prevádzkového prebytku ako významnej kategórie tvorby dôchodku o 25,69 % bol ovplyvnený najmä poklesom čistej pridanej hodnoty pri miernom náraste odmien zamestnancov ako aj ostatných daní z produkcie a poklese ostatných subvencií na produkciu, pričom čistý zisk z podnikania v medziročnom porovnaní bol ovplyvnený týmto dôležitým faktorom.

2.2. Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe

Poľnohospodárstvo podľa predbežných údajov dosiahlo za rok 2023 **kladný výsledok hospodárenia pred zdanením**, t. j. zisk vo výške cca 228 mil. €. V porovnaní s rokom 2022, kedy sektor poľnohospodárstva dosiahol rekordný zisk, v roku 2023 došlo k jeho výraznému poklesu o 38,3 %. V porovnaní s päťročným priemerom rokov 2018-2022 bol výsledok hospodárenia v roku 2023 vyšší o 40 % a bol ovplyvnený najmä rastom tržieb za vlastné výrobky živočíšneho pôvodu (+28,0 %) a takisto rastlinného pôvodu (+20,1 %). Tržby za predaj vlastných výrobkov tvorili v priemere 54 % podiel na celkových výnosoch podnikov poľnohospodárskej prvovýroby.

Významnú úlohu v ekonomike poľnohospodárskych podnikov mali podpory, bez ktorých by bola väčšina podnikov stratová. Celkový objem finančnej podpory slovenskému poľnohospodárstvu sa medziročne zvýšil o 9,6 % na hodnotu 807,8 mil. €, z toho 63 % bolo poskytnutých zo zdrojov EÚ. Podiel celkových podpôr na výnosoch v rámci poľnohospodárstva sa medziročne zvýšil na 18,5 %, z toho podiel priamych platieb tvoril 7,4 %.

Tab. 4 Základné ekonomické ukazovatele za poľnohospodárstvo (v mil. € b. c., podiel v %)

Ukazovateľ	Priemer 2018 – 2022	2022	2023	Index	
				2023/2022	2023/Ø 2018-2022
Výnosy	3 488,4	4 216,0	4 361,8*	103,5	125,0
Náklady	3 325,5	3 846,2	4 133,6*	107,5	124,3
Výsledok hospodárenia pred zdanením	162,9	369,8	228,2*	61,7	140,0
Pridaná hodnota	414,2	508,6	522,0	102,6	126,0
Tržby za vlastné výrobky	1 914,8	2 352,8	2 360,2	100,3	123,3
- z toho: rastlinné	1 149,0	1 460,0	1 379,8	94,5	120,1
živočíšne	765,8	892,7	980,4	109,8	128,0
Rentabilita nákladov	4,9	9,6	5,5	-	-
Nákladovosť výnosov	95,3	91,2	94,8	-	-
Podpory spolu	859,8	736,9	807,8	109,6	94,0
z toho priame platby	416,9	277,3	323,7	116,7	77,6
Podiel celkových podpôr na výnosoch	24,6	17,5	18,5	-	-
Podiel priamych platieb na výnosoch	12,0	6,6	7,4	-	-
Podiel ziskových podnikov **	75,6	85,7	71,1	-	-

Prameň: ŠÚ SR; PPA - údaje o podporách a priamych platbách

* údaje za rok 2023 sú odhadom na základe údajov z IL MPRV SR; ** údaj z IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Ekonomické výsledky poľnohospodárskych podnikov ovplyvnili viaceré výnosovo-nákladové a produkčné faktory a to:

- tempo rastu **nákladov prevýšilo mierny rast** výnosov poľnohospodárskych podnikov s následným kladným hospodárskym výsledkom **poľnohospodárskej prvovýroby**,
- **zvýšenie produkčnej výkonnosti odvetvia** s poklesom hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách o 4,8 %, čo ovplyvnili najmä výrazne klesajúce ceny vybraných rastlinných komodít, pri súčasnom náraste hodnoty hrubej živočíšnej produkcie (+ 12 %),
- **výrazný medziročný pokles cien obilnín (- 32 %) a olejnín (- 35 %) na úrovni prvovýrobcov**, čo následne ovplyvnilo aj zníženie tržieb za rastlinnú produkciu, napriek vyšším výnosom z hektára; na druhej strane ceny komodít živočíšnej výroby sa medziročne zvýšili v priemere o 15,1 %, najviac ceny konzumných slepačích vajec (+ 38,6 %).
- **stagnujúci rast tržieb z predaja vlastných výrobkov** (+0,3 %), ako dôsledok mierneho poklesu tržieb za rastlinné produkty (-5,5 %) a výraznejšieho rastu tržieb za predaj živočíšnych výrobkov (+9,8 %),
- **zníženie dominantného podielu rastlinnej produkcie** (61 %) v štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie (v bežných cenách) pri súčasnom raste podielu živočíšnej výroby (39 %),
- **postupná stabilizácia cien vstupov do poľnohospodárstva**, index cien dodávok výrobkov a služieb do poľnohospodárstva medziročne zotrval na rovnakej úrovni, ceny jednotlivých vstupov sa vyvíjali diferencovane. Po minuloročnom enormnom náraste došlo k medziročnému

- poklesu cien hnojív a pôdnych pomocných látok (- 16,1 %), motorových pohonných látok (-11,3 %) a krmív pre zvieratá (- 5,4 %),
- **rast celkového objemu podpôr do poľnohospodárstva**, t. j. nárast o 9,6 % v dôsledku vyššieho čerpania podpôr zo zdrojov EÚ medziročne o 20,4 %. Dominantná časť celkových podpôr bola aj v roku 2023 poskytovaná zo zdrojov EÚ (63 %). Medziročne sa znížil objem podpôr vyplatených zo štátneho rozpočtu SR o 4,9 %,
 - **rast produkcie** väčšiny komodít rastlinnej výroby, najmä vplyvom rastu hektárových úrod, výnimkou boli hlavne strukoviny na zrno, ovocie mierneho pásma a muštové hrozno,
 - **mierny nárast počtu ošipáných (+6,2 %) a hydiny (+3,5 %)** s dosahom na mierny rast produkcie živočíšnych výrobkov. Mierny pokles stavov bol zaznamenaný u hovädzieho dobytká a oviec,
 - **zníženie počtu pracujúcich v poľnohospodárstve** (- 11,7 %), najmä pracujúcich v pestovaní plodín a v zmiešanom hospodárstve, pozitívny trend sa prejavil v znížení priemerného veku pracujúcich v poľnohospodárstve (46,3 rokov),
 - **nepriaznivé poveternostné podmienky počas jarných a letných mesiacov**, ktoré sa na začiatku roka prejavili ako nezvyčajne teplé počasie s výdatnými atmosférickými zrážkami s prezimovaním ozimín v dobrom stave. Neskôr nedostatok pôdnej vlhky bol zaznamenaný v marci na juhozápadnom a západnom Slovensku. Chladné a vlhké počasie počas jarných mesiacov spôsobilo slabšie kvitnutie a opelenie ovocných stromov a vhodné podmienky pre šírenie chorôb a škodcov. V letných mesiacoch sa striedali kratšie suché a vlhké obdobia, sucho vrcholilo v druhej polovici júla. Počas jesene prevažovali normálne vlhkové podmienky¹,
 - **mierny nárast úverov** (+ 4,7 %) napriek výraznému medziročnému zvýšeniu úrokových sadzieb z 2,4 % na 5,3 %; najviac žiadanými boli dlhodobé úvery,
 - **nárast priemernej výšky nájomného** za poľnohospodársku pôdu medziročne o 5,3 %,
 - **daňové zaťaženie** poľnohospodárskych pozemkov s medziročným nárastom o 29,2 %.

V roku 2023 úroveň výnosov (4 361,8 mil. €) prevýšila úroveň nákladov (4 133,6 mil. €). Napriek postupnej stabilizácii cien vstupov do poľnohospodárstva sa medziročne zvýšila nákladovosť výnosov a znížila sa rentabilita nákladov poľnohospodárskych podnikov, avšak hodnoty týchto ukazovateľov boli nadpriemerné v porovnaní s päťročným priemerom.

Rozhodujúcou nákladovou položkou poľnohospodárskych podnikov boli náklady na vstupy, t. j. spotreba materiálu a energie, ktoré sa na celkových nákladoch podieľali 37,8 %, hodnota ich podielu na celkových nákladoch sa medziročne nezmenila. Vo všeobecnosti je štruktúra nákladov spotreby materiálu a energie závislá od sezónnosti a výrobného zamerania podniku. Podniky so zameraním na živočíšnu výrobu vykazujú vyšší podiel nákladov na spotrebu materiálu a energie na celkových nákladoch v porovnaní s podnikmi so zameraním na rastlinnú výrobu. Druhou rozhodujúcou nákladovou položkou boli osobné náklady s podielom 16 %.

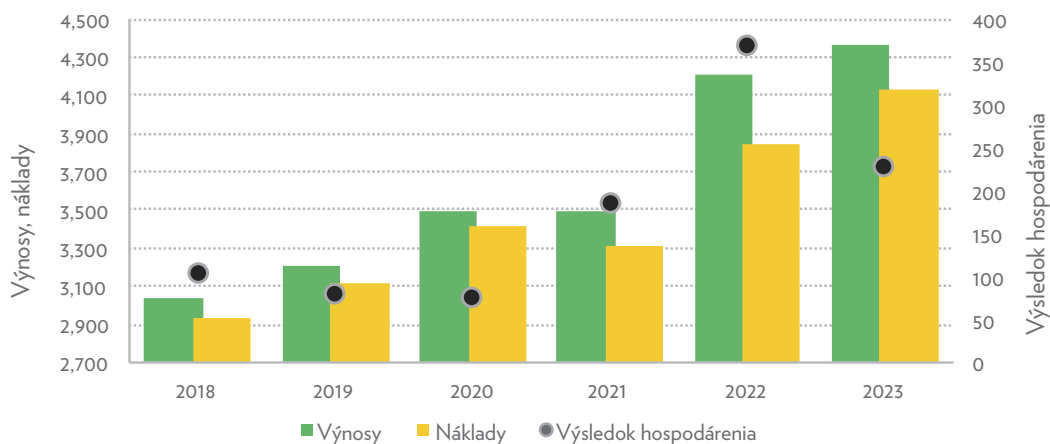
¹ <https://www.shmu.sk/>

V roku 2023 tvorili tržby za vlastné výrobky 54 % podiel na celkových výnosoch podnikov, t. j. 2 360,2 mil. €, z toho predaj rastlinných výrobkov 1 379,8 mil. € a predaj živočíšnych výrobkov 980,4 mil. €. Medziročne sa zvýšili tržby za vlastné výrobky o 0,3 %, najmä vplyvom dynamického rastu tržieb za výrobky živočíšneho pôvodu (9,8 %) a súčasného poklesu tržieb za rastlinné výrobky (-5,5 %).

Vychádzajúc z údajov IL MPRV SR za rok 2023, priemerná hodnota výsledku hospodárenia poľnohospodárskych subjektov, ktoré zabezpečovali poľnohospodársku prvovýrobu v bežnom prevádzkovom režime, predstavovala zisk 145,77 € na hektár poľnohospodárskej pôdy, avšak po odrátaní vyplatených podpôr stratu v hodnote - 158,67 € na hektár.

Podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2023 tvorili významný podiel na výnosoch podnikov celkové podpory (18,5 %) z európskych a národných zdrojov, ich podiel sa medziročne zvýšil o 1 p. b.. Rast hodnoty vyplatených dotácií pozitívne ovplyvnil výsledok hospodárenia podnikov. Z hľadiska zabezpečenia plynulosti financovania prevádzkových potrieb poľnohospodárskych podnikov boli rozhodujúce poskytnuté podpory, úvery a tržby z predaja vlastných výrobkov.

Graf 5 *Výnosy, náklady a výsledok hospodárenia poľnohospodárskej výroby (v mil. €)*

Prameň: ŠÚ SR, - údaje za roky 2018 - 2022 sú definitívne; údaje za rok 2023 sú odhadom na základe údajov z IL MPRV SR
Výpracoval: MPRV SR

Ekonomicky a produkčne rozhodujúci podiel poľnohospodárskych podnikov tvorili právnické osoby s prevahou prenajatej pôdy, ktorú obhospodarovali. V roku 2023 sa medziročne výrazne znížil podiel ziskových podnikov právnických osôb (- 14,6 p. b.), v prípade podnikov SHR nedošlo k markantným zmenám.

Financovanie poľnohospodárstva v kontexte s podporami zohráva od vstupu Slovenska do EÚ rozhodujúcu úlohu v jeho rozvoji, udržateľnosti a podnikateľskej stabilite poľnohospodárskych podnikov v SR. SPP EÚ priniesla zvýšenú dôveru bánk v odvetví poľnohospodárstva a podpory sa stali zárukou splácania úverov. Okrem vlastných príjmov podnikov a dotačnej podpory EÚ a národných zdrojov sú rozhodujúce cudzie zdroje – úvery a leasingy, ktoré zohrávajú vo financovaní a stabilite podnikov tiež významnú úlohu.

2.2.1 Úvery

Objem úverov do odvetvia za rok 2023¹ dosiahol 1 097 mil. €, čo predstavuje podiel na celkových úveroch hospodárstva SR vo výške 1,33 %.

Tab. 5 **Úvery za poľnohospodárstvo** (v tis. €, index v %, podiel v %)

Úvery	Priemer 2018 – 2022	2022	2023	Index	
				2023/2022	2023/Ø 2018-2022
Krátkodobé	331 650	392 535	220 940	56,3	66,6
Strednodobé od 1-5 rokov	160 954	146 978	276 197	187,9	171,6
Dlhodobé nad 5 rokov	406 247	508 399	600 350	118,1	147,8
Spolu úvery	898 852	1 047 912	1 097 487	104,7	122,1
z toho: zlyhané úvery	54 032	55 477	56 791	102,4	105,1
Podiel úverov odvetvia na úveroch národného hospodárstva	1,31	1,32	1,33	-	-

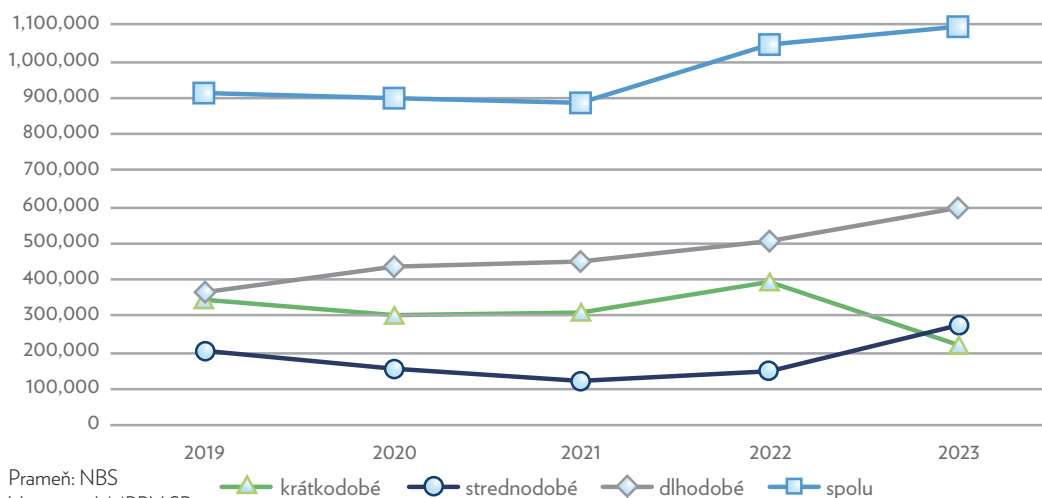
Prameň: NBS <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii/uvety>, Úvery podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností

Poznámka: Údaje sú vrátane úverov za lesníctvo a rybolov. Údaje za roky 2018 – 2022 sú definitívne, za rok 2023 predbežné

Vypracoval: MPRV SR

Z hľadiska objemu najviac úverov bolo poskytnutých na obdobie viac ako 5 rokov, čiže dlhodobé úvery, a to do hmotného majetku: investície do pôdy a na financovanie budov a stavieb, strojov a zariadení. Časť úverov bola použitá na technický rozvoj – mechanizáciu, automatizáciu a robotizáciu pri nahradení ľudskej práce technikou. To umožnilo nahradiť pokles pracovníkov v sektore pri udržaní produkčnej schopnosti odvetvia.

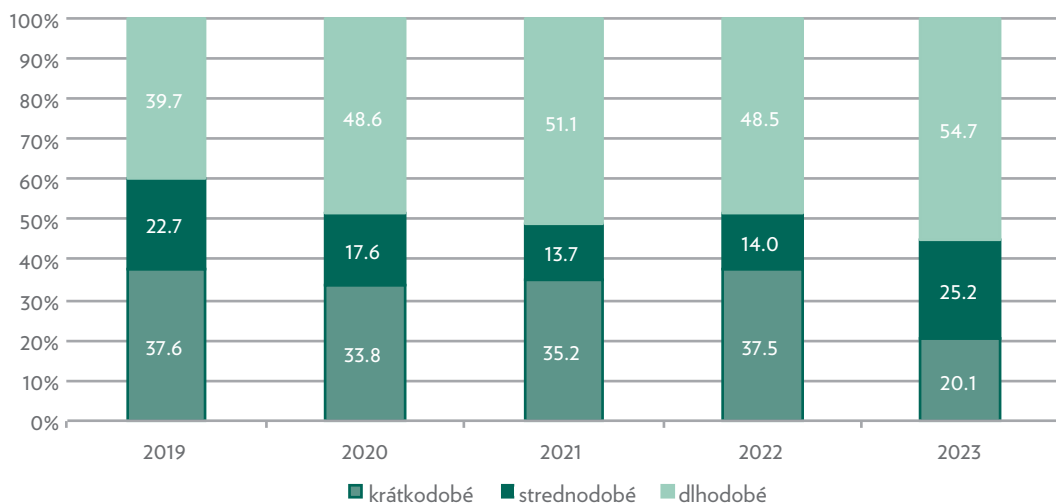
Graf 6 **Vývoj úverov za poľnohospodárstvo v tis. €**

¹ Myslí sa stav úverov ku dňu 31.12.2023

Dlhodobé úvery nad 5 rokov boli poskytnuté v objeme 600 mil. €. V roku 2023 sa zmenil trend z ostatných rokov, kedy dlhodobo druhou dôležitou skupinou z hľadiska celkového objemu poskytnutých úverov boli krátkodobé úvery. V roku 2023 zaznamenávame výrazný medziročný pokles objemu poskytnutých krátkodobých úverov s dobou splatnosti kratšou ako 1 rok, ktoré predstavovali z celkového objemu úverov 221 mil. €. Strednodobé úvery od 1 do 5 rokov boli poskytnuté v objeme 276 mil. €, čo predstavuje výrazný medziročný nárast. Objem zlyhaných úverov z celkových úverov bol na úrovni 57 mil. €.

Graf 7 Štruktúra úverov v poľnohospodárstve (v %)

Prameň: NBS

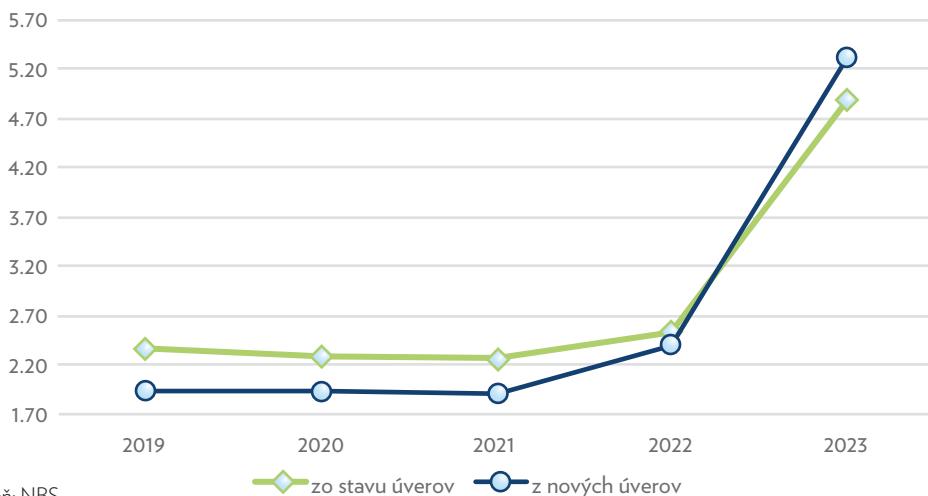
Vypracoval: MPRV SR

Objem poskytnutých **krátkodobých úverov** predstavoval 20,1 % z celkovo poskytnutých úverov, s medziročným poklesom o 17,3 p. b. Tieto úvery zabezpečujú v poľnohospodárskych podnikoch potrebnú likviditu v prípade výpadkov cash-flow. Významne prispievajú k preklenutiu časového obdobia medzi potrebou financovania prevádzky podnikov a získaním podpôr, ktoré sú úzko späté so systémom refundácie schválených platieb zo strany Pôdohospodárskej platobnej agentúry z prostriedkov EÚ. Úvery do výšky 100 % hodnoty očakávaných priamych platieb sú posudzované ako menej rizikové úverové produkty pre banku s dostatočnou zárukou ich splácania. Značná časť podnikov nemá dostatočné aktíva na zábezpeku úverov. Väčšina úverov je revolvingového typu, alebo z hľadiska investícií iba strednodobého charakteru. Z hľadiska príjemcu krátkodobých úverov, dominovali malé a stredné podniky (85,7 %).

Vplyvom rozšírených možností čerpania úverov z bánk do výšky 100 % – 150 % z očakávaných podpôr z PPA a pravdepodobne aj vplyvom spomaleného procesu administrácie priamych platieb pre rok 2023, došlo z hľadiska krátkodobých a strednodobých úverov k zmene ich podielov. **Strednodobé úvery** so splatnosťou 1 – 5 rokov dosiahli v štruktúre úverov podiel 25,2 % s medziročným zvýšením o 11,1 p. b. Z hľadiska príjemcu úverov, dominovali malé a stredné podniky (92,0 %).

Najviac žiadanými úvermi, najmä zo strany malých a stredných podnikov (75,4 %), boli **dlhodobé úvery**, ktoré tvorili viac ako polovicu z celkových poskytnutých úverov (54,7 %).

Graf 8 *Vývoj priemerných úrokových sadzieb (v %)*

Prameň: NBS

Vypracoval: MPRV SR

Napriek významnému zvýšeniu úrokových sadzieb v roku 2023 (v prípade nových úverov z 2,4 % v roku 2022 na ich priemernú úroveň 5,3 % v roku 2023) evidujeme medziročné zvýšenie úverov o 4,7 %. Medziročné zvýšenie v prípade strednodobých úverov bolo o 87,9 % a v prípade dlhodobých úverov o 18,1 %. V prípade krátkodobých úverov evidujeme medziročné zníženie o 43,7 %.

K stabilite z hľadiska záujmu o čerpanie investičných úverov v priebehu rokov napomáhajú aj investície do dlhodobého hmotného majetku formou spoluúčasti na projektoch PRV SR, čím je poľnohospodárskym podnikom poskytovaný priestor na rozvoj a rozširovanie podnikateľskej činnosti najmä v oblastiach:

- obstarania poľnohospodárskych strojov, technológií a duševného vlastníctva,
- obstarania budov, modernizácie a rekonštrukcie majetku,
- obnovy vozového parku,
- zabezpečenia kultivovaných biologických zdrojov,
- financovania odkúpenia poľnohospodárskej pôdy, resp. inej pôdy/pozemku do osobného vlastníctva,
- akvizičného financovania,
- financovania ďalších investičných potrieb.

Pre poľnohospodárske podniky sú vytvorené možnosti čerpania nových úverov, zabezpečených v podobe záruk - finančného nástroja určeného pre banky, ktorý ich mal stimulovať k poskytovaniu preklenovacích úverov a zabezpečiť ich dostupnosť.

Úverové možnosti rozširujú banky aj na ciele úverové produkty viazané na financovanie odkúpenia alebo refundácie už nakúpenej poľnohospodárskej pôdy (samostatných parciel ako aj

spoluvlastníckych podielov) a zastavaných pozemkov pod hospodárskymi budovami, ktoré majú v portfóliu len niektoré banky. Špeciálne úvery sú úzko špecifikované účelovosťou a nemožno ich použiť na iné účely. Z podmienok pre poskytnutie úverov vyplynulo, že k najčastejším formám ich zabezpečenia patrilo záložné právo k pôde, ktorá je predmetom úveru alebo k inému nehnuteľnému majetku, zabezpečenie prostredníctvom vinkulácie poisťnej zmluvy (poistenie úrody) ako aj ďalšie formy zabezpečenia, akceptovateľné bankou.

V niektorých produktoch je doba splatnosti predĺžená až do 25 (30) rokov. Okrem štandardných podmienok získania úveru (akceptovateľná finančná situácia posúdená finančnou analýzou na základe finančných výkazov), banky vyžadujú splnenie aj určitých špecifických podmienok.

2.2.2. Dane

Formovanie podnikateľského prostredia v poľnohospodárstve ovplyvňuje aj všeobecne **platná daňová politika**. V sektore poľnohospodárstva v súčasnosti platia osobitné daňové úľavy v zmysle schémy štátnej pomoci na poskytovanie pomoci vo forme úľav na environmentálnych daniach (Zelená nafta) a oslobodenie od dane z motorových vozidiel používaných v poľnohospodárstve.

Nasledovné údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR, ktorá je v priebehu rokov variabilná.

V roku 2023 sa celkový objem vybratých priamych daní z poľnohospodárstva medziročne zvýšil. Do štátneho rozpočtu ako aj do rozpočtov miest a obcí odvedli poľnohospodárske podniky 119,5 mil. €, čo predstavuje medziročný nárast o 12,3 %.

Tab. 6 **Priame dane a platby do fondov za poľnohospodárstvo** (v tis. €)

Ukazovateľ/ rok	Priemer 2018 – 2022	2022	2023	Index	
				2023/2022	2023/Ø 2018-2022
Priame dane	70 163	106 364	119 479	112,3	170,3
- daň z príjmov	32 491	63 673	64 661	101,6	199,0
- daň z nehnuteľností	35 624	40 711	52 296	128,5	146,8
z toho z: pozemkov*	29 769	35 150	45 424	129,2	152,6
stavieb*	5 855	5 561	6 872	123,6	117,4
- daň z motorových vozidiel	2 049	1 980	2 522	127,4	123,1
Platby do fondov**	113 972	103 380	169 802	164,3	149,0

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR. * V roku 2022 a 2023: Dane a ostatné poplatky z budov.

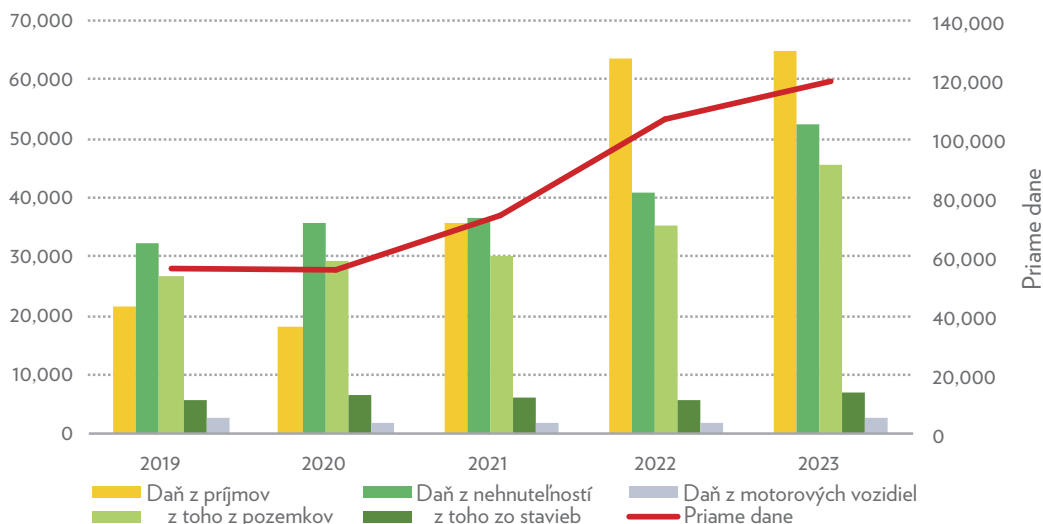
Dane a ostatné poplatky z pozemkov. ** V roku 2022 a 2023: Poistné platené zamestnávateľom (z hrubej mzdy)

Výpracoval: MPRV SR

Vo výberovej vzorke podnikov IL MPRV SR evidujeme medziročný nárast o 1,6 % daní z príjmov, ktoré predstavovali 54 % podiel v štruktúre priamych daní.

Dane z nehnuteľností v roku 2023 vo výške 52,3 mil. € predstavovali 44 % podiel v štruktúre priamych daní a medziročne vzrástli o 28,5 %. Tieto dane boli rozhodujúce z hľadiska naplňania rozpočtov miest a obcí, ktoré sú ich správcami. Daň z nehnuteľností je upravená zákonom č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, ktorý konkrétne určuje sadzby dane z nehnuteľností, ale súčasne dáva možnosť obciam stanoviť daňovú sadzbu (znížiť alebo zvýšiť), podľa miestnych podmienok. Z daní z nehnuteľností za poľnohospodárstvo 86,9 % tvorili dane z pozemkov (45,4 mil. €), s medziročným nárastom o 29,2 %. Daňovým základom z pozemkov (orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, trvalé trávnaté porasty), je hodnota pozemku bez porastov. Daň zo stavieb v roku 2023 vzrástla o 23,6 %. Medziročne evidujeme zvýšenie výberu dane z motorových vozidiel o 27,4 %.

Graf 9 *Vývoj priamych daní v poľnohospodárstve* (v tis. €)

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

2.2.3. Poistenie

Vysoká rizikovosť poľnohospodárstva vyplýva nielen z biologickej podstaty produkcie, ale aj z meniacich sa klimatických podmienok a cenovej volatility, ktoré zásadne ovplyvňujú príjmy poľnohospodárov ako aj stabilitu a konkurencieschopnosť podnikov.

Doposiaľ neboli vybudované funkčné systémové mechanizmy riadenia rizík, ktoré by kompenzovali straty v dôsledku rizík, ktoré nie sú kryté komerčnými poisťovňami (ťažko poistiteľné až nepoistiteľné riziká).

Rizikovosť poľnohospodárskej výroby na Slovensku je v súčasnosti riešená:

- systémovo, t. j. poistením plodín, zvierat a majetku v komerčných poisťovniach (poistiteľné riziká),
- podporou poistenia: na základe schémy štátnej pomoci na platby poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe a na základe intervencie v rámci SP SPP 2023-2027,
- ad hoc opatreniami vlády z prostriedkov štátneho rozpočtu - v prípade škôd katastrofického rozsahu.

Komerčné **poistenie** je nástrojom na riešenie rizikovosti poľnohospodárskej výroby, prostredníctvom ktorého dochádza k čiastočnému zmierneniu a eliminácii škôd na produkcii a majetku poľnohospodárskych podnikov v dôsledku nepredvídateľných udalostí. Kompenzuje straty z výpadku príjmov vyplývajúcich zo škôd spôsobených na úrode plodín, zvieratách a majetku poľnohospodárskych podnikov. Kompenzácia škôd je väčšinou lokálneho charakteru a menej celoplošného. Poistenie v poľnohospodárstve je dobrovoľne deklarované na zmluvných podmienkach komerčných poisťovní. Je založené na prerozdeľovacom procese centralizovaného fondu v poisťovniach tvoreného poistným poľnohospodárskych podnikov. Nie všetky následky rizík sú kryté poistením. Okrem možností využitia komerčného poistenia si podniky diverzifikovali vplyv rizík prostredníctvom optimalizácie štruktúry výroby, tvorbou vlastných finančných rezerv, uzatvárania zmlúv, hedgingu komodít (ochrana pred rizikom vzniku novej budúcej straty, ktorá môže nastať v dôsledku veľkých výkyvov na finančnom trhu) s využitím termínovaných obchodov – opcií a futures obchodov na burze.

Následovné údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR, ktorá je v priebehu rokov variabilná.

V roku 2023 si poľnohospodárske podniky poistili v komerčných poisťovniach majetok, úrodu a zvieratá. Zo zaplateného poistného vo výške 39,8 mil. € bolo poľnohospodárskym podnikom vyplatených 39,2 % náhrad škôd (15,6 mil. €). Zaplatené poistné medziročne vzrástlo o 26,5 % a náhrady škôd medziročne vzrástli o 69,2 %. Medziročný nárast náhrad škôd evidujeme v kategóriách majetok a plodiny. Náhrada škôd z poistného v prípade prijatého poistného plnenia za vzniknuté škody na zvieratách sa v roku 2023 dostala na približnú úroveň plnení spred roka 2021 – v rokoch 2021 a 2022 boli tieto plnenia extrémne vysoké vzhľadom aj na odškodnenia chovateľov ošipovaných, ktorým boli nariadené veterinárne opatrenia na likvidáciu ošipovaných kvôli africkému moru ošipovaných.

Tab. 7 Poistenie v poľnohospodárstve (v tis. €)

Ukazovateľ/ rok	Priemer 2018 – 2022	2022	2023	Index	
				2023/2022	2023/Ø 2018-2022
Poistné	25 659	31 436	39 782	126,5	155,0
- majetok	15 375	16 836	22 582	134,1	146,9
- plodiny	8 300	12 001	13 991	116,6	168,6
- zvieratá	1 984	2 598	3 209	123,5	161,7
Náhrady škôd	10 100	9 231	15 614	169,2	154,6
- majetok	5 690	3 981	8 577	215,5	150,7
- plodiny	2 818	3 110	6 816	219,2	241,9
- zvieratá	1 592	2 140	221	10,3	13,9
<i>Podiel náhrad škôd zo zaplateného poistného v %</i>	<i>39,4</i>	<i>29,4</i>	<i>39,2</i>	-	-

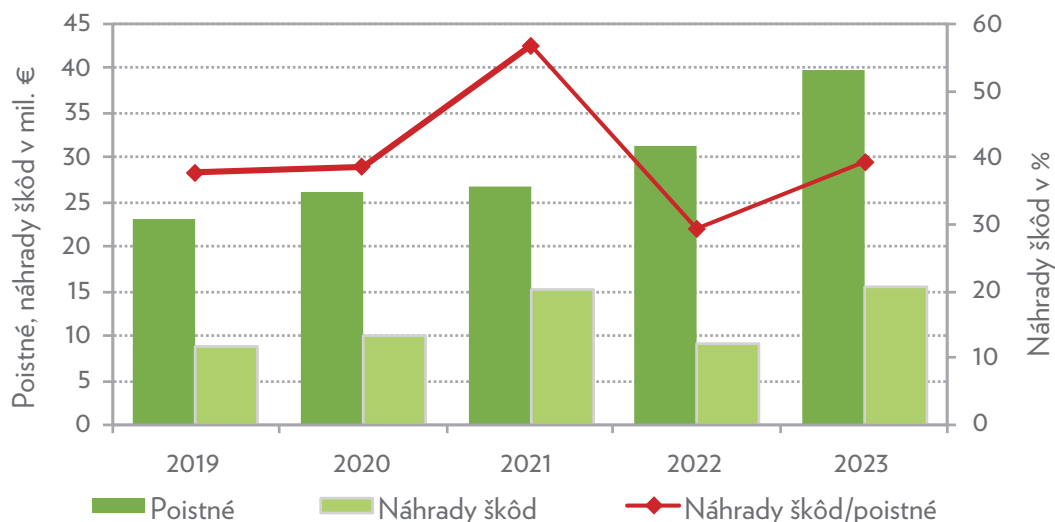
Prameň: Informačné listy MPRV SR

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Z dlhodobého hľadiska prioritou poľnohospodárov je poistenie majetku, ktoré v roku 2023 z celkového poistného tvorilo 56,8 %, s medziročným nárastom o 34,1 %, s podielom vyplatených náhrad škôd 38 %. Poistenie úrody tvorí 35,2 % z celkovej výšky zaplateného poistného, s medziročným nárastom o 16,6 %, s podielom vyplatených náhrad škôd 48,7 %. Poistenie zvierat medziročne vzrástlo o 23,5 %, dlhodobo tvorí malú časť z poistného.

Graf 10 Vývoj poistného a náhrad škôd v poľnohospodárstve (v mil. €, podiel v %)

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Medzi poistné produkty s poistiteľnými rizikami, ktoré komerčné poisťovne ponúkali v rámci poistenia pre vybrané komodity, patria:

- v rastlinnej výrobe najmä: poistenie viniča hroznorodého proti poškodeniu jarnými mrazmi; poistenie plodín proti poškodeniu ľadovcom, proti škodám z vyzimovania, proti poškodeniu vybranými živelnými rizikami, proti poškodeniu živelnými udalosťami, proti poškodeniu záplavami, proti poškodeniu požiarom; poistenie predpestovaných priesad zeleniny, tabaku, koreninových a aromatických rastlín; poistenie pre prípad poškodenia alebo zničenia ovocných výpestkov ľadovcom, víchrícou;
- v živočíšnej výrobe najmä: poistenie hospodárskych zvierat pre prípad hromadných škôd; poistenie jednotlivých hospodárskych zvierat pre prípad škôd; poistenie kráv pre prípad jednotlivých škôd; poistenie kráv a vysokoteľných jalovic pre prípad jednotlivých škôd; poistenie pre prípad zničenia vajec v elektrickej liahni a jednodennej hydiny; poistenie stáda hospodárskych zvierat; poistenie hospodárskych zvierat pre prípad nebezpečnej nákazy; poistenie hospodárskych zvierat pre prípad nákazy; poistenie hydiny pre prípad nákazy; poistenie zásob vajec hydiny postihnutej nákazou; poistenie plemenných hospodárskych zvierat zakúpených v zahraničí; poistenie prasníc pre prípad jednotlivých škôd; poistenie králikov z intenzívneho chovu.

Poľnohospodárske podniky v roku 2023 zaplatili na poistnom plodín a zvierat (bez poistenia majetku) 17 200 tis. € a náhrady škôd predstavovali 40,9 % (7 037 tis. €).

Tab. 8 Vývoj poistného a náhrad škôd v poľnohospodárstve v roku 2023 (v tis. €, podiel v %)

Ukazovateľ	Poistné	Náhrady škôd	Náhrady škôd/poistné (%)
Poistenie spolu	39 782	15 614	39,2
- majetok	22 582	8 577	38,0
- plodiny	13 991	6 816	48,7
- zvieratá	3 209	221	6,9
Poistenie plodín a zvierat	17 200	7 037	40,9

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Štátna pomoc vo forme dotácie na platby poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe bola realizovaná aj v roku 2023. Účelom systémového opatrenia je poskytovanie pomoci podniku pôsobiacemu v odvetví poľnohospodárskej prvovýrody na platby poistného. Oprávnenými nákladmi sú náklady príjemcu pomoci na platby ročného poistného, ktoré kryje straty spôsobené ktorýmkoľvek z týchto faktorov:

- a) prírodnými katastrofami
- b) nepriaznivými poveternostnými udalosťami, ktoré možno prirovnať k prírodnej katastrofe a inými nepriaznivými poveternostnými udalosťami
- c) chorobami zvierat, škodcami rastlín alebo chránenými zvieratami

d) kompenzáciou poistného, ktoré pokrýva náklady na odstránenie a likvidáciu mŕtvych hospodárskych zvierat.

Opatrenie umožnilo 1016 oprávneným žiadateľom s medziročným poklesom o 2 % čerpať finančné prostriedky vo výške takmer 8 mil. €, čo predstavovalo objem takmer rovnaký ako v predchádzajúcom roku (0,08 % zníženie v porovnaní s predchádzajúcim rokom). Dotáciu bolo možné poskytnúť do 70 % oprávnených nákladov na poistné.

V súvislosti so zrušením nariadenia vlády SR č. 83/2017 Z. z. a prechodom pod Strategický plán SPP bolo v rozpočtovom roku 2022 ukončené podávanie žiadostí v sektore vína a vinohradov pod Národným podporným programom SR 2019-2023 (ďalej len „NPP“). Nová európska legislatíva NEPaR (EÚ) č. 2021/2117 stanovuje o. i. aj pravidlá prechodu z NPP pod Strategický plán SR 2023-2027 najmä v súvislosti s viacročnými opatreniami v sektore vína a vinohradov. V súlade s NEPaR (EÚ) č. 2021/2115 je intervencia Poistenie úrody zahrnutá aj v Strategickom pláne SR a realizácia tejto intervencie sa predpokladá od rozpočtového roku 2027¹.

2.2.4. Výsledky hospodárenia poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností

V roku 2023 naďalej pretrvávali medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami diferencie vo výsledku hospodárenia a ostatných ekonomických a finančných ukazovateľoch. Na základe údajov z databázy Informačných listov MPRV SR² bolo ziskových 71 % podnikov právnických osôb, čo znamenalo medziročný pokles podielu o 15 p. b.. V členení podľa právnej formy v roku 2023 dosiahlo kladný výsledok hospodárenia (pred zdanením) 66 % poľnohospodárskych družstiev. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa podiel ziskových družstiev znížil o 20 p. b.. Aj v prípade obchodných spoločností sa takisto medziročne znížil podiel ziskových podnikov, avšak miernejším tempom v porovnaní s poľnohospodárskymi družstvami, t. j. o 12 p. b. na úroveň 74 %.

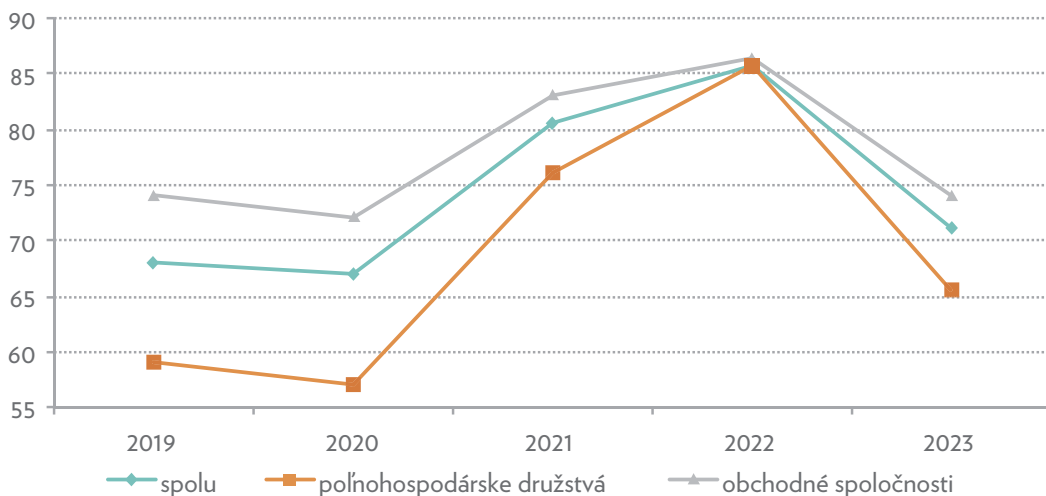
V priemere dosiahli obidve právne formy zisk v hodnote 127,82 € na hektár využitej poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje medziročný pokles o 46,5 %. Po minuloročnom rekordnom raste zisku v rámci poľnohospodárstva došlo v roku 2023 k výraznému zníženiu jeho hodnoty, najmä v prípade poľnohospodárskych družstiev o 75 % na úroveň 47,79 € na hektár. Približne o 30 % sa znížila hodnota zisku obchodných spoločností, klesla na úroveň 198,54 € na hektár. Obchodné spoločnosti, aj napriek markantnému medziročnému poklesu hodnoty zisku, prevýšili výsledok hospodárenia družstiev o 150,75 € na hektár.

Podľa rovnakých kritérií a podmienok boli v roku 2023 poskytnuté podpory obidvom právnym formám. Objem podpôr, po minuloročnom poklese, sa medziročne zvýšil v priemere o 16 %, t. j. 336 € na hektár poľnohospodárskej pôdy, a takisto sa zvýšil ich podiel na celkových výnosoch podnikov.

¹ Prameň: Pôdohospodárska platobná agentúra: Výročná správa PPA za rok 2023. Uvedené na www.apa.sk

² Ekonomické a finančné ukazovatele sú prepočítané na ha využitej poľnohospodárskej pôdy - boli získané z údajov, ktorých zber zabezpečuje MPRV SR formou Informačných listov uložených v centrálnej databáze MPRV SR. Hodnotený súbor zahŕňa podniky právnických aj fyzických osôb. Keďže Informačné listy zachytávajú údaje z poľnohospodárskych podnikov, ktoré obhospodarujú 86 % výmery využitej poľnohospodárskej pôdy (údaj za rok 2023; ŠÚ SR), t. j. nejde o vyčerpávajúci súbor, preto sú výsledky prepočítané na ha p. p..

Graf 11 Podiel ziskových podnikov podľa organizačno-právnych foriem (v %)

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2023 došlo k zhoršeniu ekonomických ukazovateľov u oboch právnych foriem podnikov, napriek tomu efektívnejšie hospodáril obchodné spoločnosti v porovnaní s poľnohospodárskymi družstvami, čo sa prejavilo v nižšej nákladovosti výnosov obchodných spoločností. Vyššia efektívnosť hospodárenia v obchodných spoločnostiach môže byť odrazom nielen úspor z rozsahu výroby s nižším podielom živočíšnej výroby a tým úspor osobných nákladov, ale aj podstatne vyšších tržieb z predaja tovaru a predaja vlastných výrobkov a služieb. Úroveň tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb bola v roku 2023 pri obchodných spoločnostiach vyššia o 50 % v porovnaní s poľnohospodárskymi družstvami a bola odrazom vyššej intenzifikácie výroby, vyjadrenej spotrebou materiálu a energie, ktorá bola vyššia o 43 % v porovnaní s výrobnou spotrebou družstiev.

Tab. 9 Ekonomické údaje poľnohospodárskych podnikov – právnické osoby

(v € na hektár využiteľnej poľnohospodárskej pôdy)

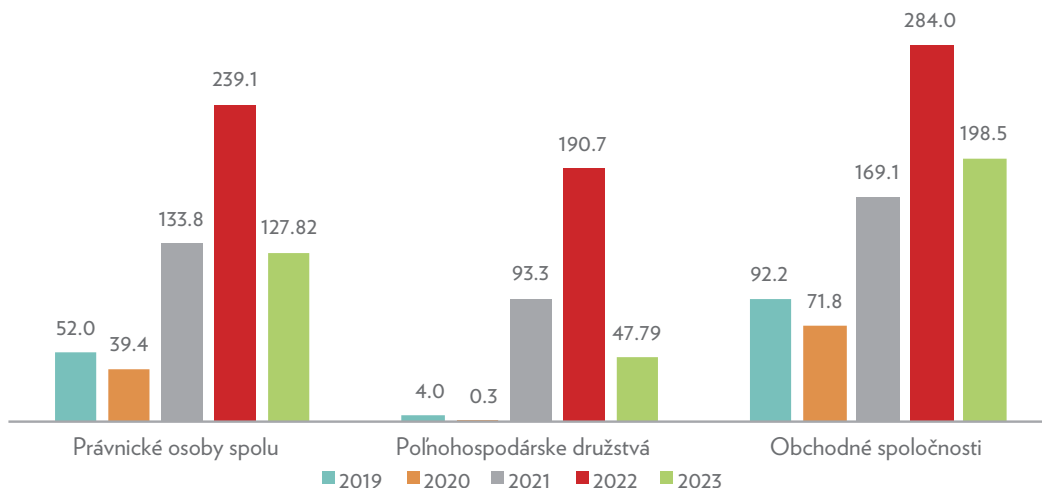
Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľnohosp. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022
Pridaná hodnota	511	459	89,7	478	385	80,5	529	512	96,8
Podpory spolu	290	336	115,9	284	320	112,7	296	350	118,2
- neinvestičné podpory	286	321	112,2	281	307	109,3	290	333	114,8
Čistý obrat	2 111	2 297	108,8	1 552	1 610	103,7	2 559	2 856	111,6
Nákladovosť výnosov	91,5	95,6	+4,1 p.b.	91,4	97,8	+6,4 p.b.	91,4	94,4	+3,0 p.b.
Zadlženosť majetku	47,9	48,5	+0,6 p.b.	40,8	41,0	+0,2 p.b.	53,7	53,8	+0,1 p.b.
Podiel ziskových podnikov (%)	85,7	71,1	-14,6 p.b.	85,8	65,6	-20,2 p.b.	86,4	74,1	-12,3 p.b.

Prameň: Informačné listy MPRV SR, Centrálna databáza MPRV SR (výberová vzorka)

Vypracoval: MPRV SR

Diferencie v efektívnosti hospodárenia v rozdielnych organizačno-právnych formách sú dôsledkom štruktúry výroby s preferenciou rastlinnej pred živočíšnou výrobou a vyššej redukcie nákladových faktorov, najmä osobných nákladov, ktoré boli pri obchodných spoločnostiach nižšie o 11%. Vyššia zadlženosť obchodných spoločností (53,8 %) ako poľnohospodárskych družstiev (41,0 %) je odrazom vyššej ekonomickej bonity obchodných spoločností vo vzťahu ku komerčným bankám z hľadiska cash flow, a tým splácania úverov.

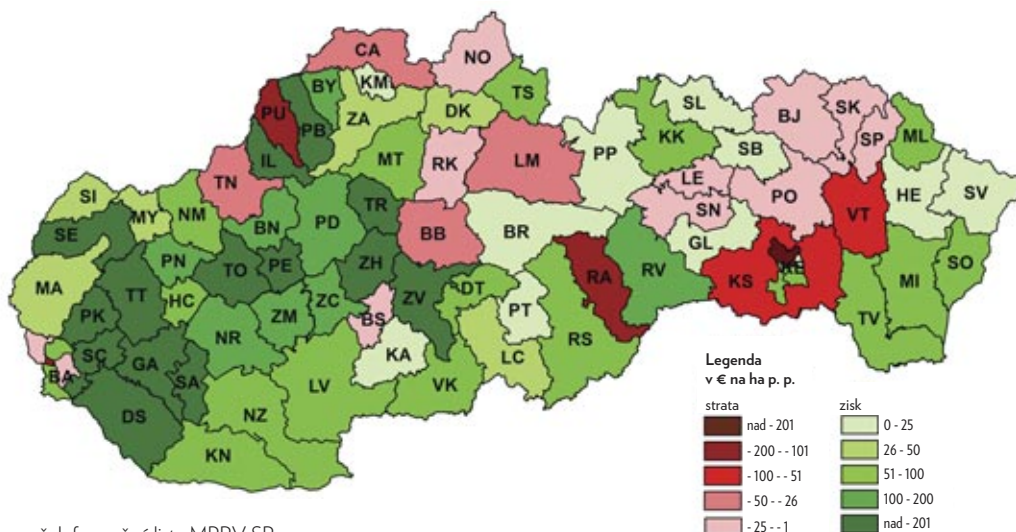
Graf 12 Výsledok hospodárenia v poľnohospodárstve podľa právnych foriem (v € na ha využiteľnej poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

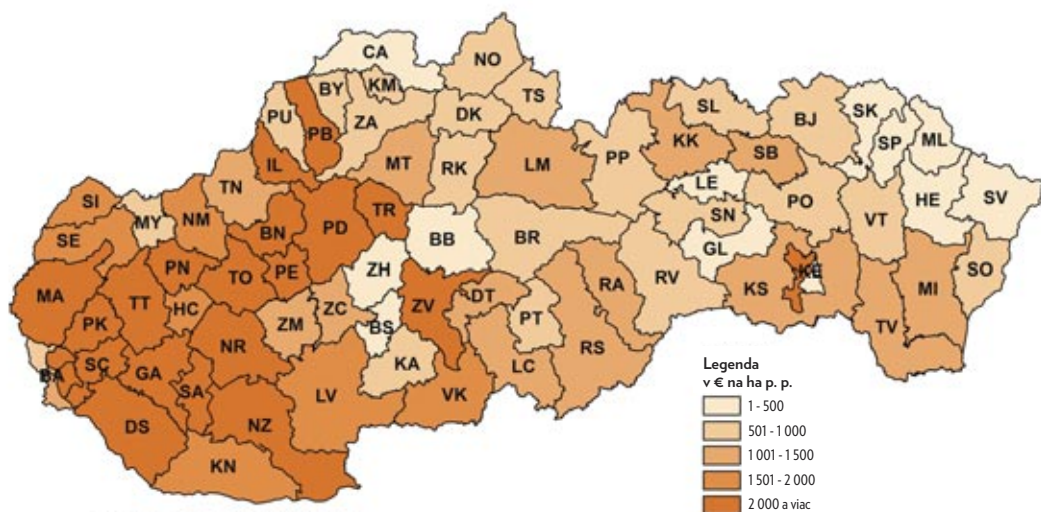
Mapa 1 Výsledok hospodárenia poľnohospodárstva za právnické osoby (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

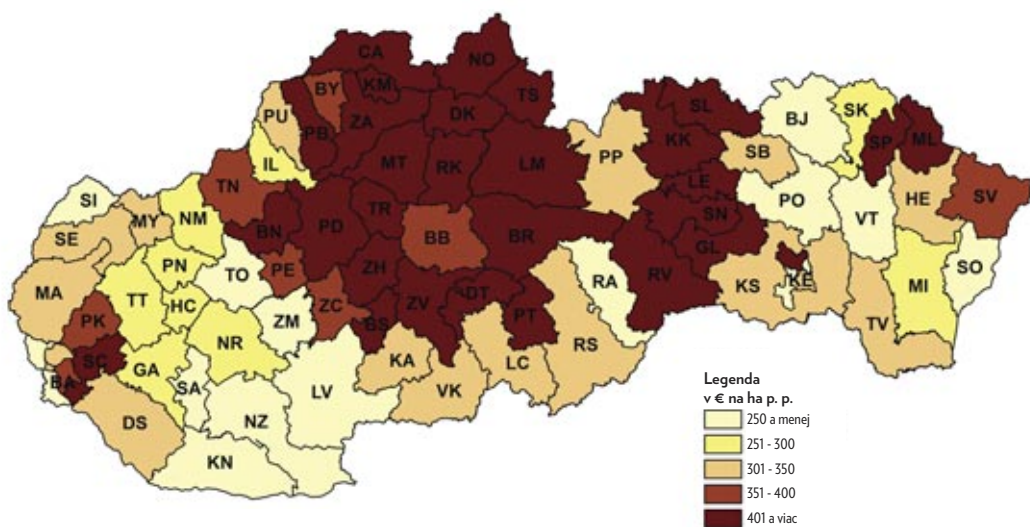
Mapa 2 *Tržby z predaja vlastných výrobkov za právnické osoby v roku 2023* (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Mapa 3 *Neinvestičné podpory do poľnohospodárstva za právnické osoby v roku 2023* (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

2.2.5. Výsledky hospodárenia samostatne hospodáriacich roľníkov

V roku 2023 bolo v databáze Informačných listov MPRV SR sledovaných 1140 samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR) - fyzických osôb, ktorí obhospodarovali 9,6 % využitej poľnohospodárskej pôdy. Výsledky hospodárenia SHR boli diferencované v závislosti od veľkosti obhospodarovanej plochy, medzioročne sa nepatrne znížil podiel ziskových podnikov zo 77,7 % na 77,4 %. Na rozdiel od predchádzajúceho roka bol zaznamenaný nízky nárast podielu ziskových podnikov v kategórii SHR hospodáriacich na výmere do 100 hektárov p. p.. Mierne sa zvýšil podiel strato- vých podnikov v kategórii SHR hospodáriacich na poľnohospodárskej pôde nad 100 ha, napriek tomu podiel ziskových podnikov v tejto kategórii bol nadpriemerný (85 %).

Priemerná hodnota výsledku hospodárenia SHR (príjmy - výdavky) predstavovala zisk na úrovni 42 € na hektár p. p., ktorý sa medzioročne znížil o 49 %. Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka vo výdavkoch (vyčísleného na úrovni priemernej mzdy v poľnohospodárstve) by SHR dosiahli v priemere stratu v hodnote - 43 € na hektár p. p.. V priemernom vyjadrení by zisk dosiahli len podniky SHR hospodáriace na výmerách nad 500 ha.

Podľa výmery obhospodarovanej pôdy najviac podnikov SHR (98 %) v roku 2023 hospodáril, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, na výmere do 500 ha p. p., pričom na výmere do 100 ha p. p. hospodáril 61 % podnikov SHR. Najvyššiu úroveň výsledku hospodárenia (príjmy-výdavky) dosiahli SHR hospodáriaci na výmere nad 500 ha p. p. (93 €/ha). Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka by boli SHR hospodáriaci na výmerách do 500 ha stratoví. S veľkosťou obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy sa úroveň kladného výsledku hospodárenia zvyšovala, keďže väčšie subjekty môžu efektívnejšie využívať zdroje, tým znižovať náklady, čo možno chápať ako výhodu ekonomiky rozsahu. Výsledok hospodárenia ovplyvnila nákladovosť príjmov, ktorá sa medzioročne zvýšila o + 1,6 p. b. vplyvom dynamickejšieho poklesu príjmov (- 12,9 %) v porovnaní s výdavkami (- 11,6 %).

Tab. 10 Výsledky hospodárenia a počet podnikov SHR podľa intervalov výmery poľn. pôdy (v € na ha využiteľnej p. p)

Interval výmery poľn. pôdy	Počet podnikov		Výsledok hospodárenia (príjmy - výdavky)			Výsledok hospodárenia (príjmy - výdavky - osobný dôchodok)		Nákladovosť príjmov*	
	2022	2023	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	2022	2023
do 50	372	389	138,6	60,2	43,4	-353,2	-237,0	96,0	97,4
nad 50 - 100	226	301	24,5	26,8	109,4	-140,6	-99,7	98,1	98,0
nad 101 - 500	347	422	72,3	40,4	55,9	15,8	-12,4	95,5	96,7
nad 500	24	28	139,8	53,5	38,3	125,2	37,7	93,3	96,5
Spolu	969	1 140	82,0	41,6	50,7	-15,7	-43,1	95,4	97,0

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR
Vypracoval: MPRV SR

Celkové príjmy SHR po minuloročnom výraznom raste klesli (- 12,9 %), najmä ako dôsledok výrazného poklesu tržieb za predaj výrobkov a služieb (- 31,5 %). Na druhej strane tržby za predaj tovaru výrazne stúpli o 38,1 %, čo medziročne zvýšilo ich podiel na celkových príjmoch SHR z 9 % na 16 %. Výrazne klesli príjmy najmä v podnikoch s výmerou do 50 ha p. p. (- 33,5 %), podniky s vyššou výmerou mali nižšiu dynamiku poklesu príjmov. Napriek výraznému medziročnému poklesu tržieb za predaj výrobkov a služieb, naďalej tvorili rozhodujúcu položku v štruktúre príjmov SHR (64 %).

Svoju výrobnú činnosť zameriavali SHR, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, najmä na rastlinnú výrobu, ktorá bola nákladovo menej náročná ako živočíšna výroba. Z celkových príjmov predstavovali tržby z rastlinnej výroby 48 % a zo živočíšnej výroby 8 %. K rastu príjmov SHR prispeli aj príjmy z diverzifikácie výroby a služieb (9 %), z toho hlavne formou lesníckej a potravinárskej výroby, agroturistiky a pomocnej činnosti.

V štruktúre výdavkov najväčší podiel tvorili zásoby (46,1 %), ostatné výdavky (23,2 %) a výdavky na služby (20,3 %). Nižší podiel v štruktúre výdavkov pripadal na mzdy (5,9 %) a platby poisťovného a príspevkov do fondov (4,4 %).

Po rokoch zvyšovania hodnoty celkového majetku SHR v roku 2023 došlo k medziročnému poklesu v priemere o 20 %. Pokles hodnoty celkového majetku sa prejavil vo všetkých veľkostných skupinách podnikov, najviac v prípade podnikov do 50 ha p. p. (- 29,2 %).

Tab. 11 **Majetok a záväzky SHR podľa intervalov výmery poľnohospodárskej pôdy** (v € na ha využiteľnej p. p.)

Interval výmery poľn. pôdy	Majetok celkom			Záväzky celkom			z toho: úvery		
	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022
do 50	4 240	3 002	70,8	901	821	91,1	391	379	96,8
nad 50 - 100	1 762	1 490	84,6	435	382	88,0	193	227	117,2
nad 100 - 500	2 046	1 655	80,9	725	558	76,9	302	290	95,9
nad 500	3 015	2 494	82,7	992	880	88,7	419	299	71,5
Spolu	2 335	1 867	80,0	743	595	80,1	313	289	92,1

Prameň: Informačné listy MPRV SR, Centrálna databáza MPRV SR

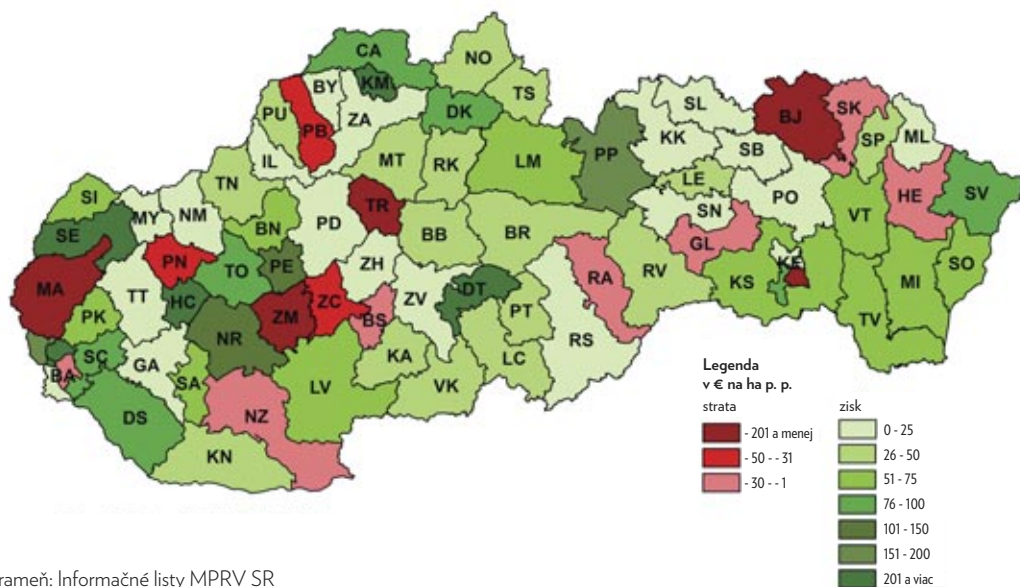
Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Celkové záväzky podnikov SHR klesli medziročne o 19,9 %, zároveň klesol aj objem úverov o 7,9 %. Zníženie hodnoty celkových záväzkov bolo zaznamenané vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov SHR.

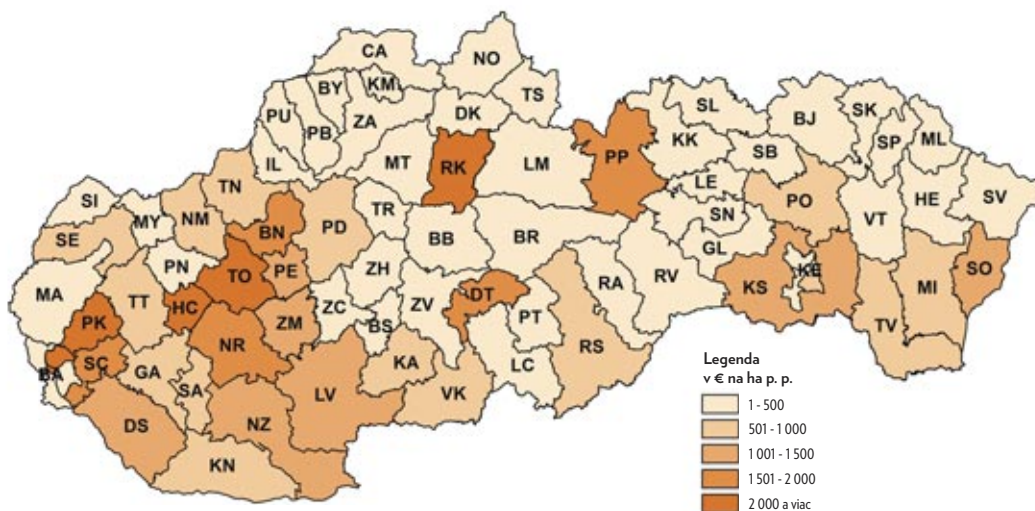
Podrobnejšie informácie o výsledku hospodárenia, početnosti podnikov a výmere pôdy obhospodarovanej SHR podľa okresov znázorňujú nasledujúce mapy.

Mapa 4 *Výsledok hospodárenia SHR za rok 2023* (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

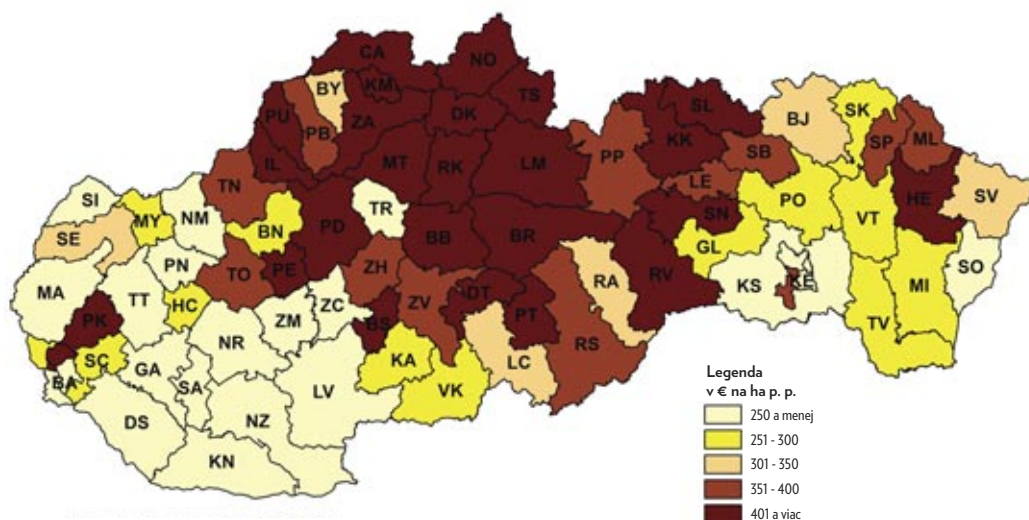

Prameň: Informačné listy MPRV SR
Vypracoval: MPRV SR

Mapa 5 *Tržby z predaja vlastných výrobkov za SHR v roku 2023* (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné listy MPRV SR
Vypracoval: MPRV SR

Mapa 6 *Neinvestičné podpory do poľnohospodárstva za SHR v roku 2023* (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

2.3. Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle

Podľa **predbežných údajov** ŠÚ SR za rok 2023 dosiahol potravinársky priemysel SR (výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov) kladný **výsledok hospodárenia** pred zdanením vo výške 437,86 mil. €¹.

Tab. 12 *Vývoj výsledku hospodárenia za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov* (v mil. €)

Ukazovateľ	Priemer* 2018 – 2022	2021 defin.**	2022 defin.**	2023 predbež.***
Výnosy	5 425,50	5 469,63	6 823,67	6 732,73
Náklady	5 259,97	5 280,85	6 601,58	6 294,87
Výsledok hospodárenia pred zdanením	165,53	188,78	222,09	437,86

Prameň: ŠÚ SR

Poznámka: * roky 2018 až 2022 e-databáza DATAcube, ŠÚ SR - z definitívnych údajov; ** z ročných spracovaní vyčerpávajúcich štatistických zisťovaní ŠÚ SR za korporácie s počtom 20 a viac zamestnancov a výberových zisťovaní za korporácie s počtom 0 – 19 zamestnancov; *** z e-publikácie ŠÚ SR: Výsledky štvrťročných zisťovaní v priemysle SR a výroba vybraných výrobkov za 4. štvrťrok 2023

Vypracoval: MPRV SR

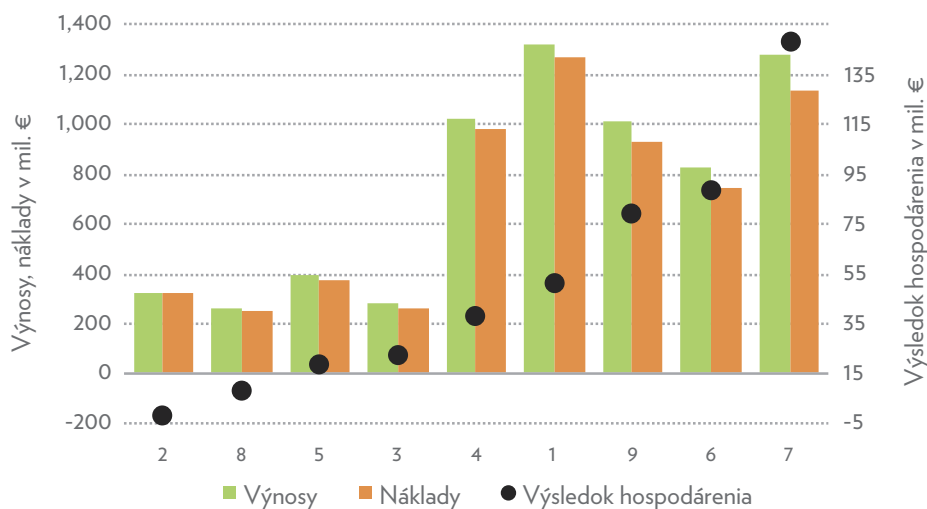
¹ Definitívny výsledok hospodárenia bude spresnený v 2. kvartáli 2025.

Na produkcii výrobkov potravinárskeho priemyslu¹ SR mali rozhodujúci podiel podniky s počtom 20 a viac² zamestnancov (324 podnikov), ktoré v roku 2023 vytvorili kladný výsledok hospodárenia pred zdanením na úrovni 437,9 mil. € s medziročným nárastom³ o 143,6 mil. € (+ 48,8 %). Z celkového počtu podnikov v súbore podnikov so 100 a viac zamestnancami predstavovali ziskové podniky 87,5 %⁴.

Pre rok 2023 uvádzame dostupné predbežné údaje, ktoré budú v 2. kvartáli 2025 upresnené ako definitívne údaje. Pre roky 2021, 2022 a priemer rokov 2018 až 2022 uvádzame definitívne hodnoty.

Z nižšie uvedených agregovaných odborov odvetvia výroby potravín a nápojov bol stratový iba odbor spracovania a konzervovania rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (- 1,9 mil. €).

Graf 13 Výnosy, náklady, výsledok hospodárenia (pred zdanením) za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov v roku 2023

Vysvetlivky:

1 Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov

2 Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov

+ Výroba rastlinných a živočíšnych olejov a tukov

3 Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny

4 Výroba mliečnych výrobkov

5 Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov

6 Výroba pečiva a múčnych výrobkov

7 Výroba ostatných potravinárskych výrobkov

8 Výroba a príprava krmív pre zvieratá

9 Výroba nápojov

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

¹ zo štvrťročného štatistického výkazníctva ŠÚ SR (predbežný charakter údajov); len súčet výroby potravín a nápojov

² Výkaz Prod 3-04 – zahŕňa podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac, a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €; vrátane dopočtov so zohľadnením váh; zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; týka sa textu až do konca tejto kapitoly.

³ Porovnanie predbežného údajov roku 2023 s predbežným údajom roku 2022; po určení definitívneho údajov roku 2023 je možné porovnanie s definitívnym údajom roku 2022.

⁴ Zistenie z vyčerpávajúcej časti štatistického zisťovania, nakoľko pri výberovej časti by boli počty podnikov skreslené, keďže sa dopočítavajú. Vyčerpávajúce zisťovanie je vykonávané v súbore podnikov so 100 a viac zamestnancami.

Najvyšší kladný výsledok hospodárenia dosiahol odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov¹ (+ 143,1 mil. €), odbor výroby pečiva a múčnych výrobkov (+ 85,2 mil. €), odbor výroby nápojov (+ 76,9 mil. €) a odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (+ 49,3 mil. €).

Ďalej kladný výsledok hospodárenia, ale s nižším objemom, dosiahol odbor výroby mliečnych výrobkov (+ 37 mil. €), odbor spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (+ 22,2 mil. €), odbor výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (+ 18,3 mil. €) a odbor výroby a prípravy krmív pre zvieratá (+ 7,7 mil. €).

Výsledok hospodárenia medziročne zvýšili odbory: výroba pečiva a múčnych výrobkov (+ 69,2 mil. €), výroba ostatných potravinárskych výrobkov (+ 44 mil. €), výroba nápojov (+ 24,6 mil. €), výroba mliečnych výrobkov (+ 24,1 mil. €), spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny (+ 19,3 mil. €) a odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (+ 17,8 mil. €).

Naopak výsledok hospodárenia najvýraznejšie klesol v odbore spracovania a konzervovania rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (- 46,8 mil. €), potom v odbore výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (- 8,3 mil. €) a v odbore výroby a prípravy krmív pre zvieratá (- 0,4 mil. €).

Na dosiahnutie 100 € výnosov vynaložili podniky 93,50 € nákladov, pričom nákladovosť výnosov za celý potravinársky priemysel medziročne klesla (o 1,72 €). Tento ukazovateľ najvýraznejšie klesol v odbore výroba pečiva a múčnych výrobkov o 8,25 €. Opakom je odbor spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov, kde tento ukazovateľ vzrástol o 12,00 €.

V rámci štruktúry celkových nákladov mala najvyšší podiel spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovateľných dodávok (53,7 %), ďalej k vzniku celkových nákladov prispeli náklady na predaný tovar 14,1 %, spotreba nakupovaných služieb 11,6 %, mzdové náklady 8,2 %, odpisy dlhodobého majetku 3,1 % a povinné príspevky na zákonné poistenie platené zamestnávateľom za zamestnancov 2,8 %.

Tržby za vlastné výrobky a z predaja služieb dosiahli 5 089 mil. €, čo predstavovalo ich medziročné zvýšenie o 9,6 % a z výnosov predstavovali 75,6 %. V rámci štruktúry celkových tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb 19,3 % tvorili tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb odboru spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov. Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb sa medziročne zvýšili u všetkých odborov, okrem odboru výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (- 1,7 %) a odboru spracovania a konzervovania rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (- 23,0 %). Najvyšší medziročný nárast tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb evidujeme v odbore spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (+ 23,6 %) a v odbore výroby ostatných potravinárskych výrobkov (+ 21,1 %), ďalej v odboroch: výroba nápojov (+ 16,5 %), spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov (+ 13,5 %), výroba pečiva a múčnych výrobkov (+ 10,1 %), výroba a príprava krmív pre zvieratá (+ 6,5 %) a výroba mliečnych výrobkov (+ 6,4 %).

¹ Odbor zahŕňa výrobu cukru; výrobu kakaa, čokolády a cukrovínok; spracovanie čaju a kávy; výrobu korenín a chuťových prípad; výrobu pripravených pokrmov a jedla; výrobu a prípravu homogenizovaných a diétnych potravín a výrobu ostatných potravinárskych výrobkov inde neuvedených.

Tab. 13 **Nákladovosť výnosov podľa jednotlivých odborov potravinárskeho priemyslu SR** (v €)

Výrobný odbor*	2022	2023	Δ 2023-2022
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	97,08	96,27	-0,81
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	88,58	100,58	12,00
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	98,86	92,20	-6,66
Výroba mliečnych výrobkov	98,66	96,38	-2,28
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	93,29	95,37	2,08
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	97,95	89,70	-8,25
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	90,89	88,85	-2,04
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	97,20	97,05	-0,15
Výroba nápojov	94,24	92,40	-1,84
Výroba potravín a nápojov spolu	95,22	93,50	-1,72

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty MPRV SR

Poznámka: Predbežné výsledky súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov. Zisťovanie je v súbore podnikov od 20 do 99 zamestnancov realizované ako výberové, pre 100 a viac zamestnancov ako vyčerpávajúce. Údaje za výberovú časť sú dopočítané;

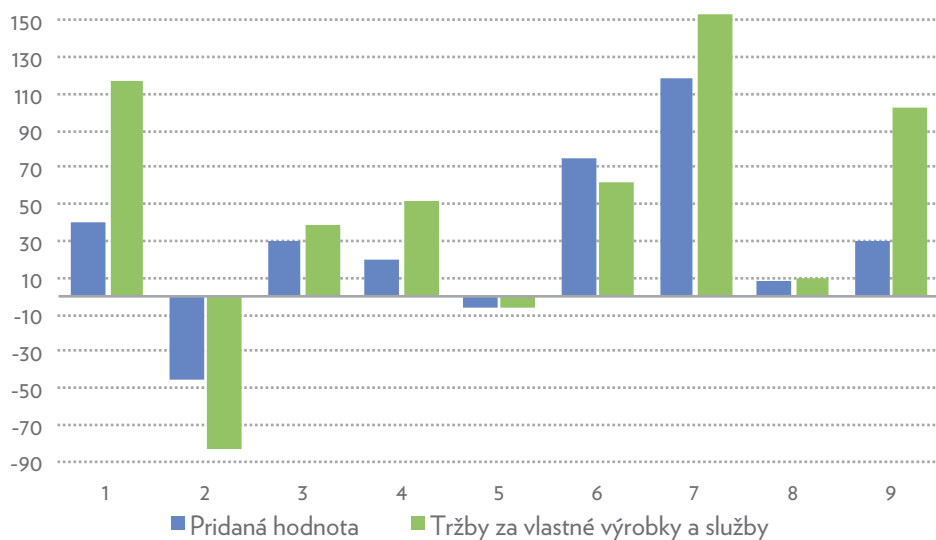
*podľa klasifikácie SK NACE

Vypracoval: MPRV SR

Tržby za tovar z celkových výnosov predstavovali 17,7 %, a tržby spolu za vlastné výkony a tovar predstavovali 93,3 % z výnosov.

Pridaná hodnota v odvetví medziročne vzrástla o 24,2 % a dosiahla 1 383 mil. €. Najvýraznejšie sa zvýšila v odbore spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (+ 131,7 %) a nárast bol zaznamenaný aj v odboroch: výroba a príprava krmív pre zvieratá (+ 56,7 %), výroba ostatných potravinárskych výrobkov (+ 52,0 %), výroba pečiva a múčnych výrobkov (+ 32,7 %), spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov (+ 19,9 %), výroba nápojov (+ 18,2 %), výroba mliečnych výrobkov (+ 16,6 %). V ostatných odboroch sa prejavil pokles pridanej hodnoty: spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (- 74,7 %), výroba mlynárskych a škrobových výrobkov (- 9,2 %). Najvyšší podiel na pridanej hodnote odvetvia v roku 2023 mali odbory: výroba ostatných potravinárskych výrobkov (24,9 %), výroba pečiva a múčnych výrobkov (22,1 %), spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov (17,4 %), výroba nápojov (14,4 %) a výroba mliečnych výrobkov (10,1 %).

Graf 14 *Medziročná zmena 2023-2022 v pridanej hodnote a tržbách za vlastné výrobky a služby vo výrobe potravín a nápojov SR podľa odborov (v mil. €)*

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

1 Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov

2 Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov + Výroba rastlinných a živočíšnych olejov a tukov

3 Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny

4 Výroba mliečnych výrobkov

5 Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov

6 Výroba pečiva a múčnych výrobkov

7 Výroba ostatných potravinárskych výrobkov

8 Výroba a príprava krmív pre zvieratá

9 Výroba nápojov

Podrobnejšie údaje o ekonomike potravinárskeho priemyslu sú v prílohových tabuľkách 6-10.

3. VÝROBA A AGROPOTRAVINÁRSKY TRH

3.1. Hrubá poľnohospodárska produkcia

Predbežné údaje za rok 2023 naznačujú pokles hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách o 4,8 %. K poklesu hrubej poľnohospodárskej produkcie prišlo v dôsledku poklesu hodnoty hrubej rastlinnej produkcie o 13,0 % pri súčasnom náraste hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 12,0 %. V štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách nastal pokles podielu rastlinnej produkcie o 5,79 p. b. na 61,25 % pri súčasnom náraste podielu živočíšnej produkcie na 38,75 %.

Hrubá poľnohospodárska produkcia v stálych cenách roku 2020 vykázala nárast o 7,51 % pri náraste hrubej rastlinnej produkcie o 13,36 % a súčasnom poklese hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 2,71 %. V štruktúre poľnohospodárskej produkcie v stálych cenách nastal posun v prospech podielu rastlinnej produkcie, ktorý vzrástol na 62,03 %.

Tab. 14 Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie (HPP) (v mil. €)

Ukazovateľ	Priemer 2018 – 2022	2022	2023*	Index 2023/2022	Index 2023/ Ø2018-2022	podiel v %	
						2022	2023
HPP v cenách r. 2020	1 993,6	1 776,9	1 910,3	107,5	95,8		
z toho: RV	1 234,4	1 045,3	1 184,9	113,4	96,0	58,7	62,0
ŽV	759,6	745,8	725,6	97,3	95,4	41,3	38,0
HPP v bežných cenách	2 221,0	2 723,8	2 593,9	95,2	116,8		
z toho: RV	1 433,7	1 826,0	1 588,6	87,0	110,8	67,0	61,2
ŽV	787,3	897,8	1 005,2	112,0	127,7	33,0	38,8

Poznámky: * druhý odhad 2023; RV – rastlinná výroba; ŽV – živočíšna výroba

Prameň: ŠÚ SR, vyžiadané údaje, prepočty MPRV SR

Výpracoval: MPRV SR

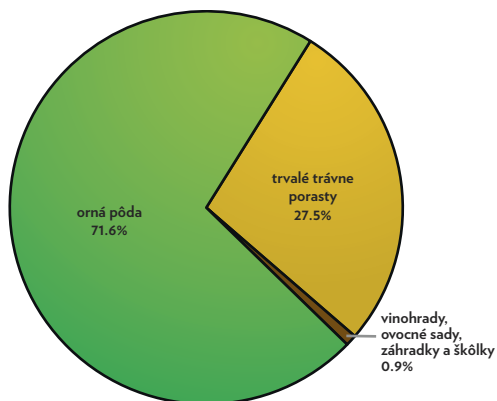
Prehľad o komoditnej štruktúre poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách v rokoch 2022 a 2023 je uvedený v prílohovej tabuľke 11.

3.1.1. Rastlinná výroba

Plocha spôsobilá na osev podľa údajov ŠÚ SR¹ predstavovala k 20.5.2023 výmeru 1 307 tis. ha, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom znamenalo pokles pestovateľskej výmery o 15,85 tis. ha (-1,2 %). Podiel osiatej plochy na celkovej využívannej poľnohospodárskej pôde v SR sa mierne zvýšil (+0,1 p. b.) na úroveň 71,6 %.

¹ ŠÚ SR -Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20.5.2023 (www.statistics.sk)

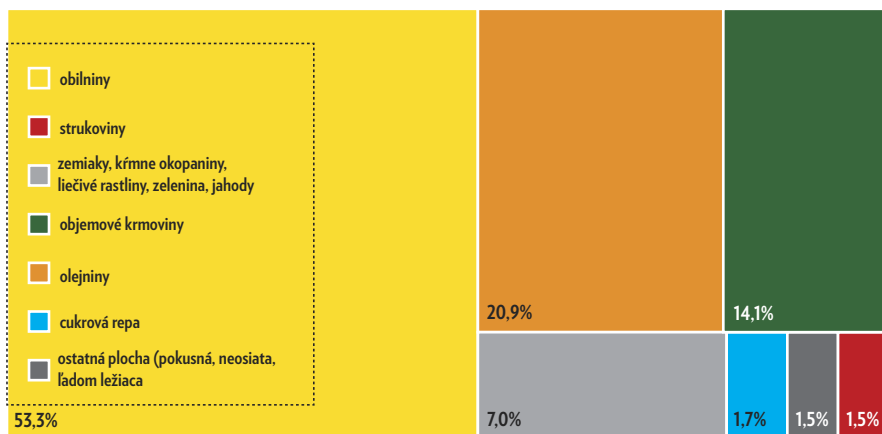
Graf 15 Štruktúra využívanej poľnohospodárskej pôdy

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

V porovnaní s rokom 2022 sa celková pestovateľská výmera **obilnín** v roku 2023 znížila o 31,5 tis. ha a dosiahla úroveň 697,3 tis. ha najmä v dôsledku menšej plochy kukurice na zrno (- 34,6 tis. ha). Pšenica sa pestovala na ploche o 4,5 tis. ha menšej ako pred rokom, pričom tradične dominovala pšenica ozimná, ktorá v roku 2023 predstavovala takmer 97 % z celkovej pestovateľskej plochy pšenice. Rozšírila sa výmera, na ktorej sa pestoval jačmeň (+ 4,8 tis. ha), raž (+ 2,3 tis. ha) a cirok na zrno (+ 1,1 tis. ha). Jačmeň sladovnícky (ozimný + jarný) zaberá viac ako polovicu z rozšírenej výmery jačmeňa celkom (54,3 %) a v roku 2023 sa pestoval na ploche 45,8 tis. ha.

Graf 16 Štruktúra ornej pôdy v roku 2023

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Olejninami bola v roku 2023 osiata plocha 272,9 tis. ha, čo bolo o 22,9 tis. ha menej oproti predchádzajúcemu roku. Nižšia výmera bola zaznamenaná pri sóji o 18,9 tis. ha (- 27,8 %) a slnečnici o 13,1 tis. ha (- 17,9 %). Naopak nárast pestovateľských plôch bol zaznamenaný pri repke olejnej (+ 6,2 tis. ha), ktorá dosiahla úroveň 148,2 tis. ha. Z ostatných druhov olejní sa rozšírili výmery maku (+ 2,2 tis. ha) na 5,8 tis. ha a semena ľanu olejného (+ 1,3 tis. ha) na 2,2 tis. ha.

Strukoviny na zrna sa zasiali na výmere 19,2 tis. ha, čo znamená navýšenie pestovateľských plôch oproti predchádzajúcemu roku o 24,2 % (+ 3,7 tis. ha) – ide o najvyšší medziročný nárast pestovateľských plôch strukovín od roku 2000. Najväčšiu plochu zaberá hrach (81,4 % z celkovej plochy strukovín na zrna), pričom prevláda hrach krmný, ktorého plochy sa v roku 2023 rozšírili o 2,8 tis. ha (na 9,7 tis. ha). Z jedlých strukovín sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom rozšírila výmera šošovice na 3-násobok (na 0,5 tis. ha) a radikálne sa znížila plocha fazule jedlej na úroveň 5,7 ha (- 95,4 %) - osiate plochy fazule na zrna boli vykompenzované zelenou fazuľkou, ktorá je vykazovaná ako zelenina.

Klesajúci trend vo výmere **zemiakov** pokračoval aj v roku 2023 a ich pestovateľská výmera sa zmenšila o 0,3 tis. ha na úroveň 5,4 tis. ha. Z toho plochy na pestovanie sadiva zemiakov sú na úrovni len 0,1 tis. ha a zvyšok tvoria plochy na pestovanie konzumných zemiakov, ktoré sa medziročne znížili o 4 %.

Pri objemových krmovinách bolo zaznamenané taktiež znižovanie výsevnej plochy. Výmera jednoročných krmovín síce vzrástla o 3,2 tis. ha najmä v dôsledku rozšírenej výmery ozimných strukovino-obilných miešanií (+ 3,7 tis. ha), ale viacročné krmoviny sa pestovali na ploche 113 tis. ha, čo je o 9,2 tis. ha menej ako v roku 2022. Spôsobili to najmä menšie výmery lucerny (- 3,6 tis. ha), viacročných porastov tráv (- 2,7 tis. ha) a ostatných ďatelinovín (- 2,5 tis. ha). Takmer o polovicu sa znížila výmera krmných okopanín zo 138,9 ha (v roku 2022) na 79,8 ha (v roku 2023).

Tab. 15 Štruktúra osevu vybraných plodín na ornej pôde

Skupina plodín	v tis. ha			podiel na ornej pôde v %		
	2022	2023	rozdiel 2023-2022	2022	2023	rozdiel 2023-2022
Obilniny spolu	728,83	697,29	-31,54	55,09	53,35	-1,74
z toho: pšenica	410,25	405,77	-4,47	31,01	31,04	0,03
jačmeň	108,78	113,62	4,84	8,22	8,69	0,47
kukurica na zrna	175,97	141,34	-34,63	13,30	10,81	-2,49
raž	9,45	11,76	2,30	0,71	0,90	0,18
Cukrová repa technická	19,24	21,89	2,65	1,45	1,67	0,22
Zemiaky	5,75	5,40	-0,35	0,43	0,41	-0,02
Olejniny spolu	295,79	272,90	-22,89	22,36	20,88	-1,48
z toho: repka olejná	142,07	148,22	6,16	10,74	11,34	0,60
slnečnica	73,22	60,13	-13,09	5,53	4,60	-0,93
sója	67,95	49,08	-18,87	5,14	3,75	-1,38
Strukoviny na zrna spolu	15,47	19,21	3,74	1,17	1,47	0,30
Objemové krmoviny na o. p.	190,92	184,91	-6,01	14,43	14,15	-0,28
Krmné okopaniny	0,14	0,08	-0,06	0,01	0,01	0,00
Zelenina konzumná na o. p.	8,53	8,76	0,22	0,64	0,67	0,02

Poznámky: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísel

Prameň: ŠÚ SR – Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20.5.2022

a 20.5.2023 na ornej pôde bez odhadu za domáce záhrady,

Vypracoval: MPRV SR

Výmera **rodiacich vinogradov** je od roku 2021 stabilizovaná a aktuálne dosahuje úroveň 9,1 tis. ha. Mierne sa zvýšili pestovateľské plochy pri **konzumnej zelenine** (+ 2,6 %). Významný nárast bol zaevidovaný pri výmere **cukrovej repy** (+ 13,8 %), čím sa dosiahla celková výmera 21,9 tis. ha. Naopak signifikantne klesli plochy **aromatických, koreninových a liečivých rastlín** (- 36,7 %; - 2,7 tis. ha), z toho najväčší pokles plôch bol pri liečivých rastlinách o 2,6 tis. ha.

Rok 2023 bol potvrdený ako najteplejší rok v údajoch o globálnej teplote na planéte, ktoré siahajú až do roku 1850. Aj na Slovensku si rok 2023 budeme pamätať ako jeden z najteplejších v histórii a určite vlhších, ako mnohé predošlé. Po nadpriemerne teplej zime v úvode roka sa v apríli vyskytli mrazy, ktoré spôsobili problémy vo vegetačnom vývoji. Počty letných a tropických dní vykazovali väčšinou normálne až podnormálne hodnoty. Začiatkom augusta spadlo lokálne až 20 % celoročného zrážkového úhrnu v priebehu 3 dní v dôsledku silných búrok, pri ktorých sa vyskytli aj veľké krúpy a silný nárazový vietor. Koniec leta bol už mimoriadne teplý a v tomto trende pokračovala aj jeseň. Záver roka bol bohatý na zrážky. Okrem počasia sa pestovatelia poľných rastlín museli vysporiadať aj s rozšíreným výskytom hrabošov.

Úrode obilnín pomohlo priaznivé jarné počasie s dostatkom vlahy, v dôsledku čoho hektárové úrody významne prevýšili 5-ročný priemer. Podľa údajov ŠÚ SR¹ produkcia obilnín vzrástla o 921,8 tis. t (+ 27,3 %) na úroveň 4,3 mil. t. Nárast produkcie pšenice pri medziročnom poklese osiatych plôch bol dosiahnutý predovšetkým zvýšením hektárového výnosu oproti minulému roku o 1,15 t. Vyššiu intenzitu výroby dosiahli všetky druhy obilnín okrem raže, jačmeňa ozimného a ovsu. U kukurice sa po nízkej produkcii v roku 2022 opäť podarilo dosiahnuť úrodu vyššiu ako 1 mil. t napriek významne nižším zberovým plochám.

V skupine **olejnín** sa medziročne zvýšila produkcia všetkých hlavných plodín: repka olejná vrátane repice o 21,8 %, sója o 34,5 % a slnečnica o 0,6%. K nárastu produkcie významne prispeli vyššie výnosy z hektára, ktoré boli nad priemerom predchádzajúceho roka a súčasne aj posledných 5 rokov. Úroda repky olejnej ozimnej dosiahla 536,2 tis. t a spolu s repkou jarnou a repicou predstavovala celková produkcia repkových semien objem 538,1 tis. t. Pri slnečnici na semeno napriek zníženým zberovým plochám o 15,5 % sa podarilo dopestovať 171,6 tis. t semien. Podobný scenár platil aj pre sóju, kde z takmer o 25 % menšej zberovej plochy bola získaná produkcia na úrovni 129,8 tis. t. Z ostatných olejní sa medziročne zvýšila produkcia horčice na semeno a semená ľanu olejného. Úroda maku a tekvice na semeno zaostávala za úrodou z roku 2022.

Celková produkcia **strukovín** medziročne klesla o 13,6 %, z toho produkcia jedlých strukovín (hrach, šošovica, fazuľa) až o 33,7 % a dosiahla úroveň 11,8 tis. t. Produkcia kŕmnych strukovín pod vplyvom nárastu zberových plôch (+ 38 %) vzrástla o 2,6 % a dosiahla úroveň 22,8 tis. t.

Produkcia **zemiakov** bola ovplyvnená znížením pestovateľskej výmery, pri neskorých zemiakoch sa však zvýšenou intenzitou výroby (+ 14,7 t/ha) podarilo dosiahnuť úrodu vyššiu o 10,9 % v porovnaní s rokom 2022 (na úroveň 107,6 tis. t), pri skorých zemiakoch sa vplyvom nižšej úrodnosti (- 1 t/ha) dosiahla celková produkcia 25,8 tis. t (- 10 % medziročne).

Priaznivá situácia bola aj u **kŕmnych okopanín**, kde napriek poklesu zberových plôch sa zvýšením intenzity výroby (+ 53,7 %) vytvorili podmienky na produkciu v objeme 3,8 tis. t (+ 28,5 %).

¹ ŠÚ SR – Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR za rok 2023

Tab. 16 Zberové plochy a hektárové úrody vybraných plodín

Skupina plodín	Zberové plochy v tis. ha			Hektárové úrody v t/ha		
	2022	2023	index 2023/2022	2022	2023	index 2023/2022
Obilniny spolu	711,49	694,16	97,6	4,75	6,20	130,6
z toho: pšenica	411,69	406,76	98,8	4,97	6,12	123,2
jačmeň	109,12	114,19	104,6	5,10	5,28	103,5
kukurica na zrno	158,69	138,45	87,2	4,31	7,99	185,4
raž	8,96	10,43	116,3	3,55	3,38	95,3
Cukrová repa technická	19,48	22,13	113,6	56,29	63,62	113,0
Zemiaky	5,73	5,43	94,7	22,78	25,02	109,8
Olejníny spolu	293,13	272,57	93,0	2,45	3,11	127,1
z toho: repka olejná	141,42	148,57	105,1	3,12	3,62	116,1
slnečnica	73,13	61,80	84,5	2,33	2,78	119,2
sója	66,65	50,15	75,2	1,45	2,59	178,3
Strukoviny na zrno spolu	14,90	18,13	121,7	2,69	1,91	71,0
Krmné okopaniny	0,10	0,08	83,6	29,90	45,95	153,7
Ovocie*	4,63	4,72	101,8	8,21	6,94	84,6
z toho: jablone	1,54	1,54	100,0	20,17	17,14	85,0
broskyne	0,26	0,26	99,7	4,74	3,34	70,5
slivky	0,58	0,58	99,1	2,15	2,05	95,2
marhule	0,19	0,18	98,8	2,49	1,46	58,8
Zelenina konzumná**	8,09	8,72	107,8	16,51	16,40	99,3
z toho: rajčiaky	0,23	0,22	96,7	75,60	89,26	118,1
paprika zeleninová	0,09	0,08	90,6	20,91	19,38	92,7
kukurica cukrová	2,92	3,50	120,1	9,41	10,84	115,1
hrach strukový	1,14	1,32	116,0	3,34	2,69	80,4
cibuľa suchá	0,57	0,91	159,0	28,38	33,86	119,3
mrkva a karotka	0,48	0,49	102,1	39,75	39,08	98,3
petržlen a paštrnák	0,14	0,17	118,3	24,11	22,73	94,3
kapusta***	0,25	0,24	97,3	28,97	28,42	98,1
špenát listový	0,10	0,08	78,0	6,87	9,11	132,6
repa červená	0,58	0,27	47,6	1,52	4,88	320,5
Muštové hrozno a hybridy	7,71	8,85	114,8	5,78	4,53	78,4

Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísiel

Prameň: ŠÚ SR - Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR za rok 2022 a 2023

*ÚKSÚP - údaje z Registra ovocných sádov (zberová plocha registrovaných ovocných sádov v tis. ha a priemerná hektárová úroda v ovocných sadoch v t/ha)

**zelenina na ornej pôde

***kapusta biela, kapusta červená, kapusta pekinská

V úrode konzumnej zeleniny je započítaná celková úroda z plôch zasiaty ako hlavná plodina aj ako následná plodina na ornej pôde, resp. z opakovaných plôch a tiež úroda zo zakrytých plôch (fóliovníky, skleníky)

Vypracoval: MPRV SR

Podobne pri **objemových krmovinách** sa vďaka zvýšenej úrodnosti produkcia zvýšila v prípade jednoročných krmovín o 25,8 % a v prípade viacročných krmovín o 36 %.

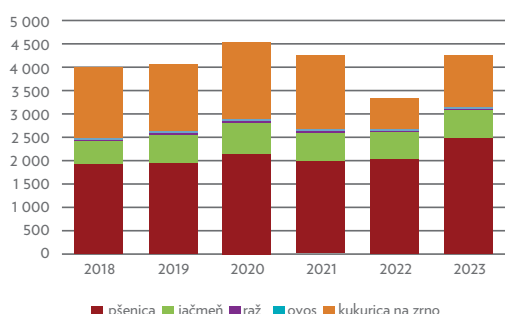
Aj pre **cukrovú repu** bol rok 2023 úspešný, jej produkcia sa medziročne zvýšila o 28,4 % (na 1,4 mil. ton) pri priemernom výnose 63,6 t z 1 ha (+ 7,3 t/ha).

V porovnaní s rokom 2022 sa vďaka väčšej zberovej ploche podarilo mierne zvýšiť produkciu **konzumnej zeleniny** na ornej pôde (+ 7 %) na úroveň 143 tis. t. Kukurica cukrová, ktorá dominuje konzumnej zelenine, dosiahla nárast produkcie o 38,3 % pri náraste zberovej plochy o 20,1 %. Druhou plodinou z hľadiska veľkosti zberovej plochy je hrach strukový, kde sa napriek zvýšeným zberovým plochám nepodarilo dosiahnuť produkciu z predchádzajúceho roka (- 6,7 %). Z ostatných druhov zeleniny sa produkcia fazule strukovej strojnásobila (na 0,3 tis. t), produkcia cibule suchej sa zvýšila o takmer 90 % (na 30,8 tis. t) a vzrástla aj produkcia rajčiakov o 14,2 % (na 19,5 tis. t).

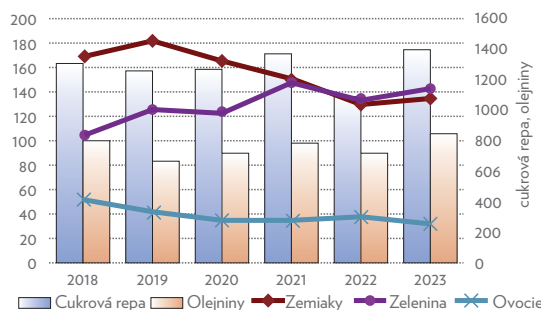
Celková zberová plocha **registrovaných ovocných sádov** podľa ÚKSÚP² bola v porovnaní s rokom 2022 mierne väčšia a dosiahla úroveň 4,72 tis. ha. V rámci druhej štruktúry dominovali jablká; v roku 2023 tvorili 81 % celkovej produkcie ovocia z ovocných sádov; nasledovali jahody s podielom 5 %, slivky 4 % a hrušky 3 %. Medziročne sa rozšírili plochy orecha vlašského (+ 76,1 ha), jarabiny čiernej (+ 36,1 ha) a hrušky obyčajnej (+ 11,8 ha). Naopak zmenšili sa plochy ríbezle čiernej (- 23,7 ha) a jahôd (- 13 ha). Priemerná hektárová úroda ovocia sa v porovnaní s rokom 2022 u väčšiny druhov znížila, preto aj celková produkcia ovocia klesla o 13,9 % a dosiahla objem 32,7 tis. t.

Prehľad zberových plôch, hektárových úrod a produkcie u vybraných druhov plodín je uvedený aj v prílohových tabuľkách č. 12 a 13.

Graf 17 Vývoj produkcie obilnín (v tis. t)

Graf 18 Vývoj produkcie iných plodín (v tis. t)

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

² ÚKSÚP – vyžiadané údaje

Ponuka a dopyt hlavných rastlinných komodít

Pri väčšine pestovaných komodít sa dosiahla v roku 2023 vyššia produkcia ako v roku 2022. V dôsledku toho možno predpokladať, že v hospodárskom roku 2023/24 stúpne celková ponuka hlavných komodít a objem celkového použitia, t.j. dopyt. **Produkčná sebestačnosť meraná podielom produkcie na domácej spotrebe by mala prekročiť hranicu 100 % len pri našich najpestovanejších plodinách t.j. obilninách a olejninách.**

Obilniny sú najvýznamnejšou plodinou v odvetví rastlinnej výroby na Slovensku. Bilancia výroby a spotreby obilnín je na Slovensku dlhodobou pozitívna. Základom celkovej ponuky pre použitie na domácom agropotravinárskom trhu a vývoz je produkcia, ktorá bola v hospodárskom roku 2023/24 mierne nadpriemerná.

Odhadujeme, že v hospodárskom roku 2023/24 celkový dovoz obilnín klesne medziročne o 73,1 %. Výrazné zníženie dovozu obilnín je spôsobené zákazom dovozu vybraných poľnohospodárskych komodít z Ukrajiny do SR. Aktuálne je v platnosti vyhláška MH SR č. 447/2023, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 364/2023 Z. z., ktorou sa zakazuje vstup vybraných poľnohospodárskych produktov a potravín z Ukrajiny alebo s pôvodom z Ukrajiny na územie Slovenskej republiky. Z predmetných obilnín sa v zákaze dovozu do SR nachádzajú: pšenica a súraž, jačmeň, kukurica a z obilných produktov pšeničná múka. Z tohto dôvodu očakávame v hospodárskom roku 2022/23 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zníženie celkovej ponuky obilnín o 5,6 % na 5,5 mil. ton.

Pri miernom poklese domácej spotreby o 5,2 % sa odhaduje výrazné zvýšenie sebestačnosti v obilninách o 44,4 p. b. na 174,2 %. Vychádzajúc z doterajšieho vývoja odhadujeme zvýšenie domácej spotreby obilnín na potravinárske použitie na 977,8 tis. ton a mierne zvýšenie použitia obilnín na kŕmne účely (794,9 tis. ton). Zároveň sa predpokladá zníženie ostatnej spotreby o 6,7 %, jedná sa hlavne o použitie kukurice a pšenice na výrobu biopalív a iné energetické účely. Celkovo sa odhaduje zníženie použitia obilnín o 9,2 %. Z dôvodu vyššej produkcie a poklesu vývozu odhadujeme zvýšenie zásob obilnín v SR o 17,8 %.

Pri pšenici sa opätovne predpokladá dosiahnutie najvyššej sebestačnosti spomedzi obilnín a to 251,0 % čo predstavuje medziročný nárast o 37,6 p. b. Pri ostatných obilninách 208,2 %, pri ovse odhadujeme sebestačnosť na 161,3 % a pri kukurici na zrno 124,0 %. Pri žiadnej zo sledovaných obilnín nedosiahneme v hospodárskom roku 2023/2024, nižšiu sebestačnosť ako 100 %. Obilniny s najnižšou sebestačnosťou sú: jačmeň (116,1 %) a raž (114,8 %). Úroveň sebestačnosti v obilninách sme sa dostali na hodnoty pred roka 2022, ktorý bol vplyvom sucha poznačený nižšou produkciou obilnín, hlavne kukurice na zrno. Sebestačnosť kukurice na zrno by sa mala medziročne zvýšiť až o 53,4 p.p.

Z doterajšieho vývoja možno predpokladať, že pri obilninách prevýši celková ponuka dopyt o 20,1 %. Na celkovej ponuke obilnín bude mať najvyšší podiel pšenica 54,5 %, kukurica 27,9 % a jačmeň 15,1 %. Podiel pšenice medziročne stúpne o 7,8 p. b., jačmeňa o 0,6 p. b. a raže o 0,2 p. b. Podiel ponuky ostatných obilnín a ovsa na celkovej ponuke obilnín by mal byť rovnaký ako v predchádzajúcom hospodárskom roku t. j. 1,0 % a 0,5 %.

V mlynskom priemysle sa podľa údajov rezortnej štatistiky v roku 2023 vyrobilo 323 tis. ton pšeničnej múky, čo v porovnaní s rokom 2022 predstavuje zvýšenie produkcie o 5,9 %. Ražnej

múky sa vyrobilo v roku 2023 14,6 tis. ton (+ 11,9 % medziročne). Sladovne vyrobili 324,5 tis. ton jačmenného sladu, čo znamená nárast produkcie o 11,3 %.

V hospodárskom roku 2022/23 bola produkcia **olejnín** 848,7 tis. ton, medziročne bola vyššia o 18,4 %. Na základe medziročne zvýšenej domácej produkcie možno očakávať, že celková ponuka olejnín a dopyt po olejinách bude 932,3 tis. ton t. j. o 5,4 % vyšší ako v predchádzajúcom hospodárskom roku 2023/22. Zároveň možno očakávať zvýšenie domácej spotreby o 2,7 % na 325,5 tis. ton z dôvodu zvýšenia spotreby na MERO o 2,4 %. Z celkovej ponuky na použitie pre domáci agropotravinársky trh sa 65,1 % vyvezie na spracovanie mimo územia Slovenska. Z celkového objemu ponuky olejnín sa na Slovensku iba 3,4 % spracuje v potravinárskom priemysle na výrobu jedlých olejov. Na celkovej ponuke olejnín sa bude podieľať repka 63 %, slnečnica 18,8 % a sója 16,8 %. Zvyšok celkovej ponuky tvorí mak, horčica, ľan olejný a ostatné olejininy. Sebestačnosť v olejinách sa odhaduje v porovnaní s predchádzajúcim hospodárskym rokom vyššia o 34,6 p.b. a odhadujeme, že v hospodárskom roku 2023/2024 dosiahne 260,7 %.

Repka olejná má v SR medzi olejinami dlhodobu dominantnú postavenie. U pestovateľov je obľúbená pre jej vysoký dopyt na trhu a dlhodobu priaznivé ceny. Aj v hospodárskom roku 2023/2024 vrástli zberové plochy repky medziročne o 5,1 %. Tento fakt sa prejavil aj nárastom produkcie repkových semien v roku 2023 o 21,8 %. Z tohto dôvodu sa odhaduje vyššia celková ponuka o 13,4 % t. j. 587,2 tis. ton. Z celkovej domácej spotreby 256,9 tis. ton sa 97,5 % spracuje na metylester repkového oleja (MERO) a 2,5 % (6,5 tis. ton) na výrobu jedlého oleja. Vývoz repky na zahraničné trhy sa odhaduje na 330,3 tis. ton.

V hospodárskom roku 2023/24 odhadujeme pokles ponuky slnečnice medziročne o 12,5 % na 175,2 tis. ton. Výrazný podiel na poklese celkovej ponuky má zníženie dovozu o 88,0 %. Spracovanie slnečnice na domácom agropotravinárskom trhu na jedlé oleje je podobne ako pri repke v súčasnosti minimálne. V roku 2023/24 sa odhaduje celková domáca spotreba na 12 tis. ton. Z celkového použitia sa 93,1 % semena slnečnice vyvezie mimo územia Slovenska.

V predošlých rokoch bol po negeneticky modifikovanej sóji zvýšený dopyt v okolitých krajinách. To sa prejavilo aj na Slovensku zvyšovaním jej pestovania. Od hospodárskeho roku 2017/18 do roku 2022/2023 došlo k nárastu osevných plôch sóje o 54,5 %. Už niekoľko rokov dominuje v pestovaní sóje v SR Košický kraj, kde sú najvhodnejšie pôdno-klimatické podmienky pre pestovanie sóje. V hospodárskom roku 2023/2024 sa aj napriek medziročnému poklesu pestovateľských plôch produkcia sóje vplyvom dobrej hektárovej úrody (2,59 t/ha) zvýšila o 34,5 %, čo sa prejavilo len miernym rastom celkovej odhadovanej ponuky o 1,7 % na 154,6 tis. ton. Domáci spracovateľský priemysel nedokáže absorbovať vyprodukované množstvo sóje. Celková ponuka presiahne spotrebu na domácom trhu viac ako 3,2-násobne a približne 106,9 tis. ton bude možné vyviezť na zahraničné trhy. Produkčná sebestačnosť sa odhaduje v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššia o 53,1 p. b. na 272,0 %.

Celková ponuka **strukovín na zrno** sa medziročne len mierne znížila o 0,2 % na 69,5 tis. ton, z toho ponuka hrachu siateho sa zvýšila o 1,5 % na 55,9 tis. ton. Produkcia strukovín celkovo v hospodárskom roku 2023/2024 klesla o 13,6 % (34,6 tis. ton), z toho hrachu o 12,6 % na 30,9 tis. ton. Predpokladáme aj mierne zníženie domácej spotreby strukovín o 3,3 %, čo sa premietne do nárastu objemu celkového použitia na 46,5 tis. ton a tým dôjde k poklesu konečných zásob strukovín medziročne o 11 % na 23 tis. ton. Na základe údajov o dosiahnutej produkcii a odhadovanej

spotrebe na domácom trhu možno predpokladať sebestačnosť strukovín na úrovni 104,8 %, čo by znamenalo medziročný pokles o 12,5 p. b. Pri hrachu možno očakávať sebestačnosť na úrovni 120,5 % t.j. medziročné zníženie o 21,1 p. b. Tradične najnižšia sebestačnosť sa dosiahne pri fazuli 0,4 % a pri šošovici 7,1 %, z dôvodu dlhodobo nízkej produkcie a úbytkom pestovateľských plôch. Fazuľa sa na Slovensku už takmer nepestuje, medziročne sa zberové plochy fazule znížili o 24,8 % na 5,4 ha. Deficit produkcie fazule je potrebné riešiť dovozom.

Produkcia **ovocia mierneho pásma** sa medziročne znížila o 13,9 %, avšak v dôsledku nárastu dovozu o 10,8 % sa odhaduje zvýšenie celkovej ponuky na domácom trhu o 3 % na objem 125,8 tis. ton. Produkcia ovocia zo sadov tvorila z ponuky 26 % a dopyt pokryje na 26 %. Z celkovej domácej spotreby, ktorá tvorila 82,8 % z celkového použitia sa v spracovateľskom priemysle spotrebuje 8,6 % ovocia, t.j. 9 tis. ton. Vývoz ovocia mierneho pásma dosiahne 17,9 tis. ton, teda 14,2 % z celkového použitia.

Zelenina sa na Slovensku v roku 2023 pozberala z výmery 20 730 ha¹. Produkcia dosiahla 284,3 tis. ton zeleniny, teda o 2,1 % viac ako v roku 2022. Vplyvom zvýšeného dovozu o 12,4 % v celkovom objeme 314,2 tis. ton sa predpokladá celková ponuka zeleniny 598,5 tis. ton t.j. medziročne vyššia o 7,3 %. Podiel domácej produkcie na celkovej ponuke dosiahne 47,5 %. Z celkového použitia na domácich a zahraničných trhoch dosiahne domáca spotreba 74,4 %. Z celkovej predpokladanej domácej spotreby 445,3 tis. ton sa v spracovateľskom priemysle použije 35 tis. ton, teda 7,9 %. Vývoz zeleniny sa odhaduje na 59,2 tis. ton, t. j. 9,9 % z celkového použitia.

Opätovný medziročný pokles pestovateľských plôch **zemiakov** nemal negatívny vplyv na zníženie produkcie zemiakov v roku 2023. Medziročne sa produkcia zemiakov zvýšila o 4 %. Celková ponuka, ktorej objem možno odhadovať na 469,8 tis. ton, t. j. v porovnaní s predchádzajúcim hospodárskym rokom o 11,4 % vyššia. Na zabezpečenie domácej spotreby bude vzhľadom na nízku produkciu potrebné doviesť zemiaky vrátane výrobkov v objeme minimálne 186,4 tis. ton. Podiel dovozu na celkovej ponuke sa odhaduje na 51,2 %. Zároveň možno predpokladať zníženie spotreby zemiakov o 1,4 % na 322,2 tis. ton. Produkčná sebestačnosť zemiakov by mala dosiahnuť 42,2 %. Z dôvodu nárastu produkcie a nižšej spotreby zemiakov by mala byť medziročne sebestačnosť vyššia o 2,2 p. b.

V sektore **vína** je v súčasnosti komplikovaná situácia, nedarí sa dosahovať produkciu na úrovni predchádzajúcich rokov. V hospodárskom roku 2023/24 produkcia vína z domácej suroviny dosiahne 253 tis. hl, čo je o 26,4 % menšia produkcia vína ako priemer rokov 2018 - 2022. Dovoz vína a muštov je takmer 3-násobne väčší ako domáca produkcia vína. Sebestačnosť v spotrebe vína za posledných päť rokov sa pohybuje na úrovni 48,9 % a v hospodárskom roku 2023/24 bude spotreba vína pokrytá domácou produkciou na 42,5 %, čo predstavuje medziročné zníženie sebestačnosti o 8,9 p. b.

¹ Údaj vrátane dopočtov za domáce záhradky

Tab. 17 Ponuka a dopyt vybraných poľnohospodárskych komodít v SR v hospodárskom roku 2023/2024 (predbežné údaje)

Komodita	m.j.	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Produkcia *	Spotreba	Produkčná sebestačnosť (%)
Obilniny spolu	tis. t.	5 454,7	4 542,1	912,6	4 304,6	2 470,8	174,2
z toho: pšenica	tis. t.	2 975,0	2 567,6	407,4	2 490,6	992,2	251,0
jačmeň	tis. t.	825,1	641,0	184,1	603,0	519,4	116,1
kukurica na zrno	tis. t.	1 521,4	1 217,8	303,6	1 105,7	892,0	124,0
raž	tis. t.	49,7	40,7	9,0	35,2	30,7	114,8
ovos	tis. t.	27,0	24,0	3,0	20,3	12,6	161,3
ostatné obilniny	tis. t.	56,4	51,0	5,4	49,8	23,9	208,2
Olejniny spolu	tis. t.	932,3	932,3	0,0	848,7	325,5	260,7
z toho: repka olejná	tis. t.	587,2	587,2	0,0	538,1	256,9	209,4
slnečnica	tis. t.	175,2	175,2	0,0	171,7	12,0	1 426,6
sója	tis. t.	154,6	154,6	0,0	129,8	47,7	272,0
Zemiaky spolu	tis. t.	469,8	369,5	100,3	135,8	322,2	42,2
Strukoviny spolu	tis. t.	69,5	46,5	23,0	34,6	33,2	104,4
z toho: hrach siaty	tis. t.	55,9	35,9	20,0	30,9	25,6	120,5
Ovocie spolu**	tis. t.	125,8	125,8	0,0	33,3	104,1	32,0
Zelenina spolu***	tis. t.	598,5	598,5	0,0	284,3	445,3	63,8
Víno	tis. hl	1 467,0	937,0	530,0	253,0	597,0	42,4

Poznámka: *skutočnosť; **jedná sa o ovocie mierneho pásma; *** údaj vrátane dopočtov za domáce záhradky

Prameň: Komoditné situačné a výhľadové správy, MPRV SR, ŠÚ SR, ÚKSÚP

Vypracoval: MPRV SR

3.1.2. Živočíšna výroba

Hospodárske zvieratá, ich reprodukcia, produkcia a predaj živočíšnych výrobkov

V chove **hovädzieho dobytká** (bez domácností) v SR bol v roku 2023 zaznamenaný mierny pokles stavov jednotlivých kategórií zvierat. Ku koncu roka 2023 bolo v SR 412,7 tis. ks hovädzieho dobytká, čo bolo medziročne o 3,1 tis. ks menej (- 0,8 %). Stav kráv dosiahol počet 180,9 tis. ks, t. j. medziročne o 1,5 tis. ks (- 0,8 %) menej. Klesajúci trend stavu dojnic pokračoval aj v roku 2023, keď ich počet ku koncu roka dosiahol len 110,2 tis. ks, t. j. o 1,8 tis. ks (- 1,6 %) menej ako v roku 2022. Stav dojčiacich kráv sa v priebehu roka zvýšil a na konci roka 2023 dosiahol 70,6 tis. ks. Ich počet sa medziročne mierne zvýšil o 0,3 tis. ks (+ 0,4 %). Podiel dojčiacich kráv na celkovom počte kráv sa medziročne mierne zvýšil o 0,4 p. b. na 39 %. Vo výkrme hovädzieho dobytká bolo 58,4 tis. ks dobytká, čo bolo až o 4,5 tis. ks (+ 8,4 %) viac ako pred rokom. K rastu počtu zvierat došlo vo všetkých hmotnostných kategóriách okrem kategórie s hmotnosťou 451-500 kg.

Vybrané reprodukčné ukazovatele hovädzieho dobytká (bez domácností) sa medziročne zhoršili, okrem dojnosti kráv. Znížil sa počet narodených teliat na 100 kráv o 1,29 ks (- 1,4 %) a taktiež aj počet odchovaných teliat na 100 kráv o 1,41 ks (- 1,7 %). Priemerné denné prírastky

hmotnosti dobytky vo výkrme sa medziročne znížili o 0,014 kg/KD a za rok 2023 dosiahli 0,757 kg na kus a deň. Mlieková úžitkovosť sa medziročne zvýšila na 8 052 kg mlieka na dojnica a rok, čo bolo o 35,8 kg (+ 0,4 %) viac.

Zníženie počtu dojníc aj pri zvýšení úžitkovosti malo za následok pokles produkcie surového kravského mlieka o 1,4 tis. t (- 0,2 %) pri dosiahnutí produkcie 937 tis. t. V roku 2023 prvovýrobcovia mlieka celkovo predali 857,04 tis. t (- 1,1 %) kravského mlieka. Objem dodávok mlieka predstavoval 807,4 tis. t (- 2,0 %) a priamy predaj 49,6 tis. t (+ 14,9 %).

V roku 2023 sa z podnikov zapísaných v Registri fariem ŠÚ SR, predalo 41 393 t ž. hm. jatočného hovädzieho dobytky, čo bolo medziročne o 763 t ž. hm. viac (+ 1,9 %). Predaj jatočných teliat sa zvýšil. Predalo sa 13,2 tis. ks jatočných teliat, čo bolo o 1,0 % viac ako v roku 2022, ale celková hmotnosť jatočných teliat sa znížila a dosiahla 1 074 t ž. hm. (- 1,1 %).

Na slovenských bitúnkoch sa v priebehu roka 2023 zabilo celkovo 24 471 ks jatočného hovädzieho dobytky spolu, z toho bolo 10 200 býkov, 11 544 kráv a 1 800 jalovíc. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat bola 7 216,8 t. Medziročne sa počet zabíj jatočného HD znížil o 2 287 ks, pričom sa celková jatočná hmotnosť znížila o 560,9 t (- 7,2 %). Podľa odhadu samozásobenia sa v domácnostiach zabilo 11 017 ks dobytky, vyjadrené v jatočnej hmotnosti 3 091,7 t. Hrubá domáca produkcia v roku 2022 dosiahla úroveň 22 485,8 t hovädzieho mäsa, čo bolo o 1 240 t (+ 5,8 %) viac ako pred rokom.

V roku 2023 sa zvýšil počet zvierat v chove **ošípaných** na Slovensku. Celkový počet ošípaných (bez domácností) dosiahol 386,2 tis. ks a medziročne sa zvýšil o 22,7 tis. ks (+ 6,2 %). Počet prasníc (bez domácností) sa zvýšil o 0,4 tis. ks (+ 1,3 %) a dosiahol 24,4 tis. ks. Počet ošípaných vo výkrme a predvýkrme bol medziročne vyšší o 19,3 tis. ks (+ 6,0 %). Najvyšší stav ošípaných vo výkrme bol v 3. štvrtroku. Medziročne sa zvýšil počet ošípaných predovšetkým v nižších váhových kategóriách do 50 kg a nad 110 kg.

Úžitkovosť (bez domácností) sa medziročne mierne zlepšila. Pri zvýšenom počte vrhov na prasnica (+ 0,03 vrhov) stúpol aj počet narodených prasiat na 1 prasnica (+ 0,89 ks), pričom počet narodených prasiat na jeden vrh sa medziročne zvýšil (+ 0,19 ks). Úhyn prasiatok sa mierne znížil (- 0,4 %). Úžitkovosť v priemerných denných prírastkoch vo výkrme a predvýkrme ošípaných sa znížila, priemerné denné prírastky dosiahli 0,622 kg na KD, čo bolo o 0,014 kg (- 2,2 %) menej ako v roku 2022.

Predalo sa 67 027 t jatočných ošípaných v živej hmotnosti, t. j. o 5 635 t (- 7,8 %) menej ako v roku 2022. Z celkového predaného množstva tvorili prasnice 2,8 %. V roku 2023 sa na slovenských bitúnkoch zabilo 499 313 ks jatočných ošípaných v ž. hm. 59 089 t, čo predstavuje 46 858 t jatočnej hmotnosti. Medziročne sa zabilo o 59 008 ks menej ošípaných (- 10,6 %) a v jatočnej hmotnosti nižšej o 5 005,8 t (- 9,7 %). Odhadované samozásobenie domácností bolo 6 764 t jatočnej hmotnosti. Hrubá domáca produkcia dosiahla 65 740 t bravčového mäsa (- 4,9 %). Dovoz živých zvierat sa na tejto produkcii podieľal 23,8 % a vývoz tvoril 42,2 %.

Počet **hydiny** spolu (bez domácností) dosiahol 9 669,4 tis. ks, a zvýšil sa oproti stavu k 31.12.2022 o 3,5 %. Z toho počet sliepok dosiahol 2 779,5 tis. ks, t. j. o 14,7 % medziročne menej. Podiel sliepok na celkovom počte hydiny sa znížil na 28,7 % (- 6,1 p. b.). Počet moriek medziročne klesol o 16 428 ks (- 10,1 %), počet kurčiat sa zvýšil o 786 327 ks (+ 13,5 %). Medziročne klesol počet husí o 270 ks (- 32,3 %) a naopak počet kačíc stúpol o 16 329 ks (+ 105,1 %).

K 31.12. 2023 sa na agropotravinárskom trhu predalo viac jatočnej hydiny o 1,0 % (+ 944 ton), v celkovom objeme 99 258 ton. Za celý rok sa na spracovanie, obchod a vývoz predalo 44 418,4 tis. ks živej hydiny, čo znamenalo nárast predaja v kusoch oproti predchádzajúcemu roku o 1,2 % (+ 526,7 tis. ks). Predaj kurčiat v tonách klesol o 1,9 % (- 1 688 ton). Predaj sliepok vzrástol o + 53,0 % na 6 197 ton. Predaj moriek sa medziročne zvýšil o 18,3 % (+ 514 ton). Predaj kačíc klesol medziročne o 10,3 % (- 28 ton).

Produkcia slepačích vajec spolu medziročne klesla o 7 % na 711 238 tis. kusov (bez odhadu u samozásobiteľov). Z toho produkcia konzumných vajec sa odhaduje nižšia o 9,4 % na 583 198 tis. ks. Zároveň sa odhaduje zníženie celkovej ponuky konzumných vajec na agropotravinárskom trhu o 6,1 % na 830 640 tis. ks. Vzhľadom na vyšší objem vývozu konzumných vajec možno v roku 2023 odhadovať zníženie celkovej domácej spotreby medziročne o 8,6 % na 720 560 tis. kusov (bez odhadu u samozásobiteľov).

Chov **oviec** zaznamenal medziročne negatívny vývoj. Ku koncu roka 2023 bolo na Slovensku 264,4 tis. ks oviec (bez domácností), čo bolo až o 11,1 tis. ks menej (- 4,0 %) ako pred rokom. Početné stavy bahníc sa medziročne znížili o 10,1 tis. ks (- 5,5 %) na 175,3 tis. ks.

Ukazovatele plodnosti bahníc (bez domácností) sa medziročne zhoršili. Znížil sa počet narodených (72,6 ks) ako aj odchovaných (67,9 ks) jahniat na 100 bahníc. Priemerná striž na 1 ovcu za rok dosiahla 1,26 kg vlny (- 6,1 %). V roku 2023 sa predalo 2 009 t ž. hm. jatočných oviec vrátane jahniat, čo bolo o 91,3 t ž. hm. (- 4,3 %) menej ako v roku 2022. Celkovo sa predalo 78,3 tis. ks jatočných jahniat (1 150 t ž. hm.), čo bolo o 3 483 ks (- 122 t) menej ako pred rokom.

Na slovenských bitúnkoch bolo zabitých 41 167 ks jatočných oviec spolu, z toho 38 267 ks jahniat a 2 900 ks ostatných jatočných oviec. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat dosiahla 323,9 t. Medziročne sa na bitúnkoch zabilo až o 178,2 % viac jatočných oviec a celková jatočná hmotnosť bola vyššia o 77 %. Na samozásobenie sa spotrebovalo 457,4 t jatočnej hmotnosti mäsa. Hrubá domáca produkcia ovčieho mäsa dosiahla 1 126,1 t a zvýšila sa o 25,4 %.

Produkcia ovčieho mlieka na jednu bahnicu sa medziročne zvýšila o 2,09 kg (+ 3,1 %). Celková produkcia ovčieho mlieka dosiahla 13 612 t, čo bolo o 538,3 t viac (+ 4,1 %) ako v roku 2022. Odhad samozásobenia bol 1 400 t mlieka. Predalo sa 11 766 t, čo bolo o 322 t (+ 2,8 %) medziročne viac. Z toho bol predaj do vlastných prevádzok 2 625,7 t mlieka (19,3 % celkovej produkcie). Produkcia ovčej vlny v pote dosiahla 467 t, a v porovnaní s rokom 2022 bola nižšia o 2,3 %.

V roku 2022 bolo v SR 10,7 tis. ks **kôz** a capov spolu (bez domácností) a z toho 7 tis. ks kôz matiek (bez domácností). Stavy kôz a capov spolu (bez domácností) sa medziročne znížili o 0,3 tis. ks (- 2,6 %) a stavy kôz matiek (bez domácností) sa znížili o 0,6 tis. ks (- 7,9 %). Na Slovensku sa chovalo 12 plemien kôz, pričom najpočetnejšie zastúpeným plemenom bola koza biela krátkosrstá. Reprodukcia na jednu bielu kozu krátkosrstú dosiahla 1,68 ks koziat (+ 0,04 ks). Hrubá domáca produkcia kozieho mäsa, tvorená prevažne zo samozásobenia, dosiahla 243,6 jatočnej hmotnosti a medziročne sa znížila o 10,4 %. V organizáciách zapísaných v registri fariem sa nadojilo 249,5 t kozieho mlieka, t. j. o 64,9 t viac (+ 35,2 %) ako v roku 2022.

Zmena štatistického zisťovania stavov hospodárskych zvierat bez odhadu domácností drobných chovateľov výrazne ovplyvnila aj pozitívny medziročný nárast reprodukčných a produkčných ukazovateľov, hlavne ročnú dojnú bahníc a znášku vajec.

Tab. 18 **Produkcia živočíšnych výrobkov v SR**

Komodita	Merná jednotka	Ø2018 - 22	2022	2023	Index 2023/2022	Index 2023/Ø 2018 - 22
Jatočné zvieratá spolu*	t jat. hm.	104 261	94 598	106 353	112,4	102,0
z toho: jat. HD	t jat. hm.	23 102	21 246	22 486	105,8	95,4
jat. ošípané	t jat. hm.	79 792	69 131	65 740	95,1	104,3
jat. ovce	t jat. hm.	1 053	898	1 126	125,4	80,7
jat. kozy	t jat. hm.	314	272	260	95,6	82,9
Jatočná hydina*	t jat. hm.	95 657	105 836	105 543	99,7	110,3
Mlieko kravské	t	935 563	938 380	936 967	99,8	100,2
Vajcia slepačie	tis. ks	970 231	764 737	711 238	93,0	73,3
Ovčie mlieko	t	12 926	13 074	13 612	104,1	105,3
Vlna ovčia	t	529	479	467	97,7	88,3

Prameň: Živočíšna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR, MPRV SR / rezortný výkaz BM (MPRV SR) 1 – 12, Odhad samozásobenía

* Hrubá domáca produkcia = zabitia na bitúnkoch + odhad samozásobenía +/- zahraničný obchod Vypracoval: MPRV SR

Ponuka, dopyt a systém obchodovania so živočíšnymi komoditami

Ponuka živočíšnych produktov sa v roku 2023 medziročne mierne zvýšila. Celková ponuka všetkých druhov mias dosiahla 535,1 tis. t a medziročne sa zvýšila o 0,6 %. Dopyt po živočíšnych komoditách kopíroval vývoj celkovej ponuky. Dopyt medziročne stúpol u: hovädzieho mäsa (+ 2,6 %), hydinového mäsa (+ 5,4 %) a klesol u bravčového mäsa (-3,4 %), ovčieho mäsa (+ 18,4 %), kozieho mäsa (- 4,8 %), kravského mlieka (- 3,4 %) a konzumných vajec (- 6,8 %). Celkový dopyt po mäse všetkých druhov zvierat v porovnaní s ponukou bol nižší o 0,9 %, rovnako dopyt bol nižší ako ponuka aj u kravského mlieka o 1,2 % a u konzumných vajec o 1,9 %.

Celková produkcia mäsa sa medziročne znížila (- 1,1 %) v dôsledku zníženia produkcie bravčového mäsa (- 4,9 %), kozieho (- 4,4 %) a hydinového mäsa (- 0,3 %) a zvýšenia produkcie hovädzieho (+ 5,8 %) a ovčieho (+ 25,4 %). Zároveň klesla v porovnaní s rokom 2022 produkcia konzumných vajec (- 9,4 %) a kravského mlieka (- 1,2 %). Produkcia ovčieho mlieka sa zvýšila (+ 4,1 %).

Domáca produkcia mäsa sa na celkovej ponuke podieľala 36,5 %, pričom v roku 2022 to bolo 37,1 %. Z jednotlivých druhov mias najvýraznejšie pokrývala domáca produkcia ponuku kozieho (na 100 %) a ovčieho mäsa (na 96,1 %). Pri hovädzom mäse tvorila domáca produkcia 47,1 % z ponuky, pri hydinovom mäse 48,4 % a pri bravčovom mäse len 24,5 %. Výrazný rozdiel bol aj pri kravskom mlieku (53,6 %), ako aj u konzumných vajec, u ktorých bola ponuka krytá domácou produkciou na 70,2 %.

Celková odhadovaná spotreba mäsa sa v roku 2023 medziročne znížila o 5,4 %, pričom sa znížila domáca spotreba bravčového (- 2,7 %), hovädzieho mäsa (- 5,9 %), kozieho (- 4,8 %) a hydinového mäsa (- 9,5%), ale spotreba ovčieho (+ 39,4%) sa medziročne zvýšila. Z domácej produkcie bola celková spotreba mäsa krytá len na 56,1 %, čo bolo v porovnaní s rokom 2022 o 2,4 p. b. viac. Medziročný pokles spotreby bol zaznamenaný aj u konzumných vajec (- 8,6 %), naopak spotreba sa mierne zvýšila u kravského mlieka (+ 0,5 %).

Tab. 19 Ponuka a dopyt živočíšnej produkcie

	M.J.	Obdobie	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Domáca produkcia	Domáca spotreba	Podiel prod./spotr. (%)
HD	t jat. hm.	Ø2018-2022	45 026	44 825	-202	22 891	27 921	82,0
		2022	46 603	46 406	-197	21 246	30 330	70,0
		2023	47 726	47 612	-113	22 486	28 533	78,8
	%	2023/2022	102,4	102,6	57,5	105,8	94,1	112,5
		2023/ Ø2018-22	106,0	106,2	56,2	98,2	102,2	96,1
Ošipané	t jat. hm.	Ø2018-2022	265 835	263 282	-2 553	79 394	179 840	44,1
		2022	278 031	275 214	-2 817	69 131	202 978	34,1
		2023	267 889	265 793	-2 096	65 740	197 453	33,3
	%	2023/2022	96,4	96,6	74,4	95,1	97,3	97,8
		2023/ Ø2018-22	100,8	101,0	82,1	82,8	109,8	75,4
Ovce	t jat. hm.	Ø2018-2022	1 168	1 168	0	1 050	445	236,0
		2022	990	990	0	898	588	152,8
		2023	1 171	1 171	0	1 126	819	137,4
	%	2023/2022	118,4	118,4	-	125,4	139,4	89,9
		2023/ Ø2018-22	100,3	100,3	-	107,3	184,2	58,2
Kozy	t jat. hm.	Ø2018-2022	314	314	0	314	314	99,8
		2022	273	273	0	272	273	99,5
		2023	260	260	0	260	260	100,0
	%	2023/2022	95,2	95,2	-	95,6	95,2	100,5
		2023/ Ø2018-22	82,8	82,8	-	82,9	82,8	100,2
Hydina	t jat. hm.	Ø2018-2022	198 685	196 205	-2 479	95 657	132 753	72,1
		2022	206 137	204 143	-1 994	105 836	133 207	79,5
		2023	218 088	215 261	-2 827	105 543	120 498	87,6
	%	2023/2022	105,8	105,4	141,8	99,7	90,5	110,2
		2023/ Ø2018-22	109,8	109,7	114,0	110,3	90,8	121,6
Kone	t jat. hm.	Ø2018-2022	272	272	0	-8	269	-
		2022	2	2	0	-23	0	-
		2023	4	4	0	-17	0,0	-
	%	2023/2022	201,5	201,5	-	73,7	0,00	-
		2023/ Ø2018-22	1,5	1,5	-	203,6	0,00	-
Mlieko kravské	t	Ø2018-2022	1 589 573	1 570 205	-19 368	855 709	1 097 244	78,0
		2022	1 658 556	1 636 098	-22 458	867 108	1 138 720	76,1
		2023	1 599 924	1 580 951	-18 973	857 041	1 144 404	74,9
	%	2023/2022	96,5	96,6	84,5	98,8	100,5	98,3
		2023/ Ø2018-22	100,7	100,7	98,0	100,2	104,3	96,0
Kon-zumné vajcia	tis. ks	Ø2018-2022	1 027 641	1 015 678	-11 963	784 034	957 176	81,9
		2022	884 576	873 945	-10 631	643 675	788 121	81,7
		2023	830 640	814 594	-16 046	583 198	720 560	80,9
	%	2023/2022	93,9	93,2	150,9	90,6	91,4	99,1
		529	80,8	80,2	134,1	74,4	75,3	98,8

Prameň: ŠÚ SR; ML (MPRV SR) 6-12; VOH (MPRV SR) 7-12; LIAH (MPRV SR) 1-12; Mäso (MPRV SR) 1-12; Spotreba – odhad
 Vypracoval: MPRV SR

V prílohovej tabuľke 14 sú uvedené stavy hospodárskych zvierat zo Súpisu hospodárskych zvierat ŠÚ SR k 31. 12. 2023. Vybrané ukazovatele užitočnosti hospodárskych zvierat v SR sú uvedené v prílohovej tabuľke 15.

3.1.3. Akvakultúra

Akvakultúra má svoj význam, predovšetkým z hľadiska produkcie (vodných organizmov) na ľudskú spotrebu tzn. zabezpečenie zdravej výživy obyvateľstva, z hľadiska ochrany a tvorby životného prostredia, zachovávanie pôvodného genofondu rýb a spoločensky prospešných mimoprodukčných prínosov: krajínovtorba, protipovodňová ochrana, retencia vody v krajine a rozvoj vidieka.

V SR sa akvakultúra utvárala v zmysle strategického plánu rozvoja akvakultúry SR do roku 2030 v dvoch samostatných špecifických skupinách: chov nížinných druhov rýb (rybníkárstvo) a chov lososovitých druhov rýb (pstruhárstvo), ku ktorým v ostatnom čase pribudla nová skupina chovu v SR – chov netradičných druhov rýb: sumček africký a úhor európsky v RAS (recirkulačné akvakultúrne systémy). Z hľadiska marketingu a finálneho umiestňovania produktov na trhu je možné v rybníkárstve a pstruhárstve rozlišovať produkciu rýb na priamu spotrebu a produkciu násad, ktoré sa využívajú v akvakultúre na ďalší chov, alebo na zarybňovanie rybárskych revírov. Na rozdiel od pstruhárstva, kde dominuje produkcia rýb na priamu ľudskú spotrebu, v rybníkárstve má v súčasnosti väčší význam produkcia násad na zarybňovanie rybárskych revírov. Produkcia z RAS je zameraná hlavne na produkciu rýb pre ľudskú spotrebu a v menšej miere slúži na zarybňovanie rybárskych revírov.

V roku 2023 ŠÚ SR zozbieral údaje od 120 spravodajských jednotiek pôsobiacich v akvakultúre, ktoré hospodária na 437 rybníkoch o celkovej výmere viac ako 2 007 hektárov, prevádzkujú 108 klieťok s celkovým objemom 16 596 m³ vody, 162 liahní a odchovní s celkovým objemom 13 886 m³, 57 RAS s celkovým objemom 8 103 m³, 1 012 betónových a plastových nádrží s celkovým objemom 254 533 m³ a 163 sádok s celkovým objemom 36 005 m³. V rámci uvedených údajov sú započítané aj rybochovné zariadenia, ktoré sú schválené ako chovné revíry na produkciu násadových rýb za účelom zarybňovania rybárskych revírov. Na chov nížinných druhov rýb slúži aj 48 malých vodných nádrží budovaných pôvodne na iný účel o výmere 615 ha s celkovým objemom 9 565 777 m³.

Tab. 20 Počet zariadení, objem a rozloha rybochovných zariadení v SR

Ukazovateľ	2022			2023		
	Počet	Objem (m³)	Rozloha (ha)	Počet	Objem (m³)	Rozloha (ha)
Rybníky, v tom:	502	x	1 958	437	x	2 007
Malé vodné nádrže	46	10 170 987	651	48	9 565 777	615
Klietky	136	16 779	x	108	16 596	x
Liahne a odchovne	86	12 383	x	162	13 886	x
Nádrže a náhony spolu	578	90 122	x	574	130 844	x
z toho nádrže betónové, žľaby	434	84 391	x	438	123 689	x
Recirkulačné systémy	42	10 021	x	57	8 103	x
Sádky	149	41 542	x	163	36 005	x
Ostatné vodné plochy	20	x	57	21	x	105

Prameň: ŠÚ SR

Poznámka: x = zápis nie je možný z logických dôvodov

Vypracoval: MPRV SR

Tab. 21 Medziročný rozdiel počtu, objemu a rozlohy rybochovných zariadení v SR

Ukazovateľ	Rozdiel 2023-2022		
	Počet zariadení	Objem (m³)	Rozloha (ha)
Rybníky	-65	x	49
Malé vodné nádrže	2	-605 210	-36
Klietky	-28	-183	x
Liahne a odchovne	76	1 503	x
Nádrže a náhony spolu	-4	40 722	x
z toho nádrže betónové, žľaby	4	39 298	x
Recirkulačné systémy	15	-1 918	x
Sádky	14	-5 537	x
Ostatné vodné plochy	1	x	48

Prameň: ŠÚ SR

Poznámka: x = zápis nie je možný z logických dôvodov

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2023 dosiahol celkový výlov rýb v SR 4 788 729 kg v porovnaní s rokom 2022, objem výlovu stúpol o 1,6 %. Z toho výlov trhových rýb¹ predstavoval 3 002 010 kg a medziročne stúpol o 0,9 % a úlovky v rybárskych revíroch dosiahli 1 786 719 kg, v porovnaní s rokom 2022 vzrástol objem úlovkov o 2,7 %.

¹ Pod výlovom trhových rýb sa rozumie výlov rýb určených na predaj alebo spracovanie.

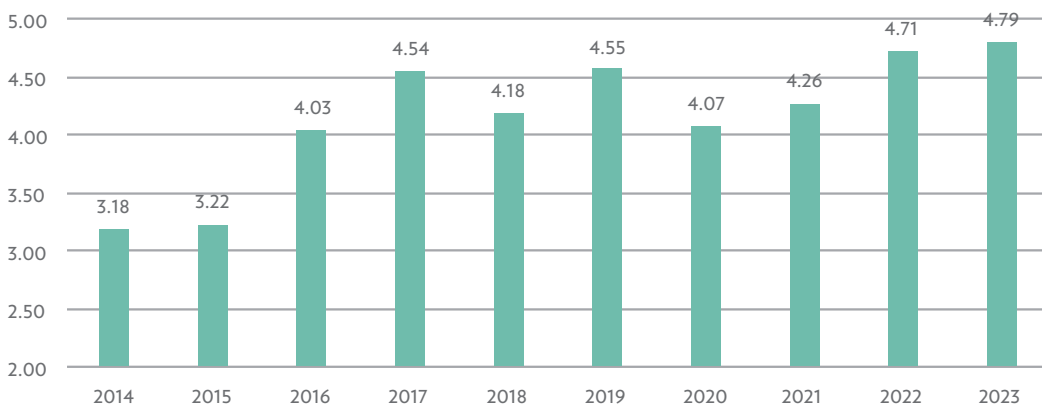
Tab. 22 Výlov trhových rýb v SR (kg)

Druh rýb	Výlov v r. 2022	Výlov v r. 2023	Zmena v %
Kapor rybníčný (chov v rybníkoch)	616 743	661 735	7,3
Kapor rybníčný (chov v ostatných zariadeniach)	220 690	33 213	-85,0
Pstruh dúhový (chov v rybníkoch)	781 655	748 131	-4,3
Pstruh dúhový (chov v nádržiach a náhonoch)	243 748	349 768	43,5
Amur biely	24 585	23 817	-3,1
Karas striebřistý	11 263	7 426	-34,1
Pstruh potočný	9 510	10 749	13,0
Sivoň potočný	11 373	4 553	-60,0
Sumec veľký	18 288	26 535	45,1
Štuka severná	7 601	4 016	-47,2
Tolstolobik biely	29 282	23 992	-18,1
Zubáč veľkoustý	4 756	4 250	-10,6
Iné druhy rýb	995 292	1 103 825	10,9
SR spolu	2 974 786	3 002 010	0,9

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Graf 19 Vývoj celkového výlovu rýb v SR (v tis. tonách)

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Spomedzi druhov rýb ulovených v rybárskych revíroch v SR v roku 2023 hlavný podiel pripadá na Kapra rybníčného, až 76,1 % z celkového objemu rybárskych úlovkov v SR. Nasleduje Pstruh dúhový (4,2 %), Amur biely (3,6 %) a Zubáč veľkoustý (3,3 %).

Tab. 23 Úlovky v rybárskych revíroch v SR (kg)

Druh rýb	Úlovky v roku 2022	Úlovky v roku 2023	Zmena v %
Kapor rybníčný	1 337 814	1 358 809	1,6
Pstruh dúhový	70 673	74 312	5,1
Amur biely	70 065	63 692	-9,1
Karas striebristý	30 119	34 206	13,6
Pleskáč vysoký	37 839	52 627	39,1
Pstruh potočný	3 735	4 744	27,0
Sumec veľký	50 170	50 599	0,9
Štuka severná	31 921	35 807	12,2
Zubáč veľkoustý	40 905	59 614	45,7
Iné druhy	66 396	52 309	-21,2
SR spolu	1 739 637	1 786 719	2,7

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

Zamestnanosť v sektore akvakultúry

Väčšinu akvakultúrnych podnikov je možné zaradiť medzi mikropodniky (často rodinné, ktoré dosahujú malú produkciu zameranú na lokálny trh). Rozhodujúci podiel na celkovej produkcii akvakultúry však majú veľké podniky a niekoľko stredných podnikov. Určitým špecifikom SR je aj existencia podnikov, ktorých hlavný predmet činnosti nie je akvakultúra, ale okrem iných činností sa zaoberajú aj akvakultúrou (napr. Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., poľnohospodárske družstvá, Lesy SR, š. p., Správa TANAP-u, Vojenské lesy a majetky SR, š. p.).

Podľa dostupných údajov zo Štatistického úradu SR bolo v roku 2023 v sektore akvakultúry zamestnaných 405 stálych a 374 sezónnych zamestnancov. Zo stáleho počtu zamestnancov, ženy tvorili 17,3 % podiel pracovnej sily. Zo všetkých sezónnych zamestnancov tvorili ženy 9,4 %. Rybochovné zariadenia sa nachádzajú predovšetkým na vidieku, kde vytvárajú pracovné príležitosti ako pre rodinných príslušníkov, tak aj pre obyvateľov vidieka. Aj napriek nízkemu počtu zamestnancov má zamestnanosť v danom sektore svoj význam.

Tab. 24 Počet zamestnancov v akvakultúre

Ukazovateľ	2022		2023	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
Vedúci a stáli zamestnanci vo fyzických osobách	321	60	335	70
Sezónni zamestnanci	376	21	339	35
Zamestnanci spolu	697	81	674	105
Súkromní podnikatelia vrátane spoločníkov, ktorí nie sú zamestnancami	23	8	27	10

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Predaj a zahraničný obchod so živými rybami v SR

V roku 2023 z vybraných druhov rýb bol najväčší **objem predaja** zistený pri druhoch: pstruh, kapor a amur. Celkový objem predaja predstavoval 2 768 215 kg a medziročne vzrástol o 3,3 %.

Na územie SR sa v roku 2023 doviezlo spolu 896,9 ton sladkovodných a morských rýb (z toho 893,9 ton sladkovodných rýb). Vývoz sladkovodných rýb v živom v roku 2023 predstavoval

Tab. 25 **Predaj vybraných druhov rýb v SR** (kg)

Druh rýb	Predaj v r. 2022	Predaj v r. 2023	Zmena v %
Kapor rybníčný (chov v rybníkoch)	537 661	589 080	9,6
Kapor rybníčný (chov v ostatných zariadeniach)	90 490	30 998	-65,7
Pstruh dúhový (chov v rybníkoch)	761 343	733 904	-3,6
Pstruh dúhový (chov v nádržiach a náhonoch)	222 909	328 693	47,5
Amur biely	15 914	20 869	31,1
Karas striebřitý	8 193	4 476	-45,4
Pstruh potočný	8 890	10 217	14,9
Sivoň potočný	15 821	5 893	-62,8
Sumec veľký	9 293	11 735	26,3
Štuka severná	6 886	4 012	-41,7
Tolstolobik biely	19 460	13 980	-28,2
Zubáč veľkoušty	3 515	2 547	-27,5
Iné druhy rýb	980 379	1 011 811	3,2
SR spolu	2 680 754	2 768 215	3,3

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

316,4 ton. Umiestňovanie domácej produkcie chovateľov sladkovodných rýb na trhu (najmä kapra) sa uskutočňuje predovšetkým v živom stave. Veľká časť produkcie sa predáva na konci kalendárneho roka v súvislosti s typickým výlovom rybníkov a sezónnym dopytom na trhu, čo súvisí s tradíciou vianočných sviatkov.

Spracovanie a spotreba rýb v SR

Spracovanie rýb sú rovnomerne rozmiestnené po celom území SR. Väčšina z nich sú stredné podniky (podľa definície z odporúčania Komisie 2003/361/ES). Sladkovodné ryby sa spracúvajú v malých spracovniach. V roku 2023 sa spracovalo v rybárskom priemysle v SR (výkaz Potrav, MPRV SR) 2 250 ton rýb. Veľká časť produkcie podnikov je orientovaná na spracovanie dovezených morských produktov rybolovu a akvakultúry. Z celkového spracovaného množstva rýb tvorili sladkovodné ryby len 226 ton (10 %). Zo sladkovodnej produkcie chovateľov sa spracúva najmä pstruh. Pre konzumenta sú z hľadiska ceny výhodnejšie morské produkty z dovozu. Cena spracovaných sladkovodných rýb pretrváva na vysokej úrovni vzhľadom na relatívne malú veľkosť chovov a náročné hydrologicko-klimatické podmienky, čo predstavuje vyššie produkčné náklady na jednotku hmotnosti.

Spotreba rýb na Slovensku podľa odhadov ŠÚ SR dosiahla v roku 2023 úroveň 5,8 kg/osobu/rok, z čoho len necelý kilogram pripadá na sladkovodné ryby. Domáca produkcia rýb v akvakultúre je schopná pokryť menšiu časť zo súčasnej spotreby sladkovodných rýb, pričom v rybníkárstve a pstruhárstve je situácia rozdielna. Zatiaľ čo produkčné kapacity chovov v pstruhárstve sú schopné domáci dopyt pokryť a značnú časť produkcie vyvážajú, chovy nížinných druhov rýb domáci dopyt zatiaľ pokrývať nedokážu.

3.2. Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu

Pri porovnaní cien v celej vertikále výroby a spotreby potravín sa ukázalo, že v roku 2023 najrýchlejšie rástli priemerné indexy spotrebiteľských cien potravín, za nimi nasledovali ceny vstupov do poľnohospodárstva, pričom ceny poľnohospodárskych výrobkov medziročne klesli. Ceny vstupov do poľnohospodárstva sa v roku 2023 stabilizovali.

Tab. 26 Vývoj cenových indexov vo vertikále výroby a spotreby potravín
rovnaké obdobie minulého roka = 100

Indexy	rok 2022	rok 2023
Ceny vstupov do poľnohospodárstva	139,8	100,0
Ceny poľnohospodárskych výrobkov	136,5	88,6
- rastlinné komodity (bez ovocia a zeleniny)	153,0	68,8
- ovocie, zelenina, orechy a koreniny	112,4	117,8
- živočíšne komodity	121,1	115,1
Ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku	123,9	109,6
- potraviny	126,5	109,3
Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov	118,6	117,3
Spotrebiteľské ceny alkoholických nápojov a tabaku	106,8	108,4
Spotrebiteľské ceny úhrn - inflácia	112,8	110,5

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: MPRV SR

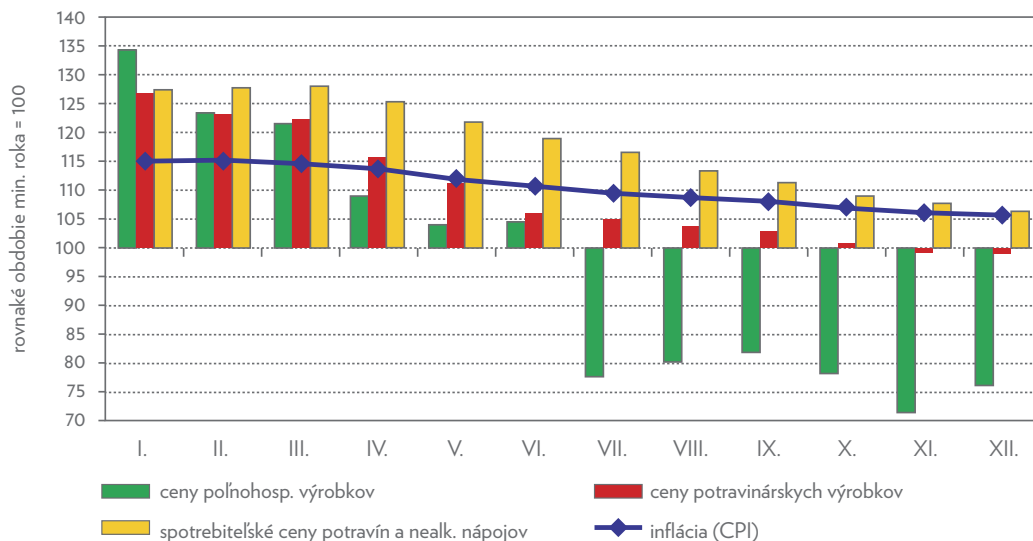
Zvyšovanie cien sa v roku 2023 po enormnom raste v celej vertikále výroby a spotreby potravín v predchádzajúcom roku zmiernilo. Všetky súhrnné medziročné cenové indexy, okrem indexu cien poľnohospodárskych výrobkov, ukázali miernejšie medziročné zvýšenie cien ako v roku 2022. Napriek vývoju cien vstupov ceny poľnohospodárskych výrobkov medziročne klesli o 11,4 %.

Trend zvyšovania cien v roku 2023 pokračoval aj v potravinárskych odboroch, v ktorých sa ceny medziročne zvýšili o 9,6 %. Najvýraznejší medziročný rast cien bol zaznamenaný u spotrebiteľských cien potravín a nealkoholických nápojov (+ 17,3 %). Spotrebiteľské ceny alkoholických nápojov a tabaku boli v porovnaní s rokom 2022 vyššie o 8,4 %.

Cenové nožnice sa v rámci poľnohospodárskej výroby v roku 2023 roztvorili výraznejšie, ako v predchádzajúcom roku. Pri porovnaní cenových indexov možno konštatovať, že ceny poľnohospodárskych výrobkov výrazne zaostávali za vývojom cien nakupovaných výrobných prostriedkov.

Ceny vstupov do poľnohospodárstva sa po extrémnom náraste v predchádzajúcom roku v roku 2023 stabilizovali. Úhrnný index cien dodávok výrobkov a služieb do poľnohospodárstva bol ovplyvnený najmä vývojom cien hnojív a pôdnych pomocných látok, ktorých ceny po enormnom raste v predchádzajúcom roku klesli o 16,1%. Klesli najmä ceny dusíkatých hnojív (- 18,5 %).

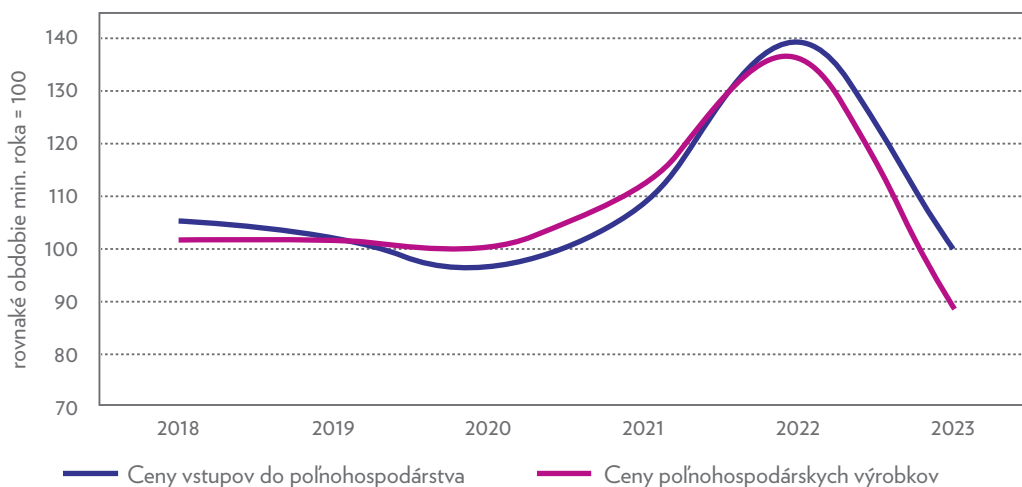
Graf 20 Vývoj cenových indexov v potravinovej vertikále v roku 2023

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Graf 21 Vývoj indexov cien vstupov a výstupov poľnohospodárskej výroby

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Ceny fosforečných hnojív klesli o 7,6 % a ceny kombinovaných hnojív (NPK) o - 5,8 %. Naopak medziročný rast cien bol zaznamenaný najmä u draselných hnojív (+ 15 %).

Medziročný index cien vstupov do poľnohospodárstva naďalej významne ovplyvňoval vývoj cien dodávok prevádzkového charakteru. Ceny skupiny energií a mazív rástli v roku 2023

miernejším tempom ako v predchádzajúcom roku (+ 3,9 %). Celkový medziročný index cien energií a mazív bol ovplyvnený najmä pokračujúcim výrazným rastom cien elektriny, ktorej ceny sa v roku 2023 medziročne zvýšili o 29,6 %. Ceny motorovej nafty medziročne klesli o 11,3 % a benzínu o 9,4 %. Významný vplyv na celkový medziročný index cien energií a mazív mali ceny elektriny, ktoré sa po enormnom medziročnom raste v predchádzajúcom roku (+ 98,6 %) opätovne v roku 2023 zvýšili (+ 29,6 %).

Klesli aj ceny krmív pre zvieratá (-5,4 %) a ceny veterinárnych služieb sa stabilizovali s miernym rastom (+ 0,4 %). Po enormnom zvyšovaní cien vstupov do poľnohospodárstva v predchádzajúcom roku, medziročné zvyšovanie cien ostatných vstupov do poľnohospodárstva pokračovalo. Ceny osív a sadieb sa medziročne zvýšili o 7,7 %, ceny traktorov o 5,1 % a ceny produktov na ochranu rastlín sa v porovnaní s rokom 2022 zvýšili o 4 %.

Tab. 27 Vývoj cenových indexov hlavných vstupov do poľnohospodárstva, ROMR=100

	2022	2023
Ceny dodávok do poľnohospodárstva celkom	139,8	100,0
z toho: Osivá a sadba	118,0	107,7
Motorové palivá	176,9	88,7
Elektrina	198,6	129,6
Hnojivá a pôdne pomocné látky*	239,7	83,9
Prípravky na ochranu rastlín	118,8	104,0
Krmivá pre zvieratá	143,6	94,6
Traktory	108,1	105,1

Prameň: ŠÚ SR; * podľa terminológie ŠÚ SR ide o zlepšovadlá pôdy
Vpracoval: MPRV SR

Ceny poľnohospodárskych komodít v roku 2023 medziročne klesli o 11,4 %. Celkový medziročný index cien poľnohospodárskych komodít ovplyvnilo zníženie cien rastlinných komodít bez započítania ovocia a zeleniny (- 31,2 %). Ceny ovocia, zeleniny, orechov a korenín spolu boli v porovnaní s rokom 2022 vyššie o 17,8 %. V skupine rastlinných komodít medziročne klesli najmä ceny olejní (- 35,0 %) a obilnín (- 32,3 %).

V skupine olejní bol najvýraznejší medziročný pokles cien zaznamenaný u semien repky olejnej (- 37,1 %) a semien slnečnice (- 35,5 %). V porovnaní s rokom 2022 výrazne medziročne klesli aj ceny sóje (- 29,1 %). Naopak medziročný rast cien bol zaznamenaný u semien ľanu na technické spracovanie (+ 4,5 %) a semena horčice (+9,3 %), ceny semien maku zostali stabilné s miernym medziročným poklesom (- 0,9 %).

V skupine obilnín bol najvýraznejší medziročný pokles cien zaznamenaný u priemyselnej pšenici (- 39,6 %). Cena potravinárskej pšenice bola v porovnaní s predchádzajúcim rokom nižšia o 34,4 %. Výrazne medziročne klesla aj cena kukurice na zrno (- 29,7 %). Sladovnícky jačmeň sa v roku 2023 predával o 25,3 % lacnejšie ako v predchádzajúcom roku, cena potravinárskeho jačmeňa bola nižšia o 22,8 % a cena krmného jačmeňa v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesla až o 32 %. Cena potravinárskej raže medziročne klesla o 23,4 % a potravinársky ovos sa predával

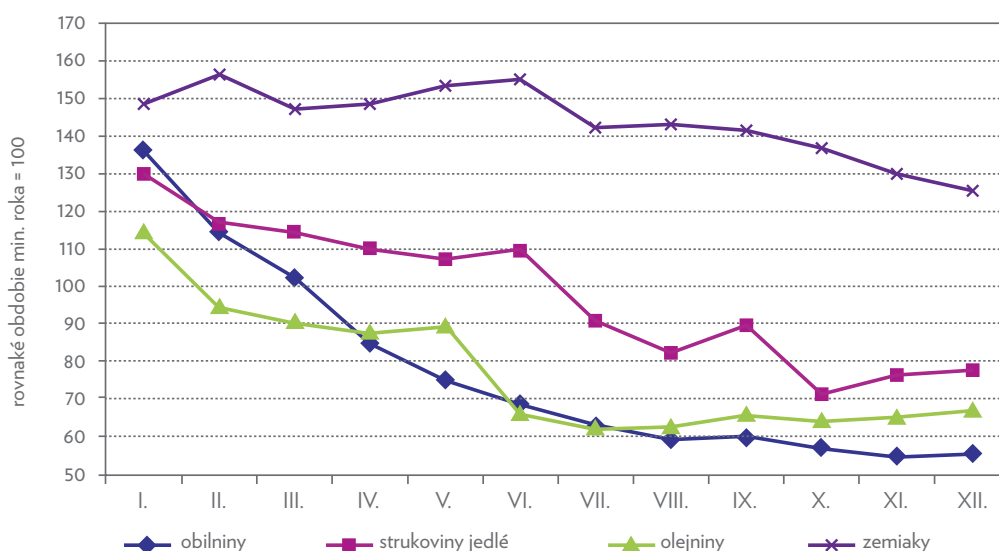
o 10,4 % lacnejšie ako v roku 2022. Pri žiadnej komodite v rámci skupiny obilnín nebol v roku 2023 zaznamenaný medziročný rast cien.

V skupine strukovín klesali ceny komodít miernejším tempom, ako ceny olejní a obilnín. Ceny jedlých strukovín spolu boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2023 nižšie iba o 1,9 %. Medziročný pokles cien strukovín ovplyvnili ceny jedlej šošovice, ktoré sa medziročne zvýšili o 8,3 %. Ceny jedlého hrachu medziročne klesli o 3,1 % a kŕmny hrach sa v roku 2023 predával o 12,7 % lacnejšie ako v predchádzajúcom roku.

Výrazný medziročný rast cien bol v roku 2023 zaznamenaný v skupine zemiakov, ktorých ceny boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie až o 41,1 %. Výrazne sa medziročne zvýšili ceny skorých zemiakov (+ 45,9 %). Ceny neskorých konzumných zemiakov boli v porovnaní s rokom 2022 vyššie o 39,3 %. Medziročný rast cien bol v roku 2023 zaznamenaný aj pri cenách cukrovej repy, ktorá sa v porovnaní s rokom 2022 predávala drahšie o 10,5 %.

V skupine zeleniny sa medziročný rast cien v porovnaní s predchádzajúcimi dvoma rokmi zvýraznil a v roku 2023 sa ceny zeleniny medziročne zvýšili o 23,7 %. Najvýraznejší vplyv na medziročný index cien mali ceny cibule bez vňate, ktorej ceny sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšili o 41,2 %. Medziročné zvýšenie cien o viac ako 30 % bolo v skupine zeleniny okrem cibule zaznamenané u hlávkového kelu (+ 36,9 %), kalerábu bez vňate (+ 36,7 %) a petržľenu s vňaťou (+ 35,7 %). Medziročný rast cien ostatných komodít v skupine zeleniny sa v roku 2023 pohyboval v rozmedzí od 10 % do 27 %. V rámci zeleniny bol zaznamenaný medziročný pokles cien iba pri cibuli s vňaťou (- 10,5 %) a mierne klesli ceny hlávkového šalátu (- 1,7 %).

Graf 22 *Vývoj cenových indexov rastlinných komodít v roku 2023*

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Výraznejší v porovnaní s predchádzajúcim rokom bol rast cien skupiny ovocia, orechov a korenín (+ 16,2 %). Medziročný cenový index uvedenej skupiny ovplyvnil najmä enormný rast cien marhúl (+ 53,3 %). Výrazný medziročný rast cien bol zaznamenaný aj u sliviek (+ 45,3 %) a broskýň (+ 33,1 %). Ceny ošápaných jabĺk sa medziročne zvýšili o 17,4 %. Ceny hrozna sa v porovnaní s rokom 2022 zvýšili o 10,9 %, z toho ceny muštového hrozna vzrástli o 11,7 % a ceny stolového hrozna klesli o 2,1 %. Medziročný rast cien bol v roku 2023 zaznamenaný aj u nespracovaného korenia a koreňovej papriky (+ 8,8 %).

Medziročný rast cien živočíšnych komodít v roku 2023 pokračoval miernejším tempom ako v predchádzajúcom roku a ceny skupiny komodít živočíšnej výroby boli v porovnaní s rokom 2022 vyššie o 15,1 %. Najvýraznejší medziročný rast cien bol zaznamenaný u slepačích vajec, ktorých ceny boli v roku 2023 až o 38,6 % vyššie ako v predchádzajúcom roku. V uvedenej skupine bol zaznamenaný najvýraznejší medziročný nárast cien konzumných triedených slepačích vajec sk. L (+ 41,8 %). Ceny jatočnej hydiny sa medziročne zvýšili o 6 %. Z toho ceny brojlerových moriek v I. triede boli v porovnaní s rokom 2022 vyššie o 15 % a ceny jatočných kurčiat v I. triede sa medziročne zvýšili o 6 %.

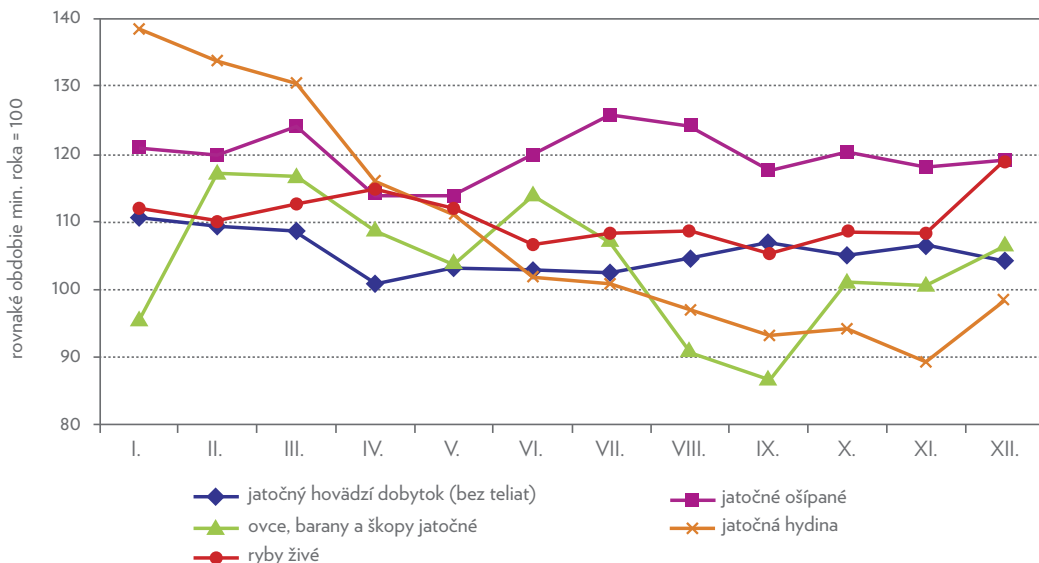
Výrazný medziročný nárast cien bol zaznamenaný aj u cien jatočných ošápaných (+ 19,8 %), a to najmä v obchodnej triede U (+ 20,6 %) a v obchodnej triede S (+ 20,2 %). Ceny jatočných oviec, baranov a škopov sa ustálili s miernym medziročným rastom (+ 0,5 %), pričom ich ceny v živom spolu medziročne klesli o 1,8 % a v mäse triede S medziročne vzrástli o 20,4 %. Ceny jatočných oviec a jahniat spolu boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2023 vyššie o 13,5 %. V uvedenej skupine bol najvýraznejší medziročný rast cien jatočných jahniat na výkrm (+ 16,4 %). V porovnaní s rokom 2022 sa zvýšili aj ceny ovčieho surového mlieka (+ 18 %) a surovej ovčej vlny v pote (+ 2,5 %).

Ceny jatočného hovädzieho dobytku vrátane teliat sa v roku 2023 medziročne zvýšili o 5,5 % a bez zarátania teliat o 5,6 %. V skupine jatočného hovädzieho dobytku bol zaznamenaný najvýraznejší medziročný nárast cien u jatočných jalovíc (+ 10,2 %), a to najmä v triede mäsitosti U (+ 18,8 %) a v triedach mäsitosti E (+ 15,7 %) a R (+ 15,3 %), ide však o nízky počet kráv zabitých na bitúnkoch v tejto kvalite. Ceny jatočných kráv sa v porovnaní s rokom 2022 zvýšili o 10,1 %. V uvedenej skupine bol zaznamenaný medziročný nárast cien najmä u jatočných kráv v triede mäsitosti U (+ 13,7 %) a v triede mäsitosti R (+ 12,4 %). Ceny surového kravského mlieka sa medziročne zvýšili o 10,2 %, z toho cena surového kravského mlieka v triede I vzrástla o 14,9 % a v triede Q bola v roku 2023 v porovnaní s predchádzajúcim rokom cena mlieka vyššia o 9,0 %. Mierny medziročný rast cien bol zaznamenaný v skupine jatočných býkov (+ 2 %). V uvedenej skupine sa v porovnaní s rokom 2022 najvýraznejšie zvýšili ceny u jatočných býkov v triede mäsitosti E (+ 8 %) a v triede mäsitosti U (+ 5 %).

Medziročný nárast cien bol zaznamenaný aj v skupine živých rýb (+ 11,2 %). V skupine živých rýb boli ceny ovplyvnené najmä výrazným medziročným rastom cien kapra (+ 22,7 %). Ceny pstruha štandard sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2023 zvýšili o 9,3 %.

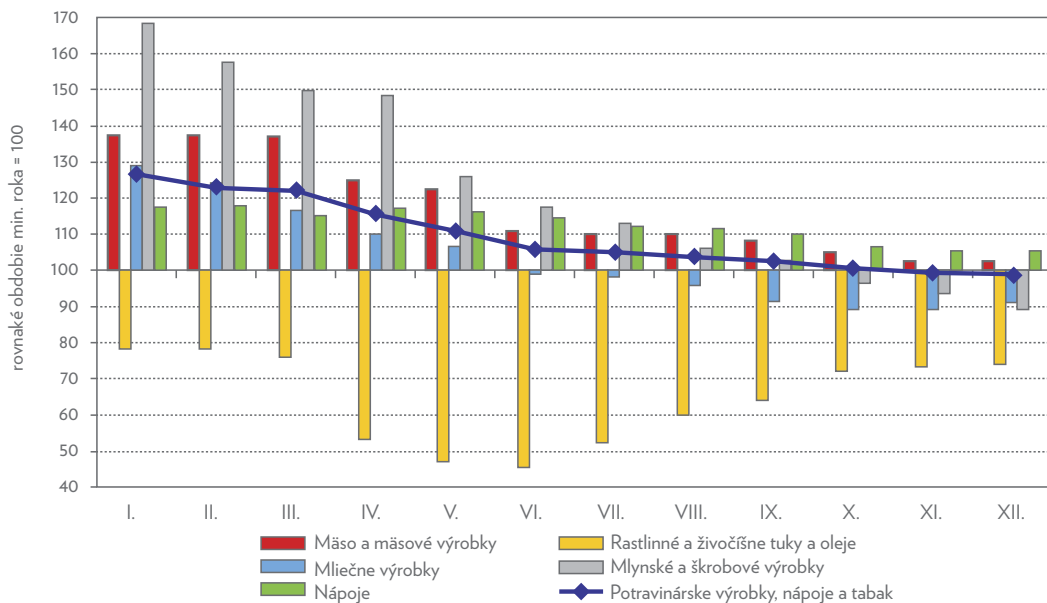
Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 9,6 %. Priemerný ročný index cien vo výrobe potravín, nápojov a tabaku bol ovplyvnený najmä medziročným poklesom cien v poslednom štvrtroku 2023.

Graf 23 Vývoj cenových indexov komodít živočišnej výroby v roku 2023

Prameň: ŠÚ SR
 Vypracoval: MPRV SR

Graf 24 Vývoj cenových indexov vybraných potravinárskych odborov v roku 2023 (bez spotrebnej dane)

Prameň: ŠÚ SR
 Vypracoval: MPRV SR

Najvýraznejší nárast cien bol v roku 2023 zaznamenaný vo výrobe mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (+ 22,4 %). Významný medziročný rast cien bol zaznamenaný aj vo výrobe pečiva a múčnych výrobkov (+ 21,6 %). V roku 2023 sa zvýšili aj ceny v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových výrobkov (+ 17,4 %) a ovocia a zeleniny (+12,4 %). Rovnako bol medziročný rast cien zaznamenaný vo výrobe nápojov, ktoré boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2023 vyššie o 12,6 %. Miernejšie sa medziročne zvýšili ceny krmív pre zvieratá (+ 3 %) a ceny vo výrobe mliečnych výrobkov (+ 3,4 %). Priemerný ročný index cien vo výrobe mliečnych výrobkov bol ovplyvnený medziročným klesaním cien v druhom polroku 2023. Celkový medziročný index cien výroby potravín, nápojov a tabaku významne ovplyvnilo medziročné zníženie cien v odbore výroby rastlín, živočíšnych olejov a tukov (- 35,9 %).

Rast **spotrebiteľských cien potravín a nealkoholických nápojov** v roku 2023 pokračoval a ceny potravín a nealkoholických nápojov sa medziročne zvýšili o 17,3%. Rovnako, ako v predchádzajúcom roku, aj v roku 2023 bol celkový medziročný rast spotrebiteľských cien podľa zoznamu potravín monitorovaných ŠÚ SR zaznamenaný takmer u všetkých sledovaných komodít. S minimálnym poklesom (- 0,6 %) sa medziročne stabilizovali ceny jedlého oleja. V porovnaní s rokom 2022 sa najvýraznejšie zvýšili ceny čerstvých slepačích vajec (+ 44,4 %), kryštálového cukru (+ 44,4 %) a bravčovej škvarenej masti (+ 31,2 %). Výrazne sa medziročne zvýšili aj ceny syra Eidamská tehla (+ 23,0 %), bravčového pliecka bez kosti (+ 21,7 %), bravčového karé (+ 21,3 %), bravčovej krkovičky (+ 20,6 %), tmavého chleba (+ 21,2 %), pasterizovaného polotučného mlieka (+ 20,6 %), kyslého mlieka (+ 20,4 %) a jemných párkov (+ 20,4 %). Spotrebiteľské ceny bravčového bôčika, hovädzieho mäsa, pitvaných kurčiat, šunkovej a trvanlivej salámy, ryže, cestovín, oštiepku, tvarohu sa medziročne zvýšili v rozmedzí od 10 % do 20 %.

Prehľad o vývoji cien vstupov, poľnohospodárskych výrobkov a potravinárskych výrobkov je uvedený v prílohových tabuľkách č. 16 až 20.

3.3. Výroba potravín

Podľa údajov ŠÚ SR ukazovateľ priemyselná produkcia, vyjadrená indexom očistená ako aj neočistená o vplyv počtu pracovných dní, sa v roku 2023 medziročne znížila v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov a tempo poklesu bolo druhé najvyššie v sledovanom období. Naopak, priemyselná produkcia vzrástla aj v priemysle aj v odvetví priemyselná výroba.

V množstevnom vyjadrení sa u sledovaných potravinárskych produktov zvýšila výroba sladů (+ 11,3 %), pšeničnej múky (+ 5,9 %) a konzumného mlieka (+ 5,1 %). Pokles výroby nastal pri všetkých ostatných potravinárskych výrobkoch, predovšetkým pri produkcii hroznového vína (- 45,7 %), chleba a čerstvého pečiva (- 15,3 %), masla (- 9,6%), konzumných vajec (- 9,4 %), ovocných výrobkov (- 6,3 %), mäsových výrobkov (- 4,2 %) a syrov (- 3 %).

Tržby z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb dosiahli 5 088,87 mil. €, čo predstavovalo ich medziročné zvýšenie o 9,6 % a z výnosov predstavovali 75,6 %. Z toho 19,3 % tvorili tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb odboru spracovanie a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov. Z odborov, kde sa podiel z tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb medziročne

Tab. 28 **Priemyselná produkcia (PP)**

PP (rovnaké obdobie minulého roka = 100)	2019	2020	2021	2022	2023
očistená o vplyv počtu pracovných dní:					
Priemysel spolu	93,8	91,0	110,8	95,6	101,8
Priemyselná výroba	93,4	89,4	110,2	99,0	101,5
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	95,9	100,3	104,0	101,5	96,6
neočistená o vplyv počtu pracovných dní:					
Priemysel spolu	93,7	91,2	110,7	95,5	101,5
Priemyselná výroba	93,2	89,6	110,1	98,9	101,2
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	95,9	100,3	104,1	101,5	96,4

Prameň: ŠÚ SR - www.statistics.sk, z údajov Štatistickým úradom SR aktualizovaných pre priemyselnú produkciu (PP) neočistenú aj očistenú o vplyv počtu pracovných dní k 16. 08. 2024

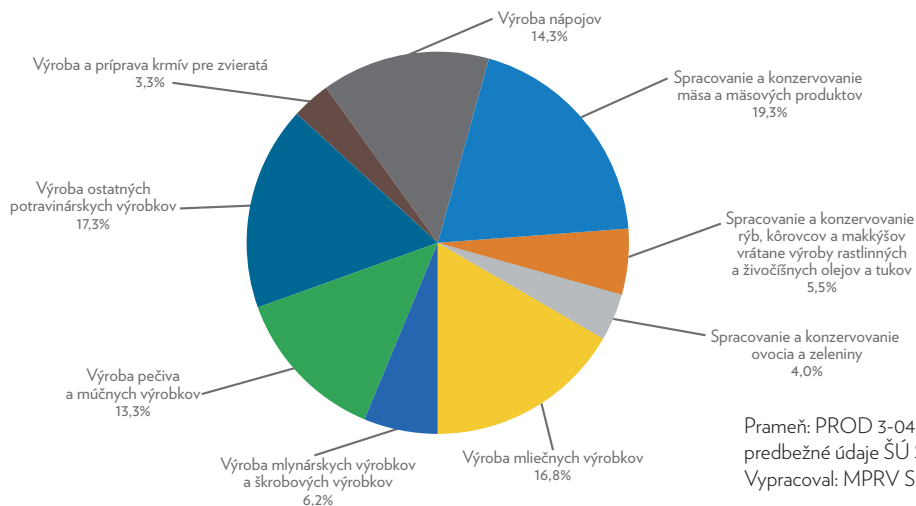
Pozn.: Priemyselná produkcia je krátkodobý ukazovateľ, ktorý vyjadruje zmenu objemu produkcie v priemyselných odvetviach SR. Výpočet PP v SR vykonáva ŠÚ SR na základe metódy, ktorá je v súlade so štandardami EÚ.

Vypracoval: MPRV SR

zvýšil, sa na tomto náraste najviac podieľal odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov (+ 1,6 %), odbor výroby nápojov (+ 0,8 %) a spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov (+ 0,6 %). Na poklese podielu tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb odvetvia sa podieľali tri odbory, a to: odbor spracovania a konzervovania rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (- 2,31 %), odbor výroby mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (- 0,72 %) a odbor výroby mliečnych výrobkov (- 0,51 %).

Podrobnejší prehľad o potravinárskej produkcii v naturálnom a hodnotovom vyjadrení je uvedený v prílohových tabuľkách 21 a 22.

Dopyt po potravinárskych výrobkoch SR, vyjadrený maloobchodnými tržbami za potravinárske vlastné výkony a tovar v bežných cenách, v roku 2023 dosiahol 30 085 mil. €, čo medziročne predstavovalo zvýšenie o 5,3 %.

Graf 25 **Štruktúra tržieb za vlastné výrobky a z predaja služieb v odboroch odvetvia výroba potravín a nápojov v roku 2023**

Tab. 29 Tržby za vlastné výkony a tovar za maloobchod, v mil. €, b. c.

Ukazovateľ	Ø2021-2022	2022	2023	Index 2023/2022	Index 2023/Ø2021-2022
Tržby SR za maloobchod spolu	24 000	28 576	30 085	105,3	125,4
- Tržby MO v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom ¹⁾	5 486	8 209	9 078	110,6	165,5
- Tržby MO s potravinami, nápojmi a tabakom v špec. predajniach	808	960	988	103,0	122,3
				Rozdiel 2023 - 2022	Rozdiel 2023 - (Ø2018-2022)
Podiel tržieb MO v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom v %	22,9	28,7	30,2	1,4	7,3
Podiel tržieb MO s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializ. predajniach v %	3,4	3,4	3,3	-0,1	-0,1

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Pozn.: MO = maloobchod

1) zahŕňa maloobchodný predaj veľkej škály tovarov, v ktorom prevládajú potraviny, nápoje alebo tabak; činnosti všeobecných predajní, ktoré majú odhliadnuc od ich hlavného predaja potravinových výrobkov, nápojov a tabaku aj predaj niekoľkých iných druhov tovaru, ako je odevný tovar, nábytok, potreby pre domácnosť a železiarsky tovar, kozmetiku atď.; tento údaj za podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri s počtom zamestnancov 20 a viac alebo do 19 zamestnancov s ročným obratom vyšším ako 5 mil. € alebo fyzické osoby nezapísané do obchodného registra s ročným obratom vyšším ako 5 mil. €

*= údaje sú predbežné z krátkodobého výkazníctva ŠÚ SR

V maloobchode v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom¹ za populáciu subjektov s počtom zamestnancov 20 a viac sa medzioročne zvýšili o 10,6 % na úroveň 9 078 mil. €. Tržby maloobchodu s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializovaných predajniach medzioročne vzrástli o 3 % a dosiahli 988 mil. €. V súvislosti s vývojom tržieb v maloobchodnom odvetví SR s potravinársko-nápojovým tovarom, vrátane nepotravinového tovaru, nastalo zvýšenie podielu maloobchodných tržieb v nešpecializovaných predajniach (o 1,4 p. b. na 30,2 %) a pokles podielu maloobchodných tržieb v predajniach špecializovaných na potraviny, nápoje a tabak (o 0,1 p. b. na 3,3 %).

¹ zahŕňa maloobchodný predaj veľkej škály tovarov, v ktorom prevládajú potraviny, nápoje alebo tabak; činnosti všeobecných predajní, ktoré majú odhliadnuc od ich hlavného predaja potravinových výrobkov, nápojov a tabaku aj predaj niekoľkých iných druhov tovaru, ako je odevný tovar, nábytok, potreby pre domácnosť a železiarsky tovar, kozmetika atď.

3.4. Spotreba potravín

V roku 2022 medziročne vzrástol disponibilný príjem domácností o 2,5 %. Čisté peňažné výdavky vzrástli o 10,5 %, spotrebné výdavky vzrástli podobným tempom o 11,7 %. Vzrástli aj výdavky na potraviny, nápoje a tabak o 6,5 % pri rýchlejšej dynamike rastu výdavkov na alkoholické nápoje a tabak (16 %) ako výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje (5,3 %).

Tab. 30 Vývoj príjmov a výdavkov domácností SR podľa klasifikácie COICOP (príjem na osobu a rok)

	Index 2020/19	Index 2021/20	Index 2022/21
Disponibilný príjem **	105,2	97,7	102,5
Čisté peňažné výdavky *	104,9	103,8	110,5
Spotrebné výdavky *	97,3	105,2	111,7
Potraviny a nealkoholické nápoje *	102,3	105,3	105,3
Alkoholické nápoje a tabak *	103,4	104,2	116,0
Potraviny, nápoje, tabak *	102,4	105,1	106,5

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR

Poznámky: * Štatistika rodinných účtov (ďalej „RÚ“); ** EU SILC – Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach

Vypracoval: MPRV SR

Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak (bez verejného stravovania) na celkových spotrebných výdavkoch v roku 2022 klesol na 26,24 % (1,29 p. b.). Podiel výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje klesol na 22,94 %, podiel alkoholických nápojov a tabaku vzrástol na 3,30 %.

Tab. 31 Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch (v %)

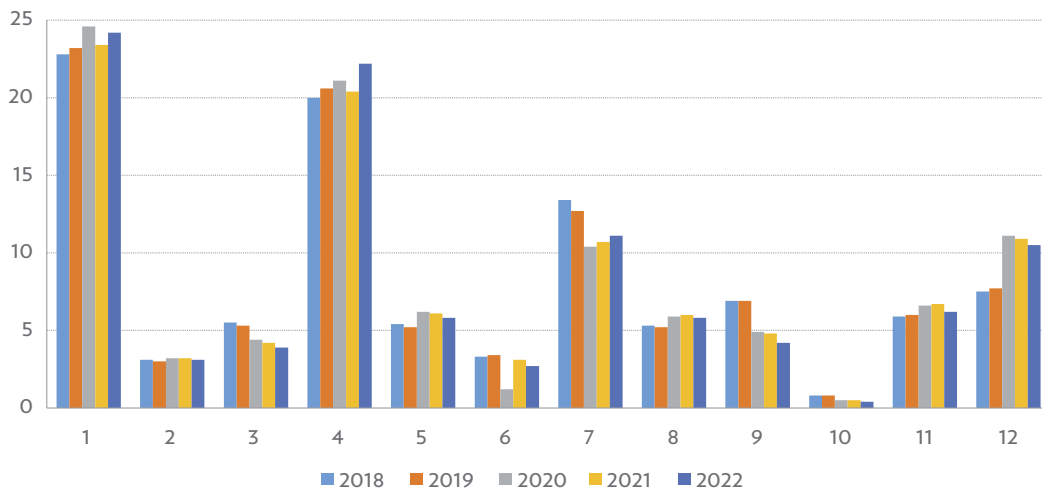
Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch *	2020	2021	2022
Potraviny a nealkoholické nápoje	24,33	24,35	22,94
Alkoholické nápoje a tabak	3,21	3,18	3,30
Potraviny, nápoje, tabak	27,54	27,52	26,24

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR, * Štatistika rodinných účtov (ďalej „RÚ“);

Vypracoval: MPRV SR

Štruktúra spotrebných výdavkov slovenských domácností sa v priebehu analyzovaného obdobia výrazne nemenila. Presun spotrebných výdavkov od základných potrieb (potraviny, bývanie) na využitie voľného času, dopravu, cestovanie a pod., pozorovaný v krajinách EÚ-15, sa v SR neprejavuje, vyskytuje sa len v nízkom počte lepšie situovaných domácností.

Graf 26 Medziročné zmeny v základnej štruktúre spotrebných výdavkov súkromných domácností v rokoch 2018-2022 (v %)

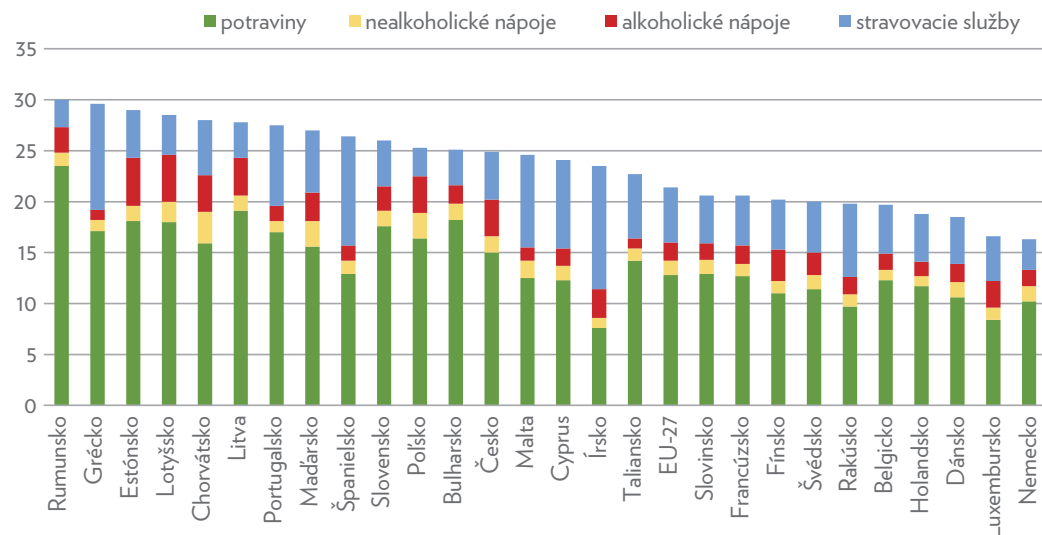
Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR.

Údaje sú vypočítané z výsledkov výberového zisťovania štatistiky rodinných účtov podľa metodiky a odporúčaní Eurostatu pre harmonizáciu rodinných účtov v EÚ

1-Potraviny a nealkoholické nápoje, 2-Alkoholické nápoje a tabak, 3-Odievanie a obuv, 4-Bývanie, voda, elektrina, plyn a palivá, 5-Nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba bytu, 6-Zdravie, 7-Doprava, 8- Pošty a telekomunikácie, 9-Rekreácia a kultúra, 10- vzdelávanie, 11-Hotely, kaviarne a reštaurácie, 12-Rozličné tovary a služby

Vypracoval: MPRV SR

Graf 27 Podiel potravín, nápojov a stravovacích služieb na celkových spotrebných výdavkoch domácností ČS EÚ v roku 2021 (v %)

Prameň: Eurostat, Key figures on the European food chain, 2023

Vypracoval: MPRV SR

Medzi členskými štátmi EÚ existujú značné rozdiely v podieloch výdavkov domácností použitých na potraviny a nápoje a stravovacie služby. Priemerná domácnosť EÚ vydá na uvedené výdavky 21,4 % zo svojich spotrebných výdavkov. Najnižšie podiely na spotrebných výdavkoch boli v roku 2021 zistené v Nemecku (16,3 %), Luxembursku (16,6 %) a Dánsku (18,5 %). Najvyššie podiely boli zistené v Rumunsku (30 %), Grécku (29,6 %) a v Estónsku (29 %). Vo väčšine členských štátov EÚ bol podiel výdavkov na potraviny najvyšší. Výnimkou bolo Írsko, kde sa viac minulo na stravovacie služby. Stravovacie služby boli vo všeobecnosti druhá najväčšia výdavková položka, aj keď v Poľsku, Lotyšsku a Litve boli vyššie výdavky na alkoholické nápoje.

Úroveň spotreby potravín

V roku 2023 medziročne narástla spotreba mäsa v hodnote na kosti o 1,5 kg na 72,5 kg na osobu a rok. Spotreba hovädzieho mäsa medziročne klesla o 0,2 kg na 5,8 kg na osobu a rok, čo je vzhľadom na odporúčané dávky potravín (ODP) negatívnym javom, keďže jeho spotreba je dlhodobo nízka a hlboko pod hodnotou ODP. Spotreba bravčového mäsa sa zvýšila o 1,6 kg na 40,6 kg na osobu a rok. Naopak spotreba hydiny medziročne klesla o 2,3 kg na 22,2 kg na osobu a rok.

Pozitívnym javom je nárast spotreby mlieka a mliečnych výrobkov o 6,8 kg na 191,6 kg na osobu a rok, ako aj nárast spotreby obilnín v hodnote múky o 2,2 kg na 78,3 kg na osobu a rok. V spotrebe zeleniny a zeleninových výrobkov bol zaznamenaný negatívny trend, spotreba medziročne klesla o 4,3 kg na 97,1 kg na osobu a rok. Spotreba ovocia a ovocných výrobkov sa mierne zvýšila a to o 0,3 kg na 70,8 kg na osobu a rok. Spotreba zemiakov sa znížila o 0,8 kg na 53,5 kg na osobu a rok. Mierne sa zvýšila spotreba rýb, a to o 0,1 kg na 5,8 kg na osobu a rok. Zvýšila sa aj spotreba tukov, a to o 1,7 kg na 23,9 kg na osobu a rok. V prípade cukru spotreba vzrástla o 2,4 kg na 34,2 kg na osobu a rok.

Tab. 32 **Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR** (v kg na osobu a rok)

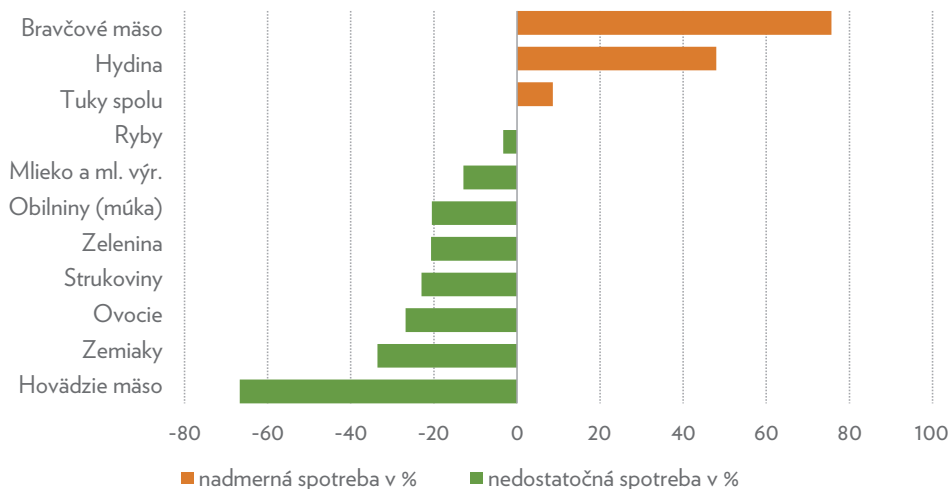
Druh potravín	Skutočnosť				Odhad	Rozdiel 2023-22	ODP ¹⁾	Prípustný interval rac. spotreby
	2010	2015	2020	2022	2023			
Mäso v hodn. na kosti	55,8	50,6	69,9	71,0	72,5	+1,5	57,3	51,6-63,0
Ryby	5,1	5,3	5,9	5,7	5,8	+0,1	6,0	
Mlieko a mliečne výrobky spolu v hod. mlieka bez masla	162,8	169,2	180,1	184,8	191,6	+6,8	220,0	206,0-240,0
Obilniny v hodn. múky	80,3	81,2	77,9	76,1	78,3	+2,2	98,5	94,0-103,0
Jedlé tuky a oleje spolu	23,1	21,1	21,9	22,2	23,9	+1,7	22,0	19,8-23,1
Zemiaky	47,6	48,9	54,2	54,3	53,5	-0,8	80,6	76,3-84,9
Strukoviny	1,6	1,5	1,5	1,8	2,0	+0,2	2,6	2,1-3,2
Zelenina a zeleninové výrobky	94,6	100,9	107,0	101,4	97,1	-4,3	127,9	116,9-138,9
Ovocie a ovocné výrobky spolu	53,6	65,7	69,6	70,5	70,8	+0,3	96,7	86,7-106,7

Prameň: ŠÚ SR, údaj za rok 2023 = predbežný údaj ŠÚ SR

1) ODP = odporúčaná dávka potravín

Vypracoval: MPRV SR

Graf 28 Porovnanie spotreby vybraných druhov potravín v SR s odporúčanými dávkami potravín (ODP) za rok 2023

Prameň: ŠÚ SR, údaje za rok 2023 – odhad ŠÚ SR, prepočty MPRV SR
Vypracoval: MPRV SR

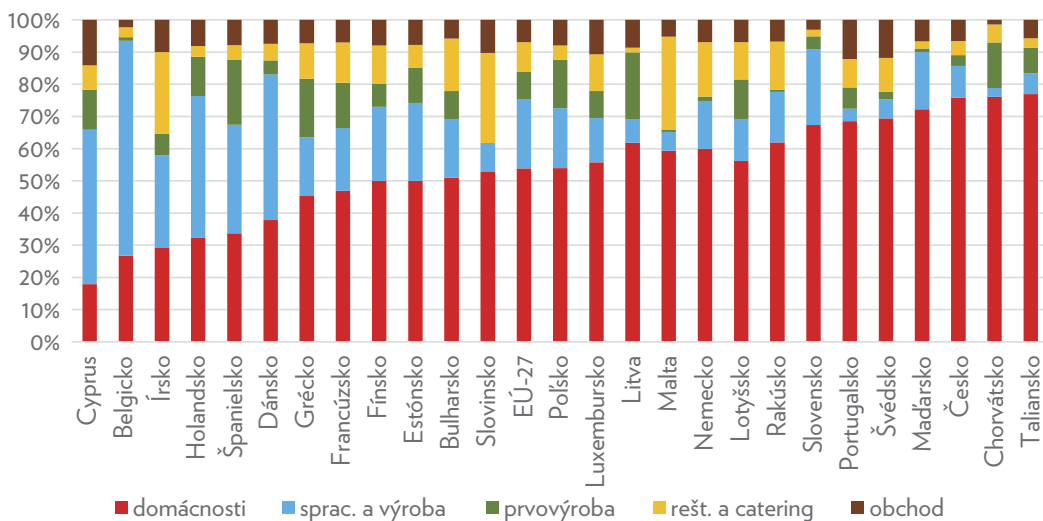
Podľa predbežných údajov ŠÚ SR o spotrebe potravín nadmerná spotreba, čiže konzumácia vyššia ako sú odporúčané dávky potravín, bola zistená pri bravčovom mäse, hydine a tukoch spolu, kde spotreba prevyšuje ODP¹ o 75,7 %, 48 % a 8,6 %. Nedostatočná spotreba, v dôsledku nižšej konzumácie ako sú odporúčané dávky potravín, bola hlavne v prípade hovädzieho mäsa (- 66,7 %), ale i v prípade zemiakov, strukovín, ovocia a zeleniny. Podrobnejší prehľad o vývoji spotreby potravín je uvedený v prílohovej tabuľke 23.

Veľmi vážnou témou riešenou v súčasnosti sa stáva **plytvanie potravinami** a s tým súvisiaci potravinový odpad. Občan EÚ v priemere vytvorí 131 kg potravinového odpadu za jeden rok. Viac ako polovica potravinového odpadu pochádza z domácností.

Na základe vyhodnotenia údajov, ktorými disponuje Eurostat, možno konštatovať, že v priemere najviac potravinového odpadu na osobu bolo vyprodukovaného na Cypre (397 kg na osobu), v Belgicku (262 kg na osobu) a v Dánsku (230 kg na osobu). Najnižšie množstvá boli zistené v Slovinsku (68 kg na osobu), v Chorvátsku (71 kg na osobu) a v Česku (85 kg na osobu). Vo väčšine členských štátov EÚ domácnosti tvorili viac ako polovicu zo všetkého vyzbieraného potravinového odpadu. Cyprus, Belgicko, Holandsko a Dánsko boli výnimkou, podiel odpadu zozbieraného zo spracovania a výroby bol väčší ako odpad z domácností, kým v Írsku a Španielsku podiel zo spracovania a výroby bol rovnaký ako podiel odpadu tvorený domácnosťami.

¹ Meradlom hodnotenia skutočnej i plánovanej úrovne spotreby potravín z hľadiska požiadaviek na racionalizáciu výživy obyvateľstva sú odporúčané dávky potravín (ODP). Odporúčané dávky potravín sú určené ako hodnotiace kritérium pri plánovaní výroby, štatistickom sledovaní spotreby potravín, výchove k správnej výžive a pri aktualizácii potravinovej a výživovej politiky štátu. ODP nemajú byť striktným, dogmatickým vymedzením úrovne spotreby, ale ich cieľom má byť predovšetkým ukázať potrebné miery vývoja spotreby jednotlivých druhov potravín. Preto nehovoríme o normatívach spotreby, ale o odporúčaných dávkach, ktoré sa pravidelne revidujú.

Graf 29 Potravinový odpad v štátoch EÚ v roku 2021 (v %)

Prameň: Eurostat, Key figures on the European food chain, 2023

Vypracoval: MPRV SR

3.5. Bezpečnosť a kvalita potravín

Medzi priority SR a EÚ patrí zabezpečenie ochrany zdravia a spotrebiteľa z hľadiska bezpečnosti potravín. Kompetentné kontrolné orgány všetkých členských štátov EÚ monitorujú, kontrolujú a overujú, či prevádzkovatelia plnia príslušné požiadavky potravinového práva, a teda zabezpečujú požiadavky na bezpečnosť potravín na všetkých stupňoch výroby, spracovania, distribúcie a predaja potravín konečnému spotrebiteľovi. Úradná kontrola potravín je nástroj na presadzovanie a uplatňovanie potravinového práva upraveného národnou, ale i európskou legislatívou.

V roku 2023 **Štátna veterinárna a potravinová správa SR** prostredníctvom Regionálnych veterinárnych a potravinových správ celkovo skontrolovala 8 068 právnych subjektov. Vykonaných bolo celkovo 44 525 úradných kontrol potravín na všetkých stupňoch v reťazci, pričom z tohto počtu bolo 2 368 kontrol so zistením nedostatku. Bolo zistených 341 (z celkového počtu 11 602) nevyhovujúcich vzoriek potravín a iných výrobkov rastlinného, živočíšneho a zmiešaného pôvodu, ktoré neboli v súlade s príslušnou legislatívou.

Štátny veterinárny a potravinový ústav analyzoval v roku 2023 v komoditách rastlinného pôvodu 5 694 vzoriek, z ktorých 162 vzoriek, t. j. 2,8 % nevyhovelo požiadavkám Európskej legislatívy, Potravinového kódexu SR, Vyhláškam MPRV SR alebo iným záväzným právnym predpisom v oblasti bezpečnosti a kvality potravín. Z celkového počtu vykonaných analýz vzoriek potravín rastlinného pôvodu bez vína nevyhovelo platnej legislatíve v označovaní 86, v senzoric-
kých ukazovateľoch 52, prídavných látkach 56, vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch 31 analýz, v alergénoch 22, v kontaminantoch 7, v mikrobiologických ukazovateľoch 8 analýz.

V roku 2023 bolo odobratých spolu 4 513 vzoriek potravín živočíšneho pôvodu, nevyhovelo 120 vzoriek (2,7 %), čo je v porovnaní s rokom 2022 zlepšenie o 0,4 p. b. Najviac, 40 vzoriek, nevyhovelo mikrobiologickým požiadavkám, fyzikálno-chemickým ukazovateľom nevyhovelo 21 vzoriek. Požiadavkám na označovanie nevyhovelo 16 vzoriek, kontaminanty boli zistené u 9 vzoriek, na obsah osobitnej prísady - NaCl nevyhovelo 5 vzoriek, požiadavkám na označovanie alergénov nevyhovelo 5 vzoriek, požiadavkám na prídavné látky nevyhoveli 2 vzorky, 1 vzorka nevyhovela požiadavkám na rezíduá veterinárnych liekov a 1 vzorka nevyhovela na iné ukazovatele.

Bežné kontroly v pracovnej dobe boli vykonané v počte 43 861, z čoho bolo 2 132 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 4,8 % kontrol z počtu bežných kontrol. Kontroly mimo pracovnej doby boli vykonané v počte 664, z čoho bolo 236 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 35,5 % kontrol z počtu kontrol mimo pracovnej doby.

Z celkového počtu 8 068 skontrolovaných právnych subjektov (t. j. u 14 653 prevádzkarní) boli zistené nedostatky v 1 939 prevádzkarniach t. j. 13,2 % (porušenosť v roku 2022 predstavovala 13,3 %). Najčastejšie pri úradných kontrolách boli zistené nedostatky v hygiene budov a prevádzok (1 602 nedostatkov), pri predaji po dobe spotreby a po dobe minimálnej trvanlivosti (1 083), pri označení (1 039), v hygiene technologického zariadenia a pracovných pomôcok (933), nedostatky v hygiene skladovania (757), nedostatky v hygiene predaja (714), ako aj iné nedostatky.

Najviac nedostatkov 3 675 bolo v hypermarketoch a supermarketoch a to v 381 prevádzkarniach. Nedostatky sa týkali hygieny budov a prevádzkarne, hygieny skladovania, hygieny predaja, hygieny technologických zariadení, pracovných pomôcok, označenia, predaja po dátume spotreby a dobe minimálnej trvanlivosti.

V roku 2023 boli v súvislosti so situáciou na Ukrajine uplatňované mnohé aktivity a zavedené nové pravidlá a opatrenia.

Podrobné informácie o úradnej kontrole potravín sú zverejnené vo Výročnej správe za rok 2023 na webovom sídle Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR.

Činnosť orgánov verejného zdravotníctva

V roku 2023 bolo orgánmi verejného zdravotníctva v SR spolu vykonaných 28 430 kontrol (z toho 13 342 úradných kontrol a 15 088 kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru) v 15 803 potravinárskych prevádzkarniach, vrátane zariadení spoločného stravovania (ďalej len „ZSS“) z celkového počtu 50 939 prevádzkarní registrovaných orgánmi verejného zdravotníctva. Okrem uvedených kontrol bolo vykonaných ešte 2 365 kontrol v prevádzkarniach registrovaných orgánmi ŠVPS SR, ako sú napr. predajne potravín, novinové stánky a pod. Pri kontrolách bolo zistených spolu 6 023 nezhôd so v súčasnosti platnými právnymi predpismi. Uvedené nezhody boli zistené v 2 784 prevádzkarniach, čo predstavuje mierne zhoršenie v porovnaní s rokom 2022. Najviac kontrol, spolu 23 340 kontrol, bolo vykonaných v 12 372 ZSS (z celkového počtu 44 013 registrovaných prevádzkarní ZSS, čo predstavuje 28 % skontrolovaných prevádzkarní), pričom nezhody sa zistili v 2 551 kontrolovaných prevádzkarniach.

Najčastejšou príčinou nezhôd vo všeobecnosti boli nedostatky v prevádzkovej hygiene (1 149 prevádzkarní), v skladovaní potravín (848 prevádzkarní), v systéme HACCP/SVP (686 prevádzkarní), v manipulácii s potravinami (429 prevádzkarní), označení potravín (398 porušení) a v zistení potravín po dátume minimálnej trvanlivosti resp. dátume spotreby (381 prevádzkarní).

V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2022 sme zaznamenali vyšší počet prevádzok s nedostatkami v prevádzkovej hygiene, viac bolo zistených nedostatkov týkajúcich sa skladovania potravín, nevhodnej manipulácie s potravinami a označenia potravín.

V roku 2023 bolo v súlade s Viacročným národným plánom úradnej kontroly spolu odobratých a vyšetrených 10 932 vzoriek potravín, pokrmov a prídavných látok do potravín. Z uvedeného počtu bolo najviac vyšetrených vzoriek pokrmov, vrátane pokrmov rýchleho občerstvenia, a to 5 929 vzoriek. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bolo celkovo nevyhovujúcich 798 vzoriek, čo predstavuje 7,3 %, pričom 744 (93,2 %) nevyhovujúcich vzoriek nevyhovelo z dôvodu mikrobiálnej kontaminácie, a to najmä z dôvodu porušenia kritérií procesu výroby. Najviac mikrobiologicky nevyhovujúcich vzoriek bolo z kategórie zmrzliny, pokrmov a pokrmov rýchleho občerstvenia. 27 vzoriek nevyhovelo z dôvodu inej kontaminácie, z toho 17 vzoriek potravín, najmä zmrzliny nevyhovelo z dôvodu prídavných látok, 8 vzoriek pokrmov nevyhoveli z hľadiska obsahu chloridu sodného, v 2 vzorkách pokrmov bola zistená prítomnosť alergénu, ktorý nebol vyznačený pri uvedených pokrmoch v jedálnom lístku.

Najvyššie percento nevyhovujúcich vzoriek v porovnaní s ostatnými vzorkami potravín bolo zaznamenané v prípade nealkoholických nápojov (64,3 %), lahôdkarských výrobkov (19,1 %), pokrmov rýchleho občerstvenia (15,9 %) a zmrzliny a dezertov (14 %). 27 vzoriek potravín (najčastejšie sa jednalo o výživové doplnky) nespĺňalo požiadavky na označenie potravín.

V súvislosti s kvalitou potravín MPRV SR pracuje s dvoma systémami, a to: „Značka kvality“ a „Politika kvality EÚ“.

„Značky kvality“

V priebehu roka 2019 bolo zmenené logo značky a jeho grafická úprava. Systém hodnotenia a udeľovania Značky kvality zostal zachovaný. Značka kvality sa nahradila logom Značka kvality 1. stupeň. Značka kvality GOLD sa nahradila logom Značka kvality 2. stupeň. Podľa nových zásad výroby, ktoré majú nadštandardné kvalitatívne vlastnosti, t. j. svojimi kvalitatívnymi parametrami výrazne prevýšia im podobné výrobky na trhu, na základe odborného posúdenia a na odporúčanie Komisie získajú Značku kvality 2. stupňa, tiež právo používať logo značky 2. stupňa, ktoré bude reprezentovať výrobok s nadštandardnými kvalitatívnymi parametrami. V máji 2020 bolo vydané Usmernenie MPRV SR k Zásadám pre posudzovanie a udeľovanie Značky kvality na poľnohospodárske produkty a potraviny.

Označenie potravín Značka kvality pomáha spotrebiteľovi zorientovať sa v množstve ponúkanej potravinárskej produkcie a upriamuje jeho pozornosť k výrobkom, ktoré sú domáce, kvalitné a výnimočné. Agrorezort považuje Značku kvality za kľúčový nástroj na zviditeľnenie domácich kvalitných výrobkov, ktorý posilňuje ich konkurencieschopnosť na domácom trhu. V súčasnosti je Značkou kvality označených 1 272 výrobkov. Najväčšie zastúpenie majú pekárenské, mliečne a mäsové výrobky. Dizajn manuál sa nachádza na webovej stránke <http://znackakvality.sk>

„Politika kvality EÚ“ je filozofia rozvoja kvality originálnych, tradičných poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpory kultúrnych tradícií a regiónov, v ktorých sa tieto výrobky vyrábajú. Systém bol vytvorený ako odpoveď na narastajúce falšovanie výrobkov a zneužívanie tradičných názvov, ktoré zaručovali dobrú povesť tradičných regionálnych výrobkov. Pod pojmom „Politika kvality EÚ“ sa rozumie zabezpečenie ochrany poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpora ich predaja. Tieto potraviny musia spĺňať určité kvalitatívne parametre, ktoré ich odlišujú od ostatných obdobných výrobkov svojimi presne definovanými požiadavkami na ich surovinové zloženie a technologický postup výroby. Európska únia v rámci Politiky kvality EÚ akceptuje, chráni, podporuje, registruje a kontroluje výrobky rozdelené do troch kategórií označených ako:

Chránené zemepisné
označenie CHZO
(Protected geographical
indication - PGI)

Chránené označenie
pôvodu CHOP
(Protected designation
of origin - PDO)

Zaručená tradičná
špecialita ZTŠ
(Traditional speciality
guaranteed - TSG)

Tab. 33 Zoznam slovenských výrobkov s Európskymi označeniami pôvodu k 3.10.2024

	CHOP	CHZO	ZTŠ	Zemepisné označenia liehovín a aromatických vín
Bardejovský Med / Med z Bardejova				
Hrušovský lepník				
Liptovské droby				
Skalický rubín				
Stupavské zelé				
Levický slad				
Klenovecký syrec				
Zázrivské vojky				
Paprika Žitava / Žitavská paprika				
Karpatská perla				
Slovenská / Slovenské / Slovenský (vino)				
Oravský korbáčik				
Tekovský salámový syr				
Zázrivský korbáčik				
Slovenský oštiepok				
Slovenská bryndza				
Slovenská parenica				
Skalický trdelník				
Stredoslovenská / Stredoslovenský / Stredoslovenské (vino)				
Vinohradnícka oblasť Tokaj				
Nitrianska / Nitrianske / Nitriansky (vino)				
Malokarpatská / Malokarpatské / Malokarpatský (vino)				
Južnoslovenská / Južnoslovenské / Južnoslovenský (vino)				
Východoslovenská / Východoslovenský / Východoslovenské (vino)				
Spišská borovička				□
Ovčí salašnícky údený syr				
Bratislavský rožok / Pozsonyí kifli				
Ovčí hrudkový syr – salašnícky				
Spišské párky				
Tradičné špekáčky				
Liptovská saláma				
Tradičná lovecká saláma				
TOKAJSKÉ VÍNO zo slovenskej oblasti				
Trenčianska borovička „JUNIPERUS“/Trenčianska borovička „JUNIPERIES“ – TRENČÍN DISTILLERY				□
Liptovská bryndza				
Liptovské šialence				
Brhlovské podlievané buchty				
Muránske buchty				
Spišský šípkový lekvár				
Trnavský slad				

Prameň: MPRV SR, Vypracoval: MPRV SR

4. ZAHRANIČNÝ OBCHOD S POĽNOHOSPODÁRSKYMÍ A POTRAVINÁRSKYMÍ VÝROBKAMI

4.1 Agropotravinársky zahraničný obchod SR v roku 2023

Vývoj zahranično-obchodnej výmeny v roku 2023 bol ovplyvnený predovšetkým dvomi hlavnými faktormi. Po vývoji zahraničného obchodu v roku 2022 sprevádzanom rapídny vzostupom cien výrobných vstupov ako exportovaných a importovaných agropotravinárskych komodít, bol rok 2023 charakterizovaný podstatným zmiernením inflačných tlakov, čo sa prejavilo na zastavení cenových nárastov a pri niektorých položkách dokonca aj poklesom cien.

Druhým faktorom bol pokračujúci vojenský konflikt na Ukrajine, ktorý bol v roku 2023 sprevádzaný medziročným poklesom hodnoty importu o 34,1 % na 124,1 mil. €. Pokles importu je možné pripísať zavedeniu opatrení a výnimiek na ochranu vnútorného trhu SR vo forme obmedzení dovozov vybraných komodít. Mnohé z opatrení na podporu Ukrajiny zavedené v predchádzajúcich obdobiach zostali naďalej v platnosti ako pozastavenie uplatňovania dovozných ciel, antidumpingových ciel a kvót pri importe z Ukrajiny na trh Európskej únie a poskytovania záruk na ukrajinský export do Európskej únie v rámci autonómnych obchodných opatrení.

Celkový zahraničný obchod mal mierne odlišnú charakteristiku ako agropotravinársky zahraničný obchod. Celkový zahraničný obchod vykazoval medziročný nárast exportu, avšak zároveň mierny pokles importu. Agropotravinársky zahraničný obchod vykázal tak nárast exportu, ako aj importu. V porovnaní so stavom z minulého roka sa nárasty spomalili a už sa nepohybovali v dvojciferných číslach. Miera rastu agropotravinárskeho exportu bola na rozdiel od predchádzajúceho roka nižšia ako miera rastu agropotravinárskeho dovozu. Pri celkovom zahraničnom obchode bolo vyššie tempo rastu na strane celkového vývozu. Celkový export SR medziročne vzrástol o 5,3 %, pričom hodnota celkového dovozu klesla o 3 %. Agropotravinársky dovoz SR medziročne stúpol o 8,6 % a agropotravinársky vývoz sa zvýšil až o 5,4 %. Podiel zahraničného obchodu agropotravinárstva SR na zahraničnom obchode SR vzrástol na celkovom dovoze na 7,1 % (o 0,76 p.b.), na celkovom vývoze na 4,77%.

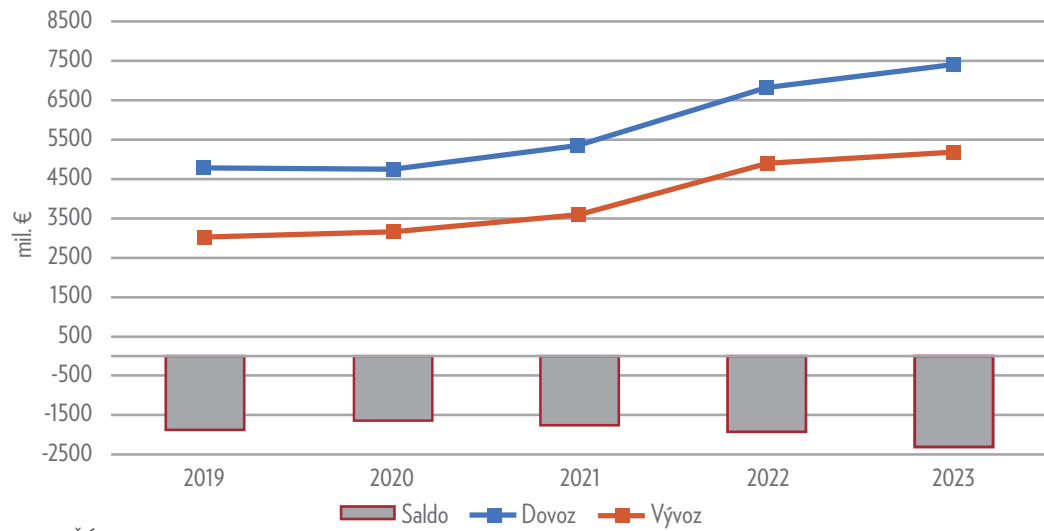
Zvýšenie obratu zahraničnoobchodnej bilancie tak pri celkovom ako aj agropotravinárskom zahraničnom obchode prinieslo odlišný vývoj ich salda, keď v prípade celkového zahraničného obchodu sa podarilo dosiahnuť pozitívne saldo, zatiaľ čo v prípade agropotravinárskeho zahraničného obchodu sa negatívne saldo medziročne ešte prehĺbilo. Vývoj tovarovej výmeny sa v konečnom dôsledku premietol do výslednej obchodnej bilancie. Celkový zahraničný obchod sa v roku 2023 dostal z negatívnej obchodnej bilancie do pozitívnej obchodnej bilancie, v dôsledku čoho sa podarilo dosiahnuť pozitívne saldo 4 524 mil. €. V prípade agropotravinárskych komodít bola dosiahnutá negatívna obchodná bilancia pri súčasnem hodnotovom náraste vývozu aj dovozu, pričom prišlo k prehĺbeniu negatívnej obchodnej bilancie medziročne o 321,6 mil. € a celkové záporné saldo dosiahlo – 2 238,3 mil. €.

Tab. 34 Vývoj zahraničného obchodu (v mil. €)

Ukazovateľ		Ø 2018-2022	2022	2023 ¹⁾	Index 2023/ 2022	Index 2023/Ø2018-2022
Zahraničný obchod za SR celkom HS 01-99	Vývoz	85 347	102 786	108 265	105,3	126,9
	Dovoz	84 539	107 310	104 063	97,0	123,1
	Obrat	169 886	210 096	212 328	101,1	125
	Saldo	808	-4 524	4 202	x	520,1
z toho: agropotrav. sektor za SR celkom HS 01-24	Vývoz	3 508	4 896	5160	105,4	147,1
	Dovoz	5 238	6 813	7 399	108,6	141,3
	Obrat	8 746	11 709	12 559	107,3	143,6
	Saldo	-1 730	-1 917	-2 238	116,8	129,4
v tom: zahraničný obchod agrosektoru SR s EÚ HS 01-24	Vývoz	3 313	4 642	4 860	104,7	146,7
	Dovoz	4 688	6 000	6 624	110,4	141,3
	Obrat	8 001	10 642	11 484	107,9	143,5
	Saldo	-1 375	-1 359	-1 764	129,8	128,2

Prameň: ŠÚ SR, 1) predbežné údaje za rok 2023 platné k júnu 2024
Vypracoval: MPRV SR

Graf 30 Vývoj zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR

Prameň: ŠÚ SR
Vypracoval: MPRV SR

Počas roku 2023 SR medziročne doviezla o 586 mil. € (8,6 %) viac poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov.

Medziročne sa najviac zvýšil dovoz pri položke mäso zo sviň, čerstvé, chladené alebo mrazené o 66,7 mil. € (17,7 %), prípravky druhov používaných ako krmivo pre zvieratá o 50,9 mil. € (23,2 %), chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky o 46 mil. € (14,6 %), živočíšne alebo rastlinné tuky a oleje o 44,4 mil. € (108,6 %), vody, vrátane minerálnych vôd a sýtených vôd o 37,9 mil. € (19,8 %), mäso a jedlé droby, z hydiny čerstvé, chladené alebo mrazené o 36,8 mil. € (16,5 %), párky, salámy a podobné výrobky, z mäsa, mäsových drobov alebo krvi o 25,8 mil. € (20,5 %), zemiaky, čerstvé alebo chladené o 24,5 mil. € (61,8 %), ostatné pripravené alebo konzervované mäso, mäsové droby alebo krv o 20,4 mil. € (17,0 %), trstinový alebo repný cukor a chemicky čistá sacharóza o 20,1 mil. € (42,8 %), zelenina (nevarená alebo varená v pare alebo vo vode), mrazená o 15,0 mil. € (52,7 %), cukrovinky (vrátane bielej čokolády), neobsahujúce kakao o 13,3 mil. € (21,1 %), víno z čerstvého hrozna, vrátane vína obohateného alkoholom; hroznový mušt o 13,3 mil. € (19,4 %), omáčky a prípravky na omáčky; nakladacie a korenacie zmesi o 11,9 mil. € (18,7 %) a živočíšne produkty inde nešpecifikované o 11,7 mil. € (292,3 %).

Pozitívny vplyv na vývoj salda mal medziročný pokles importu najmä kávy, tiež praženej alebo dekoфеínovanej o 45,5 mil. € (18,1 %), čokolády a ostatných potravinových prípravkov obsahujúcich kakao o 25 mil. € (7,9 %), slnečnicového oleja, požitového oleja alebo bavlníkového oleja o 25 mil. € (31,1 %), živočíšnych alebo rastlinných tukov a olejov a ich frakcií o 25,0 mil. € (28,6 %), kukurice o 25,0 mil. € (17 %), etylalkoholu nenedaturovaného s objemovým alkoholometrickým titrom 80 % vol o 23,5 mil. € (63,6 %) a semien repky olejnej o 23,4 mil. € (45,8 %).

4.2 Výrobová štruktúra zahraničného obchodu

V rámci výrobkovej štruktúry slovenského dovozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov patrili popredné miesta finálnym potravinárskym výrobkom a polotovaram, ktoré podľa poradia v roku 2023 obsadili prvých dvanásť priečok: potravinové prípravky inde nešpecifikované s podielom 6,3 %, mäso zo sviň, čerstvé, chladené alebo mrazené s podielom 6 %, chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky s podielom 4,9 %, čokoláda a ostatné potravinové prípravky obsahujúce kakao s podielom 3,9 %, syry a tvaroh s podielom 3,8 %, prípravky druhov používaných ako krmivo pre zvieratá s podielom 3,7 %, mäso a jedlé droby, z hydiny, čerstvé, chladené alebo mrazené s podielom 3,5 %, vody, vrátane minerálnych vôd a sýtených vôd, obsahujúce pridaný cukor s podielom 3,1 %, káva, tiež pražená alebo dekoфеínovaná; kávové plevy a šupky; náhradky kávy s podielom 2,8 %, párky, salámy a podobné výrobky, z mäsa, mäsových drobov alebo krvi s podielom 2 %, ostatné pripravené alebo konzervované mäso, mäsové droby s podielom 1,9 % a etylalkohol nenedaturovaný s objemovým alkoholometrickým titrom menej ako 80 % s podielom 1,7 % na celkovom agroimporte.

Signifikantné zmeny nastali aj v agroimporte z Ukrajiny, nielen čo sa týka objemového nárastu, ale zmenila sa zároveň aj štruktúra dovozu z Ukrajiny. Medzi najvýznamnejšie položky agropotravinárskeho importu z Ukrajiny v roku 2023 patrila kukurica v hodnote 38,2 mil. €, mäso a jedlé droby, z hydiny v hodnote 34,6 mil. €, sójové bôby v hodnote 9,6 mil. €, slnečnicový olej v hodnote

8,7 mil. €, pšenica a súraž v hodnote 5,6 mil. €, vody, vrátane minerálnych vôd a sýtených vôd, obsahujúce pridaný cukor 4,5 mil. €, pokrutiny a ostatné pevné zvyšky v hodnote 2,1 mil. € a slnečnicové semená v hodnote 1,9 mil. €.

Vývoz poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov v roku 2023 dosiahol hodnotu 5 160,4 mil. € pri medziročnom zvýšení až o 264,2 mil. € (5,4 %).

Rozhodujúci podiel na zvýšení hodnoty agropotravinárskeho vývozu mal nárast exportu týchto položiek: chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky o 100,4 mil. € (53,8 %), potravinové prípravky inde nešpecifikované o 96,8 mil. € (35,3 %), prípravky druhov používaných ako krmivo pre zvieratá o 60,6 mil. € (145,7 %), mäso a jedlé droby, z hydiny, čerstvé, chladené alebo mrazené o 41,4 mil. € (45,7 %), slad, tiež pražený o 33,7 mil. € (28,2 %), pšenica a súraž o 26,3 mil. € (6,5 %), ostatné pripravené alebo konzervované mäso, mäsové droby alebo krv o 21,2 mil. € (46 %), cukrovinky (vrátane bielej čokolády), neobsahujúce kakao o 19,8 mil. € (16,1 %), párky, salámy a podobné výrobky, z mäsa, mäsových drobov alebo krvi o 18,5 mil. € (22 %), etylalkohol nedenaturovaný s objemovým alkoholometrickým titrom menej ako 80 % o 15,6 mil. € (45,6 %), živé svine o 14,2 mil. € (26,1 %), ostatné cukry, vrátane chemicky čistej laktózy, maltózy, glukózy a fruktózy o 13,7 mil. € (12 %) a ovocie, orechy a ostatné jedlé časti rastlín, inak upravené alebo konzervované o 13,1 mil. € (41,5 %).

Na druhej strane sa zo SR medziročne vyviezlo menej kukurice o 174,3 mil. € (50,4 %), semien repky olejnej o 32,4 mil. € (16,1 %), kávy, tiež praženej alebo dekoфеínovanej; kávových pliev a šupiek; náhrad kávy o 28,7 mil. € (17,1 %), slnečnicových semien o 28,7 mil. € (23,1 %), sójového oleja a jeho frakcií o 19,6 mil. € (26,8 %), múky z pšenice alebo zo súraže o 18,2 mil. € (31,2 %), ostatných živočíšnych tukov a olejov a ich frakcií o 12 mil. € (34,8 %), slnečnicového oleja, požitového oleja alebo bavlníkového oleja a ich frakcií o 10,9 mil. € (43,6 %), živočíšnych alebo rastlinných tukov a olejov a ich frakcií o 10,9 mil. € (61,7 %), mlieka a smotany, zahusteného alebo obsahujúceho pridaný cukor alebo ostatné sladidlá o 9,3 mil. € (52,3 %), prírodného medu o 8,3 mil. € (52,9 %), mlieka a smotany, nezahusteného ani neobsahujúceho pridaný cukor ani ostatné sladidlá o 7,3 mil. € (6,5 %), škrobov; inulínu o 6,7 mil. € (20,2 %), glycerolu surového; glycerolovej vody a glycerolového líhu o 5,9 mil. € (61,9 %).

Vo výrobkovej štruktúre v roku 2023 bola pšenica a súraž s podielom 8,3 % na celkovom vývoze najvýznamnejšou komoditou slovenského agrárneho vývozu. Nasledovali potravinové prípravky inde nešpecifikované s podielom 7,2 %, čokoláda a ostatné potravinové prípravky obsahujúce kakao s podielom 6 %, chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky s podielom 5,6 %, syry a tvaroh s podielom 3,8 %, kukurica s podielom 3,3 %, semená repky alebo semená repky olejnej s podielom 3,3 %, slad, tiež pražený s podielom 3 %, cukrovinky (vrátane bielej čokolády), neobsahujúce kakao s podielom 2,8 %, káva, tiež pražená alebo dekoфеínovaná; kávové plevy a šupky; náhrady kávy s podielom 2,7 %, mäso a jedlé droby, z hydiny položky 0105, čerstvé, chladené alebo mrazené s podielom 2,6 %, ostatné cukry, vrátane chemicky čistej laktózy, maltózy, glukózy a fruktózy s podielom 2,5 %, etylalkohol nedenaturovaný s objemovým alkoholometrickým titrom 80 % s podielom 2,4 %, polievky a bujóny a prípravky na ne a homogenizované zložené potravinové prípravky s podielom 2,4 %, a vody, vrátane minerálnych vôd a sýtených vôd, obsahujúce pridaný cukor alebo ostatné sladidlá s podielom 2,4 %, mlieko a smotana, nezahustené

ani neobsahujúce pridaný cukor ani ostatné sladidlá s podielom 2 %, párky, salámy a podobné výrobky, z mäsa, mäsových drobov alebo krvi s podielom 2 %, prípravky druhov používaných ako krmivo pre zvieratá s podielom 2 %, slnečnicové semená s podielom 1,9 %, živé hovädzie zvieratá s podielom 1,5 % a živé svine s podielom 1,3 % na celkovom agropotravinárskom vývoze.

Z horeuvedených dvadsaťjeden najdôležitejších exportných komodít pätnásť z nich predstavuje finálne potravinárske výrobky a polotovary (celkovo s podielom 28,5 % na celkovom agroexporte).

Nárast tovarovej výmeny sa prejavil nielen vo vývoji zahraničného obchodu SR s poľnohospodárskymi, ale aj so spracovanými potravinárskymi výrobkami.

V roku 2023 boli do SR dovezené poľnohospodárske výrobky v celkovej hodnote 1447,8 mil. €, to znamená medziročný nárast o 12,2 mil. € (0,8 %). Z tejto hodnoty predstavoval dovoz nahraditeľných poľnohospodárskych výrobkov 74,3 % (v roku 2022 74,4 %). V rovnakom období boli uvedené výrobky vyvezené za 1511,7 mil. €, t.j. o 143,5 mil. € (8,7 %) menej v porovnaní s rokom 2022.

Medziročný výrazný nárast exportu aj importu poľnohospodárskych výrobkov sa premietol do zachovania pozitívnej obchodnej bilancie. Pokiaľ v roku 2022 zahraničná obchodná výmena s poľnohospodárskymi výrobkami vygenerovala prebytok 219,6 mil. €, v roku 2023 to bol prebytok na úrovni 63,9 mil. €. V tovarovo-obchodnej výmene s nahraditeľnými poľnohospodárskymi výrobkami dosiahla SR aktívnu obchodnú bilanciu, v roku 2022 na úrovni 442,3 mil. €, v roku 2023 na úrovni 268,4 mil. € (celkový pokles o 39,3 %). Medziročne sa mierne zvýšila hodnota dovozu tzv. nahraditeľných poľnohospodárskych komodít z 1068,7 mil. € na 1075,7 mil. €. Zahraničný obchod s poľnohospodárskymi výrobkami sa vyvíjal pre SR menej priaznivo pri medziročnom poklese vývozu a faktu, že export u nás pestovaných poľnohospodárskych komodít mierneho pásma nedokázal v plnej miere eliminovať negatívnu obchodnú bilanciu s tzv. nenahraditeľnými komoditami. Negatívne saldo zahraničného obchodu s poľnohospodárskymi výrobkami vzniklo z dôvodu nižšieho tempa vývozu a súčasného signifikantného poklesu exportu nahraditeľných komodít.

Nepriaznivá situácia pretrváva v zahraničnom obchode SR s potravinárskymi výrobkami, nakoľko v roku 2023 až 97,2 % (v roku 2022 89,7 %) celkového agropotravinárskeho salda vygenerovali práve finálne potravinárske polotovary a výrobky. V roku 2023 boli do SR importované potravinárske výrobky celkovo za 5950,9 mil. € (medziročne nárast o 10,7 %), z čoho až 78 % (v roku 2022 78,6 %) predstavoval dovoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov. V tomto období sa hodnota exportu potravinárskych výrobkov zvýšila. V roku 2023 boli uvedené výrobky umiestnené na zahraničných trhoch v celkovej hodnote 3648,6 mil. €, čo je o 12,6 % viac ako v roku 2022. Z uvedenej hodnoty až 87,5 % tvoril vývoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov (85,7 % v roku 2022). Zatiaľ čo v roku 2022 spracovateľský priemysel vygeneroval negatívne saldo 2136,3 mil. € (z toho 67,7 % pripadá na nahraditeľné komodity), v roku 2023 sa negatívne saldo mierne prehĺbilo na úroveň 2302,2 mil. €, t.j. o 165,9 mil. €, resp. o 7,8 % (z toho 63,0 % pripadá na nahraditeľné výrobky). V exporte prevládali výrobky s nižšou pridanou hodnotou na rozdiel od dovozov, kde prevládali výrobky s vyššou pridanou hodnotou. Tento trend môže pokračovať aj v nasledujúcich rokoch, čo sa môže nepriaznivo odzrkadliť na ďalšom negatívnom vývoji salda obchodnej bilancie.

4.3 Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu

Z hľadiska teritoriálnej štruktúry agroobchodu je agropotravinársky zahraničný obchod SR jednoznačne zameraný na členské krajiny EÚ, ktoré si naďalej udržiavajú dominantné postavenie. Orientáciu zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR na krajiny EÚ dokazuje skutočnosť, že import z krajín EÚ-27 v roku 2023 dosiahol 89,5 % (88,1 % v roku 2022) z celkového dovozu SR a export do krajín EÚ-27 sa podieľal na celkovom agropotravinárskom vývoze SR 94,2 % (94,8 % v roku 2022).

Saldo zahranično-obchodnej výmeny medzi SR a členskými krajinami EÚ (EÚ-27) za rok 2023 dosiahlo zápornú hodnotu -1 764 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2022 predstavuje prehĺbenie deficitu o 404,7 mil. € (29,8 %).

S ostatnými, nečlenskými krajinami EÚ, tzv. tretími krajinami SR dosiahla za rok 2023 záporné saldo -557,8 mil. €. Pasívne saldo SR s tretími krajinami sa medziročne znížilo až o 83,1 mil. € (14,9 %). Import SR z tretích krajín rovnako ako po minulé roky zahŕňa najmä nenahraditeľné výrobky, ktoré v našich podmienkach nie je možné produkovať: špecifické potravinové prípravky, ovocie a orechy, nápoje a liehoviny, kakaové prípravky, káva a koreniny, ryby a kôrovce, zelenina a prípravky zo zeleniny a ovocia, krmivá. Vývoz SR do tretích krajín sa orientuje hlavne na potravinárske polotovary a produkty: mlieko a mliečne výrobky, rôzne potravinové prípravky, nápoje a liehoviny, cukor a cukrovinky, živé zvieratá a prípravky z obilnín. Do SR boli z nečlenských krajín EÚ dovezené agropotravinárske výrobky za 775 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2022 bolo až o 37,4 mil. € menej (- 4,6 %).

V roku 2023 zahŕňal export SR do tretích krajín hlavne poľnohospodárske a potravinárske výrobky v celkovej hodnote 300,3 mil. €, čo bolo o 45,7 mil. € (18 %) viac ako v predchádzajúcom roku. Podrobnejšie údaje o zahraničnom obchode sú uvedené v prílohových tabuľkách 24 – 28.

5. VÝROBNÉ VSTUPY DO POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA

5.1. Vstupy do poľnohospodárstva

Fixný kapitál v poľnohospodárstve

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR v roku 2023 poľnohospodárske podniky investovali 1,1 mld. € na obnovu majetku, čo je historické maximum za posledných 10 rokov. Tvorba hrubého fixného kapitálu sa medziročne zvýšila o 13,4 % (+124,7 mil. €). Významne vzrástli investície do kultivovaných biologických zdrojov (+34,6 mil. €), do budov a stavieb (+35,1 mil. €) a do dopravných zariadení (+32,8 mil. €). Nezanedbateľný bol aj nárast ostatných investícií: do strojov a zariadení (+20,5 mil. €) a do produktov duševného vlastníctva (+1,7 mil. €).

V štruktúre investovaného hrubého fixného kapitálu za rok 2023 dominovali investície do strojov a zariadení (42,7 %), potom nasledovali investície do dopravných zariadení s podielom 26,9 %. Zvýšil sa podiel investícií do kultivovaných biologických zdrojov z 13,4 % v roku 2022 na 15,1 %.

Nárast tvorby hrubého fixného kapitálu je odrazom štrukturálnych zmien vo výrobných programoch poľnohospodárskych podnikov s orientáciou najmä na rastlinnú výrobu, nové technológie a modernizáciu.

Tab. 35 Tvorba hrubého fixného kapitálu v poľnohospodárstve (THFK) (v tis. €, b.c.)

Ukazovateľ	Ø 2018-2022	2021 ¹⁾	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	Index 2023/2022	Index 2023 / Ø (2018-2022)
THFK	684 966	690 427	931 406	1 056 157	113,4	154,2
v tom: : budovy a stavby spolu	132 149	134 814	122 076	157 148	128,7	118,9
z toho - budovy na bývanie	176	253	-2 711	332	-12,2	188,6
: stroje a zariadenia	243 175	254 768	430 729	451 202	104,8	185,5
z toho - ost. stroje a zariadenia	241 355	251 422	428 917	449 130	104,7	186,1
: dopravné zariadenia	206 887	202 154	251 462	284 310	113,1	137,4
: kultivované biologické zdroje	98 199	92 181	124 421	159 038	127,8	162,0
: produkty duševného vlastníctva	4 556	6 510	2 718	4 459	164,1	97,9

Prameň: ŠÚ SR / THFK údaje po revízii platné od 18.10.2024,

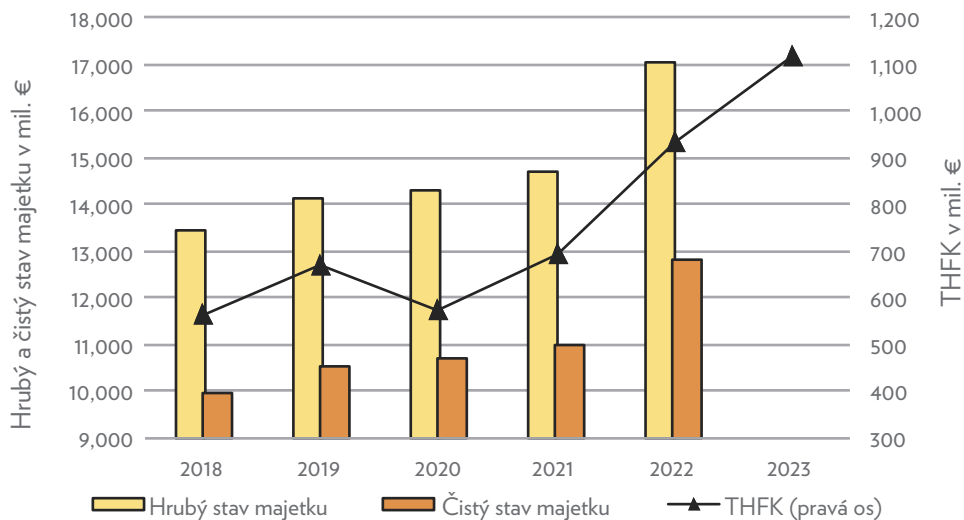
1) Predbežné údaje, 2) Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov

Vypracoval: MPRV SR

Hrubý stav dlhodobého majetku v reprodukčných cenách v roku 2022¹ dosiahol 17 050 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2021 bolo o 2 364 mil. € vyšší (+16 %). Čistý stav majetku, ktorý je odvodený z hrubého majetku odpočítaním spotreby fixného kapitálu sa zvýšil o 1 798 mil. € na úroveň 12 806 mil. €. Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu a jeho štruktúry v poľnohospodárstve je uvedený v prílohovej tabuľke 29.

¹ posledný dostupný údaj ŠÚ SR – ide o predbežné údaje

Graf 31 Vývoj hrubého a čistého stavu majetku a THFK

Prameň: ŠÚ SR / THFK údaje po revízii platné od 19.4.2024; údaje o stave majetku za r. 2023 nie sú k dispozícii
 Vypracoval: MPRV SR

Spotreba vstupov

Spotreba osív a sadív hlavných rastlinných komodít sa v roku 2023 v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížila takmer u všetkých sledovaných plodín okrem repky olejnej a ostatných obilnín. Objem spotrebovaných osív a sadív závisí od výmery osiatej plochy (ktorá medziročne klesla až o 15,8 tis. ha), od použitia konkrétneho druhu/hybridu osiva, agrotechnického postupu a v neposlednom rade aj od počasia (nepriaznivé počasie môže negatívne ovplyvniť klíčivosť rastlín a preto je niekedy potrebné vysiať plochy zaorať a znova vysiať).

Tab. 36 Spotreba vybraných osív a sadív v SR (v tonách)

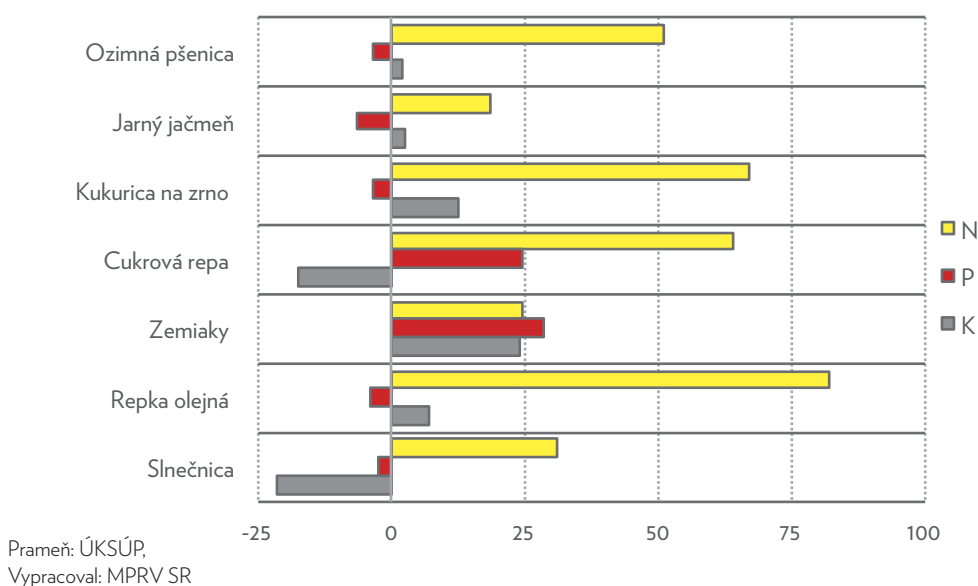
Druh plodiny	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pšenica spolu	107 712,9	106 119,6	97 343,1	127 727,5	114 506,4	105 754,7
Raž spolu	3 123,9	2 890,0	2 385,1	2 387,5	3 103,6	2 984,4
Jačmeň spolu	32 708,9	37 224,6	32 194,4	37 641,4	32 002,7	31 465,9
Ovos	3 547,5	3 126,3	2 645,6	3 303,6	2 007,3	1 677,6
Kukurica na zrno	13 346,6	11 191,9	7 313,5	9 589,6	5 866,0	5 012,6
Ostatné obilniny	3 087,0	2 814,6	2 615,2	3 110,9	3 018,6	3 276,5
Olejníny spolu	8 233,7	8 505,2	8 220,8	9 859,9	10 486,9	8 889,3
z toho: slnečnica	561,8	320,2	344,4	455,4	437,0	354,5
repka olejná	1 088,0	1 140,8	860,7	1 140,7	1 061,9	1 965,7
sója	6 210,6	6 596,0	6 654,6	7 931,3	8 679,0	6 030,1
ostatné olejníny	373,3	448,2	361,1	332,5	309,0	-

Prameň: ŠÚ SR / Bilancia plodín v SR / Rozpis úbytkov plodín v tonách v SR;
 Vypracoval: MPRV SR

Celkovú **spotrebu NPK hnojív** každoročne zisťuje ÚKSÚP a na základe aktuálne dostupných údajov za rok 2022 spotreba NPK hnojív v porovnaní s rokom 2021 o 21 tis. t na úroveň 1573 tis. t. Pri prepočte na hektár poľnohospodárskej pôdy² sa úroveň čistých živín v prvkoch v porovnaní s rokom 2021 znížila nasledovne: úroveň dusíka (N) klesla zo 72 kg/ha na 66,2 kg/ha, úroveň fosforu (P) zo 7,4 kg/ha na 6 kg/ha a úroveň draslíka (K) z 9,8 kg/ha na 8,6 kg/ha. Spotreba organických hnojív sa posledných 7 rokov pohybuje približne na rovnakej úrovni, v priemere 2,6 t/ha. Prehľad o spotrebe hnojív v rokoch 2016-2022 prináša prílohová tabuľka 30.

Kladnú bilanciu čistých živín vo všetkých prvkoch N/P/K dosiahli zo sledovaných plodín iba zemiaky. Prepočet bilancie čistých živín z oxidov na prvky v kg/ha je uvedený v prílohovej tabuľke 31.

Graf 32 *Bilancia čistých živín N/P/K u vybraných plodín (v kg/ha) (2022)*

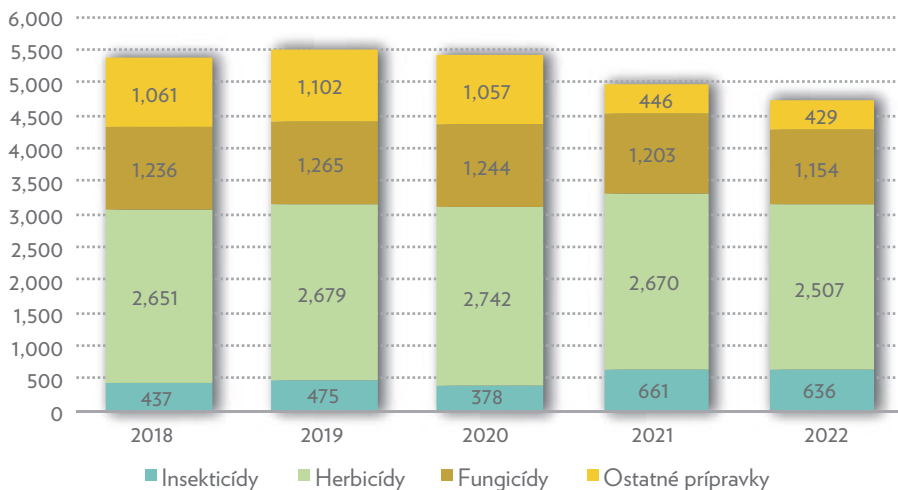

Podobný trend ako v prípade spotreby NPK hnojív sme zaznamenali aj pri **spotrebe prípravkov na ochranu rastlín**. Podľa posledných dostupných údajov za rok 2022 z ÚKSÚP-u sa spotreba prípravkov na ochranu rastlín medziročne znížila na úroveň 4,7 tis. t (v prepočte na účinné látky 1,5 tis. t), čím bolo prekované 5-ročné minimum z roka 2021.

V štruktúre spotrebovaných prípravkov na ochranu rastlín mali za rok 2022 najväčšie zastúpenie herbicídy (55,7 % v prepočítaní na účinné látky), na druhom mieste boli fungicídy (27,1 %), insekticídy predstavovali 4,4 % podiel a ostatné prípravky na ochranu rastlín mali 12,5 % podiel. Z dlhodobého hľadiska môžeme sledovať stúpajúci trend v spotrebe insekticídov, najmä pyretroidov a karbamátov, pričom spotreba insekticídnych moridiel významne klesá resp. stagnuje. Spotreba herbicídov a fungicídov sa v priebehu rokov 2018 až 2022 signifikantne nemení.

² výmera, ktorá bola predmetom prieskumu predstavuje 94,24 % z celkovej využíanej poľnohospodárskej pôdy v SR

Graf 33 Vývoj spotreby prípravkov na ochranu rastlín (v tonách)

Prameň: ÚKSÚP; Vypracoval: MPRV SR

Spotrebu prípravkov na ochranu rastlín v prepočte na účinné látky spolu s prepočtom na 1 ha poľnohospodárskej pôdy³ uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 37 Prehľad spotreby prípravkov na ochranu rastlín v SR v roku 2022

	podľa skupín FAO		v účinných látkach (OECD)	
	kg	kg/ha	kg	kg/ha
Insekticídy	635 606	0,67692	66 474	0,07080
Herbicídy	2 506 557	2,66950	839 931	0,89453
Fungicídy	1 154 323	1,22936	408 973	0,43556
Iné prípravky	383 092	0,40800	189 163	0,20146
Fungicídne moridlá	34 748	0,03701	3 119	0,00332
Insekticídne moridlá	1 201	0,00128	533	0,00057
Rodenticídy	10 220	0,01088	255	0,00027
Prípravky na ochranu rastlín spolu	4 725 747	5,03295	1 508 448	1,60651
<i>Sledovaná poľnohospodárska výmera (ha)</i>	<i>938 961</i>			

Prameň: ÚKSÚP; Vypracoval: MPRV SR

Spotreba krmných surovín na výrobu kompletných krmných zmesí (KKZ) sa v roku 2023 zvýšila o 5 tis. t (+0,7 %) na úroveň 680,3 tis. t. Najviac zastúpenú skupinu zrnín (63,3 % zo všetkých spotrebovaných krmných surovín = 430,7 tis. t) prezentujú najmä: pšenica (205,5 tis. t), kukurica (119 tis. t) a jačmeň (95,2 tis. t). Spotreba väčšiny zrnín medziročne vzrástla (najviac pšenica o 37,1 tis. t), avšak okrem kukurice (-31,1 tis. t) a ovsa (-0,4 tis. t).

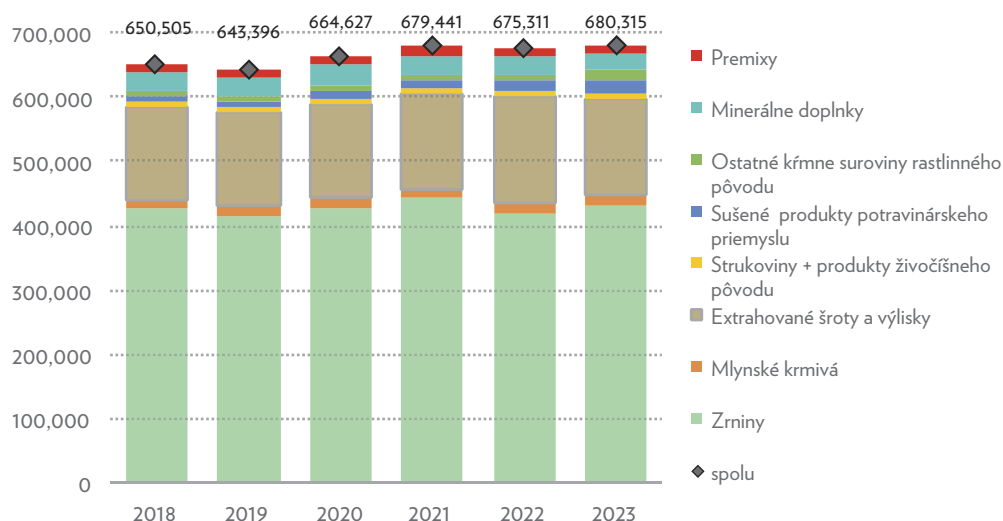
³ výmera, ktorá bola predmetom zberu dát, predstavuje z celkovej využívanej poľnohospodárskej pôdy v SR 50,8 %

Bol zaznamenaný aj nižší spotrebovaný objem extrahovaných šrotov a výliskov, ktorý klesol o 14,7 tis. t na úroveň 151,9 tis. t a taktiež klesla spotreba minerálnych doplnkov o 3,4 tis. t. Z extrahovaných šrotov a výliskov s podielom 22,3 % na celkovej spotrebe krmných surovín najväčší objem tvorí sójový extrahovaný šrot (85,8 tis. t), pričom podiel geneticky modifikovaného sójového šrotu klesol zo 74 % na 64 %. Podstatné zastúpenie má aj repkový extrahovaný šrot, výlisky a repkový olej v objeme 46,1 tis. t.

V porovnaní s rokom 2022 vzrástol podiel na spotrebe krmných zmesí u sušených produktov potravinárskeho priemyslu o 4,3 tis. t a ostatných krmných surovín rastlinného pôvodu (najmä trávnych úsuškov) o 9,1 tis. t.

Podiel geneticky modifikovaných KKZ z celkového množstva krmných surovín na výrobu KKZ (bez minerálnych doplnkov a premixov) predstavoval 32,3 % v roku 2023.

Graf 34 **Prehľad spotreby krmných surovín na výrobu KKZ** (v tonách)

Prameň: MPRV SR / Štvrťročný výkaz o výrobe kompletných krmných zmesí a spotrebe surovín pri ich výrobe (KRMZ 1-04)

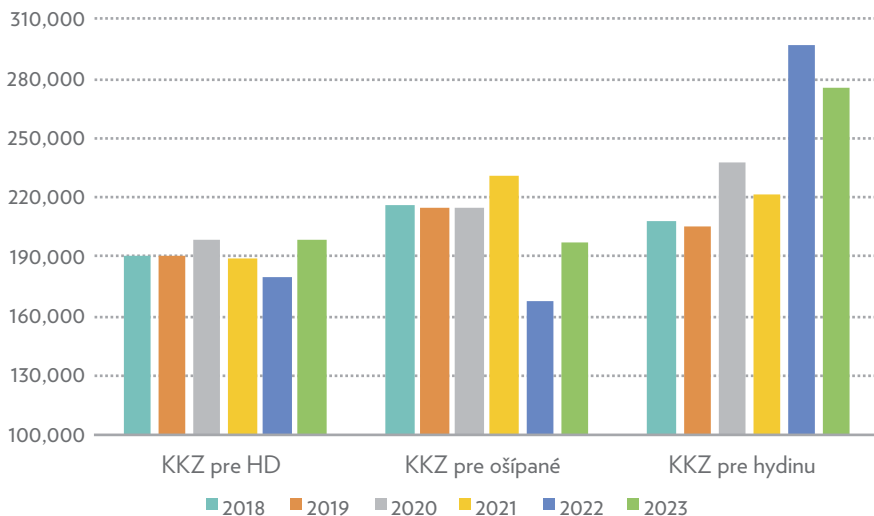
Vypracoval: MPRV SR

Celkový **objem predaja a spotreby KKZ v poľnohospodárstve¹** sa v porovnaní s rokom 2022 významne zvýšil o 29,9 tis. t na úroveň 690,6 tis. t. Nárast spotreby KKZ bol zaznamenaný pri ošípaných (+30,4 tis. t), hovädzom dobytku (+19,4 tis. t) a ostatných krmných zmesiach (+2,5 tis. t).

Z celkového objemu KKZ pre ošípané (197,5 tis. t) najviac spotrebovali ošípané vo výkrme (111,9 tis. t). U hovädzieho dobytku z celkového objemu 198,9 tis. t KKZ zasa najviac skrmili dojnice (153,8 tis. t). Pri hydine (vrátane moriek a kačíc) klesol objem predaja a spotreby KKZ medzироčne o 7,7 %.

¹ Monitorované u výrobcov krmných zmesí v uvedenom výkaze (KRMZ 1-04)

Graf 35 Vývoj spotreby KKZ pre vybrané druhy zvierat (v tonách)

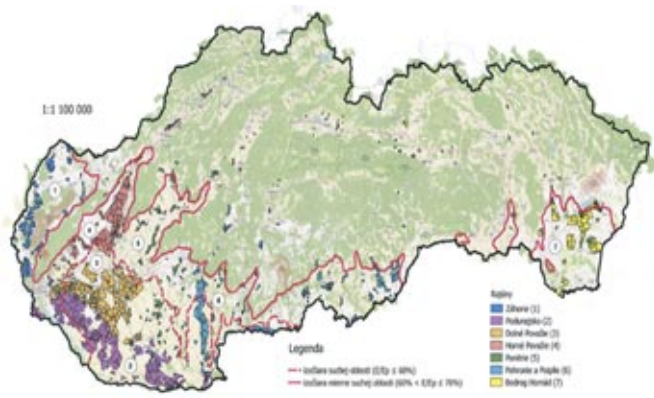

Prameň: MPRV SR / Štvrťročný výkaz o výrobe kompletných krmných zmesí a spotrebe surovín pri ich výrobe (KRMZ 1-04)
Vpracoval: MPRV SR

Štátne závlahové systémy

Na Slovensku bolo do roku 1989 vybudovaných 321 tis. ha vysokotlakových závlah poľnohospodárskej pôdy postrekom, čo technicky predstavuje 481 čerpacích staníc a 9 531 km podzemnej tlakovej rúrovej siete vyústenej hydrantmi na úrovni poľnohospodárskej pôdy. Budovali sa za účelom znižovania vlhového deficitu počas vegetačného obdobia a zabezpečenia stability poľnohospodárskej produkcie. Vzhľadom na aktualizáciu výmery spôsobenú napr. zastavaním pri rozširovaní intravilánov obcí, výstavbou diaľnic, priemyselných a logistických parkov a pod. prišlo v priebehu rokov 2014 až 2022 k ďalšiemu zníženiu vybudovanej výmery o 2 591 ha. Výmera vybudovaných závlah k 31. 12. 2022 bola 318 010 ha a počet čerpacích staníc 442.

Mapa: *Rajonizácia závlahových sústav na Slovensku v správe Hydromeliorácie, š. p.*

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Tieto zariadenia sú majetkom vo vlastníctve štátu, predstavujú v technickom vyjadrení melioračnú závlahovú kostru, a teda technicko-prevádzkové celky hlavných závlahových zariadení (ďalej len „TPC HZZ“), na ktorú si poľnohospodári môžu napojiť svoje povrchové zavlažovacie zariadenia, melioračný závlahový detail predstavujúci majetok poľnohospodárskeho prvovýrobcu.

Súčasný technický a technologický stav týchto štátnych zariadení a z neho vyplývajúca úroveň prevádzkyschopnosti je negatívne ovplyvnená predovšetkým skutočnosťou, že sa jedná o závlahové stavby vybudované pred niekoľkými desaťročiami, ako aj znižujúcimi sa požiadavkami na zavlažovanie poľnohospodárskych kultúr.

Tab. 38 **Aktuálny stav vybudovaných kapacít**

Závlahové kapacity	Výmera v ha	Počet čerpacích staníc
funkčné	51 504	78
obmedzene funkčné	89 571	130
nefunkčné	176 935	234

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.; Vypracoval: MPRV SR

Od roku 2007 bolo možné využívať štátne závlahové zariadenia len formou prenájmu. Tieto kapacity boli ponúknuté záujemcom do prenájmu za symbolickú 1,- Sk (0,0332 €) za hektár zabudovanej zavlažiteľnej plochy konkrétnej závlahovej stavby s podmienkou, že nájomca ich bude v rámci prijateľného a zmluvne dohodnutého spôsobu využitia udržiavať a chrániť na vlastné náklady a takisto náklady na dodávku závlahovej vody si bude uhrádzať z vlastných zdrojov vo výške jeho skutočných nákladov.

Rok 2015 bol prvým rokom, v ktorom sa výhradne uplatňovali jednotlivé zámery „Koncepce revitalizácie hydromelioračných sústav na Slovensku“ (ďalej len „konceptia“), ktorá bola spracovaná Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MPRV SR“) a schválená vládou Slovenskej republiky dňa 20. 11. 2014.

Negatívnou zmenou sa z pohľadu nájomcov môže zdať zvýšenie ceny za prenájom štátnych

Tab. 39 **Rozsah prenajatých závlah ku koncu roka 2022 a 2023**

Región	Prenajatá výmera v ha		Index 2023/2022	Počet prenajatých ČS		Index 2023/2022	Počet zmlúv
	2022	2023		2022	2023		
Záhorie	7 369	7 369	100,00	9	8	88,89	6
Podunajsko	17 745	17 135	96,56	49	47	95,92	42
Dolné Považie	16 301	16 301	100,00	36	36	100,00	28
Horné Považie	8 610	8 610	100,00	32	33	103,13	22
Ponitrie	2 627	2 627	100,00	24	24	100,00	16
Pohronie a Poľplie	2 533	3 153	124,48	9	11	122,22	11
Bodrog Hornád	165	165	99,99	3	2	66,67	3
SPOLU	55 350	55 361	100,02	162	161	99,38	128

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.; Vypracoval: MPRV SR

závlahových zariadení na 3,00 až 6,00 € za 1 ha a rok. Cena za prenájom nie je určovaná z vybudovanej výmery závlah ako doteraz, ale z tzv. zavlažiteľnej výmery. Na základe aktuálneho stavu možno konštatovať, že celková zavlažiteľná výmera predstavuje 34,35 % vybudovanej prenajatej výmery.

Pri porovnaní postupného vývoja rozsahu prenajatých závlah za obdobie od roku 2007, odkedy je uplatňovaný jednotný spôsob využívania štátnych závlah prenájmom, je v priebehu jednotlivých rokov zrejмый pokles záujmu o ich prenájom, a tým aj využívanie podnikmi poľnohospodárskej prvovýroby.

Tab. 40 Vývoj rozsahu prenajatých závlah v SR

Rok	2007	2014	Ø 2018-2022	2022	2023	Index 2023/2022	Index 2023/Ø2018-2022
Prenajatá výmera v ha	226 548	154 698	55 430	55 350	55 360	100,02	99,87
Neprenajatá výmera v ha	94 746	166 174	263 066	262 931	262 650	99,89	99,84
SPOLU	321 294	320 872	318 496	318 281	318 010	99,91	99,85

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.; Vypracoval: MPRV SR

Údaje v tabuľke podľa jednotlivých rokov dokumentujú, že za uvedené obdobie sa výmera prenajatých závlah znížila o 171,2 tis. ha, čo predstavuje z východiskového stavu prenájmu v roku 2007 zníženie o 75,6 %. Po uplatnení záverov koncepcie sa oproti roku 2014 prenajatá výmera znížila o 99,3 tis. ha čo predstavuje zníženie o 64,2 %.

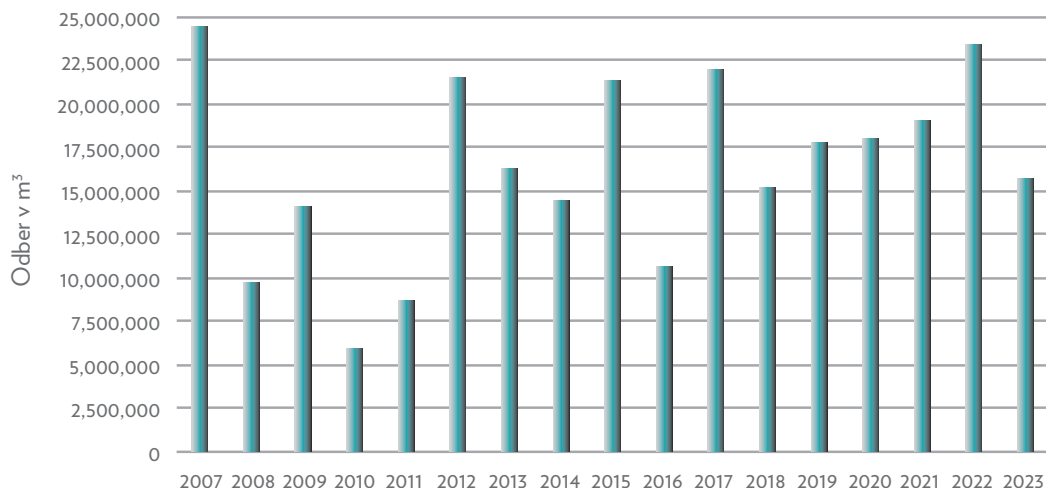
Jedným z rozhodujúcich hodnotiacich ukazovateľov využitia prenajatých štátnych závlah je skutočný odber závlahovej vody týmito zariadeniami. Odbery závlahovej vody v sezóne 2023 podľa nahlásených objemov od nájomcov v jednotlivých regiónoch uvádza nasledovná tabuľka.

Tab. 41 Odbery závlahovej vody v sezóne 2023

Región	Skutočný odber vody v m ³	Zavlažovaná výmera v ha	m ³ /ha zavlažovaný	Prenajatá výmera v ha – s odberom	m ³ /ha prenajatý	% využitia prenajatej výmery s odberom
Záhorie	502 819,00	197,00	2 552,38	7368,72	68,24	2,67
Podunajsko	4 443 309,00	4 707,00	943,98	17 135,16	259,31	27,47
Dolné Považie	8 091 376,00	6 875,00	1 176,93	16 301,32	496,36	42,17
Horné Považie	1 781 301,00	1 942,00	917,25	8 610,19	206,88	22,55
Ponitrie	326 346,00	285,00	1 145,07	2 626,70	124,24	10,85
Pohronie a Poľpie	537 661,00	707,00	760,48	3 153,16	170,51	22,42
Bodrog Hornád	8 364,00	9,00	929,33	165,02	50,68	5,45
SPOLU	15 691 176,00	14 722,00	1 065,83	55 360,27	283,44	26,59

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.; Vypracoval: MPRV SR

Graf 36 Vývoj odberov závlahovej vody za posledných 17 rokov

Prameň: Hydromeliорácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

V posledných 10 – 15 rokoch došlo k výrazným kvalitatívnym aj kvantitatívnym zmenám v druhoch a rozsahu zavlažovaných plodín. Poklesli plochy krmovín na ornej pôde a tie, ktoré sa zachovali, sa zavlažujú v minimálnom rozsahu. To isté platí aj o technických plodinách, kukurici a ostatných poľných plodinách.

Tento vývoj naznačuje skutočnosť, že závlahy využívajú v posledných rokoch predovšetkým pestovatelia intenzívne zavlažovaných plodín, ktoré sú na trhu oceňované v takej výške, že pri tvorby ceny je možné zahrnúť aj nie malé náklady na závlahovú vodu.

Pestovatelia bežných tržných poľných plodín alebo krmovín sú v súčasnej finančnej situácii z pohľadu nutných vyšších dodatočných nákladov na závlahy zrejme nútení z dôvodu sucha voliť radšej riziko nižšieho objemu a kvality úrody.

5.2. Investície do potravinárskeho priemyslu

V posledných dvoch rokoch sme zaznamenali medziročný nárast investícií vyjadrených ukazovateľom **tvorba hrubého fixného kapitálu** (THFK) za účelom obnovy majetku v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov. V porovnaní s rokom 2022 sme zaznamenali nárast THFK v roku 2023, kedy sa medziročne zvýšil o 58,0 % (179,4 mil. €) na úroveň 515,2 mil. €.

Tab. 42 Tvorba hrubého fixného kapitálu vo výrobe potravín, nápojov a tabakových výrobkov (v tis. €, b.c.)

Ukazovateľ	Ø 2018-2022	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	Index 2023/2022	Index 2023 / Ø (2018-2022)
Tvorba hrubého fixného kapitálu	326 058	335 835	515 224	153,4	158,0
z toho budovy a stavby, vr. budov na bývanie	71 880	104 901	132 757	126,6	184,7
z toho budovy na bývanie	130	110	95	86,4	73,1
- stroje a zariadenia	187 457	164 250	280 289	170,6	149,5
z toho ostatné stroje a zariadenia	182 103	160 038	275 368	172,1	151,2
- dopravné zariadenia	28 747	33 107	56 292	170,0	195,8
- kultivované biologické zdroje	9 818	25 613	33 971	132,6	346,0
- produkty duševného vlastníctva	12 090	7 964	11 915	149,6	98,6

Prameň: ŠÚ SR

Vysvetlivky: 1) Predbežné údaje; 2) Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Medziročne sa zvýšili investície najviac do: strojov a zariadení (70,6 %), dopravných zariadení (70,0 %), produktov duševného vlastníctva (49,6 %). Najmenší medziročný nárast sme zaznamenali pri investíciách do budov a stavieb vrátane budov na bývanie (26,6 %), z toho investície do budov na bývanie poklesli o (13,6 %).

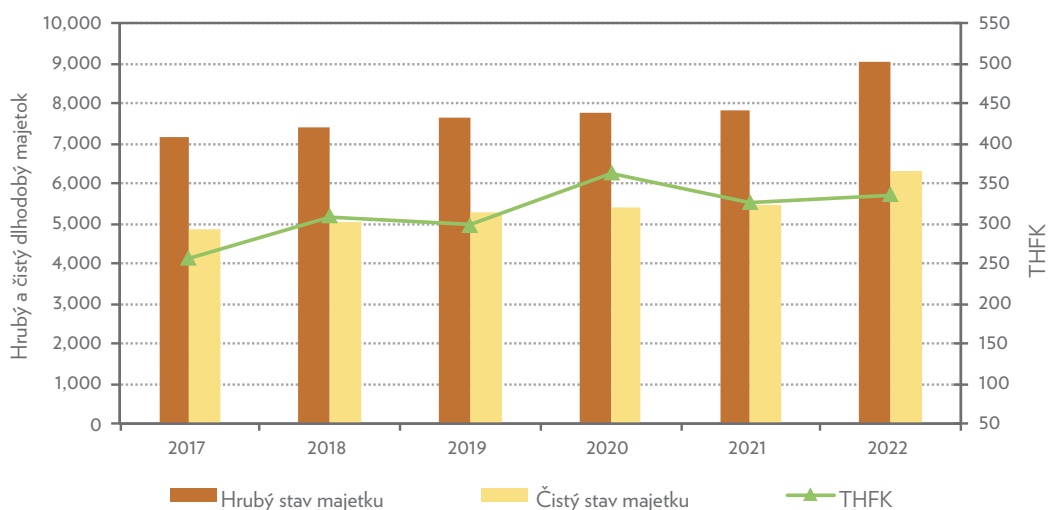
V rámci štruktúry tvorby hrubého fixného kapitálu¹ v roku 2023 najvyšší podiel tvorili stroje a zariadenia (48,9 %), budovy a stavby vrátane budov na bývanie (31,2 %), dopravné zariadenia (9,9 %), kultivované biologické zdroje (7,6 %) a produkty duševného vlastníctva (2,4 %).

V roku 2023 v porovnaní s priemerom rokov 2018-2022 sa tvorba hrubého fixného kapitálu zvýšila o (58,0 %). Zvýšili sa investície do všetkých zložiek majetku, najviac do: kultivovaných biologických zdrojov (246,0 %), dopravných zariadení (95,8 %) budov a stavieb vrátane budov na bývanie (84,7 %). V investíciách do produktov duševného vlastníctva nastal v roku 2023 v porovnaní s priemerom rokov 2018 -2022 pokles THFK o 1,4 %.

Hrubý stav dlhodobého majetku v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov v roku 2022² dosiahol 9 013 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2020 bolo medziročne viac o 1 167 mil. € (14,9 %). Čistý stav dlhodobého majetku sa zvýšil o (15,5 %) na úroveň 6 307 mil. € (o 848 mil. €).

Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu a jeho štruktúry v odvetví výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov je uvedený v prílohovej tabuľke 29.

¹ Údaje za THFK obstaraný zo zahraničných zdrojov neboli dostupné² posledný dostupný údaj ŠÚ SR

Graf 37 *Vývoj hrubého a čistého dlhodobého majetku a THFK v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov (v mil. €)*

Prameň: ŠÚ SR

Poznámka: ŠÚ SR disponuje údajmi o hrubom a čistom stave dlhodobého majetku vždy len rok dozadu, čiže aktuálne len do roku 2022.

THFK=tvorba hrubého fixného kapitálu; Vypracoval: MPRV SR

Potravinársky priemysel SR v roku 2023 disponoval dostatočným objemom výrobných kapacít. Výroba viac ako polovice štatisticky sledovaných potravinárskych výrobkov dosahovala využitie kapacít na 60 % a viac.

Graf 38 *Medziročné* zmeny vo využití hlavných potravinárskych kapacít*

Prameň: výkaz Potrav (MPRV SR), prepočty MPRV SR, * rozdiel rokov 2023 a 2022 v p.b.

Vypracoval: MPRV SR

Úroveň ich využitia bola diferencovaná podľa jednotlivých vybraných potravinárskych výrobkov a pohybovala sa v nasledovných intervaloch:

- **v intervale 100,00 – 90,00 %:** výroba cestovín, chleba, pečiva, mäsových výrobkov a sladu
- **v intervale 89,99 – 80,00 %:** porážky jatočnej hydiny, výroba trvanlivého pečiva
- **v intervale 79,99 – 70,00 %:** výroba alkoholického piva bez miešaných nápojov a čokoládových cukrovínok
- **v intervale 69,99 – 60,00 %:** výroba syrov celkom bez tavených syrov, sterilizovanej zeleniny okrem uhoriek, zomelok pšenice a konzumného mlieka
- **v intervale 59,99 – 50,00 %:** výroba sterilizovaných uhoriek a hroznového vína
- **v intervale 49,99 – 40,00 %:** porážky ošípaných, nealkoholické nápoje sýtené sladene, liehoviny, maslo (od 80 % do 90 % tuku, najviac 16 % vody),
- **pod 40 %:** porážky hovädzieho dobytku, kyslomliečne výrobky vrátane jogurtov, zomelok raže

Najvýraznejší medziročný pokles využitia vybraných výrobných kapacít potravinárskych výrobkov sa prejavil pri výrobe čokoládových cukrovínok (-16,8 p.b.), hroznového vína (-11,8 p.b.) a pri porážkach hovädzieho dobytku (-10,1 p.b.).

Najvyšší nárast využitia vybraných výrobných kapacít potravinárskych výrobkov bol zaznamenaný medziročne pri výrobe čerstvého chleba (54,0 p.b.), cestovín (36,0 p.b.) a vo výrobe čerstvého pečiva (26,7 p.b.).

Podrobnejšie údaje o výrobných kapacitách a ich využití uvádzame v prílohovej tabuľke č.32.

6. ŠTRUKTURÁLNE ZMENY A VLASTNÍCKE VZŤAHY

6.1. Podnikateľská štruktúra

Vývoj podnikateľskej štruktúry v hodnotených odvetviach agrárneho sektoru bol v uplynulom období diferencovaný. Pokračoval doterajší trend v raste registrovaných podnikateľských subjektov podnikajúcich v poľnohospodárskych službách, čo bolo ovplyvnené najmä rastom počtu fyzických osôb poskytujúcich služby súvisiace s pestovaním plodín. V poľnohospodárskej prvovýrobe počet podnikajúcich fyzických osôb v uplynulom období klesal, čo ovplyvnilo vývoj celkového počtu subjektov podnikajúcich v prvovýrobe. Mierne medziročne klesol aj celkový počet podnikajúcich subjektov v potravinárskom priemysle.

Počet a štruktúru fariem v **poľnohospodárskej prvovýrobe** je možné sledovať na základe existujúceho systému štatistického zisťovania stavu podnikateľskej štruktúry v poľnohospodárskej prvovýrobe. Po Štrukturálnom zisťovaní fariem za rok 2016, ŠÚ SR zrealizoval Poľnohospodársky census fariem 2020, ktorý bol súčasťou projektu Európskej únie o štatistike poľnohospodárstva, ktorý viedol štatistický úrad EÚ – Eurostat. Do zisťovania boli zaradené všetky poľnohospodárske farmy, podnikajúce v oblasti rastlinnej a živočíšnej výroby, bez ohľadu na rozsah produkcie ako aj domácnosti, ktoré dosiahli niektorú z prahových hodnôt, stanovených v prílohe II nariadenia (EÚ) 2018/1091 pre farmu¹. Podľa posledných dostupných výsledkov Integrovaného zisťovania fariem za rok 2020 počet registrovaných fariem v poľnohospodárskej prvovýrobe v porovnaní s rokom 2016 klesol o 2,7 %. Spolu v roku 2020 hospodáril v poľnohospodárskej prvovýrobe 19 632 fariem. Na celkovom počte fariem v poľnohospodárskej prvovýrobe mali 54,7 % podiel farmy neregistrovaných fyzických osôb - samozásobitelia, domácnosti (právna forma neurčená), ktorých počet v porovnaní s rokom 2016 klesol o 35,0 % a v roku 2020 ich bolo 10 743. V štruktúre registrovaných poľnohospodárskych subjektov prvovýroby na Slovensku majú už dlhodobo dominantné zastúpenie fyzické osoby, ktorých počet v porovnaní s rokom 2016 klesol o 11,1 % a komerčné farmy právnických osôb (PO) – obchodné spoločnosti (OS), ktorých počet sa v porovnaní s rokom 2016 zvýšil o 16,9 %. V rámci obchodných spoločností bol najvýraznejší nárast (+17,7 %) zaznamenaný u spoločností s ručením obmedzeným, ktoré dlhodobo v skupine obchodných spoločností dominujú.

Celková výmera obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy v roku 2020 v porovnaní s rokom 2016 klesla o 1,4 % a dosahovala 1 862 653,72 ha. Priemerná výmera farmy sa v porovnaní s rokom 2016 zvýšila o 21,23 ha a v ostatnom sledovanom roku dosahovala 94,88 ha. Najvýraznejší podiel na obhospodarovanej poľnohospodárskej pôde mali naďalej obchodné spoločnosti a v roku 2020 hospodáрили na 46 % z jej celkovej výmery. Výmera poľnohospodárskej pôdy obhospodarovanej obchodnými spoločnosťami sa v roku 2020 v porovnaní s rokom 2016 zvýšila o 2,8 %

¹ využívaná poľnohospodárska pôda ≥ 5 ha, orná pôda ≥ 2 ha, zemiaky $\geq 0,5$ ha, čerstvá zelenina a jahody $\geq 0,5$ ha, aromatické, liečivé a kulinárske rastliny, kvety a okrasné rastliny, semená a semenáčky, škôlky $\geq 0,2$ ha, ovocné stromy, lesné plody, orechové stromy, ostatné trvalé plodiny s výnimkou škôlok, vinogradov $\geq 0,3$ ha, vinohrady $\geq 0,1$ ha, skleníky ≥ 100 m², pestované huby ≥ 100 m², hospodárske zvieratá $\geq 1,7$ dobytčej jednotky.

a dosahovala 855 297,35 ha. Naopak na nižšej výmere (-3,2 %) ako v roku 2016 v ostatnom hodnotenom roku hospodárili poľnohospodárske družstvá, ktorých obhospodarovaná poľnohospodárska pôda dosahovala v roku 2020 641 505,77 ha. Ostatné právnické osoby hospodárili na 21 355,46 ha. Výmera obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy fariem registrovaných fyzických osôb v porovnaní s rokom 2016 klesla o 5,8 % a v roku 2020 hospodárili na 285 589,21 ha. V porovnaní s rokom 2016 klesla aj výmera neregistrovaných fyzických osôb (domácnosti, samozásobitelia) (-16,2 %), ktorí v roku 2020 hospodárili na 58 905,93 ha.

Tab. 43 Počet podnikov v poľnohospodárstve a poľnohosp. službách podľa právnych foriem

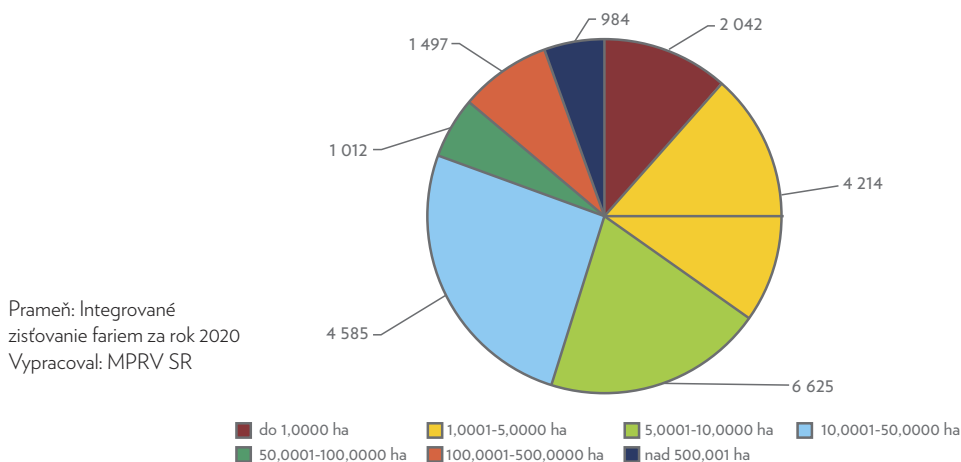
Právna forma	Poľnohospodárstvo				Poľnohospodárske služby			
	2016	2020	Index 2020/16	Priemer 2016-20	2022	2023	Index 2023/22	Index 2023 / Ø 2018-22
Štát. podniky	4	4	100,0	4	1	1	100,0	100,0
Družstvá	558	558	100,0	558	30	28	93,3	89,7
Obchodné spoločnosti spolu	2 373	2 773	116,9	2 573	992	972	98,0	97,0
z toho: verejné obchod. spol.	3	3	100,0	3	0	0	-	-
spol. s ručením obmedz.	2 235	2 630	117,7	2 433	981	963	98,2	97,2
akciové spoločnosti	130	135	103,8	133	10	9	90,0	90,0
komanditné spoločnosti	5	5	100,0	5	1	0	0,0	0,0
Ostatné právnické osoby	265	277	104,5	271	1	1	100,0	6,6
Právnické osoby spolu	3 200	3 612	112,9	3 406	1 024	1 003	97,9	95,6
Registrované fyzické osoby*	5 935	5 277	88,9	5 606	3 494	4 487	128,4	157,7
Celkom registrované podniky	9 135	8 889	97,3	9 012	4 518	5 490	121,5	141,0
Neregistrované fyzické osoby	16 523	10 743	65,0	13 633		-	-	-

*Fyzické osoby nezapísané do Obchodného registra

Prameň: Poľnohospodárstvo: ŠÚ SR- Štrukturálne zisťovanie fariem 2016, Integrované zisťovanie fariem 2020

Poľnohospodárske služby: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Graf 39 Štruktúra počtu fariem podľa veľkosti obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy v roku 2020

Rast počtu registrovaných podnikov v **poľnohospodárskych službách** v roku 2023 pokračoval a ich počet sa medziročne zvýšil o 972 podnikov (+21,5 %). V poslednom hodnotenom roku podnikalo spolu v poľnohospodárskych službách 5 490 podnikov. V poľnohospodárskych službách dlhodobo dominujú podniky registrovaných fyzických osôb, ktoré tvorili 82 % z celkového počtu podnikov poskytujúcich služby v poľnohospodárstve. V roku 2023 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil počet fyzických osôb v poľnohospodárskych službách o 993 podnikov (+28,4 %). Počet podnikov právnických osôb poskytujúcich služby v poľnohospodárstve medziročne klesol o 21 podnikov (-2,1 %). Medzi právnickými osobami naďalej dominujú obchodné spoločnosti, a to najmä spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2023 tvorili 96,9 % z celkového počtu právnických osôb poskytujúcich poľnohospodárske služby. Počet obchodných spoločností poskytujúcich služby v poľnohospodárstve medziročne klesol o 20 podnikov (-2 %). Z toho podnikanie v službách v poľnohospodárstve ukončilo 18 spoločností s ručením obmedzeným. Medzi podnikmi právnických osôb aj registrovaných fyzických osôb dlhodobo dominujú služby súvisiace s pestovaním plodín. V roku 2023 podniky poskytujúce služby súvisiace s pestovaním plodín tvorili 86,2 % z celkových poskytovaných služieb pre poľnohospodárstvo. Služby súvisiace s chovom zvierat poskytovalo 13,4 % podnikov, zber úrody poskytovalo 2,3 % a spracovanie semien na sadenie iba 0,1 % podnikov z celkového počtu podnikov v poľnohospodárskych službách.

V **potravínárskom priemysle** v roku 2023 celkový počet registrovaných podnikov medziročne mierne klesol (-1,9 %). V uplynulom hodnotenom roku podnikalo celkom v potravinárskom priemysle 5 169 subjektov, z čoho bolo 3 041 právnických osôb a 2 128 podnikov fyzických osôb. Počet právnických osôb v potravinárskom priemysle v porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2023 klesol o 34 subjektov (-1,1 %). Podnikanie v potravinárskom priemysle v roku 2023 ukončilo aj 66 fyzických osôb (-3,0 %). V štruktúre právnických osôb v potravinárstve dominujú malé podniky (s počtom zamestnancov menším ako 20 osôb a ich tržby nedosahovali 5 mil. €), ktoré tvorili 89,4 % z celkového počtu podnikateľských subjektov v potravinárskom priemysle. Medzi podnikmi právnických osôb naďalej dominovali spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2023 tvorili 95,7 % z celkového počtu právnických osôb v potravinárskom priemysle.

Podľa výrobného zamerania právnických osôb v potravinárskom priemysle dlhodobo dominujú podniky zamerané na výrobu ostatných potravinárskych výrobkov, ktoré v roku 2023 tvorili 34,9 % z celkového počtu právnických osôb podnikajúcich v potravinárskom priemysle. Ich počet sa v uplynulom hodnotenom roku rozšíril o 46 subjektov (+4,6 %). Podniky zamerané na výrobu nápojov tvorili 22,3 % a podniky zamerané na výrobu pečiva a múčnych výrobkov tvorili 17,9 % z celkového počtu PO v potravinárskom priemysle. Najvýraznejší medziročný pokles právnických osôb v potravinárskom priemysle bol zaznamenaný v oblasti výroby a prípravy krmív pre zvieratá (-16,4 %), čo predstavovalo 39 podnikov. Rovnako 39 právnických osôb (-5,5 %) prestalo podnikáť vo výrobe nápojov. Medziročne klesol o 13 podnikov počet subjektov podnikajúcich v oblasti spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (-6,7 %) a o 9 právnických osôb menej podnikalo v uplynulom roku vo výrobe mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (-12 %).

Tab. 44 Počet podnikov v potravinárskom priemysle podľa ekonomických činností

Potravinársky priemysel / ekonomická činnosť	2022	2023	Index 2022/2021
Výroba mäsa a mäsových výrobkov	201	207	103,0
Spracovanie rýb a rybáčich výrobkov (vr. konzer.)	3	4	133,3
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	186	174	93,3
Výroba rastlinných a živočíš. olejov a tukov	25	24	96,0
Výroba mliečnych výrobkov	73	79	107,8
Výr. mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výr.	75	66	88,0
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	537	546	101,7
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	1016	1062	104,6
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	239	200	83,6
Výroba nápojov	719	679	94,5
Výroba tabakových výrobkov	2	1	-
Právnické osoby spolu	3 075	3 041	98,9
Registrované fyzické osoby*	2 194	2 128	97,0
Celkom registrované podniky	5 269	5 169	98,1

*Fyzické osoby nezapísané do Obchodného registra

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

6.2. Štruktúra poľnohospodárskej pôdy a trh s pôdou

Výmera poľnohospodárskej pôdy kontinuálne klesá, každý rok ubudne niekoľko tisíc hektárov poľnohospodárskej pôdy. Podľa štatistickej ročenky o pôdnom fonde máme v roku 2023 na Slovensku 2 370 201 ha a v porovnaní s rokom 2022 je o 2 140 ha nižšia. Využívaná poľnohospodárska pôda mala v roku 2022 výmeru 1 825 253 ha, čo predstavuje výmeru až o 23 941 ha (1,29 %) nižšiu ako v roku 2022. Zaznamenali sme tiež výrazný pokles využívanej výmery ornej pôdy o 15 848 ha (1,2 %). Výmera trvalých porastov a trvalých lúk a pasienkov klesla o 402 ha (2,4 %) a 7 691 ha (1,5 %).

Tab. 45 Výmera pôdy v SR (ha)

Ukazovateľ	Ø 2018/2022	2022	2023	Index 2023/2022	Index 2023/Ø2018-2022
Využitá poľnohospodárska pôda	1 890 127	1 849 194	1 825 253	98,71	96,57
v tom: orná pôda	1 342 470	1 322 966	1 307 119	98,80	97,37
trvalé porasty ¹⁾	17 494	16 660	16 258	97,59	92,94
domáce záhradky	24 284	618	618	100,02	2,55
trvalé lúky a pasienky	518 171	508 950	501 258	98,49	96,74

Poznámka: 1) škôlky, vinohrady, vinohradnícke plochy v rekultivácii, ovocné sady, ovocné sady v rekultivácii, chmeľnice, iné trvalé plodiny

Prameň: ŠÚ SR - Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami, vlastné výpočty; Vypracoval: MPRV SR

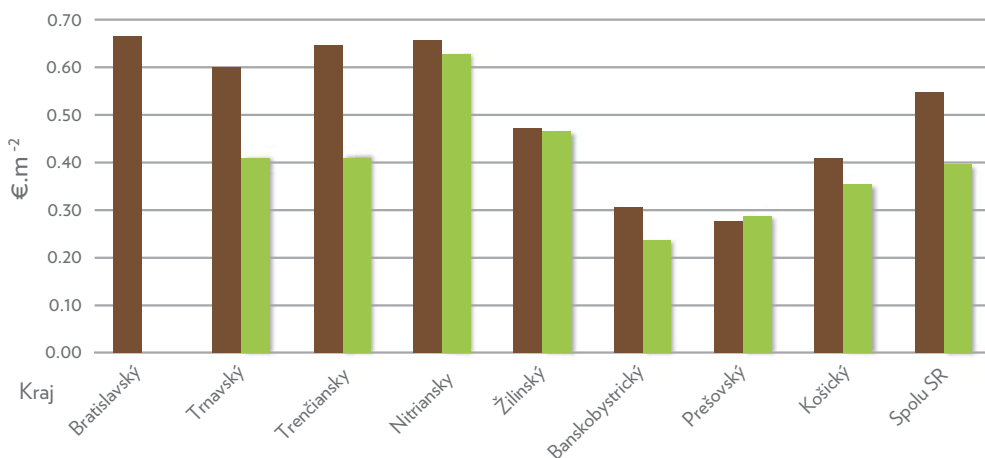
Tab. 46 **Priemerná cena za predaj/nákup poľnohospodárskej pôdy podľa druhu pozemku v krajoch v SR v roku 2023 (€·m⁻²)**

Kraj	Druh pozemku	
	Orná pôda	TTP
Bratislavský	0,66	-
Trnavský	0,59	0,41
Trenčiansky	0,64	0,41
Nitriansky	0,65	0,62
Žilinský	0,47	0,46
Banskobystrický	0,30	0,24
Prešovský	0,28	0,29
Košický	0,41	0,35
Spolu SR	0,54	0,40

Prameň: ŠÚ SR, vlastné výpočty
Vypracoval: MPRV SR

Priemerná cena v roku 2023 za predaj/nákup ornej pôdy v SR podľa dostupných údajov z ŠÚ SR predstavovala 0,54 €·m⁻² t.j. o 0,13 €·m⁻² medziročne vyššia cena. Za najvyššiu cenu sa orná pôda predávala v Bratislavskom, Nitrianskom, Trenčianskom a Trnavskom kraji. Za najnižšiu priemernú cenu bola nakupovaná/predávaná orná pôda v Prešovskom kraji. Trvalé trávne porasty sa predávali za priemernú cenu 0,40 €·m⁻². V porovnaní s rokom 2022 priemerná cena TTP v SR vzrástla o 0,12 €·m⁻². Kupujúci v Nitrianskom a Trnavskom zaplatili v priemere najvyššiu cenu za m² trvalých trávnych porastov. V roku 2023 sa trvalé trávne porasty predávali za najnižšiu priemernú cenu v Banskobystrickom kraji.

Graf 40 **Priemerná cena za predaj/nákup poľnohospodárskej pôdy podľa druhu pozemku v krajoch v SR v roku 2023 (€·m⁻²)**

Prameň: ŠÚ SR, vlastné výpočty
Vypracoval: MPRV SR

■ Orná pôda ■ Trvalé trávne porasty

Nájomný vzťah je dvojstranný právny úkon medzi nájomcom a prenajímateľom. Jeho podmienky si účastníci vzájomne dohodujú sami v nájomnej zmluve, ktorá sa spravuje ustanoveniami § 663 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ďalšie určujúce podmienky k nájomným zmluvám o nájme pozemkov na poľnohospodárske účely dopĺňajú ustanovenia zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon o nájme“), ktorý je považovaný za lex specialis a má prednosť pred aplikovaním iných zákonov. Zákon bol niekoľkokrát novelizovaný. Prijatím zákona č. 291/2017 Z. z. účinným od 1.05.2018, sa v ňom zaviedol inštitút „**obvyklej výšky nájomného**“.

Podľa § 1 ods. 3 zákona o nájme: „*Obvyklou výškou nájomného za užívanie poľnohospodárskej pôdy pri prevádzkovaní podniku sa na účely tohto zákona rozumie údaj o výške nájomného za 1 ha poľnohospodárskej pôdy, ktorý každoročne k 30. júnu za predchádzajúci rok zverejňuje príslušný okresný úrad pre každé katastrálne územie z údajov, ktoré zistí z evidencie dohodnutého a zaplateného nájomného podľa § 14 ods. 3 ako priemernú výšku nájomného za užívanie poľnohospodárskej pôdy pri prevádzkovaní podniku.*“

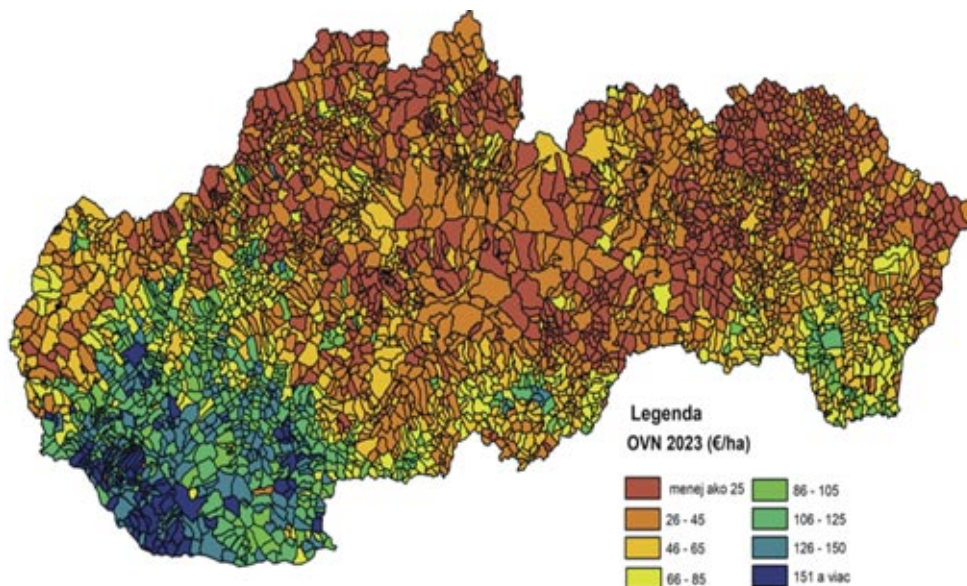
Tab. 47 **Priemerná obvyklá výška nájomného v krajoch SR v roku 2023 za poľnohospodársku pôdu (€/ha¹)**

Kraj	Ø 2018/2022	2022	2023	Index 2023/2022	Index 2023/Ø2018-2022
Bratislavský	76,07	78,66	80,84	102,8	106,3
Trnavský	96,56	102,41	108,56	106,0	112,4
Trenčiansky	37,61	39,09	42,62	109,0	113,3
Nitriansky	93,16	101,10	106,36	105,2	114,2
Žilinský	31,87	33,65	35,41	105,2	111,1
Banskobystrický	42,55	44,61	46,62	104,5	109,6
Prešovský	28,55	29,60	31,38	106,0	109,9
Košický	46,84	50,23	51,86	103,2	110,7
SR spolu	51,37	54,45	57,31	105,3	111,6

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2023 bola priemerná obvyklá výška nájomného za jeden hektár poľnohospodárskej pôdy na Slovensku 57,31 €/ha. Najvyššie nájomné za hektár prenajatej poľnohospodárskej pôdy platili subjekty v Trnavskom kraji 108,56 €/ha a v Nitrianskom kraji 106,36 €/ha. Naopak najnižšie nájomné zaplatili nájomcovia za poľnohospodársku pôdu v Žilinskom kraji 35,41 €/ha a v Prešovskom kraji 31,38 €/ha.

Mapa 7 *Priemerná obvyklá výška nájomného v SR v roku 2023 za poľnohospodársku pôdu (€/ha)*

Vypracoval: MPRV SR

6.3. Usporiadúvanie pozemkového vlastníctva

Obnova evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim, úprava vlastníckych vzťahov k pôde vrátane reštitúcií, pozemkové úpravy

Štátna správa na úseku pozemkových úprav usporadúva pozemkové vlastníctvo v 1 218 katastrálnych územiach z celkového počtu 3 559 katastrálnych území. V konaniach podľa zákona SNR č. 330/1991 Zb. v znení neskorších predpisov sa riešilo 759 katastrálnych území zaradených do pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

K 31.12.2023 bolo rozhodnutím správneho orgánu celkom schválených a zapísaných 3 537 registrov, čo predstavuje nárast o jeden zapísaný register do katastra nehnuteľností oproti roku 2022.

Úprava vlastníckych vzťahov k pôde

Do 31.12.2023 bolo vydaných 48 627 rozhodnutí v reštitučných konaniach podľa zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Týmto sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 211 343 ha. Výmera pozemkov, ktoré neboli vydané pre zákonné prekážky a za ktoré patrí oprávneným osobám náhrada buď vo finančnej forme, alebo v pozemkoch, ktoré sú vo vlastníctve štátu, činila 33 145 ha. Počet vydaných rozhodnutí, ktorými sa priznalo vlastníctvo, bol oproti stavu k 31.12.2022 vyšší o 562, výmera vydaných pozemkov bola oproti koncu roka 2022 vyššia o 346 ha a výmera pozemkov nevydaných pre zákonné prekážky vyššia o 20 ha. V rámci pozemkových spoločenstiev bolo vydaných 12 488 rozhodnutí, čo bolo o 7 rozhodnutí viac ako v predošlom roku. Rozhodnutiami sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere **124 162** ha a to predstavovalo

o 62 ha viac ako v roku 2022. Pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky o výmere 20 164 ha, ktoré boli riešené formou náhrad. V porovnaní so stavom k 31.12.2022 je výmera pozemkov nevydaných pre zákonné prekážky vyššia o 6 ha.

Výsledkom reštitučných konaní podľa zákona č. 503/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov bolo vydanie 36 937 rozhodnutí k 31.12.2023, ktorými bolo navrátené vlastníctvo k pozemkom o výmere 14 466 ha a zároveň priznaná náhrada za pozemky o výmere 14 472 ha. Porovnanie so stavom k 31.12.2022 ukázalo, že bolo vydaných o 338 rozhodnutí viac, vydaná výmera bola vyššia o 71 ha a priznaná náhrada za pozemky vyššia o 31 ha. V rámci pozemkových spoločenstiev bolo vydaných 8 677 rozhodnutí, ktorými sa navrátilo vlastníctvo k pozemkom o výmere 10 181 ha. Rozhodnutí bolo oproti predchádzajúcemu roku o 338 viac a výmera vydaných pozemkov bola vyššia o 1 ha. Za pozemky o výmere 2 987 ha bol priznaný nárok na náhradu, a bolo to o 93 ha viac ako v roku 2022.

Pozemkové úpravy

V roku 2020 prišlo k zakontrahovaniu 141 nových projektov pozemkových úprav, 11 z nich je financovaných prostriedkov štátneho rozpočtu a ďalších 130 využíva finančné prostriedky z PRV SR 2014-2020.

Priebežný stav vykonávania pozemkových úprav ukázal, že do konca roka 2023 bolo z celkového počtu 559 projektov ukončených, rozhodnutím orgánu štátnej správy na úseku pozemkových úprav schválených a do katastra nehnuteľností zapísaných 417 projektov. Počet rozpracovaných projektov pozemkových úprav predstavoval počet 147 projektov. Z tohto počtu projektov pozemkových úprav sa z dôvodov riešenia ekologicky narušenej krajiny uskutočňujú pozemkové úpravy už len v oblasti Vysokých Tatier a Spišskej Magury v 4 katastrálnych územiach. V 1 katastrálnom území bolo konanie zastavené.

Ďalších 11 projektov je rozpracovaných zo štátneho rozpočtu, pričom 8 katastrálnych území na základe uznesenia vlády SR č. 601 zo dňa 4. novembra 2015 zahŕňa Tokajskú oblasť.

Z celkového počtu 442 projektov PÚ hradených z fondov EÚ bolo k 31.12.2023 ukončených a zapísaných 312 projektov. Tým sú ukončené všetky projekty začaté v PRV SR 2007-2013. Takže v roku 2023 prebiehalo konanie o vykonaní pozemkových úprav už len v nových 130-tich projektoch pozemkových úprav kontrahovaných z PRV SR 2014-2020.

V roku 2023 sa podarilo zakontrahovať spracovanie a vykonanie projektov pozemkových úprav v posledných 27-mych katastrálnych územiach, zo 171 katastrálnych území z verejného obstarávania zverejneného oznámením vo Vestníku EÚ 2018/S 068-150998 zo dňa 07.04.2018, ktoré budú financované zo štátneho rozpočtu.

Prehľad o obnove evidencie pozemkov, úprave vlastníckych vzťahov a pozemkových úpravách je uvedený v prílohovej tabuľke č. 33.

6.4. Pracovné sily

Podľa VZPS¹ sa celkový počet pracujúcich na Slovensku v roku 2023 zvýšil medziročne o 0,2 % na 2 610,0 tis. osôb, čo predstavovalo zvýšenie podielu na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva z 93,9 % na 94,2 %. Pôdohospodárstvo (poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov), medzi tieto odvetvia nepatrilo a počet pracujúcich klesol zo 66,1 tis. osôb na 61,9 tis. osôb (- 6,4 %). Z toho počet pracujúcich v poľnohospodárstve klesol o 11,7 % (- 5,5 tis. osôb) na 41,5 tis. osôb.

Celkový podiel pracujúcich v pôdohospodárstve na počte pracujúcich osôb v SR medziročne klesol (-0,1 p. b.) a predstavoval 2,4 %. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve sa medziročne rovnako znížil na úroveň 1,6 % (-0,2 p. b.). Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve na pracujúcich v pôdohospodárstve klesol o 4,1 p. b. na 67,0 %.

Vývoj počtu pracujúcich v poľnohospodárstve sa odvíja predovšetkým od potreby práce súvisiacej s rozsahom a štruktúrou pestovaných plodín a od úrovne a štruktúry živočíšnej výroby.

V roku 2023 došlo k poklesu počtu pracujúcich v pestovaní plodín (netrvácnych o 3,0 tis. osôb a trvácnych o 1,2 tis. osôb), najmä mužov. Klesol aj počet pracujúcich v zmiešanom hospodárstve, t. j. bez špecializovanej produkcie plodín a zvierat (- 1,7 tis. osôb).

Z regionálneho hľadiska bol najväčší pokles pracujúcich zaznamenaný v Trnavskom kraji (- 2,4 tis. osôb), nasledoval Banskobystrický kraj (-2,3 tis. osôb) a Bratislavský kraj (- 1,8 tis. osôb). K nárastu počtu pracujúcich došlo hlavne v Žilinskom kraji (+1,1 tis. osôb).

V organizáciách s 20 a viac zamestnancami² sa znížil počet zamestnancov v poľnohospodárstve (pestovanie plodín, chov zvierat) medziročne o 0,4 % (- 60 osôb) na 17 547 osôb.

Tab. 48 Vývoj počtu pracujúcich³ v poľnohospodárstve v tis. osobách

	Rok				Medziročná zmena 2023/2022	
	2020	2021	2022	2023	rozdiel	index
Pracujúci	48,5	45,4	47,0	41,5	-5,5	88,3

Prameň: prepočty MPRV SR podľa ŠÚ SR, Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS)

Poznámka ŠÚ SR: Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre Výberové zisťovanie pracovných síl od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Aby bolo možné aspoň sčasti sledovať reálny vývoj trhu práce, nahradili sme chýbajúce čísla hlavných ukazovateľov odhadmi – porovnateľnými medziročnými indexami.

Údaje za porovnateľné štvrťroky 2020 boli upravené spôsobom, ktorý v maximálne možnej miere zodpovedal novej metodike.

Komplexnú úpravu iných starších údajov podľa nových metodických pravidiel nie je možné vykonať.

Vypracoval: MPRV SR

¹ ŠÚ SR, Zamestnanosť vo 4. štvrtroku 2023

² Zamestnanci_a_priemerne_mesacne_mzdy_2023 (2).zip, marec 2024

³ pracujúci v zmysle novej metodiky VZPS platnej v EÚ od roku 2021 (IESS) sú všetky osoby vo veku od 15 do 89 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu práce za mzdu, plat, odmenu alebo pracovnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na materskej alebo rodičovskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky nie celého podniku; údaje za vzorku sú dopočítané prostredníctvom nových integrovaných váh na populáciu očistenú o osoby v kolektívnych zariadeniach

Podľa VZPS, sa v roku 2023 počet mužov zamestnaných v poľnohospodárstve medziročne znížil o 5,5 tis. osôb (- 11,7 %) na 28,6 tis. osôb, počet žien zostal na úrovni roka 2022 (12,9 tis. osôb). Zároveň počet mužov dosiahol na celkovom počte pracujúcich 68,9 % a klesol o 4 p. b.

Z hľadiska pracovného statusu klesol počet zamestnancov o 13,8 % na 33,6 tis. osôb (- 5,4 tis. osôb). Z toho počet mužov klesol o 20,5 % na 22,5 tis. osôb a počet žien vzrástol o 4,8 % na 11,2 tis. osôb. Počet podnikateľov medziročne klesol o 1,3 % na 7,8 tis. osôb. Z toho počet mužov sa zvýšil o 5,3 % na 6,0 a počet žien podnikateľiek klesol o 18,2 % na 1,8 tis. osôb.

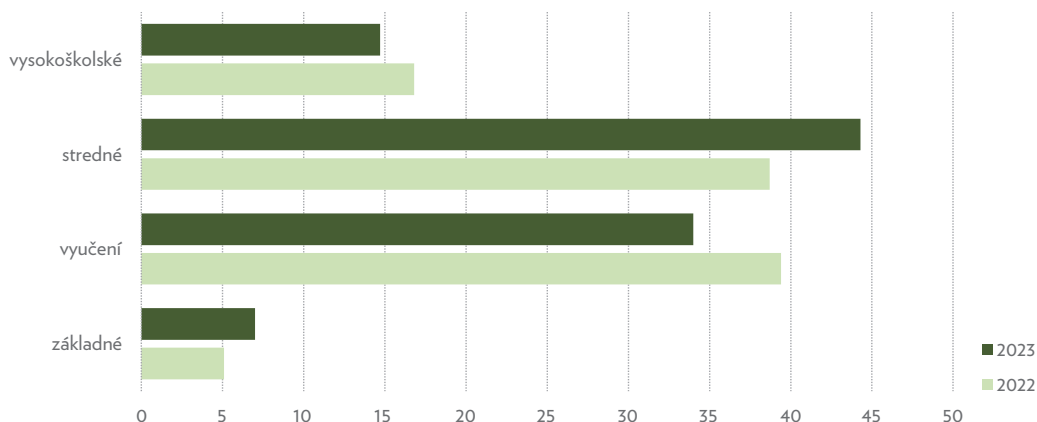
Zvyšovanie veku, resp. starnutie poľnohospodárov sa v roku 2023 zastavilo. Priemerný vek v tomto roku dosiahol 46,3 rokov, čo znamená pokles o 0,7 roka. Vek mužov klesol o 1,3 roka na 45,2 rokov a vek žien sa zvýšil o 0,6 roka na 48,7 rokov. K najväčšiemu úbytku pracujúcich osôb došlo v kategórii 55-59 ročných (- 1,9 tis. osôb), v kategórii 40-44 ročných (- 1,3 tis. osôb) a v kategórii 45-49 ročných (- 1,3 tis. osôb). Čiastočne priaznivou skutočnosťou je zvýšenie počtu poľnohospodárov vo vekovej skupine 30-34 ročných (+ 0,8 tis. osôb) a 20-24 ročných (+0,5 tis. osôb).

Nárast pracujúcich osôb v poľnohospodárstve sa prejavil i na štruktúre z hľadiska dosiahnutého vzdelania¹. Vzdelanie a klasifikácia sú základným faktorom ľudského kapitálu, ktoré ovplyvňujú výšku mzdového ohodnotenia. Vyššia vzdelanostná úroveň zároveň predpokladá prenos inovatívnych metód a technológií do procesu výroby a tým dosahovanie vyššej prosperity poľnohospodárskych subjektov.

V roku 2023 sa podiel počtu osôb s vysokoškolským vzdelaním na celkovom počte pracujúcich medziročne klesol o 2,1 p. b. na 14,7 %, pričom podiel vysokoškolsky vzdelaných mužov na celkovom počte pracujúcich mužov klesol o 4,0 p. b. na 13,6 %. Podiel počtu vysokoškolsky vzdelaných žien na ženách spolu vzrástol o 3,8 p. b. na 17,8 %.

Podiel pracujúcich so stredoškolským vzdelaním s maturitou vrátane vyššieho odborného vzdelania sa zvýšil medziročne o 5,6 p. b. na 44,3 %, pričom v tejto kategórii vzrástol najmä počet mužov o 8,0 p. b. na 40,6 %. Počet žien klesol o 1,6 p. b. na 52,7 %. Znížil sa podiel pracujúcich vyučených o 5,4 p. b. na 34,0 % a vzrástol počet pracujúcich so základným vzdelaním o 1,9 p. b. na 7,0 %.

Graf 41 *Štruktúra pracujúcich v poľnohospodárstve podľa vzdelania (v %)*

Vypracoval: MPRV SR

¹ ŠÚ SR, VZPS

Priemerná mesačná mzda v poľnohospodárstve¹ sa medziročne zvýšila o 9,8 % (+97,0 €) a dosiahla 1 086 €. Podiel mzdy pracujúcich v poľnohospodárstve na priemernej mzde hospodárstva SR dosiahol 75,9 %, čo znamená nárast o 0,1 p. b. (mzdová disparita). K zvýšeniu priemernej mzdy došlo i v poľnohospodárskej prvovýrobe (pestovanie plodín, chov zvierat) v organizáciách s 20 a viac zamestnancami² o 8,9 % na 1 321 €.

Tab. 49 **Priemerná mesačná mzda pracujúcich v poľnohospodárstve** (v €)

	Rok				Medziročná zmena 2022/2021	
	2020	2021	2022	2023	rozdiel	index
hospodárstvo SR úhrnom	1 133	1 211	1 304	1 430	126,0	109,7
v tom poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	872	933	1 009	1 115	106,0	110,5
z toho poľnohospodárstvo	896	929	989	1 086	97,0	109,8

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

V potravinárskej výrobe³ podľa Výberového zisťovania pracovných síl počet pracujúcich medziročne klesol o 4,3 % (- 2,4 tis. osôb) na 52,8 tis. osôb. Počet mužov vzrástol o 4,8 % na 28,4 tis. osôb a tým vzrástol aj ich podiel na celkovom počte pracujúcich o 4,7 p. b. na 53,8 %. Počet žien medziročne klesol 13,5 % na 24,3tis. osôb.

Podľa údajov ŠÚ SR, čo sa týka potravinárskej výroby, k najväčšiemu zvýšeniu počtu pracujúcich došlo vo výrobe ostatných potravinárskych výrobkov (+ 2,3 tis. osôb), zvýšil sa najmä počet žien. K nárastu došlo aj vo výrobe pečiva a múčnych výrobkov (+1,4 tis. osôb), kde sa zvýšil hlavne počet mužov.

K výraznému poklesu počtu pracujúcich došlo v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových výrobkov – 5,4 tis. osôb). Rovnakým podielom klesol počet mužov i žien kraji (- 2,7 tis. mužov i žien). K poklesu došlo aj vo výrobe mliečnych výrobkov -2,3 tis. osôb), kde klesol hlavne počet žien.

Z regionálneho hľadiska k najväčšiemu poklesu počtu pracujúcich došlo v Košickom kraji (- 1,6 tis. osôb) vo výrobe pečiva a múčnych výrobkov a v Banskobystrickom (- 1,4 tis. osôb) a v Prešovskom kraji (- 1,3 tis. osôb) v spracovaní a konzervovaní mäsa a mäsových výrobkov. Celkovo k najväčšiemu nárastu došlo v Trenčianskom kraji (+1,4 tis. osôb) a to vo výrobe pečiva a múčnych výrobkov

Zmeny sa zaznamenali i v počte a v štruktúre pracujúcich osôb z hľadiska pracovného statusu. Medziročne počet zamestnancov klesol o 3,7 % na 50,1 tis. osôb, najmä žien o 14,1 % na 23,1 tis. osôb. Počet mužov sa zvýšil o 7,6 % na 27,0 tis. osôb. V roku 2023 klesol aj počet podnikateľov, a to až o 15,6 % na 2,7 tis. osôb. Podnikatelia tvorili z celkového počtu pracujúcich 6,1 %, čo znamená medziročný pokles o 0,2 p. b. Vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov sa neevidovali.

¹ Priemerná mesačná mzda podľa odvetví [pr0205qs] - DATAcube. (statistics.sk)

² ŠÚ SR, Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy v SR v roku 2023, ŠÚ SR, marec 2024

³ ŠÚ SR, Klasifikácia ekonomických činností (SKNACE Rev. 2-10,11), výroba potravín a nápojov

Tab. 50 Vývoj počtu pracujúcich v potravinárskej výrobe (v tis. osobách)

	Rok				Medziročná zmena 2023/2022	
	2020	2021	2022	2023	rozdiel	index
Zamestnanci	50,0	50,1	52,0	50,1	-1,9	96,3
Podnikatelia	3,9	2,8	3,2	2,7	-0,5	84,4
Pracujúci spolu	53,9	52,9	55,2	52,8	-2,4	95,7

Prameň: ŠÚ SR, VZPS;

Vypracoval: MPRV SR

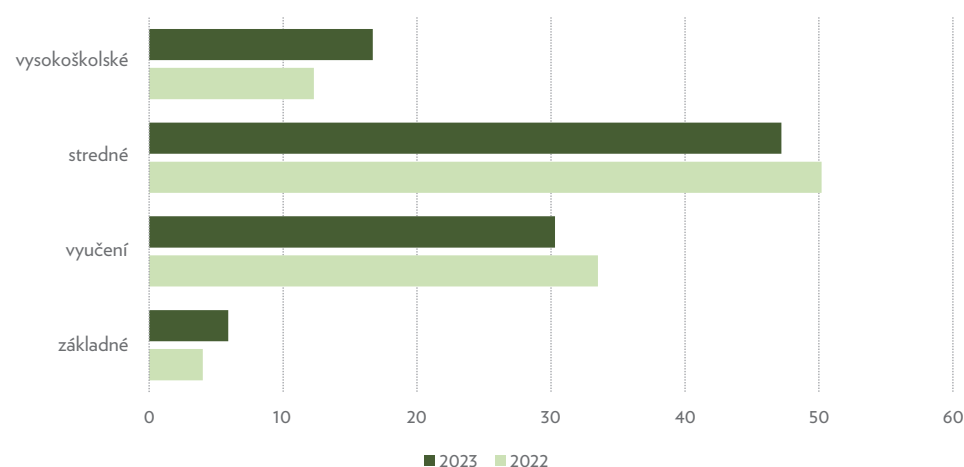
Priemerný vek pracujúcich v potravinárskej výrobe (výroba potravín a nápojov) dosiahol 44,5 rokov, čo znamená medziročný nárast o 1,3 roka. Vek mužov sa zvýšil o 3,3 roka na 44,8 rokov, pričom vek žien klesol o 0,9 roka na 43,9 rokov.

Rovnako ako v roku 2022, najpočetnejšou kategóriou bola veková kategória 40-44 ročných, ktorá tvorila z celkového počtu 18,6 % (9,8 tis. osôb) a tvorili ju rovnako ako v roku 2022 najmä ženy (55,1 %). Druhou skupinou s najväčším počtom pracujúcich bola skupina 45-49 ročných (16,1 %), ktorú tvorilo 8,5 tis. osôb, prevažne žien (50,6 %).

Najmenej početnú kategóriu tvorili pracujúci vo veku 15-19 rokov v počte 200 osôb, zároveň však počet pracujúcich v tejto kategórii vzrástol o 100 osôb. K výraznejšiemu zvýšeniu počtu pracujúcich došlo aj v kategórii 55-59 ročných (+ 1,4 tis. osôb). K najväčšiemu úbytku pracujúcich došlo v kategórii 25-29 ročných (- 2,0 tis. osôb) a v kategórii 45-49 rokov (- 1,4 tis. osôb).

Celkovo sa vzdelanostná úroveň vo výrobe potravín a nápojov zlepšila, nakoľko sa zvýšil podiel počtu vysokoškolsky vzdelaných osôb o 4,4 p. b. na 16,7 %. Naopak, klesol podiel pracujúcich so stredoškolským vzdelaním o 3,0 p. b. na 47,2 %. Znížil sa aj podiel pracujúcich s učňovským vzdelaním o 3,2 p. b. na 30,3 %. Podiel pracujúcich so základným vzdelaním vzrástol o 1,9 p. b. na 5,9 %.

Graf 42 Štruktúra pracujúcich v potravinárskej výrobe podľa vzdelania (v %)

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Vo výrobe potravín v organizáciách s 20 a viac zamestnancami¹ počet zamestnaných osôb medziročne klesol o 1,0 % na 27 818 osôb. Podľa toho istého zdroja sa priemerná mesačná mzda vo výrobe potravín na 1 pracovníka medziročne zvýšila vyšším tempom ako v predchádzajúcom roku o 9,7 % (+ 118,0 €) na 1 337 €, čo predstavovalo 79,6 % z priemernej mzdy pracovníka v hospodárstve SR a pokles o 0,4 p. b. Priemerná mesačná mzda vo výrobe nápojov sa zvýšila medziročne o 12,2 % na 1 697 € na osobu.

Nezamestnanosť

Podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) v roku 2023 (stav k 31.12.) klesol počet uchádzačov o zamestnanie v pôdohospodárstve medziročne o 185 osôb (- 7,5 %) na 2 291². Podiel uchádzačov o zamestnanie v pôdohospodárstve z celkového počtu odvetvovo identifikovaných uchádzačov o zamestnanie medziročne klesol o 0,04 p. b. na 1,35 %. Celkovo sa znížil počet uchádzačov o zamestnanie spolu o 4,6 % na 169 933 osôb a uchádzačov o zamestnanie, ktorí boli bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania o 7,2 % na 91 306 osôb.

Pôdohospodárstvo sa v poradí odvetví³ podľa najväčšieho počtu uchádzačov o zamestnanie v evidencii úradov práce umiestnilo v roku 2023 na rovnakom mieste ako posledné roky (na 11. priečke).

Najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie bol tak ako pred rokom evidovaný z odvetvia priemyselnej výroby a veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov a odvetvia verejnej správy a obrany a povinného sociálneho zabezpečenia.

Tab. 51 **Vývoj uchádzačov o zamestnanie (UoZ) s posledným zamestnaním v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove**

Ukazovateľ k 31.12.	2019	2020	2021	2022	2023
Počet uchádzačov	2 470	3 066	2 748	2 476	2 291
Celkový počet UoZ	165 455	227 341	200 225	178 143	169 933
Podiel z celkového počtu UoZ v %	1,49	1,35	1,37	1,39	1,35

Prameň: ÚPSVaR, www.upsvr.gov.sk

Prehľad o počte zamestnancov a vývoji mesačných miezd je uvedený v prílohových tabuľkách č. 34 a 35.

¹ ŠÚ SR, Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy v SR, 2020, 2021, 2022, 2023

² ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie za mesiac december 2023

6.5. Produkcia biomasy a obnoviteľných zdrojov energie

V roku 2022 sme zaznamenali pokles produkcie elektrickej energie z vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie, okrem výroby elektrickej energie získanej spaľovaním tuhého mestského odpadu. Značný pokles produkcie bol zaznamenaný hlavne pri výrobe elektrickej energie spaľovaním priemyselného odpadu o 60,2 %. Vodné elektrárne vyprodukovali medziročne o 12,9 % menej elektrickej energie. Nárast sme zaznamenali v produkcii tepla z tepelných čerpadiel o 400,0 %, priemyselného odpadu o 89,8 %. Geotermálne stanice vyprodukovali o 27,9 % viac tepla ako v roku 2021. V porovnaní s rokom 2021 bolo z obnoviteľných zdrojov v roku 2022 vyrobené o 12,4 % menej elektrickej energie a o 7,4 % menej tepelnej energie.

Tab. 52 **Energia vyrobená z vybraných druhov obnoviteľných zdrojov**

OZE	2021		2022		Index 2022/2021	
	Elektrina (GWh)	Teplo (TJ)	Elektrina (GWh)	Teplo (TJ)	Elektrina	Teplo
Geotermálne	-	136	-	174	-	127,9
Slnčná energia	-	2	-	2	-	100,0
Tepelné čerpadlá	-	10	-	50	-	500,0
Vodné elektrárne	4 552	-	3 963	-	87,1	-
Solárna fotovoltaika	671	-	650	-	96,9	-
Veterné	5	-	4	-	80,0	-
Priemyselný odpad	123	98	49	186	39,8	189,8
Tuhý mestský odpad	78	152	78	182	100,0	119,7
Drevo / drevený odpad / ostatný tuhý odpad	1 325	6 382	1 118	5 828	84,4	91,3
Bioplyny	487	741	440	479	90,3	64,6
Spolu	7 195	7 453	6 302	6 901	87,6	92,6

Prameň: ŠÚ SR – Energetika

Vypracoval: MPRV SR, - údaj nie je dostupný.

Na Slovensku bolo v roku 2023 pestovaných 7 plodín výlučne na energetické účely, z celkovej oševnej plochy bolo využitých 0,36 %. Počet pestovateľov klesol o 20,6 % a výmera klesla o 20,6 %, pričom najväčšiu výmeru zaberala kukurica a jej miešanky na siláž. Výmera kukurice na siláž predstavovala až 86,1 % z výmery plodín pestovaných výlučne na energetické účely.

Tab. 53 **Plodiny pestované výlučne na energetické účely v roku 2023**

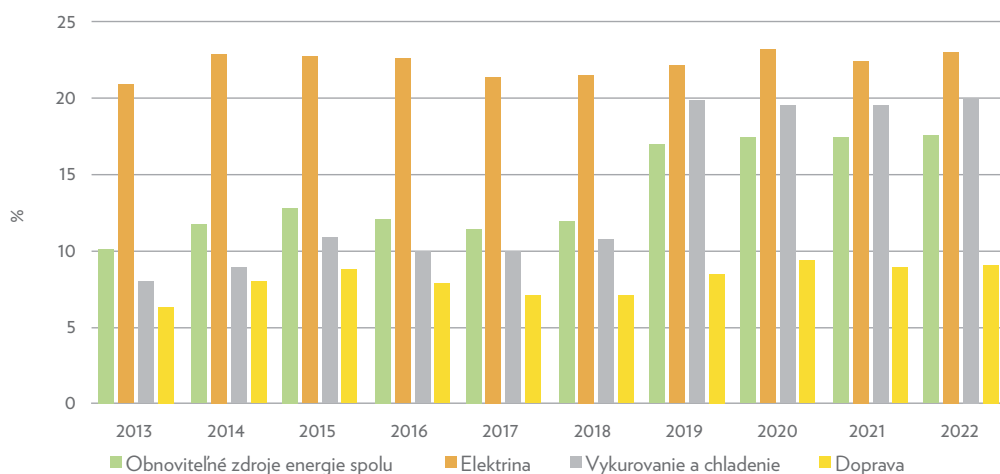
Názov plodiny	Výmera v ha	Počet fariem	Odhadovaná úroda v t
Kukurica na zrno (bez kukurice cukrovej)	D	D	-
Ciok na zrno	D	D	-
Repka olejka ozimná	D	D	-
Kukurica a jej miešanky na zelené kŕmenie a siláž	4 041,21	19	127 096,1
Jarné strukovinovo obilninové miešanky	D	D	-
Ostatné jednoročné krmoviny	D	D	-
Ďatelina lúčna	D	D	-

Vysvetlivky: D - dôverný údaj, pre nízky počet respondentov (menej ako 3 fariem) údaj nie je publikovateľný a treba zabrániť, aby sa údaj nedal ani vypočítať napr: zo sumáru.

Prameň: ŠÚ SR - Definitívna úroda poľnohospodárskych plodín

Vypracoval: MPRV SR

Celkový podiel energie z obnoviteľných zdrojov v roku 2022 na Slovensku stúpol medziročne len o 0,08 p.b.na 17,5 %, čo však predstavuje od roku 2004 zatiaľ najvyšší podiel energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov. Rozdiely vo využívaní elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov boli oproti roku 2021 minimálne, najväčší bol sektore elektrickej energie. V tomto sektore sa využilo o 0,5 p.p. viac energie z obnoviteľných zdrojov v porovnaní s rokom 2021. Doprava je na Slovensku stále sektor z najnižším podielom (8,9 %) využívanej energie z obnoviteľných zdrojov. Najvyšší podiel energie z obnoviteľných zdrojov 22,9 % bol v sektoroch elektrickej energie.

Graf 43 **Podiel energie z obnoviteľných zdrojov podľa sektorov na Slovensku (v %)**

Prameň: Eurostat,

Vypracoval: MPRV SR

6.6. Ekologická poľnohospodárska výroba

V **systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby** (ďalej len EPV) bolo podľa údajov z ÚKSÚP k 31.12. 2023 registrovaných celkom **1 305 prevádzkovateľov**, čo predstavuje o – 4,0 % viac ako v roku 2022. Spoločnosti s ručením obmedzeným tvorili viac ako polovicu prevádzkovateľov v systéme EPV (56,8 %), nasledovali SHR (29,9 %) a poľnohospodárske družstvá – PD (7,8 %), akciové spoločnosti (3,3 %) a iné (2,2 %).

Medzi registrovanými farmármi (938) mali najväčšie zastúpenie z hľadiska právnych foriem spoločnosti s ručením obmedzeným (46,9 %), nasledované SHR (39,9 %), poľnohospodárskymi družstvami (10,6 %), akciovými spoločnosťami (1,6 %) a inými formami (1,1 %).

Tab. 54 **Prevádzkovatelia a farmári podľa právnej formy, registrovaní v EPV v SR k 31.12.2023**

Právna forma	Prevádzkovatelia registrovaní v EPV v r. 2023			
	Počet registrovaných prevádzkovateľov celkom	Z toho – počet farmárov	Štruktúra podľa právnej formy v %	
			registrovaní prevádzkovatelia spolu	farmy spolu
PD	102	99	7,8	10,6
s. r. o.	741	440	56,8	46,8
a. s.	43	15	3,3	1,6
SHR	390	374	29,9	39,9
Iné (živnostníci, iné formy pod.)	29	10	2,2	1,1
Spolu SR	1305	938	100,0	100,0

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR; Vypracoval: MPRV SR

V roku 2023 predstavovala celková výmera registrovanej poľnohospodárskej pôdy v systéme EPV v SR (vrátane plôch v konverzii) 261 060 hektárov. Medziročne sa výmera p. p. zvýšila o 7 904 hektárov (3,1 %). V rozdelení podľa druhu pozemku v EPV medziročne stúpila výmera trvalých trávnych porastov (ďalej len TTP) o 7 158 ha, registrovanej ornej pôdy o 749 ha a vinohradov o 119 ha. Výmera ovocných sádov v EPV medziročne klesla o 57 ha.

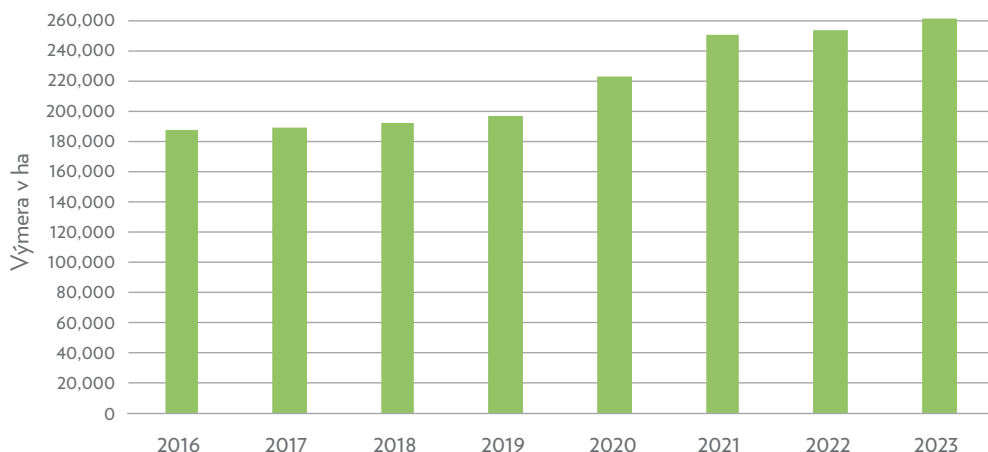
Tab. 55 **Poľnohospodárska pôda registrovaná v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby v SR (vrátane plôch v konverzii) k 31. 12. príslušného roka (v ha)**

Poľnohospodárska pôda podľa druhu pozemku	2022	2023	Rozdiel (ha) 2023-2022
Orná pôda	86 044	86 793	749
Trvalé trávne porasty	164 711	171 869	7 158
Ovocné sady	1 871	1 412	-57
Vinohrady	531	583	53
Poľnohospodárska pôda spolu	253 156	261 060	7 904

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR; Vypracoval: MPRV SR

Výmera registrovanej poľnohospodárskej pôdy od roku 2017 stúpa a v roku 2023 dosiahla svoje maximum v rámci posledných ôsmich rokov.

Graf 44 *Registrovaná poľnohospodárska pôda v EPV na Slovensku v rokoch 2016 – 2023* (v hektároch)

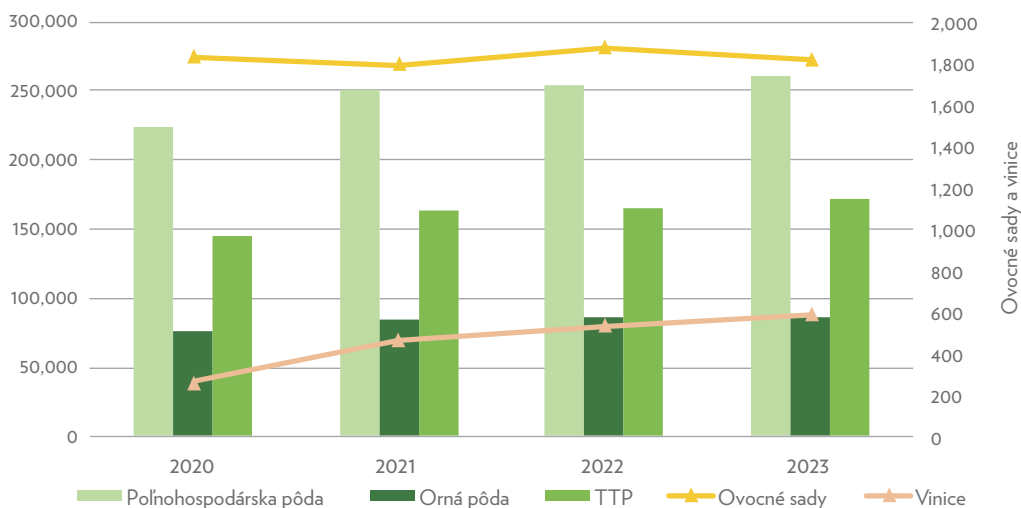

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Poznámka: Graf znázorňuje registrovanú výmeru poľn. pôdy v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby – EPV celkom – vrátane plôch v konverzii.

Vypracoval: MPRV SR

Graf 45 *Poľnohospodárska pôda v systéme EPV podľa druhov pozemkov v SR v rokoch 2020–2023* (v hektároch)

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Poznámka: Graf zobrazuje výmeru poľn. pôdy v EPV (vrátane plôch v konverzii)

Vypracoval: MPRV SR

Zberová plocha, produkcia a úrodnosť vybraných plodín v EPV v SR za rok 2023

Medzi najpestovanejšie druhy plodín v EPV v roku 2023 patrili s celkovou zberovou plochou 21 329 ha obilniny a olejniny, ktoré sa pestovali v roku 2023 na ploche 4 496 ha. Z oveľa menšej výmery 2 743 ha sa pozberali v roku 2023 strukoviny. Pestovateľská plocha ovocia mierneho pásma a orechov tvorila 1 225 ha, zelenina a jahody sa pozberali z výmery 1 111 ha. Podrobnejšie údaje o zberových plochách, úrodách a úrodnosti vybraných plodín pestovaných v EPV uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 56 **Zberová plocha, produkcia a úrodnosť vybraných plodín v EPV v SR**

Plodina	2022			2023		
	Zberová plocha (ha)	Produkcia (t)	Úrodnosť (t/ha)	Zberová plocha (ha)	Produkcia (t)	Úrodnosť (t/ha)
Obilniny	22 100	122 669	5,55	21 330	67 591	3,17
Pšenica a špalda	13 997	80 542	5,75	12 839	40 043	3,12
Raž	1 094	4 676	4,27	1 363	5 495	4,03
Jačmeň	1 260	2 687	2,13	2 003	3 746	1,87
Ovos	2 053	4 222	2,06	1 343	1 688	1,26
Kukurica na zrno	1 459	5 404	3,70	1 433	8 811	6,15
Triticale	1 727	5 984	3,46	1 957	3 933	2,01
Strukoviny na zrno	1 595	3 569	2,24	2 743	3 483	1,27
Hrach	1 465	3 502	2,39	2 179	2 859	1,31
Fazuľa	-	-	-	40	85	2,14
Zemiaky (vrátane sadiva)	44	806	18,37	42	521	12,26
Olejniny	5 052	7 746	1,53	4 496	9 104	2,02
Reпка	136	94	0,69	263	580	2,21
Slnčnica	2 135	4 253	1,99	1 730	3 749	2,17
Sója	2 781	3 399	1,22	2 474	4 759	1,92
Zelenina a jahody	628	635	1,01	1 111	1 357	1,22
Rajčiaky	1	6	8,21	0	1	3,07
Mrkva	2	17	7,57	68	207	3,06
Cibuľa	2	2	1,25	1	7	4,74
Jahody	54	342	6,37	48	347	7,23
Ovocie mierneho pásma	450	1 379	3,06	462	370	0,80
Jablká	328	1 345	4,10	326	337	1,03
Hrušky	18	8	0,47	17	9	0,55
Broskyne	2	2	0,86	2	1	0,44
Marhule	7	1	0,11	10	1	0,06
Čerešne	38	5	0,13	38	0	0,01
Slivky	57	18	0,32	67	13	0,20
Orechy	960	102	0,11	763	129	0,17

Prameň: ÚKSÚP; Vypracoval: MPRV SR

Stavy hospodárskych zvierat spolu v EPV v SR za rok 2023

Medzi hospodárskymi druhmi zvierat registrovanými v EPV celkom (vrátane konverzie) mali najpočetnejšie zastúpenie, podobne ako v predchádzajúcom roku, ovce (98 599 ks). Nasledoval hovädzí dobytok (91 193 ks), hydina (12 262 ks), kozy (1 938 ks), včelstvá (1 740 ks), ošípané (1 380 ks) a kone (806 ks). V porovnaní s rokom 2022 klesol najvýraznejšie počet oviec o 4,6 %. Stavy ostatných druhov hospodárskych zvierat uvedených v tabuľke č. 47 sa medziročne zvýšili v priemere od 7 % (včelstvá) do 37 % (hydina).

Tab. 57 Stavy najpočetnejších hospodárskych zvierat spolu (vrátane konverzie) v EPV (v ks)

Druh hospodárskych zvierat	2022	2023	Rozdiel 2023-2022
Ovce	103 342	98 599	-4 743
Hovädzí dobytok	83 701	91 193	7 492
Hydina	8 946	12 262	3 316
Kozy	2 049	1 938	-111
Včelstvá	1 629	1 740	111
Ošípané	1 282	1 380	98
Kone	728	806	78
Ostatné (somáre, pony, králiky ...)	242	351	109

Prameň: ÚKSÚP

Vypracoval: MPRV SR

Certifikácia v EPV v SR za rok 2023

Na výkon kontroly a certifikácie EPV boli v SR počas celého roku 2023 oprávnené dve inšpekčné organizácie. Okrem kontroly prevádzkovateľov inšpekčné organizácie Naturalis SK, s. r. o. (SK-BIO-002), Biokont CZ, s. r. o. (SK-BIO-003) vykonávajú aj certifikáciu produktov z EPV.

Podľa dostupných informácií bolo v roku 2023 vydaných celkom 1 089 certifikátov, čo predstavuje medziročný nárast o 11,0 %. Dohľad certifikovaných produktov z EPV vykonali inšpekčné organizácie Naturalis SK, s. r. o. (SK-BIO-002) a Biokont CZ, s. r. o. (SK-BIO-003) v rámci inšpekčného orgánu pri kontrolách. Vydanie certifikátu sa realizuje na základe žiadosti ekologického prevádzkovateľa.

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch aj v roku 2023 dominovala certifikácia organizáciou **Naturalis SK, s. r. o.**, ktorá vydala 695 certifikátov, čo je medziročne o 119 certifikátov menej. Inšpekčná organizácia **Biokont CZ, s. r. o.** v roku 2023 vydala 275 certifikátov t.j. o 196 certifikátov viac ako v predošlom roku.

Komoditná orientácia v EPV (bio + konverzia) bola v rámci hlavných kategórií v roku 2023 podobná ako v predchádzajúcich rokoch. Pri produktoch poľnohospodárstva v rastlinnej výrobe (netrváce plodiny) prevládali krmoviny, kde bol zaznamenaný najväčší objem certifikácie (404 192 ton), obilninách (41 314 ton) obilná slama a plevy (11 099 ton) a olejnatých semenách (3 345 ton). Najvyšší podiel certifikovaných produktov - krmovín súvisí s vysokým podielom registrovaných TTP, pričom každý prevádzkovateľ so živočíšnou výrobou si krmivo z TTP aj certifikuje. Pri trvácných plodinách (trvalé kultúry) malo najväčšie zastúpenie hrozno (692 ton) a malvicové

plody a kôstkové ovocie (368 ton). Nasledovali produkty: korenie, aromatické, liečivé a farmaceutické plodiny (305 ton), ostatné stromové a kríkové ovocie a orechy (142 ton) a bobuľovité plody a plody rodu vaccinium (36 ton).

Tab. 58 **Najpočetnejšie certifikované produkty v EPV podľa hlavných skupín komodít v SR za rok 2023** (v tonách)

Certifikované produkty v EPV	Množstvo celkom, podľa inšpekčnej a certifikačnej organizácie		
	Naturalis SK, s.r.o.	Biokont CZ, s. r. o.	Spolu SR
1. Netrváce plodiny			
a) Obilniny	23 223,66	18 090,35	41 314,01
Obilná slama a plevy	11 099,19	-	11 099,19
b) Strukoviny	3 809,86	976,82	4 786,68
c) Olejnaté semená	886,98	2 658,09	3 545,07
d) Zelenina a melóny, korene a hľúzy	499,23	148,90	648,13
e) Krmoviny	379 302,82	24 889,66	404 192,48
2. Trváce plodiny			
a) Hrozno	453,73	238,24	691,97
b) Malvicové plody a kôstkové ovocie	329,94	38,00	367,94
c) Bobuľovité plody a plody rodu vaccinium	0,00	35,75	35,75
d) Ostatné stromové a kríkové ovocie a orechy	55,40	87,01	142,41
e) Korenie, aromatické, liečivé a farmaceutické plodiny	261,89	43,04	304,93

Prameň: ÚKSÚP

Vypracoval: MPRV SR

7. VPLYV POĽNOHOSPODÁRSTVA NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

7.1. Čerpanie prírodných zdrojov v poľnohospodárstve

V roku 2022 dosiahol odber povrchovej vody (spoplatnenej) pre poľnohospodárstvo úroveň 17,4 mil. m³. Podľa § 78 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších zákonov sa malé odbery do 1 250 m³ mesačne alebo do 15 000 m³ ročne nespoplatňujú (nespoplatnené odbery na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy sú v množstve do 50 000 m³ ročne). Detailnejšie údaje o spotrebe vody na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy sú uvedené v časti 5.1. Vstupy do poľnohospodárstva.

Tab. 59 Vývoj spotreby povrchovej vody (spoplatnenej) (v mil. m³)

Ukazovateľ	2020	2021	2022	Index 2022/21
Dodávka povrchovej vody celkom	236,9	240,3	240,0	99,9
z toho: poľnohospodárstvo	12,4	13,0	17,4	133,8
% z celkovej spotreby	5,23	5,41	7,25	+ 1,84 p. b.

Prameň: VÚVH

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2022 sa odber podzemnej vody medziročne zvýšil o 2,67 %. V rámci poľnohospodárstva sa medziročne zvýšil objem odberov podzemnej vody tak v rastlinnej výrobe o 17,46 %, ako ja v živočíšnej výrobe o 1,04 %. V potravinárskom priemysle bol zaznamenaný pokles odberov podzemnej vody o 15,06 %.

Tab. 60 Vývoj odberov podzemnej vody podľa účelu využitia (v l.s⁻¹)

Účel využitia	2020	2021	2022	Index 2022/21
Spotreba podzemnej vody celkom	10 578,58	10 873,80	11 163,74	102,67
z toho: poľnohospodárstvo - RV	205,48	195,63	229,78	117,46
poľnohospodárstvo - ŽV	222,35	227,23	229,60	101,04
potravinársky priemysel	245,69	265,82	225,80	84,94

Prameň: VÚVH

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2022 došlo v rámci pôdohospodárstva k nárastu medziročnej spotreby len v prípade zemného plynu (+ 12,8 %). U ostatných vybraných druhov palív a elektriny spotreba klesla, najvýraznejšie v prípade palivového dreva (- 40,2 %), uhlia (- 15,3 %) a benzínov (- 14,0 %).

Tab. 61 Spotreba vybraných druhov palív, elektriny a tepla v pôdohospodárstve

Názov paliva	Merná jedn.	2020	2021	2022	Index 2022/21
Palivové drevo	t	10 379	13 035	7 800	59,8
Uhlie	t	884	808	684	84,7
Benzíny	t	1 450	1 388	1 193	86,0
Nafta	t	82 640	78 498	71 439	90,9
Vykur. olej ľahký	t	2	-	-	-
Zemný plyn	tis. m ³	31 189	33 818	38 145	112,8
Elektrina	MWh	252 263	227 915	199 807	87,8
Tepló	GJ	240 114	249 725	230 279	92,2

Prameň: ŠÚ SR

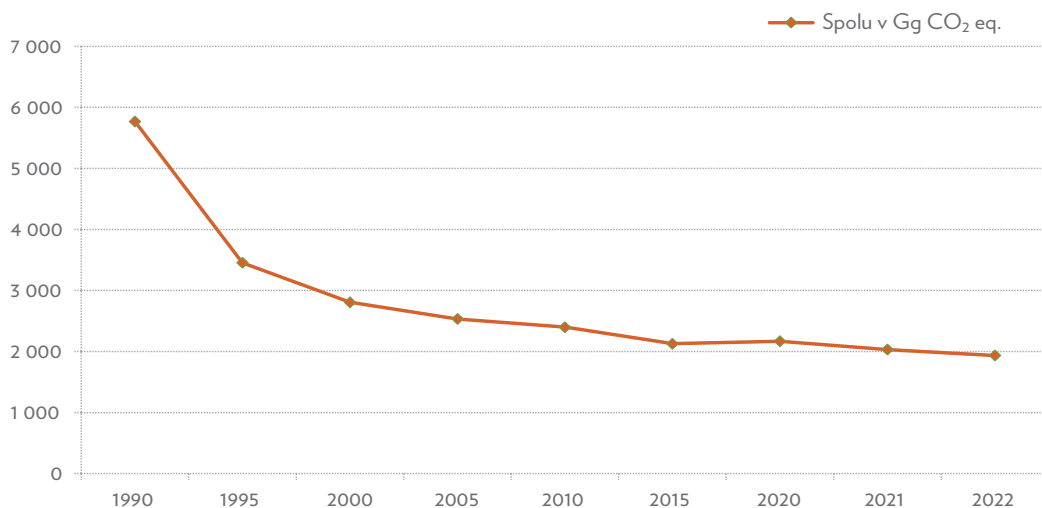
Vypracoval: MPRV SR

7.2. Vplyv poľnohospodárstva na znečisťovanie ovzdušia a vôd

Poľnohospodársky sektor sa podieľa približne 7,3 % na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR.

V roku 2022 sa podľa SHMÚ medzioročne nepatrne znížil objem vyprodukovaných skleníkových plynov z poľnohospodárstva o 4,9 % na úroveň 2 934,4 Gg CO₂ ekvivalentu. Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci charakter a od roku 2005 sa mení len minimálne s tendenciou mierneho poklesu.

Graf 46 Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva v rokoch 1990 – 2022

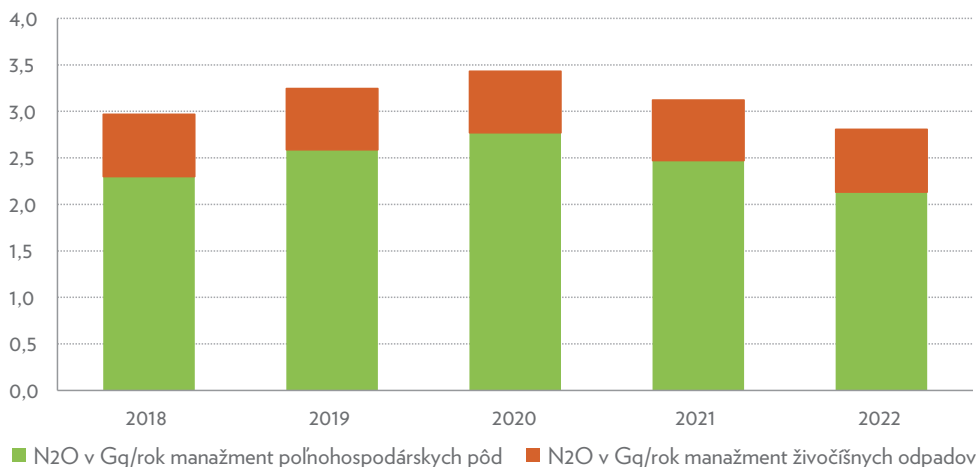
Prameň: SHMÚ - úsek Kvalita ovzdušia

Poznámka: 1 Gg = 1 000 ton

Vypracoval: MPRV SR

Približne 29,2 % z vyprodukovaného objemu emisií tvorí oxid dusný emitovaný do ovzdušia hlavne z obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a v menšom rozsahu (9,3 %) ako dôsledok chovu hospodárskych zvierat (odbúravanja živočíšnych exkrementov) v SR.

Graf 47 *Vývoj emisií oxidu dusného z manažmentu poľnohospodárskych pôd a manažmentu živočíšnych odpadov v rokoch 2016 – 2022*

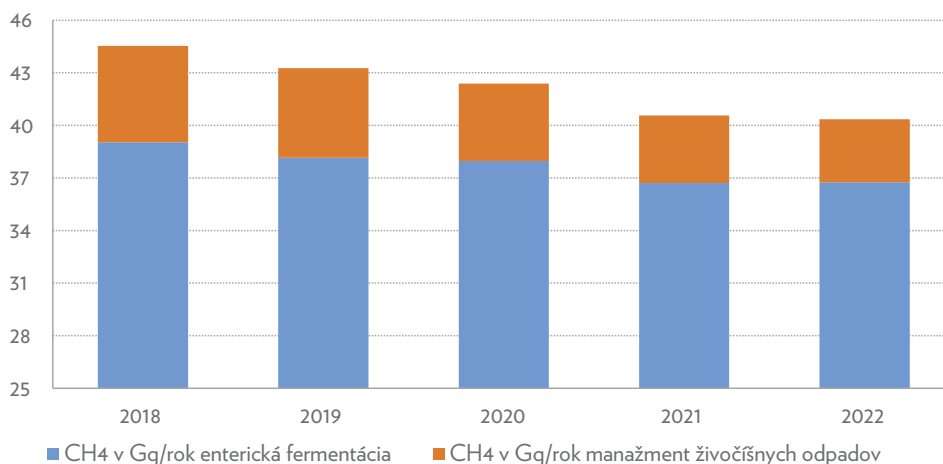

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia

Vypracoval: MPRV SR

53,2 % emisií z vyprodukovaného objemu emisií tvorí metán (CH₄) emitovaný do ovzdušia hlavne ako priamy produkt látkovej výmeny u bylinožravcov (enterická fermentácia) a ako produkt odbúravanja živočíšnych exkrementov (5,2 %).

Graf 48 *Vývoj emisií metánu z enterickej fermentácie a manažmentu živočíšnych odpadov v rokoch 2016 – 2022*

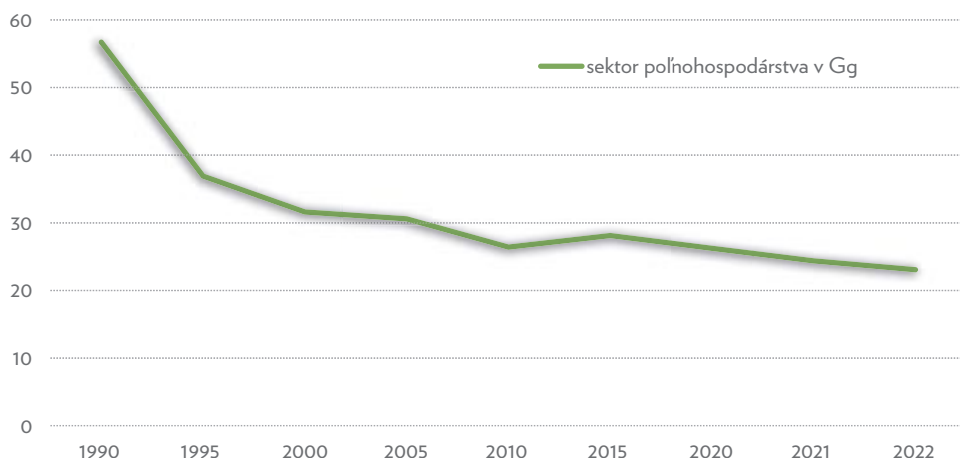

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia

Vypracoval: MPRV SR

Produkcia emisií amoniaku z poľnohospodárstva klesla v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 5,4 %. Vývoj emisií amoniaku z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci charakter a od roku 2010 sa mení len minimálne s tendenciou mierneho poklesu.

Graf 49 *Vývoj emisií amoniaku z poľnohospodárstva v rokoch 1990 – 2022*

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia

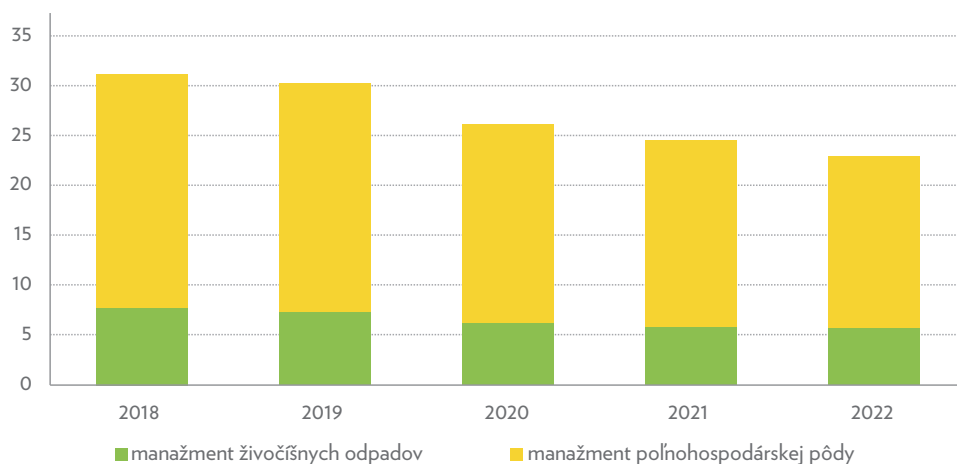
Poznámka: 1 Gg = 1 000 ton

Vypracoval: MPRV SR

Celkové emisie amoniaku vyprodukované v rámci poľnohospodárstva zahŕňajú objem vyprodukovaného amoniaku zo živočíšnej výroby a používania priemyselných hnojív a hospodárskych hnojív v rámci rastlinnej výroby.

Podiel amoniaku emitovaného z poľnohospodárskej pôdy na celkovom objeme emisií amoniaku z poľnohospodárstva predstavoval 75,2 %. Podiel amoniaku vyprodukovaného zo živočíšnej výroby predstavoval 24,8 %. Najvyšší podiel amoniaku zo živočíšnej výroby vyprodukovali brojlery (25,5 %), nosnice (20,1 %) ostatný HD (18,3 %), dojnice (15,4 %) a ošípané (12,5 %).

Graf 50 Vývoj emisií amoniaku z manažmentu živočíšnych odpadov a manažmentu poľnohospodárskych pôd v rokoch 2017 – 2021 (v Gg)

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia

Vypracoval: MPRV SR

Amoniak emitovaný z poľnohospodárstva sa na národnom súčte NH_3 podieľa majoritným podielom.

Zraniteľné oblasti

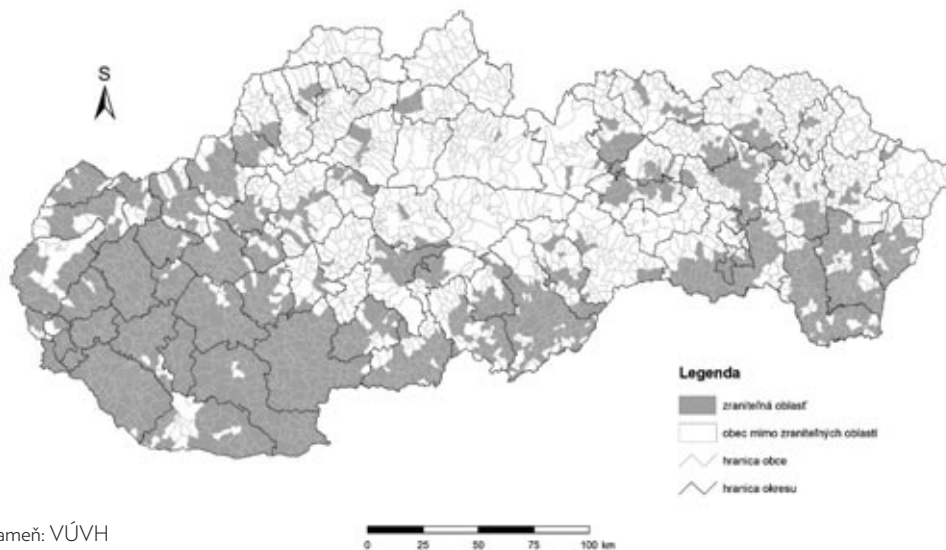
Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia (resp. pozemky a ich časti v obciach), kde zrážkové vody odtekajú do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg/l alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.¹ Jedným zo zdrojov kontaminácie podzemnej vody a povrchovej vody dusičnanmi a inými znečisťujúcimi látkami je poľnohospodárstvo.

V súlade so smernicou Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov sú na Slovensku zraniteľné oblasti ustanovené nariadením vlády SR č. 174/2017 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 62/2022 Z. z. Zraniteľné oblasti sú od 1.7.2022 ustanovené na pozemkoch 1 395 obcí. Plocha využívannej poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach je 12 336,18 km², čo predstavuje 63,9 % z celkovej využívannej poľnohospodárskej pôdy v Slovenskej republike.²

¹ Zákon 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon).

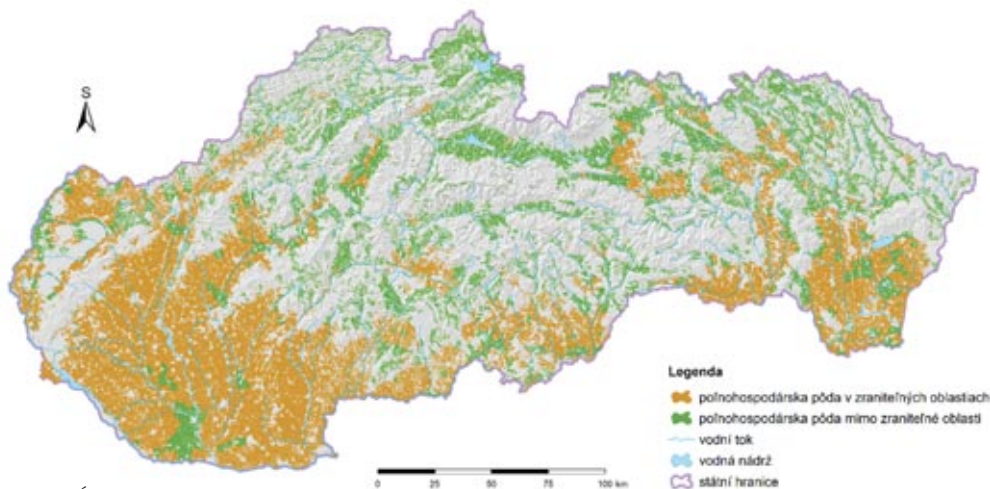
² Spoločná záverečná správa „Revízia zraniteľných oblastí pre smernicu Rady 91/676/EHS“. Bratislava: VÚVH, 2020.

Mapa 8 *Plocha zraniteľných oblastí SR uvedená v prílohe 2 nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z. z. s platnosťou od 1. 7. 2022*

Prameň: VÚVH

Mapa 9 *Využívaná poľnohospodárska pôda v zraniteľných oblastiach SR a mimo zraniteľných oblastí SR*

Prameň: VÚVH

Program hospodárenia v zraniteľných oblastiach je uvedený v zákone č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov, konkrétne v ustanoveniach §10b a §10c. Ide o súhrn opatrení súvisiacich s aplikáciou hnojív s obsahom dusíka počas kalendárneho roka v závislosti od podmienok hospodárenia na poľnohospodárskej pôde. Zraniteľné oblasti sú rozdelené do troch kategórií s rôznym stupňom obmedzenia aplikácie dusíkatých látok a spôsobom hospodárenia.

Podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a smernice Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov je potrebné kontrolovať zraniteľné oblasti a prípadne ich revidovať alebo rozšíriť minimálne každé 4 roky, aby sa zohľadnili zmeny a skutočnosti, ktoré nebolo možné predvídať v čase ich identifikácie a ustanovenia. V roku 2025 budú zraniteľné oblasti prehodnotené v súlade s pravidelným prehodnotením kvality podzemnej vody a povrchovej vody vrátane eutrofizácie.

7.3. Finančné ukazovatele súvisiace s ochranou životného prostredia

Bežné náklady na ochranu životného prostredia (ďalej ŽP) sa v roku 2022 medziročne zvýšili o 5,4 %, a to vplyvom medziročného nárastu vnútropodnikových nákladov o 28,3 % ako aj nákladov na ochranu ŽP hradených iným subjektom o 2,3 %.

Tab. 62 **Finančné ukazovatele poľnohospodárskych podnikov v oblasti ochrany ŽP** (v tis. €)

Účel využitia	2020	2021	2022	Index 2022/21
Investície na ochranu ŽP	45,26	D	D	-
Bežné náklady na ochranu ŽP spolu	2 206,71	2 500,67	2 634,66	105,4
z toho: vnútropodnikové náklady	332,56	294,56	377,91	128,3
náklady na ochranu ŽP hradené iným subjektom	1 874,15	2 206,10	2 256,75	102,3

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

8. VÝDAVKY NA POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA

Finančná podpora poľnohospodárstva a rozvoja vidieka v SR bola poskytovaná zo zdrojov Európskej únie a zdrojov štátneho rozpočtu SR pri rešpektovaní princípov spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) EÚ.

Jednotný právny rámec pre financovanie SPP v období rokov 2023 - 2027 ustanovuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2116 z 2. decembra 2021 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 1306/2013 v platnom znení.

Rozhodnutím Európskej komisie č. C (2022) 8337 vstúpil do platnosti od 1. 1. 2023 Strategický plán SPP 2023-2027 pre SR, podľa ktorého sa bude pôdohospodárom prerozdeľovať 3,38 mld. € z poľnohospodárskych fondov EÚ a 866,8 mil. € zo štátneho rozpočtu.

Dňa 30.11.2023 bola vykonávacím rozhodnutím Komisie (EÚ) schválená 1. modifikácia SP SPP 2023-2027, súčasťou ktorej boli zmeny v oblasti:

- definície aktívneho poľnohospodára,
- noriem dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu (GAEC),
- ekoschémy,
- agrolesníckych systémov,
- sektorových intervencií.

8.1. Organizácia trhu s agrárnymi komoditami vrátane sektorových intervencií SP SPP 2023-2027

Trhovo orientované výdavky (TOV) sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF), ktorý je súčasťou všeobecného rozpočtu EÚ a niektoré sú spolufinancované zo štátneho rozpočtu. Nakoľko TOV sú výdavky účelovo určené na financovanie rôznych opatrení a podporných programov na stabilizáciu a podporu poľnohospodárskych trhov, ich čerpanie reaguje na situáciu na trhu s agrárnymi a potravinárskymi komoditami a závisí od počtu žiadostí podľa jednotlivých opatrení, ako aj od realizácie týchto opatrení. Pri niektorých programoch (napr. podpora včelárstva, propagácia vína a pri školskom programe) sú zo strany EK stanovené limity na jednotlivé roky. Činnosti súvisiace s organizovaním trhu na Slovensku zabezpečuje PPA – Sekcia organizácie trhu a štátnej pomoci.

Do konca roka 2022 sa režimy podpory riadili podľa nariadenia (EÚ) 1308/2013 a na dobeh národných a operačných programov v rámci trhovo orientovaných výdavkov v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2117 sa naďalej uplatňujú vybrané články nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 v platnom znení.

Do sektora **vinohradníctva a vinárstva** bol v roku 2023 vyplatený objem 4,31 mil. €, čo predstavuje o 24,7 % viac ako v roku 2022. Z toho najväčší podiel (až 90,9 %) tvorili prostriedky smerujúce do reštrukturalizácie a konverzie viníc. Okrem toho sa v tomto sektore vyplácali podpory na ďalšie opatrenia, a to na: podporu investícií do spracovateľských zariadení, infraštruktúry vinárskych závodov a uvádzania vína na trh ako aj na propagáciu vína na trhoch tretích krajín

a na informačné a propagačné opatrenia týkajúce sa vín Únie v členských štátoch s cieľom informovať spotrebiteľov o zodpovednej konzumácii vína a o systémoch Únie vzťahujúcich sa na označenie pôvodu a zemepisné označenia. Zámerom týchto opatrení je prispôbenie produkcie trhovým podmienkam a skvalitnenie a zefektívnenie vinohradníckej a vinárskej výroby v SR a celý objem vyplatených podpôr pochádza z prostriedkov EPZF.

Na školský program (ktorý zahŕňa podprogramy: školské **ovocie a zelenina** a školské **mlieko**) bolo vyplatených 24,6 mil. €, z toho na školské mlieko 12,6 mil. € a na školské ovocie a zeleninu 12,1 mil. € (12 % z celého objemu tvoria finančné zdroje z EÚ). V porovnaní s rokom 2022 významne vzrástlo čerpanie prostriedkov zo štátneho rozpočtu, pri školskom ovocí a zelenine o 84 % a pri školskom mlieku na 4- násobok. Oba podprogramy školského programu sú určené deťom v materských školách a žiakom základných, stredných alebo praktických škôl a odborných učilišť so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vo vekovej kategórii 3 - 18 rokov s cieľom zvýšiť konzumáciu mlieka, ovocia a zeleniny a zlepšiť ich povedomie o pozitívnych zdravotných účinkoch uvedených produktov. Táto podpora sa poskytuje schváleným uchádzačom o zabezpečovanie dodávok ovocia, zeleniny, mlieka a výrobkov z nich do škôl pre konkrétny školský rok ako aj na vykonávanie sprievodných vzdelávacích opatrení. Pozitívnym faktom je, že sa z roka na rok zvyšuje zapojenosť školských zariadení do školského programu.

V sektore **ovocia a zeleniny** bolo na operačné programy, ktoré vypracúvajú organizácie výrobcov, vyplatených 4,96 mil. €, v porovnaní s rokom 2022 to predstavuje viac ako 2-násobok.

V sektore **včelárstva** bol podporený Národný program stabilizácie a rozvoja slovenského včelárstva na roky 2019/2020 až 2021/2022, pričom sa začali čerpať aj prostriedky zo Strategického plánu SPP na roky 2023-2027. Na základe pomeru 1:1 zo zdrojov ŠR a EÚ získalo včelárstvo celkovú sumu 1,8 mil. €, pričom boli podporení jednak samotní včelári, ale aj organizácie.

V rámci sektorových intervencií SP SPP 2023-2027 boli čerpané finančné prostriedky pre podporu výrobcov **zemiakov** v objeme 0,49 mil. € zo zdrojov EÚ.

V roku 2023 v súvislosti s inváziou Ruska na Ukrajinu a vytvorením solidárnych koridorov medzi EÚ a Ukrajinou, ktoré umožnili Ukrajine predávať svoje výrobky na svetových trhoch, pričom členským krajinám EÚ susediacim s Ukrajinou spôsobili nemalé problémy s logistikou dopravy a nasycovaním skladovacích kapacít, bol na základe vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2023/903 a 2023/1100 zakázaný dovoz vybraných komodít na územie Bulharska, Maďarska, Poľska, Rumunska a Slovenska pri zachovaní solidárnych koridorov. V nadväznosti na túto situáciu bola na základe vykonávacieho rozhodnutia Komisie (EÚ) 2023/1343 prístupnená **mimoriadna pomoc** pre SR na kompenzáciu časti reálnej hospodárskej straty spôsobenej dovozom obilnín a olejnatých semien z Ukrajiny v objeme 5,24 mil. € s možnosťou poskytnutia dodatočnej vnútroštátnej pomoci do maximálnej výšky 200%. Na Slovensku táto podpora v celkovom objeme 15,51 mil. € smerovala najmä k pestovateľom pšenice.

V roku 2023 bolo na TOV poskytnutých spolu 51,7 mil. €, čo predstavuje oproti predchádzajúcemu roku nárast o 60 % najmä v dôsledku navýšenia prostriedkov zo ŠR na školské programy a poskytnutia mimoriadnej pomoci.

Tab. 63 Prehľad čerpania trhov orientovaných výdavkov (TOV) v rokoch 2022-2023 (v €)

Druh podpory (zdroj financovania)	2022	2023
Reštrukturalizácia vinohradov (EÚ)	2 765 094	3 917 604
Poistenie úrody (EÚ)	144 222	0
Investície do podnikov (EÚ)	438 633	292 551
Propagácia na trhoch tretích krajín (EÚ)	6 788	48 289
Propagácia vína v členských štátoch EÚ (EÚ)	100 000	50 000
Podpora operačných programov OZ (EÚ)	2 283 558	4 961 643
Podpora operačných programov OZ (ŠR)	1 555	2 211
Školské ovocie a zelenina (EÚ)	1 758 095	1 872 965
Školské ovocie a zelenina (ŠR)	5 533 527	10 192 636
Školské mlieko (EÚ)	967 712	1 070 557
Školské mlieko (ŠR)	2 621 526	11 484 237
Podpora včelárom (EÚ)	933 161	902 609
Podpora včelárom (ŠR)	933 161	902 609
Sektorové intervencie v rámci SP SPP		
Podpora výrobcov zemiakov (EÚ)	-	494 894
Podpora výrobcov zemiakov (ŠR)	-	0
Mimoriadna podpora pre vybrané sektory	mlieko, mliečne výrobky, bravčové a ovčie mäso	obilniny a olejnin
Výnimočná pomoc (EÚ)	4 616 178	5 171 407
Výnimočná pomoc (ŠR)	9 232 240	10 342 814
SPOLU TOV	32 335 451	51 707 026
z toho: prostriedky z EÚ	14 013 442	18 782 519
prostriedky zo ŠR	18 322 009	32 924 508

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2022, 2023; MPRV SR

Poznámka: EÚ – finančné prostriedky poskytnuté z Európskej únie; ŠR – finančné prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu prostredníctvom PPA; Vypracoval: MPRV SR

8.2. Priame platby

Priame platby predstavujúce priamu finančnú podporu a stabilizáciu príjmov poľnohospodárov sú vo všeobecnosti poskytované poľnohospodárom ako plošné, od produkcie odviazané podpory, pričom časť prostriedkov EPZF je možné viazať na konkrétne sektory a komodity prostredníctvom tzv. viazaných priamych platieb. Rok 2023 bol prechodným rokom, kedy sa prelínali platby v pôvodnej štruktúre s platbami v štruktúre Strategického plánu SPP na roky 2023 - 2027.

Žiadosti podávané v roku 2022 boli posledné v rámci uplatňovania štruktúry priamych platieb zavedenej SPP na roky 2014 – 2022, pričom systém priamych platieb a pravidiel ich poskytovania upravovalo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013 v platnom znení. Administrovanie priamych platieb za kalendárny rok 2023 sa uskutočňovalo prostredníctvom PPA - Sekcia priamych podpôr v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ)

2021/2115, ktorým sa stanovujú pravidlá podpory strategických plánov, ktoré majú zostaviť členské štáty v rámci SPP a ktoré sú financované z EPZF a EPFRV, a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 a (EÚ) č. 1307/2013.

Za rok nároku 2022 bolo možné na základe nariadenia vlády SR č. 342/2014 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb v znení neskorších predpisov poskytnúť platby formou - **oddeľ-**
ných priamych platieb:

- jednotnej platby na plochu (SAPS);
- redistributívnej platby;
- platby na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie;
- platby pre mladých poľnohospodárov;

Poskytovanie viazaných priamych platieb za rok nároku 2022 upravovalo nariadenie vlády SR č. 36/2015 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami viazaných priamych platieb v znení neskorších predpisov a na základe toho boli poskytované **viazané priame platby:**

- platby na pestovanie cukrovej repy;
- platby na pestovanie chmeľu;
- platby na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou;
- platby na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou;
- platby na pestovanie vybraných druhov zeleniny;
- platby na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín;
- platby na pestovanie rajčiakov;
- platby na chov bahníč, jariek a kôz;
- platby na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytká;
- platby na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka.

Poskytovanie prechodných vnútroštátnych platieb upravuje nariadenie vlády SR č. 152/2013 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou **prechodných vnútroštátnych platieb** v znení neskorších predpisov, pričom sa uplatňuje iba doplnková vnútroštátna platba na dobytie jednotky.

Od roku nároku 2023 podľa nariadenia vlády SR č. 436/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb, ktoré bolo prijaté v súlade so Strategickým plánom SPP 2023-2027, medzi **oddelené priame platby** patria:

základná podpora príjmu v záujme udržateľnosti (BISS – basic income support for sustainability), ktorá nadväzuje na jednotnú platbu na plochu (SAPS – single area payment scheme),

komplementárna redistributívna podpora príjmu v záujme udržateľnosti (CRISS – complementary redistributive income support for sustainability) – nová platba poskytovaná všetkým žiadateľom na prvých 150 ha využívanej poľnohospodárskej plochy, podmienkou je nárok na BISS,

komplementárna podpora príjmu pre mladého poľnohospodára (CIS YF – complementary income support for young farmers) je poskytovaná žiadateľom, ktorí nedosiahli vek 41 rokov v kalendárnom roku, kedy predložili žiadosť o platbu; platba je poskytovaná po dobu 5 rokov max. však do roku 2027 na výmeru najviac 100 ha,

- podpora formou celofarmovej eko-schémy,
- podpora na zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu.

Medzi **viazané priame platby** patria:

- viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín,
- viazaná podpora príjmu na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka,
- viazaná podpora príjmu na ovce a kozy,
- viazaná podpora príjmu na pestovanie chmeľu,
- viazaná podpora príjmu na pestovanie cukrovej repy,
- viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov ovocia,
- viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov zeleniny.

Tab. 64 **Vyplatené priame platby** (v mil. €)

	2022	2023
Oddelené priame platby / Podpory príjmu od roku 2023	224,756	268,456
Prechodný zjednodušený režim základnej platby	134,993	113,975
Základná podpora príjmu v záujme udržateľnosti		61,485
Redistributívna platba	7,094	18,639
Platby na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie (greening)	79,199	66,984
Platba pre mladých poľnohospodárov	1,177	1,355
Refundácia priamej pomoci vo vzťahu k finančnej disciplíne	2,293	6,018
Viazané priame platby / Viazané podpory príjmu od roku 2023	49,038	51,665
Platba na pestovanie cukrovej repy	4,958	7,223
Platba na pestovanie chmeľu	0,019	0,020
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou	0,261	0,290
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou	0,580	0,459
Podpora príjmu na vybrané druhy ovocia		0,554
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny	1,892	
Podpora príjmu na vybrané druhy zeleniny		1,224
Platba na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín	5,612	6,635
Platba na pestovanie rajčiakov	0,010	0,087
Platba na chov bahníc, jariet a kôz	3,454	1,117
Podpora príjmu na ovce a kozy		3,599
Platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytká	6,565	1,930
Platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	25,687	28,529
Prechodné vnútroštátne platby	3,514	3,614
Doplňková vnútroštátna platba na dobytie jednotky	3,514	3,614
Priame platby spolu	277,308	323,735

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2022, 2023

Vypracoval: MPRV SR

Z prehľadu vyplatených priamych platieb je vidieť, že v roku 2023 bolo na priame platby vyplatených 323,7 mil. € (+ 16,7 % medziročne), pričom najviac (o + 19,4 %) sa zvýšili oddelené priame platby. Sadzby jednotlivých priamych platieb uvádzame v tabuľke č. 65.

V roku 2023 bolo v PPA prijatých 46 492 žiadostí o poskytnutie priamych platieb z EPZF. Z uvedeného počtu bolo do konca roka 2023 schválených 26 013 žiadostí, čo predstavuje 56 %. V uvedenom roku PPA pokračovala aj v administrovaní žiadostí o poskytnutie priamych platieb za rok 2022, pričom do konca roka 2023 bolo schválených 99 % týchto žiadostí. Zvyšok tvoria neschválené žiadosti, kde nie sú ukončené správne konania (najmä z dôvodu viacročných záväzkov a prebiehajúcich konaní o opravných prostriedkoch).

V kampani 2022 PPA vykonala spolu až 4 209 kontrol, z toho 3 392 kontrol predstavovalo kontroly zamerané na hlavnú vzorku kontrol (riziková analýza a náhodný výber klasickou formou kontroly a metódou diaľkového prieskumu zeme), kontroly zamerané na rozšírenia dielov pôdnych blokov LPIS (plochy s príznakom „R“, „V“ a „RV“) a kontroly z dôvodu EV (explicitný výber týkajúci sa overenia obhospodarovania, viacnásobných deklarácií, požiadaviek a podnetov sekcie priamych podpôr, požiadaviek a podnetov sekcie kontroly na mieste, podozrení na trvalých trávna-tých porastov, overenie zatrávnenia plôch a i.). Predmetom kontroly na mieste SAPS bolo vyše 140 000 hektárov, pričom prvýkrát bola využitá fointerpretácia na podklade leteckých snímok – ortofotosnímkov, a snímok z dronov pre urýchlenie a zefektívnenie výkonu kontrol na mieste.

Tab. 65 Sadzby pre priame platby v €

* Koeficient úhrady finančnej disciplíny je podiel prenesených rozpočtových prostriedkov nepoužitých v roku n-1 (získaných percentuálnym znížením priamych platieb) a priamych platieb v roku n určených na základe žiadostí poľnohospodárov presahujúcich sumu 2 000 €.

** Nárok na podporu má mladý poľnohospodár, ktorý založil podnik maximálne dva roky pred podaním žiadosti o podporu. Plánovaná sadzba bola v roku 2023 101 €/ha, reálna sadzba bola 90,39 €/ha.. Maximálny počet hektárov, na ktoré sa vypláca podpora je 100 ha a platba sa poskytuje maximálne 5 rokov. Minimálna sadzba je 71 €/ha a maximálna 133 €/ha.

Celkový rozpočet na intervenciu predstavuje 12,2 mil. € na celé programové obdobie.

Prameň: Vestníky MPRV SR 2022 – 2024; Vypracoval: MPRV SR

Tab. 65 **Sadzby pre priame platby** (v €)

	m.j.	2022	2023
Oddelené priame platby / Podpory príjmu od roku 2023			
Prechodný zjednodušený režim základnej platby (jednotná platba na plochu) / Základná podpora príjmu v záujme udržateľnosti (BISS)	ha	113,07	105,06
Redistributívna platba: do 4,99 ha vrátane	ha	60,81	
od 5,00 ha do 14,99 ha vrátane	ha	44,19	
nad 15,00 ha vrátane	ha	33,27	
Komplementárna redistributívna podpora príjmu v záujme udržateľnosti (CRISS):	ha		81,50
interval do 100,99 ha	ha		41,50
interval od 101 ha do 150 ha vrátane	ha		
Platba na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie	ha	65,54	
Podpora formou celofarmovej ekoschémy:			64,00
mimo chráneného územia			
v chránenom území			118,18
Platba pre mladých poľnohospodárov / Komplementárna podpora príjmu pre mladého poľnohospodára (CIS YF)**	ha	118,41	90,39
Podpora na zlepšenie životných podmienok zvierat formou pastevného chovu:	DJ		122,00
§22 ods. 5 písm. a)	DJ		289,87
§22 ods. 5 písm. b)	DJ		65,00
§22 ods. 5 písm. c)	DJ		
<i>Koeficient úhrady finančnej disciplíny pre rok 2022: 1,669034%*</i>			
Viazané priame platby / Viazané podpory príjmu od roku 2023			
Platba na pestovanie cukrovej repy / Viazaná podpora príjmu na pestovanie cukrovej repy	ha	377,55	507,17
Platba na pestovanie chmeľu / Viazaná podpora príjmu na pestovanie chmeľu	ha	540,39	880,00
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou	ha	400,11	
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou	ha	545,86	
Viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov ovocia			585,47
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny	ha	392,99	
Viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov prácnej zeleniny	ha		550,00
Viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov vysoko prácnej zeleniny	ha		819,61
Platba na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín / Viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín	ha	76,29	79,98
Platba na pestovanie rajčiakov	ha	456,48	
Platba na chov bahnič, jariet a kôz / Viazaná podpora príjmu na ovce a kozy	ks	16,68	22,92
Platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytká	DJ	174,72	
Platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka / Viazaná podpora príjmu na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	ks	267,46	264,78
Prechodné vnútroštátne platby			
Doplňková vnútroštátna platba na dobytie jednotky (DJ) - podľa Nariadenia vlády SR č. 152/2013 Z. z.: §4 ods. 2 písm. a), b), c) a f)	DJ	0,00	0,00
§4 ods. 2 písm. d)	DJ	70,00	70,00
§4 ods. 2 písm. e) (koeficient pre DJ: 1,00)	DJ	45,50	45,45

8.3. Rozvoj vidieka PRV SR 2014-2022 a intervencie na rozvoj vidieka SP SPP 2023-2027

Výdavky financované z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) slúžia na financovanie programov rozvoja vidieka s rozpočtovými záväzkami na roky 2014- 2022 ako aj strategických plánov Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023-2027. EPFRV je súčasťou všeobecného rozpočtu EÚ.

Vo vzťahu k výdavkom vzniknutým prijímateľom a k platbám vykonaným PPA v rámci vykonávania PRV SR 2014 – 2022 podľa nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 zo 17. decembra 2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 v platnom znení sa naďalej uplatňujú vybrané články nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 v platnom znení. PRV SR 2014 – 2022 bol 12-krát modifikovaný a schválený EK. Realizoval sa formou projektových a neprojektových opatrení.

Vo vzťahu k výdavkom vzniknutým prijímateľom a k platbám vykonaným PPA **v rámci vykonávania SP SPP SR 2023 – 2027** sa finančná podpora z EPFRV poskytuje na základe intervencií v záujme rozvoja vidieka stanovených v SP SPP SR podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115 z 2. decembra 2021, ktorým sa stanovujú pravidlá podpory Strategických plánov, ktoré majú zostaviť členské štáty v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktoré sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 a (EÚ) č. 1307/2013 v platnom znení.

Strategický plán SPP SR 2023-2027 týkajúci sa únijnej podpory financovanej z EPZF a EPFRV bol schválený rozhodnutím Komisie č. C(2022) 8337 zo dňa 24. novembra 2022, ktorým sa stanovil maximálny príspevok z EPFRV v objeme 1,317 mld. €. Realizuje sa formou podpôr/intervencií (spolu 41 + technická pomoc), ktoré je v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115 z 2. decembra 2021 možné rozdeliť do nasledujúcich skupín:

- čl. 70 - Environmentálne, klimatické a iné záväzky týkajúce sa hospodárenia
- čl. 71 - Prírodné alebo iné osobitné obmedzenia jednotlivých oblastí
- čl. 72 - Osobitné znevýhodnenia jednotlivých oblastí vyplývajúce z určitých povinných požiadaviek
- čl. 73 a čl. 74 - Investície vrátane investícií do zavlažovania
- čl. 75 - Začatie činnosti mladých poľnohospodárov a nových poľnohospodárov a zakladanie podnikov na vidieku
- čl. 76 - Nástroje na riadenie rizika
- čl. 77 - Spolupráca
- čl. 78 - Výmena vedomostí a šírenie informácií
- čl. 94 - Technická pomoc

Na národnej úrovni bolo prijaté nariadenie vlády SR č. 3/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory na neprojektové opatrenia SP SPP 2023-2027.

Tab. 66 **Výdavky na PRV SR 2014-2022 za roky 2022 a 2023** (v mil. €)

Opatrenie	výdavky za rok 2022			výdavky za rok 2023		
	spolu	z toho: EPFRV	ŠR	spolu	z toho: EPFRV	ŠR
Projektové opatrenia	39,991	29,460	10,532	65,077	48,641	16,436
01-Prenos znalostí a informačné akcie	0,170	0,127	0,042	0,042	0,031	0,010
02-Poradenské služby	0,035	0,023	0,012	0,200	0,127	0,073
04-Investície do hmotného majetku	7,750	5,360	2,390	27,929	20,665	7,264
05-Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby - prevencia	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
06-Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti	6,861	5,132	1,729	6,179	4,634	1,545
07-Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach	12,736	9,513	3,223	6,404	4,803	1,601
08-Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia života schopnosti lesov	3,575	2,681	0,894	3,740	2,805	0,935
16-Spolupráca	0,299	0,224	0,075	5,364	3,928	1,435
19-LEADER	2,490	1,842	0,647	7,496	5,560	1,937
20-Technická pomoc	6,051	4,539	1,513	7,724	6,088	1,635
21-Dočasná podpora kvôli COVID 19	0,025	0,019	0,006	0,000	0,000	0,000
Neprojektové opatrenia	139,118	105,448	33,670	163,423	121,415	42,007
10-Agroenvironmentálno-klimatické opatrenia	21,437	15,781	5,656	19,730	14,551	5,180
11-Ekologické poľnohospodárstvo	27,750	22,635	5,115	27,306	22,497	4,809
12-Platby v rámci NATURA 2000 a smernice o vode	0,942	0,705	0,237	0,879	0,659	0,220
13-Platba pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami	52,313	39,107	13,206	78,287	56,058	22,228
14-Dobré životné podmienky zvierat	35,632	26,378	9,254	36,296	26,895	9,401
15-Lesnícko-environmentálne platby	1,043	0,841	0,202	0,925	0,755	0,170
Platby spolu	179,109	134,907	44,202	228,500	170,057	58,443

Prameň: PPA (www.apa.sk) – Aktuálny prehľad vyplatených finančných prostriedkov za rok 2022, 2023

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2023 PPA prijala 9 244 žiadostí na opatrenia SP SPP 2023-2027. Ako prvé na konci novembra 2023 začala PPA schvaľovať a následne vyplácať zálohové platby (vo výške 50 %) na neprojektové opatrenie ANC.

Celková podpora na rozvoj vidieka v roku 2023 vzrástla medziročne o 27,6 %, najväčšia časť podpôr bola vyplatená prijímateľom neprojektového opatrenia 13 a to v objeme 78,3 mil. €. Druhý najväčší objem (36,3 mil. €) smeroval do živočíšnej výroby na opatrenie 14. Z projektových opatrení bola najvyššia čiastka 27,9 mil. € vyplatená na investície do hmotného majetku.

Obmedzenia na poľnohospodársku produkciu a potrebu extenzívneho hospodárenia v záujme ochrany prírody, ktoré znižujú príjmy poľnohospodárov kompenzuje rezort MPRV SR v rámci PRV SR 2014-22 a SP SPP 2023-2027. Ide o zvýšené náklady a znížené výnosy obhospodarovateľom trvalých trávnych porastov (TTP) na územiach Natura 2000 spadajúcich

do 4. a 5. stupňa ochrany. Plánovaná výška podpory v rámci nového programovacieho obdobia predstavuje 84 € na hektár, čo je v porovnaní s PRV SR 2014-22 zvýšenie o 34 %.

Podiel chránených vtáčích území a území európskeho významu spolu s národnou sústavou chránených území NATURA 2000, chránenými krajinnými oblasťami a národnými parkami tvorí 30 % rozlohy Slovenskej republiky. Podiel plôch NATURA 2000 na poľnohospodárskej pôde predstavuje 16 %.

8.4. Operačný program Rybné hospodárstvo

Dňa 13.03.2023 bol zo strany Európskej komisie schválený Program rybné hospodárstvo SR 2021-2027 (PRH SR 2021 – 2027) rozhodnutím EK č. C(2023) 1795 final. PRH SR 2021 – 2027 je nástrojom čerpania prostriedkov z Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu v programovom období 2021 – 2027 a národných zdrojov vo výške 21,7 mil. EUR. Program prispieva predovšetkým k plneniu cieľov Spoločnej rybárskej politiky EÚ, Európskej zelenej dohody a Strategického plánu rozvoja akvakultúry Slovenskej republiky do roku 2030.

V Slovenskej republike je PRH SR 2021 – 2027 zameraný na odvetvie sladkovodnej akvakultúry a jeho hlavným cieľom je podpora konkurencieschopnej a udržateľnej akvakultúry, zabezpečenie vysokej úrovne verejného zdravia a vytváranie vyššej pridanej hodnoty produktov akvakultúry a rovnako zvýšenie povedomia o sektore akvakultúry a skvalitnenie zberu údajov, čo je zároveň hlavným cieľom pre oblasť akvakultúry definovanej v Zelenej dohode a stratégii Európskej komisie „Z farmy na stôl“.

PRH SR 2021 – 2027 je rozdelený do nasledovných priorít :

- Priorita 1 - Podpora udržateľného rybolovu a obnova a ochrana vodných biologických zdrojov,
- Priorita 2 - Podpora udržateľných akvakultúrnych činností a spracovania a uvádzania produktov rybolovu a akvakultúry na trh,
- Technická pomoc.

Tab. 67 Výdavky na OP RH vyplatené v rokoch 2022 a 2023 (v €)

Opatrenie	výdavky za rok 2022			výdavky za rok 2023		
	spolu	z toho: EPFRV	ŠR	spolu	z toho: EPFRV	ŠR
priorita Únie 2	419 373	314 530	104 843	756 746	567 559	189 186
priorita Únie 3	0	0	0	14 351	11 481	2 870
priorita Únie 5	24 094	18 071	6 024			
priorita Únie 7	0	0	0	2 541	1 905	635
priorita Únie 8	50 929	40 744	10 186			
Platby spolu	494 397	373 344	121 053	773 638	580 946	192 692

Prameň: MPRV SR, Oddelenie posudzovania a implementácie projektov Operačného programu Rybné hospodárstvo
Vypracoval: MPRV SR

V roku 2023 dobiehali platby v rámci Operačného programu Rybné hospodárstvo 2014-2020 (OP RH 2014 – 2020), ktorý bol vypracovaný v súlade s prílohou I vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 771/2014 zo 14. júla 2014 ustanovujúceho príslušné pravidlá podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 508/2014 o ENRF (Európsky námorný a rybársky fond).

Hlavné aktivity realizácie projektov v roku 2023 boli stavebné práce v oblasti akvakultúry, dodávka rôznych druhov technológie a techniky súvisiacej s predmetom činnosti v oblasti akvakultúry a zabezpečenie mzdových výdavkov na účely výkonu činností národného korešpondenta.

8.5. Štátna pomoc a národné podpory

Štátna pomoc a národné podpory boli poskytnuté v zmysle národnej legislatívy:

- zákona č. 277/2023 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinný od 1.8.2023)
- zákona č.280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- zákona č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci)
- zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat, v znení neskorších predpisov
- výnos Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky z 10. decembra 2014 č. 660/2014-100 o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve
- výnos MPRV SR č. 536/2011-100 o podrobnostiach pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a pri rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov.

V zmysle výnosu MPRV SR z 10. decembra 2014 č. 660/2014-100 o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve, sa štátna pomoc a minimálna pomoc môže poskytnúť na: činnosti v poľnohospodárskej prvovýrobe, činnosti v spracovaní poľnohospodárskych výrobkov a výrobe potravinárskych výrobkov, činnosti v marketingu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, investície na ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva nachádzajúce sa v pôdohospodárskych podnikoch, nápravu škôd spôsobených nepriaznivými poveternostnými udalosťami a živelnou pohromou podľa osobitného predpisu v sektore pôdohospodárstva, výskum a vývoj v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, činnosti v lesnom hospodárstve, činnosti zamerané na rozvoj vidieka, zamestnávanie

zneužívajúcich zamestnancov a značne zneužívajúcich zamestnancov, činnosti v hospodárskom chove rýb.

Na uvedené aktivity boli v roku 2023 vynaložené finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu v objeme 53,5 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2022 predstavuje len 51,4 %. Najvyšší objem štátnej pomoci bol vyplatený vo forme úľav na environmentálnych daniach, avšak v porovnaní s rokom 2022 bol o 1,7 mil. € nižší. Druhou najvyššou položkou bola štátna pomoc na platby poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe, ktorá od roku 2022 dosahuje objem 8 mil. €.

Tab. 68 Štátna a minimálna pomoc (de minimis) vyplatená v rokoch 2022 a 2023 (v €)

Tituly	2022	2023
Zabezpečenie účasti chovateľov a pestovateľov na výstavách	150 000	250 000
Založenie a vedenie plemennej knihy a plemenárskej evidencie*	874 992	699 993
Kontrola užitočnosti, testovanie a odhad plemennej hodnoty hospodárskych zvierat*	1 986 276	1 594 261
Účasť spracovateľa na výstave (pomoc de minimis)	150 000	285 025
Podpora v lesnom hospodárstve na plnenie mimoprodukčných funkcií lesov (pomoc de minimis)	5 977 746	5 999 966
Dotácia na odstraňovanie a likvidáciu mŕtvych hospodárskych zvierat (kadávery)*	1 699 968	2 449 965
Štátna pomoc na platby poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe	7 999 991	7 993 759
Náprava škôd spôsobených chorobami zvierat a na úhradu niektorých nákladov na eradikáciu chorôb zvierat formou dotácie	1 724 747	0
Štátna pomoc vo forme úľav na environmentálnych daniach (zelená nafta 2019+)	32 028 473	30 866 980
Náhrada škôd spôsobených nepriaznivou poveternostnou udalosťou, ktorú možno prirovnať k prírodnej katastrofe (SUCHO 2022)	41 676 446	0
Podpora potravinárskeho sektora	9 855 202	3 398 419
Platby spolu	104 123 842	53 538 367

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2022, 2023, MPRV SR
Poznámky: * uvedené sumy za rok 2022 predstavujú sumy poskytnutej dotácie na predmetný účel, ktoré bolo možné použiť od 1.1.2022 do 31.3.2023
Vpracoval: MPRV SR

Tab. 69 Národné podpory - transfery nefinančným subjektom v rokoch 2022 a 2023 (v €)

Tituly	2022	2023
Dotácia na chránený chov plemenných koní - Národný žrebčín Topolčianky, š.p.	1 984 000	2 500 000
Dotácia na činnosť dostihovej autority a ocenenie víťazov v dostihoch - Závodisko, š. p.	1 283 726	1 518 279
Dotácia na správu, zachovanie prevádzkyschopného stavu hydromelioračného majetku vo vlastníctve štátu a likvidáciu nefunkčných častí majetku - Hydromeliorácie, š.p.	2 250 000	2 728 000
Dotácia na chránený chov plemien koní, rozvoj a zachovanie majetku štátu na chránený chov plemien koní a na ochranu a zlepšovanie životných podmienok zvierat - LESY SR, š.p.	100 000	100 000
Národné podpory - dotácie štátnym podnikom spolu	5 617 726	6 846 279

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2022, 2023, MPRV SR
Vpracoval: MPRV SR

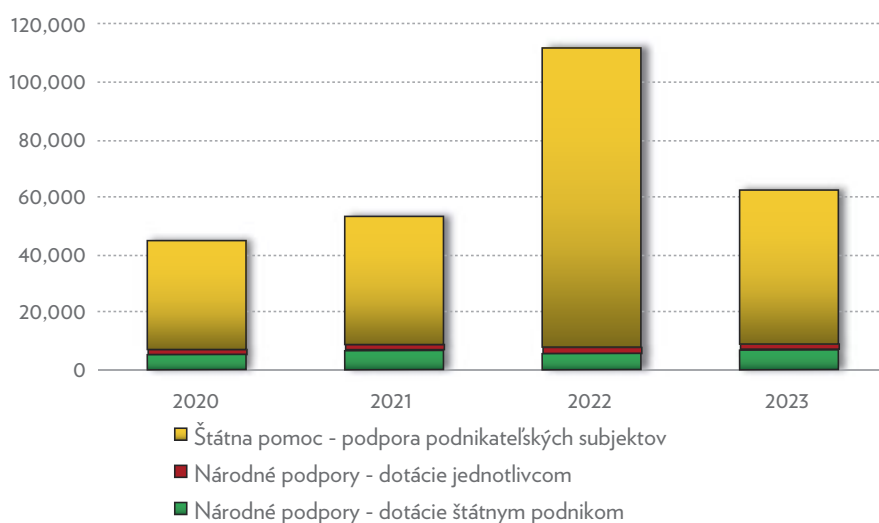
Podpory na základe výnosu MPRV SR č. 536/2011-100 sú poskytované nefinančným nepodnikateľským subjektom na verejnoprospešné aktivity rozvoja pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Prijímateľom môže byť štátny podnik, občianske združenia alebo záujmové komory.

V roku 2023 smerovali do štátnych podnikov finančné prostriedky v objeme 6,8 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2022 predstavuje nárast o 1,2 mil. €. Takmer 40 % z tohto objemu dostal štátny podnik Hydromeliorácie a ďalších 37 % získal Národný žrebčín Topoľčianky.

Ďalšie prostriedky v rámci národných podpôr smerovali jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám na verejnoprospešné aktivity rozvoja vidieka, občianskym združeniam, nadáciám a komorám. Objem týchto prostriedkov (Tab. 70) bol na porovnateľnej úrovni ako v roku 2022.

Na štátnu pomoc a národné podpory bolo v roku 2023 vynaložených spolu 62,5 mil. €, v porovnaní s rokom 2022 ide o 44,2 % pokles, ktorý sa prejavil hlavne v štátnej pomoci pre podnikateľské subjekty.

Graf 51 *Národné podpory a štátna pomoc v rokoch 2020 - 2023* (v tis. €)

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za roky 2020-2023, MPRV SR
Vypracoval: MPRV SR

Tab. 70 Národné podpory – transfery jednotlivcom v rokoch 2022 a 2023 (v €)

	2022	2023
Opelovacia činnosť včiel - Slovenský zväz včelárov	994 596	971 521
Opelovacia činnosť včiel - Slovenskí včelári	201 444	199 376
Opelovacia činnosť včiel - Slovenská včelárska spoločnosť J. Čajdu	0	28 357
Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora	180 000	221 122
Slovenská lesnícka komora	60 820	65 400
Slovenská poľovnícka komora	110 000	60 000
Slovenský klub sokoliarov pri Slovenskej poľovníckej komore	10 000	0
Agrárna komora Slovenska	30 600	27 080
Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska	26 000	41 220
Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov	5 000	5 000
Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystrického kraja	5 000	5 000
Združenie mladých farmárov na Slovensku - ASYF	16 319	27 338
Slovenský zväz prvovýrobcov mlieka - SZPM	9 443	9 535
Slovenský zväz chovateľov	22 664	29 821
Slovenský zväz záhradkárov Republikový výbor	13 645	13 897
Ovocinárska únia Slovenskej republiky	8 499	10 489
Zväz zeleninárov a zemiakarov Slovenska	4 722	7 628
OZ Slovenské združenie chovateľov koní	7 083	7 151
OZ Zelen - živá lúka	3 600	4 100
Podunajská vínná cesta	2 361	4 040
Združenie chovateľov rýb na Slovensku	7 083	5 735
Zemiakársky a zeleninársky zväz Slovenskej republiky	11 493	5 850
Celoslovenské dni poľa	4 722	4 768
OZ pri Zväze chovateľov oviec a kôz	20 398	21 330
Asociácia výrobcov organických hnojív	0	25 268
VODA a RYBY - Spoločnosť pre ochranu vodných biotopov Slovenska, n.o.	968	4 577
Vidiecka platforma	80 000	57 891
Pro Silva Slovakia	7 315	10 000
Slovenská agrolesnícka asociácia	10 000	21 645
Združenie lesných škôlkárov Slovenskej republiky	12 265	0
S ROZUMOM DO HORY	0	9 280
Klub poľnohospodárskych novinárov	5 000	4 631
Kompenzácia strát na zvieratách v dôsledku nariadených veterinárnych opatrení pre chovateľov (nepodnikateľov) - včelí mor	249 897	161 494
Národné podpory - dotácie jednotlivcom spolu	2 120 937	2 070 542

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2022, 2023
 Vypracoval: MPRV SR

8.6. Celková podpora poľnohospodárstva a potravinárstva

Do celkových výdavkov na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka spadajú aj všeobecné služby, ktoré boli poskytované prevažne špecializovanými inštitúciami v rámci rezortu pôdohospodárstva. Patrí sem:

Výskum a vývoj: výskumné ústavy rezortu, národné opatrenia (zachovanie a starostlivosť o genofond zvierat, výskum a vývoj na zachovanie a starostlivosť o genofond rastlín, výskum a vývoj na zachovanie a rozširovanie genetického základu pestovaných rastlín),

Poľnohospodárske poradenstvo a vzdelávanie: Inštitút znalostného pôdohospodárstva a inovácií v Nitre a Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov v Košiciach (príspevkové organizácie MPRV SR) zabezpečujú vzdelávacie aktivity,

Služby špecializovanej štátnej správy poskytované prostredníctvom rozpočtových organizácií: Štátna veterinárna a potravinová správa SR (ŠVPS SR), Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave (ÚKSÚP), Plemenárska inšpekcia SR v Nitre,

príspevkových organizácií: Štátny veterinárny a potravinový ústav (ŠVPÚ), Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (NPPC), Národné lesnícke centrum (NLC),

a **štátneho podniku:** Plemenárske služby SR, š. p. (výdavky na registre CEHZ),

Infraštruktúra: pozemkové úpravy z rozpočtovej kapitoly MPRV SR,

Marketing a propagácia: propagácia rezortu, marketingové aktivity poľnohospodárskych výrobkov a potravín, vrátane Značky kvality SK,

Ostatné služby: inštitucionálne výdavky úradu MPRV SR, PPA, informatizácia rezortu, rezortná štatistika, zahraničná spolupráca rezortu, transfer pre Múzeum vo Sv. Antone.

Tab. 71 **Štruktúra podpôr na všeobecné služby v rokoch 2022 a 2023** (v €)

	2022	2023
Vzdelávanie	433 177	1 246 001
Služby organizácií špecializovanej štátnej správy (vrátane výskumu a vývoja)	80 759 893	80 951 731
Infraštruktúra	17 328	20 809
Marketing a propagácia	1 678 089	700 685
Ostatné služby	52 897 627	57 745 634
Spolu	135 786 115	140 664 859

Prameň: Správa Slovenskej republiky pre Monitoring a hodnotenie poľnohospodárskych politík OECD 2022, 2023

Poznámka: * finančné prostriedky na vedu a výskum sú uvedené samostatne v tabuľke č. 73

Vypracoval: MPRV SR

Najväčší podiel na všeobecných službách v rokoch 2022-2023 mali služby ústavov špecializovanej štátnej správy, ktorých činnosť sa zameriavala predovšetkým na kontrolu dodržiavania fytoosanitárnych, veterinárnych a hygienických predpisov s cieľom zachovania bezpečnosti

potravín. Zvýšil sa objem vyplatených podpôr na ostatné služby, medzi ktorými najväčší podiel predstavujú výdavky na činnosť PPA a úradu MPRV SR.

Tab. 72 Podpory na služby špecializovanej štátnej správy a ostatných služieb v roku 2023 (v €)

Služby špecializovanej štátnej správy		Ostatné služby	
ŠVPS	39 883 919	výdavky úradu MPRV SR	20 401 371
ÚKSÚP	18 216 804	PPA	32 784 417
Plemenárska inšpekcia	397 969	informatizácia rezortu	2 654 119
ŠVPÚ	4 812 718	rezortná štatistika	108 984
NPPC	7 130 683	zahraničná spolupráca	1 360 902
NLC	9 657 638	Múzeum vo sv. Antone	435 841
Plemenárske služby, š.p.	852 000		
Spolu	80 951 731		57 745 634

Prameň: Správa Slovenskej republiky pre Monitoring a hodnotenie poľnohospodárskych politík OECD 2022, 2023

Vypracoval: MPRV SR

Tab. 73 Vyplatené fin. prostriedky na vedu a výskum v rezorte MPRV SR v roku 2023 (v €)

Názov organizácie	Inštitucionálna forma	Účelová forma	Spolu čerpané	Počet projektov
NPPC	1 843 413	1 445 417	3 288 830	14
NLC	217 600	307 700	525 300	5
Spolu	2 061 013	1 753 117	3 814 130	19

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2023, MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Výdavky do slovenského pôdohospodárstva sa v roku 2023 zvýšili oproti predchádzajúcemu roku zo 736,9 na 807,8 mil. € (+ 9,6 %).

Najväčší podiel na celkových výdavkoch do pôdohospodárstva (40,1 %) tvorili výdavky na priame platby. Druhou skupinou podpôr, ktorá sa podieľala 28,3 % na celkových výdavkoch, boli prostriedky na rozvoj vidieka. A tretí najväčší objem výdavkov (17,4 %) smeroval do všeobecných služieb.

Tab. 74 Celkové výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v r. 2022 - 2023 (v mil. €)

	výdavky v r. 2022			výdavky v r. 2023		
	EÚ	SR	Spolu	EÚ	SR	Spolu
Trhovo orientované výdavky	14,01	18,32	32,34	18,78	32,92	51,71
Priame platby	273,79	3,51	277,31	320,12	3,61	323,73
Rozvoj vidieka	134,91	44,20	179,11	170,06	58,44	228,50
Rybné hospodárstvo	0,37	0,12	0,49	0,58	0,19	0,77
Štátna pomoc a národné podpory	0,00	111,86	111,86	0,00	62,46	62,46
Všeobecné služby	0,00	135,79	135,79	0,00	140,66	140,66
Spolu	423,09	313,81	736,89	509,54	298,29	807,84

Vypracoval: MPRV SR

9. VEDA, VÝSKUM, VZDELÁVANIE A PORADENSTVO V POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE

9.1. Veda a výskum

Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (ďalej len „NPPC“), ktoré bolo zriadené dňom 1. 1. 2014 (Rozhodnutím Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR č. 4818/2013- 250) aktuálne pozostáva zo štyroch výskumných pracovísk, t. j. Výskumný ústav rastlinnej výroby, Výskumný ústav živočíšnej výroby, Výskumný ústav potravinársky a Výskumný ústav pôdoznactva a ochrany pôdy.

Činnosť NPPC bola v r. 2023 zabezpečovaná v súlade so zriaďovacou listinou, strednodobými prioritami a s koncepciou výskumu a vývoja v rezorte pôdohospodárstva SR.

NPPC ako rezortné výskumné pracovisko predstavuje komplexnú výskumnú organizáciu schopnú riešiť celú diagonálu problematiky od pôdy, vody a genetických zdrojov cez systémy rastlinnej a živočíšnej produkcie, výrobu potravín a spracovanie biomasy na nepotravinárske účely až po ekonomické, ekologické a sociálne aspekty celého sektora.

Významným poslaním NPPC je rozvíjanie medzinárodnej spolupráce a jeho integrácia do medzinárodného vedeckovýskumného priestoru, predovšetkým zapájaním sa do riešenia projektov v rámci programu EÚ H2020/Horizon Europe. Nemenej dôležitá je aj publikačná činnosť (podrobnejšie v kap. 4.3.2 a v tab. 11, 12) a zabezpečovanie expertnej činnosti, odborného poradenstva v oblastiach pôdohospodárstva a potravinárstva v 5 nosných oblastiach. a) projekčná činnosť (vypracovanie projektov technologických postupov, b) terénne poradenstvo, c) služby, d) hromadné poradenské aktivity (semináre, konferencie, výstavy, prednášky, workshopy a pod.) a e) tlačoviny (vydávanie odbornej literatúry; inštruktážnych listoviek; vedecké a odborné články). Významné sú aj realizované informačné aktivity (školenia) v oblasti pestovania plodín, chovu hospodárskych zvierat, kvality a bezpečnosti potravín, a ochrany pôd.

NPPC v roku 2023 riešilo 14 rezortných projektov vedy a výskumu, 46 úloh odbornej pomoci a 4 špeciálne úlohy s celkovou kontrahovanou sumou 9 917 226,07 EUR. Z uvedenej sumy 560 820,07 EUR predstavovala úloha „Realizácia vybraných opatrení v rámci Schémy štátnej pomoci na podporu skladovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby v dôsledku agresie Ruska proti Ukrajine“ a tieto finančné prostriedky boli poskytnuté podnikateľskej sfére.

Z mimorezortných zdrojov bolo riešených a financovaných 18 projektov APVV v celkovej sume 780 214,00 EUR (vrátane finančných prostriedkov pre spoluriešiteľov v čiastke 156 184,00 EUR), príjem z projektov H2020 bol 55 114,94 EUR a z ostatných projektov a grantov 3 782 649,31 EUR (vrátane finančných prostriedkov pre spoluriešiteľov v čiastke 542 321,85 EUR).

Riešili sa nasledovné projekty a granty:

- 18 projektov APVV,
- 5 medzinárodných projektov v rámci programu Horizont 2020,
- 4 v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg,
- 8 projektov v rámci OP II,
- 3 projekty PRV,
- 1 projekt Oficiálnej rozvojovej pomoci SR – SAMRS,

V roku 2023 bolo vypracovaných a podaných 30 projektov APVV, ktoré boli v štádiu schvaľovania.

V roku 2023 plnilo NPPC špecifických činností na národnej úrovni:

- Aktívna účasť pri implementácii inovovanej Stratégie inteligentnej špecializácie RIS3 SK 2021 - 2027 - vizionár domény Zdravé potraviny a životné prostredie. Spolupráca s Národným kontaktným bodom Horizon Europe pre klaster 6, informačné pracovné stretnutia na VAIA – implementácia domény 5, prepojenie s Misiami a konceptom živých laboratórií. Expertná činnosť a pripomienkovanie materiálov pre implementáciu Plánu obnovy, napr. Plán financovania vedy a výskumu.

Plnenie špecifických činností na medzinárodnej úrovni a na úrovni EK:

- Zastupovanie SR v Stálom výbore pre poľnohospodársky výskum pri EK SCAR - národný delegát, účasť v Riadiacom výbore SCAR (4 zasadnutia), na plenárnych zasadnutiach SCAR (2 x ročne) a aktívna účasť na podujatiach s prípravou programu Horizon Europe 2021 – 2027. Účasť na stretnutiach EK s aktérmi – príprava Partnerstiev Horizon Europe (Partnerstvo Agroecology Living Labs).

- Aktívna účasť v medzinárodnej platforme BIOEAST - národný kontaktný bod BIOEAST, účasť na zasadnutiach Rady BIOEAST, konzultácie k dokumentom BIOEAST, 03/2023 Záverečná konferencia projektu BIOEASTsUP; (<https://bioeast.eu/documents/>).

- Príprava rôznych pracovných dokumentov, spolupráca so Stálym Zastúpením SK v EÚ v Bruseli, s MPRV SR a expertných podkladov pre predstaviteľov MPRV (napr. k Agriresearch konferencii 30.5. - 1.6.2023 v Bruseli).

- Rokovania Rady BIOEAST zamerané najmä na aktívne presadzovanie záujmov iniciatívy (hľadanie partnerov do projektov Horizon Europe, komunikácia s aktérmi v SR).

Spolupráca s MPRV SR na príprave podkladov pre vystúpenia vysokých štátnych predstaviteľov, napr. konferencia EK o poľnohospodárskom výskume 30.5. – 1.6.2023 a iné.

- Práca v Riadiacom výbore NEXUS MPRV SR - Uhlíková a vodná banka, príprava konceptu, pracovné zasadnutia, pracovné skupiny, konzultácie pre kanceláriu štátneho tajomníka, spoluorganizácia, pracovná skupina pre zahraničné vzťahy.

- Riešenie BIOEASTUP projektu (spolu s MPRV SR a NLC) - účasť expertov SR na práci tematických pracovných skupín – TWG Agroecology, TWF Food Systems, príprava strategickej výskumnej a inovačnej agendy SRIA BIOEAST (Strategic Research and Innovation Agenda).

- Koordinácia zapojenia organizačných útvarov NPPC a ústavov do iných medzinárodných platforiem (napr. Aliancia for pesticide free).

Významné výsledky činnosti pre SK boli:

- Zapojenie do programu v rámci H2020 „European Joint Programing on Soil“ (EJP Soil), odbor riadenia vedy a výskumu zabezpečuje publicitu projektu a administratívny manažment, podieľa sa na niektorých pracovných balíkoch programu zameraných na prioritizáciu a mapovanie (<https://cordis.europa.eu/article/id/418201-preserving-crop-diversity-for-future-generations->

launch-of-eu-research-project-agent); zapojenie sa do projektov v rámci interných výziev EJP Soil, (<http://www.nppc.sk/index.php/sk/projekty>).

– Úspešné 2 nové projekty Horizon Europe – Partnerstvo AELLRI, projekt AGROECOLOGY (RIA), projekt BOOST4BIOEAST (CSA, podpísaná zmluva, začiatok 1/2024). NPPC je partner uvedených projektov.

– Projekt LIFE-2023-STRAT-two-stage SIP (Strategic Integrated Projects) NatAdaptSK prešiel hodnotením EK do 2.kola, projekt je v príprave (NPPC -VÚPOP, NPPC-VÚP sú partneri projektu).

Úlohy odbornej pomoci, ktoré NPPC riešilo v roku 2023, vychádzali zo spoločenských i hospodárskych objednávok riadiacej a výrobnjej sféry a boli plne v súlade so stratégiou rozvoja odvetvia v rámci národného hospodárstva SR. Vo veľkej miere boli riešené v rámci medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce.

Z riešenia úloh odbornej pomoci, pre MPRV SR v roku 2023, vyplynulo spolu 199 realizačných výstupov, z ktorých bolo 62 hmotných a 137 nehmotných.

Okrem zabezpečovania úloh výskumu a vývoja v SR získalo NPPC významné postavenie aj v medzinárodnom meradle. Dokumentuje to riešenie 8 medzinárodných projektov, aktívna účasť pracovníkov NPPC v 52 medzinárodných vedeckých a odborných organizáciách.

Pracovníci NPPC aktívne pracovali v 77 orgánoch a komisiách ústrednej štátnej správy, v 61 profesijných a záujmových združeniach, zväzoch a podobných organizáciách, v 29 orgánoch ostatných organizácií s pôsobnosťou v poľnohospodárstve, v 23 vedeckých radách vedecko-výskumných pracovísk a v 34 redakčných radách periodík (kapitola 4.2.). V priebehu roku 2023 sa spracovalo a následne riadiacim orgánom s celospoločenským a regionálnym významom predložilo 27 podkladov pre prípravu legislatívnych predpisov a 37 koncepčných, prognostických a expertíznych materiálov pre riadiace orgány na základe požiadaviek MPRV SR a jeho odborných sekcií.

NPPC organizovalo konferencie, semináre, školenia, kurzy a prednášky ako aj monitoring, akreditačnú, skúšobnú a kontrolnú činnosť. Zabezpečovalo tiež školenia v oblastiach predmetu činnosti. Pracovníci NPPC v roku 2023 zrealizovali niekoľko podujatí s medzinárodnou účasťou.

Dôležitým hodnotiacim kritériom NPPC bola publikačná činnosť. V roku 2023 pracovníci NPPC publikovali (na základe prepočítaných podielov pracovníkov) 781,35 prác, podieľali sa na vedeckej výchove a pedagogickej činnosti. V roku 2023 pôsobilo v pedagogickom procese 18 prednášateľov z NPPC, ktorí na 12 slovenských a zahraničných univerzitách odprednášali 1392 hodín a odborne viedli 14 doktorandov a 40 diplomantov a bakalárov.

Významnou činnosťou NPPC bola koordinácia Národných programov zachovania genofondu pôvodných a ohrozených druhov rastlín a plemien hospodárskych zvierat vrátane tvorby národných databáň. NPPC - VÚRV koordinoval Národný program ochrany genetických zdrojov rastlín (GZR) pre výživu a poľnohospodárstvo a zabezpečoval prevádzku Génovej banky semených kultúr Slovenskej republiky. NPPC – VÚŽV Nitra plnil úlohy národného kontaktného bodu pre ŽGZ vyplývajúce z medzinárodných dohôd a dohovorov ratifikovaných SR.

Na základe dosiahnutých vedeckovýskumných poznatkov, bohatej publikačnej, poradenskej, vedecko-výchovnej, pedagogickej, koncepcnej a odborno-profesnej činnosti NPPC za rok 2023

možno hodnotiť jeho činnosť veľmi pozitívne. Má dôležité miesto v spoločnosti, pretože disponuje kvalitným vedeckovýskumným potenciálom, ktorý pokrýva všetky oblasti pôdohospodárstva a potravinárstva, výroby a je plnohodnotným partnerom popredným zahraničným výskumným pracoviskám.

NPPC je etablovaným a akceptovaným výskumným pracoviskom, má veľmi dobre rozvinutú medzinárodnú spoluprácu. Vzrastá i záujem súkromnej sféry o spoluprácu.

Medzi hlavných užívateľov vedeckovýskumnej činnosti NPPC v roku 2023 patrili riadiace, rozhodovacie a kontrolné orgány rezortu pôdohospodárstva (MPRV SR, MŽP SR, MŠVVaŠ SR, SPPK, ŠVPS, ÚKSÚP, CVTI, PS SR, Štatistický úrad SR, š. p., Hydromeliorácie š.p., regionálne strediská Pôdohospodárskej platobnej agentúry, okresné úrady - pozemkové a lesné odbory), pre ktoré sa spracovávali rôzne legislatívne, koncepčné, prognostické a expertízne materiály.

MPRV SR využívalo odbornosť pracovníkov pri koordinovaní Národných programov ochrany genetických zdrojov rastlín a ohrozených plemien hospodárskych zvierat ako aj pri výkonoch mnohých výberových a uznávacích komisií MPRV SR. Spolupráca s MPRV SR prebiehala v podobe viacerých legislatívnych návrhov, ako aj vypracovávania stanovísk k otázkam súvisiacich s predmetom činnosti NPPC. Užívateľmi výstupov z riešených úloh odbornej pomoci okrem MPRV SR bol aj Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA).

Najpočetnejšími odberateľmi výsledkov výskumu a vývoja NPPC fyzické a právnické osoby podnikajúci v rámci poľnohospodárstva, univerzity, stredné odborné školy a široká odborná a ostatná verejnosť, ktorí preberali najnovšie poznatky z riešenia v oblastiach rastlinnej a živočíšnej výroby, pôdoznalectva a ochrany pôdy, potravinárstva a efektívnych spôsobov využívania biomasy pre energetické účely. Okresné úrady - lesné odbory – využívali výsledky NPPC-VÚŽV Nitra v poradných zboroch a chovateľských radách poľných oblastí.

Výsledky výskumu a vývoja boli verejnosti prezentované v RTVS v programe Farmárska revue.

9.2. Vzdelávanie

Inštitút znalostného pôdohospodárstva a inovácií vznikol dňa 1.1.2023 v zmysle rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR č. 8570/2022-250 začlenením úloh a činností štátneho podniku Agroinštitút Nitra do štátnej príspevkovej organizácie Agentúry pre rozvoj vidieka a následnou zmenou organizačnej štruktúry a názvu Agentúry pre rozvoj vidieka na Inštitút znalostného pôdohospodárstva a inovácií (ďalej „IZPI“).

IZPI je zameraný na poskytovanie komplexných informačných a poradenských služieb pre subjekty v pôdohospodárstve a vidieckom priestore. Okrem toho plní aj úlohy pre podnietenie a podporu inovácií v sektore, zefektívnenie výmeny vedomostí a sieťovania aktérov v sektore s cieľom modernizácie poľnohospodárstva a vidieka. Na základe nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (ďalej len „EPFRV“) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č.1698/2005 a nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 2220/2020 je v Programe rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 IZPI definovaný ako hostiteľský orgán jednotky Národnej siete rozvoja vidieka na uvedené programové obdobie. Zároveň, v nadväznosti na kapitolu 8 Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky

2023 - 2027 je IZPI určený ako implementátor AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation Systems - pôdohospodárske znalostné a inovačné systémy).

Hlavným cieľom inštitútu ako aj regionálnych inštitútov znalostného pôdohospodárstva (RIZPI) pre rok 2023 bolo zhromažďovanie, analyzovanie a šírenie informácií pre subjekty v pôdohospodárstve a vidieckom priestore, propagácia činnosti organizácie, tvorba štruktúry AKIS, podpora spolupráce na regionálnej, národnej a nadnárodnej úrovni, zefektívnenie výmeny vedomostí a sieťovania aktérov v sektore s cieľom modernizácie pôdohospodárstva a vidieka. Zadefinovaný cieľ sa realizoval prostredníctvom plnenia 7 úloh financovaných z kontraktu medzi IZPI a MPRV SR na rok 2023 a úloh financovaných z iných zdrojov.

V roku 2023 predstavovali finančné prostriedky na úlohy IZPI zo štátneho rozpočtu z kapitoly MPRV SR 1 278 259 EUR, čerpané boli vo výške 1 084 075,42 €. Podstatná časť finančných prostriedkov bola využitá na inštitucionálne financovanie IZPI a informačné zabezpečenie potrieb MPRV SR. Nedočerpaná suma vo výške 194 183,58 € bola použitá na financovanie bežných výdavkov IZPI v prvom štvrtroku 2024 v súlade s rozpočtovými pravidlami.

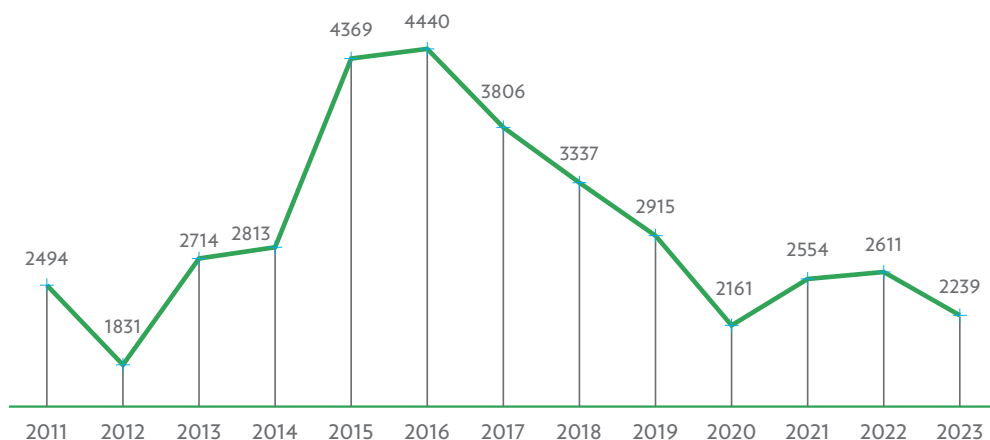
V roku 2023 odbor AKIS celkovo zrealizoval 75 vzdelávacích aktivít, ktorých sa zúčastnilo 2 239 osôb. V súvislosti s požiadavkami praxe, PRV 2014 - 2022 a SP SPP zamestnanci IZPI zrealizovali 26 rôznych vzdelávacích aktivít.

Tab. 75 Vývoj počtu vzdelávacích aktivít a počtu vzdelávaných v rokoch 2016 - 2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vzdelávacích aktivít	153	199	127	105	87	89	80	75
Počet vzdelávaných	4 440	3 806	3 337	2 915	2 161	2 554	2 611	2 239

Prameň: IZPI

Graf 52 Vývoj počtu účastníkov vzdelávacích aktivít za obdobie rokov 2011 - 2023

Prameň: IZPI

Pri realizácii vzdelávacích aktivít spolupracoval IZPI s mnohými organizáciami a inštitúciami pôsobiacimi v rámci agrozoznamu ale i mimo neho. V spolupráci s Agrárnou komorou Slovenska bolo organizované odborné vzdelávanie v oblasti aplikácie prípravkov na ochranu rastlín pre vedúcich pracovníkov a aplikátorov v Dunajskej Strede, v spolupráci so sekciou poľnohospodárstva MPRV SR bola organizovaná odborná diskusia o používaní dronov pre aplikáciu prípravkov na ochranu rastlín, ktorá sa konala 5.9.2023 na pôde IZPI. V spolupráci s MPRV SR, odborom priamych platieb a správnych činností, bol organizovaný odborný on-line seminár „Pravidlá novej SPP na obdobie rokov 2023 – 2027“ s účasťou 690 osôb. Následne záznam z celého podujatia prostredníctvom youtube kanálu si pozrelo do konca roka 2023 viac ako 1 800 osôb.

Odbornú spôsobilosť v oblasti uvádzania prípravkov na ochranu rastlín v zmysle § 32 ods. 6 zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti na základe poverenia MPRV SR č. 224/2023 zo dňa 9.1.2023 v roku 2023 získalo 214 vedúcich pracovníkov, 498 aplikátorov a 148 predajcov, spolu 860 osôb.

V priebehu roka 2023 na základe akreditácie MŠVVaŠ SR podľa § 9 ods. 2 zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní IZPI realizoval vzdelávacie aktivity, ktorých sa celkom zúčastnilo 346 osôb.

Tab. 76 **Prehľad akreditovaných vzdelávacích kurzov realizovaných v roku 2023**

Názov kurzu	číslo akreditácie	rozsah v hodinách	počet účastníkov
Odborná príprava na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie	3801/2023/1/6	20	3
Aktualizačná odborná príprava na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie	3801/2023/1/6	16	20
Prevádzkovanie liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia	3801/2023/1/1	80	11
Odborná príprava na overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami	3801/2023/1/7	10	58
Aktualizačná odborná príprava na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami	3801/2023/1/7	10	34
Začínajúci včelár	3801/2023/1/4	56	10
Pestovanie a spracovanie liečivých rastlín	3801/2023/1/3	20	46
Ošetrovanie ošipaných	3801/2023/1/2	16	20
Základy podnikania a podporné opatrenia v agrosektore	3801/2023/1/5	38	144
SPOLU			346

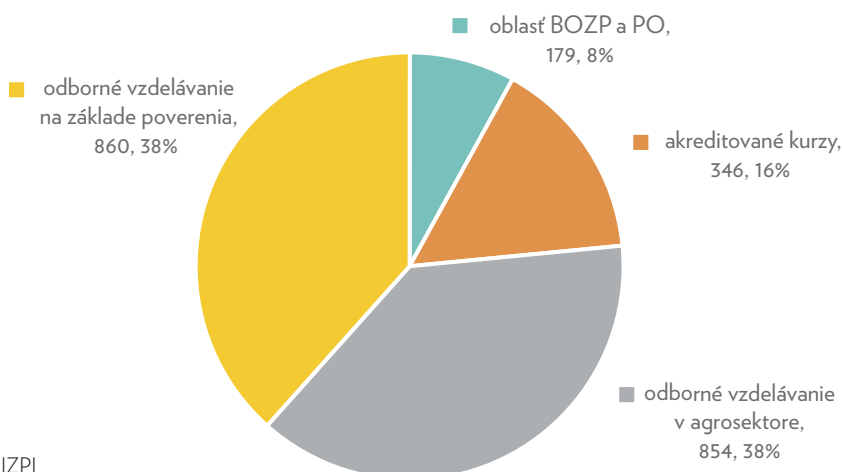
Prameň: IZPI

V oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len BOZP) a v oblasti požiarnej ochrany (ďalej PO) sa vzdelávacích aktivít v roku 2023 zúčastnilo celkovo 179 osôb.

Vzdelávacie aktivity boli zamerané na:

- aktualizáciu odbornú prípravu bezpečnostných technikov na základe oprávnenia Národného inšpektorátu práce SR č. VVZ-0010/23-01.2 (25 absolventov);
- základnú odbornú prípravu technikov požiarnej ochrany na základe oprávnenia Prezídia hasičského a záchranného zboru, oprávnenie č. 6/2023 (16 absolventov);
- aktualizáciu odbornú prípravu technikov požiarnej ochrany na základe oprávnenia Prezídia hasičského a záchranného zboru, oprávnenie č. 6/2023 (73 absolventov);
- BOZP vedúcich pracovníkov páleníc (37 účastníkov);
- prípravný kurz BT ku skúškam na NIP (28 účastníkov).

Graf 53 *Vzdelávacie aktivity podľa oblastí v závislosti od počtu účastníkov v roku 2023*

Prameň: IZPI

Ďalšie odborné vzdelávanie realizované v roku 2023 bolo zamerané na:

- Zákon o odpadoch (36 účastníkov),
- Školenie vodohospodárov (20 účastníkov),
- Nový zákon o ochrane ovzdušia (19 účastníkov),
- Pestovanie medonosných rastlín (10 účastníkov),
- Pozemkové spoločenstvá (79 účastníkov),
- Pravidlá novej SPP na obdobie rokov 2023-2027 (690 účastníkov).

V nasledujúcej tabuľke je uvedený počet účastníkov podľa jednotlivých oblastí vzdelávacích aktivít za roky 2018 – 2023.

Tab. 77 Vývoj počtu účastníkov všetkých vzdelávacích aktivít v rokoch 2018 – 2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Informačné semináre k aplikácii GSAA	604	103	0	0	0	0
Odborné vzdelávanie na základe poverenia (POR-ky)	520	831	1 077	1 126	971	860
Odborné vzdelávanie v agrosektore	1 337	1 208	198	281	723	854
Oblasť BOZP a PO	451	345	260	330	318	179
Akreditované kurzy	425	428	596	817	599	346
Ostatné	0	0	30	0	0	0
Spolu počet účastníkov vzdelávacích aktivít	3 337	2 915	2 161	2 554	2 611	2 239
Počet realizovaných vzdelávacích aktivít	127	105	83	89	80	75
z toho počet seminárov ku GSAA	46	16	0	0	0	0
Počet odučených osobohodín	39 615	41 911	31 555	41 046	41 206	25 939

Prameň: IZPI

Poradenský systém v pôdohospodárstve

V súvislosti s výzvou v rámci podopatrenia 2.1 Poradenské služby zamerané na pomoc poľnohospodárom a obhospodarovateľom lesa bol v roku 2023 vytvorený nový katalóg poradenských produktov, ktorý bol zverejnený na stránke www.izpi.sk a tiež na stránke www.agroporadenstvo.sk. Cieľom bolo umožniť jednoduchšiu orientáciu v katalógu produktov, zníženie administratívy, nakoľko poradenské produkty v rámci výzvy vyhlásenej v roku 2019 boli veľmi úzko špecifikované a nevytvárali priestor na flexibilitu v poradenstve. Dĺžka trvania každého poradenského produktu je v rozsahu 26 hodín z toho terénne poradenstvo v rozsahu minimálne 6 hodín a príprava na poradenskú službu maximálne 2 hodiny.

Nový katalóg poradenských služieb pomôže zabezpečiť efektívnejšiu participáciu poradcov v rámci pripravovanej výzvy na podopatrienie 2.1, účinnejšie čerpanie finančných prostriedkov a v konečnom dôsledku predovšetkým viac poradenských služieb pre farmárov. Odbor AKIS rozposlal všetkým poľnohospodárskym poradcem zaregistrovaným v Centrálnom registri pôdohospodárskych poradcov (ďalej len CRPP) všetky relevantné informácie týkajúce sa nového katalógu poradenských produktov. Poradcovia si vybrali z nového katalógu produkty, ktoré plánujú realizovať v rámci novej výzvy. V CRPP boli následne zverejnené informácie o tom, ktoré poradenské produkty v novom katalógu budú jednotliví poradcovia ponúkať.

V rámci CRPP v roku 2023 nastali zmeny v počtoch poradcov:

- 154 poľnohospodárskych poradcov k 1.1.2023,
- 7 poľnohospodárskych poradcov, ktorí požiadali v priebehu roku 2023 o vyradenie z CRPP,
- 147 poľnohospodárskych poradcov k 31.12.2023,
- 38 poradcov pre oblasť lesného hospodárstva k 1.1.2023 a tiež k 31.12.2023.

Informačný a komunikačný portál pôdohospodárskeho poradenského systému na šírenie

autorizovaných databáz a informácií www.agroporadenstvo.sk bol počas roka 2023 funkčný. Za sledované obdobie mala stránka viac ako 45 tisíc zobrazení, z toho približne 80 % tvorili noví návštevníci a 20 % bolo opätovne sa vracajúcich. Až 88 % tvorili návštevníci zo Slovenska. Na stránku bolo v rámci roku 2023 pridaných 297 odborných článkov rôzneho charakteru, rozdelených do jednotlivých tematických oblastí a 84 nových legislatívnych noriem a právnych predpisov, spolu 381 aktualizácií. V nasledujúcej tabuľke je prehľad o počtoch zverejnených článkov a legislatívnych predpisov za obdobie rokov 2018 - 2023 na stránke www.agroporadenstvo.sk.

Tab. 78 **Počet zverejnených článkov a legislatívnych predpisov**

	2019	2020	2021	2022	2023
Počet pridaných odborných článkov	251	292	328	325	297
Počet pridaných legislatívnych predpisov	49	71	63	61	84
SPOLU	300	363	391	386	381

Prameň: IZPI

Medzinárodné projekty

V rámci rozvoja medzinárodných vzťahov a spolupráce sa IZPI zapája predovšetkým do programov ERASMUS+. Medzinárodnú spoluprácu realizuje v rámci vedecko-výskumnej činnosti na úrovni spoločných projektov, najmä s krajinami v európskom prostredí, ďalej spolupracuje na e-learningových vzdelávacích projektoch, tiež zabezpečuje obojstranný transfer informácií a vedomostí v kontexte smerovania politiky agrozoznamu, uplatňovania novej legislatívy, nariadení EÚ i potrieb pôdohospodárskej praxe.

V roku 2023 ukončil IZPI realizáciu projektu AgriSmart: Sustainability and digital skills for the agricultural sector/Udržateľnosť a digitálne zručnosti pre sektor poľnohospodárstva. Bol to projekt v rámci programu ERASMUS +. Cieľom projektu bolo prispôsobiť poskytovanie OVP a WBL (vzdelávanie prácou) existujúcim a vznikajúcim pracovným potrebám a posilniť klimaticky inteligentné a digitálne zručnosti poľnohospodárov.

Špecifickými cieľmi projektu boli nasledujúce aktivity:

- navrhnuť študijný program kurzov, zameraný na klimaticky inteligentné a digitálne postupy v oblasti poľnohospodárstva, s ohľadom na súčasné a vznikajúce pracovné potreby;
- zaviesť rôzne metódy poskytovania vzdelávania a inovatívne pedagogické zdroje s otvoreným prístupom, šité na mieru odvetvovým charakteristikám, s cieľom posilnenia poskytovania OVP a WBL;
- zvýšiť kapacity a rozšíriť spoluprácu medzi verejnými a sektorovými zainteresovanými stranami, podporiť integráciu rozvoja klimaticky inteligentných a digitálnych zručností do ponúk odbornej prípravy a regionálnych politík.

Partnermi projektu boli:

- Università Degli Studi di Milano (Taliansko),
- Exelia E.E. (Grécko),
- Innovela sprl (Belgicko),
- Stowarzyszenie ARID (Poľsko),
- Deula- Nienburg GmbH (Nemecko).

Časové rozpätie realizácie projektu bolo od decembra 2020 do mája 2023.

Webstránka projektu: <https://agri-smart.eu/>

V roku 2023 IZPI pokračoval v realizácii nasledujúcich projektov:

- Projekt **BeePro: Rational use of plant protection products and fertilizers in terms of the impact on bees in the ecosystem** / Racionálne využívanie prípravkov na ochranu rastlín a hnojív z hľadiska vplyvu na včely v ekosystéme.

Hlavným cieľom projektu je aktualizovať a zlepšiť vedomosti a povedomie študentov v OVP, organizácií pôsobiach v OVP, poľnohospodárov a ľudí pracujúcich v poľnohospodárskej výrobe v oblasti ekologického včelárstva a správneho používania chemických prípravkov na ochranu rastlín a hnojív. Zámerom projektu je vytvorenie učebných osnov a obsahu interaktívneho vzdelávania, zameraného na ekologické včelárstvo a vývoj interaktívnych tréningových materiálov a nástrojov o ekologickom včelárstve a racionálnom používaní prípravkov na ochranu rastlín.

Partnermi projektu sú:

- Stowarzyszenie ARID (Poľsko),
- New Edu, n. o. (Slovensko),
- SERVIMA servicios ambientales y recursos educativos SL (Španielsko),
- CPIP – Comunitatea pentru Invatarea Permanenta (Rumunsko),
- STANDO LTD (Cyprus).

Trvanie projektu: november 2021 – marec 2024

Webové sídlo: <https://beepro.sk/>

- Projekt **CAPTIVATE: CAP Transfer of Information Via Assessment, Training and Extension** / Prenos informácií prostredníctvom hodnotenia, školenia a rozšírenia.

Projekt CAPTIVATE má za cieľ poskytnúť inovatívnu, komplexnú a cielenú metodiku pre poľnohospodárskych producentov a poskytovateľov pôdohospodárskych poradenských služieb, zameranú na zlepšenie ich vedomostí v kľúčovej oblasti trvalo udržateľného poľnohospodárstva, ktorá je stredobodom novej SPP a zároveň priťahuje značnú spoločenskú pozornosť zo strany zákazníkov. Cieľom projektu je vyvinúť hodnotiaci a školiaci systém, zameraný na farmárov, aby sa nové požiadavky SPP lepšie prepojili s inovatívnymi osvedčenými postupmi ekologického riadenia v prospech lepšej implementácie rôznych opatrení, zvýšeného využívania podpory, zlepšenej efektívnosti výroby a ochrany prírodného prostredia.

Partnermi projektu sú:

- ÖMKi (Maďarsko) - koordinátor,
- FiBL-AT (Rakúsko),
- IPS Konzalting (Česká republika),
- Neumann János University (Maďarsko).

Trvanie projektu: november 2021 – november 2024

Webové sídlo: <https://cap-tivate.eu/>

- Projekt **FASTool: Developing Blended Training Program for Specialist Advisors in the EU Farm Advisory System** / Vývoj zmiešaného školiaceho programu pre odborných poradcov v poľnohospodárskom poradenskom systéme EÚ.

Projekt FASTool sa zameriava na rozvíjanie profesijného profilu špecializovaných poľnohospodárskych poradcov na 6. úrovni EQF a návrh vzdelávacích osnov programov kombinovaného vzdelávania, pričom má za cieľ poskytnúť požadované kompetencie pre kvalifikovaných pôdohospodárskych poradcov v perspektíve EÚ a poskytnúť flexibilný spôsob vzdelávania. Špecializovaní pôdohospodárski poradcovia sú najdôležitejšou súčasťou systému, ktorý môže zvýšiť celkovú efektívnosť. Projekt FASTool poskytne riešenia pre riadenie ľudských zdrojov v systéme poľnohospodárskych poradenských systémov. Hlavnými príjemcami projektu FASTool sú: poskytovatelia celoživotného odborného vzdelávania, orgány a subjekty národného a regionálneho pôdohospodárskeho poradenského systému.

Partneri projektu:

- Uluslararası Tarımsal Egitim Merkezi Mudurlugu (Turecko) – koordinátor,
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Turecko),
- Bundesanstalt für Agrarwirtschaft und Bergbauernfragen (Rakúsko),
- Universidad Politécnica de Madrid (Španielsko),
- Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği (Turecko),
- Hochschule für Agrar- und Umweltpädagogik (Rakúsko).

Trvanie projektu: december 2021 – február 2024

Webové sídlo: <https://www.fastoolproject.org/>

- Projekt **Spiritualist: Studies Practice in agRiculTUrAL high Schol sTudents**/Študijná prax v poľnohospodárstve stredoškôľci.

Projekt je zameraný na vývoj vzdelávacích nástrojov v oblasti hydroponického poľnohospodárstva v rámci odborného vzdelávania a prípravy. Vďaka projektu SPIRITUALIST získajú študenti stredných poľnohospodárskych škôl, učitelia, študenti stredných odborných a poľnohospodárskych univerzít, ako aj farmári potrebné vedomosti a zručnosti pre v oblasti hydroponického poľnohospodárstva.

Partneri projektu:

- Liceul Tehnologic Nicolae Balcescu (Rumunsko) – koordinátor,
- Osmangazi İlçe Milli Eğitim Mudurlugu, (Turecko),
- UNIVERSITA DEGLI STUDI DELLA TUSCIA (Taliansko),
- Bilecik Seyh Edebali University (Turecko),
- Srednja škola Dalj (Chorvátsko),

Trvanie: október 2022 – september 2024

Webové sídlo: <https://www.hydrospiritualist.eu/>

Dôležitou súčasťou projektových aktivít je aj projekt informačného centra **EUROPE DIRECT**, ktorého hosťujúcou inštitúciou je v rámci IZPI odbor AKIS. EUROPE DIRECT (ďalej len ED) je celoeurópska informačná sieť, ktorú tvorí viac ako 480 regionálnych informačných stredísk, 400 dokumentačných stredísk.

Hlavné aktivity pozostávajú z:

- informačných služieb: informácie sú poskytované telefonicky, emailom, osobne v návštevnom centre v priestoroch hostiteľskej organizácie, v knižnici,
- propagačných aktivít: informácie o činnosti a službách ED Nitra prostredníctvom regionálnych médií, napr. RTVS – regionálne vysielanie, vysokoškolské noviny „Poľnohospodár“, Rolnícke noviny, webové portály Turistického informačného centra Nitra a Nitrianskej organizácie cestovného ruchu,
- prevádzky webovej stránky <https://agroinstitut.sk/europedirect/>: tematicky členené texty alebo odkazy na portál Európskej komisie, ale taktiež informácie o podujatiach organizovaných informačným centrom ED Nitra,
- zverejňovania príspevkov prostredníctvom sociálnych médií: sociálne siete majú vplyv na tvorbu verejnej mienky. Na existujúcom profile na facebookovej stránke, Instagrame a Twitteri sú zverejňované príspevky s cieľom osloviť čo najväčší okruh ľudí,
- vydávania newslettera: mesačne je zverejňovaný newsletter s aktuálnymi informáciami z EÚ a informáciami o podujatiach a aktivitách ED Nitra. Newsletter je rozposielaný kontaktom v databáze záujemcov, ktorí prejavili záujem o jeho zasielanie na stránke <https://izpi.sk/europedirect/> a <https://izp.sk/>.

V roku 2023 bolo vybavených 250 podnetov od občanov (v osobnej, telefonickej alebo emailovej forme), vydaných 12 informačných mesačných bulletinov a publikované 4 články v regionálnej tlači.

Všetky informácie o vyššie uvedených projektoch sú zverejnené na webstránke IZPI <http://izpi.sk/aktualne-vzdelavacie-projekty/> a informácie o projektoch medzinárodnej spolupráce realizovaných v predchádzajúcom období na adrese <http://www.izpi.sk/ukoncene-vzdelavacie-projekty/>.

9.3. Celoživotné vzdelávanie zabezpečené Inštitútom vzdelávania veterinárnych lekárov

Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov (ďalej len „IVVL“) ako príspevková organizácia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR je vzdelávacou inštitúciou, primárne zameranou na rozvoj ľudských zdrojov. V súlade so zákonom o veterinárnej starostlivosti a v intenciách svojho štatútu IVVL zabezpečuje celoživotné vzdelávanie veterinárnych lekárov vykonávajúcich štátne veterinárne činnosti a vzdelávanie ďalších zamestnancov orgánov veterinárnej správy a úradných veterinárnych laboratórií, predovšetkým prostredníctvom **Národného programu vzdelávania** v členení podľa odborných činností ŠVPS SR v oblastiach zdravia a ochrany zvierat, zahraničných vzťahov, dovozov a vývozov, kontroly krmív, ekológie, veterinárnej farmácie, hygieny produktov živočíšneho pôvodu, kontroly potravín rastlinného pôvodu, laboratórnej diagnostiky, legislatívy, auditu a kontroly, rýchleho výstražného systému a certifikácie.

Vzdelávacie programy v roku 2023 vychádzali z požiadaviek plnenia vecných úloh a potrieb ŠVPS SR, návrhov regionálnych veterinárnych a potravinových správ, ŠVPÚ, ÚŠKVBL a ponuky IVVL.

V roku 2023 sa väčšina školení realizovala prezenčnou formou. V rámci Národného programu vzdelávania sa uskutočnilo spolu 20 vzdelávacích aktivít pre 1948 zamestnancov štruktúry ŠVPS SR. Prezenčne sa na 12 aktivitách vyškolilo 1085 inšpektorov, pričom z tohto počtu sa prezenčne zúčastnilo 940 inšpektorov a dištančne 145 inšpektorov, nakoľko v rámci niektorých aktivít prebiehali školenia kombinovane prezenčnou aj online formou. Dištančnou formou sa na 8 aktivitách vyškolilo 863 inšpektorov.

Jednou z činností Inštitútu vzdelávania veterinárnych lekárov v oblasti celoživotného vzdelávania je aj zabezpečovanie atestačnej prípravy na atestačnú skúšku 1. a 2. stupňa. Zavŕšením tejto formy vzdelávania je ústna skúška pred skúšobnou komisiou resp. skúšobným senátom, ktorá je realizovaná v súlade s vyhláškou MP SR č. 480/2007 Z. z. o postgraduálnom vzdelávaní. Atestačnú prípravu na atestačnú skúšku 2. stupňa úspešne absolvovalo 25 zamestnancov organizácií štruktúry ŠVPS SR a jeden zamestnanec Ministerstva obrany SR. Z týchto absolventov v dvoch termínoch úspešne obhájilo atestačné práce a absolvovalo atestačné skúšky päť atestantov.

IVVL, okrem vzdelávania zamestnancov štruktúry ŠVPS SR, realizovalo vzdelávacie programy aj pre iné cieľové skupiny, kde v rámci 100 vzdelávacích aktivít sa v roku 2023 vyškolilo 2 672 účastníkov. Boli to nasledujúce školenia:

- **Ochrana zvierat pri preprave**, t. j. vzdelávací program určený hlavne pre vodičov a sprievodcov zúčastňujúcich sa prepravy zvierat v zmysle Nariadenia Rady (ES) č. 1/2005 z 22. decembra 2004 o ochrane zvierat počas prepravy a s ňou súvisiacich činností a o zmene a doplnení smerníc 64/432/EHS a 93/119/ES a nariadenia (ES) č. 1255/97,
- **Prevencia chorôb kopýt a paznechtov u koní, hovädzieho dobytku a ošípaných** sa realizovalo v dvoch moduloch. Modul „Podkúvač“ je určený pre osoby zaoberajúce sa chovom alebo výcvikom koní, starostlivosťou o zdravie koní, ošetrovateľov, farmárov a ostatných poľnohospodárskych pracovníkov. Modul „Paznechtár“ je určený pre osoby zaoberajúce sa chovom, ošetrovaním a starostlivosťou hovädzieho dobytku so zámerom pracovať v oblasti prevencie chorôb končatín.
- **Školenie poľovníkov** o hygiene zveriny a ochrane zdravia ľudí bolo realizované v zmysle zákona o veterinárnej starostlivosti. Cieľom školenia bolo pripraviť účastníkov tak, aby získali špecifické odborné vedomosti a splnili požiadavky na odbornú spôsobilosť na prvotné vyšetrenie voľne žijúcej zveri na mieste a na jej vyšetrenie po usmrtení.
- **Preškolenie poľovníkov** - v rámci preškoľovania už vyškolených osôb po 5 rokoch sa uskutočnilo 29 preškolení s účasťou 983 osôb. Legislatívny rámec vzdelávania tvorili vybrané nariadenia EP, Vyhláška MPRV č. 13/2012, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o skúškach poľovníkov o hygiene zveriny a ochrane zdravia osôb, o vedení evidencie a o požadovaných hláseniach a Metodický pokyn ŠVPS SR č. 09/2020/330 zo dňa 24.6.2020.
- **Ochrana zvierat počas usmrcovania**, v rámci nariadenia na ochranu zvierat počas usmrcovania a vyplývajúcej povinnosti usmrcovať zvieratá len vyškolenou osobou, sa v sledovanom roku uskutočnili školenia v troch termínoch, pričom sa vyškolilo spolu 62 osôb.
- **Ochrana zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely**, vzdelávací program určený najmä pre zamestnancov výskumných a vedeckých inštitúcií, ktorí sa podieľajú na

experimentoch, postupoch a používajú zvieratá na vedecké účely alebo vzdelávacie účely. V súlade s nariadením na ochranu zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely a novelou zákona o veterinárnej starostlivosti č. 65/2021 Z. z., k získaniu odbornej spôsobilosti je vzdelávanie osôb rozdelené na teoretickú časť, praktickú výuku a záverečný test. Teoretickej časti školenia sa v jednom termíne zúčastnilo 109 osôb, pričom školenie prebehlo online formou.

- **Ochrana zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely – preškolenie** po 4 rokoch v súlade s príslušnou legislatívou a §37 b), bod 4 zákona o veterinárnej starostlivosti. V sledovanom roku bolo online formou preškolených 334 osôb v piatich termínoch.
- **Odchyt túlavých zvierat**, v sledovanom období sa školenie realizovalo v zmysle zákona o veterinárnej starostlivosti a Vyhlášky MPRV SR č. 283/2020 Z. z. o podrobnostiach o ochrane spoločenských zvierat, požiadavkách na odchyt túlavých zvierat a požiadavkách na karanténne stanice a útulky pre zvieratá. Vzdelávací program je určený hlavne tým, ktorí chcú vykonávať odchyt túlavých zvierat na úrovni miest a obcí. V uplynulom roku sa vyškolilo 77 osôb v dvoch termínoch.
- **Preškolenie včelárov – asistentov úradných veterinárnych lekárov**, školenia boli realizované v súlade so zákonom č. 39/2007 Z. z. v znení zákona č. 184/2018 Z. z. a nariadením vlády SR č. 10/2023 Z. z. Kurz bol určený pre včelárov, ktorí už mali absolvovaný základný, dvojročný kurz asistentov úradných veterinárnych lekárov a skončila im platnosť. Včelári – asistenti majú povinnosť absolvovať predmetné preškolenie raz za päť rokov. Uvedené školenie bolo zabezpečené v spolupráci so Slovenským zväzom včelárov. Na piatich aktivitách (Košice – 2 x, Nitra, Bratislava, Banská Bystrica) bolo preškolených spolu 481 včelárov.

Celkovo bolo inštitútom zrealizovaných 125 vzdelávacích aktivít s počtom účastníkov 4755. IVVL prostredníctvom vyššie uvedených vzdelávacích aktivít operatívne reagoval na novovzniknuté legislatívne zmeny a potreby uskutočniť vzdelávanie v týchto oblastiach. Realizácia vzdelávacích aktivít sa uskutočnila v požadovanom rozsahu a kvalite najmä vďaka 60 erudovaným lektorom z radov zamestnancov ŠVPS SR, jej podriadených organizácií a rezortu MPRV SR, ktorí vykonávajú prednáškovú činnosť v rámci Národného programu vzdelávania bez nároku na honorár. V oblasti vzdelávania ostatných cieľových skupín pôsobilo 36 lektorov.

Tab. 79 Vzdelávacie aktivity organizované IVVL v roku 2023

Por. č.	Názov vzdelávacej aktivity	Počet aktivít	Počet účastníkov
I. Celoživotné vzdelávanie zamestnancov organizácií ŠVPS SR			
A: Národný program vzdelávania podľa odborných činností			
1.	Zdravie a ochrana zvierat	2	300
2.	Zahraničné vzťahy, dovozy a vývozy	4	310
3.	Kontrola krmív, ekológia a veterinárna farmácia	1	68
4.	Hygiena produktov živočíšneho pôvodu	6	568
5.	Kontrola potravín rastlinného pôvodu	4	412
6.	Legislatíva a právo	1	101
7.	Odbor laboratórnej diagnostiky, rýchleho výstražného systému a certifikácie	2	189
<i>Spolu Národný program:</i>		20	1 948
B: Ďalšie vzdelávanie			
8.	Atestačná príprava 1. stupňa	V rámci bodu A	32
9.	Atestačná príprava 2. stupňa	V rámci bodu A	1
10.	Právna problematika	1	27
11.	Atestačné skúšky 2. stupňa	2	5
12.	Manažérske vzdelávanie	2	70
<i>Spolu Ďalšie vzdelávanie:</i>		5	135
Spolu A + B: Zamestnanci organizácií ŠVPS SR		25	2 083
II. Vzdelávacie aktivity pre ostatné cieľové skupiny			
13.	Ochrana zvierat pri preprave	22	167
14.	Školenie poľovníkov o hygiene zveriny a ochrane zdravia ľudí	9	221
15.	Skúšky poľovníkov	20	217
16.	Preškolenie poľovníkov	29	983
17.	Ochrana zvierat počas usmrcovania	3	62
18.	Ochrana zvierat používaných na vedecké alebo vzdelávacie účely – teoretická časť	1	109
19.	Ochrana zvierat používaných na vedecké alebo vzdelávacie účely – preškolenie	5	334
20.	Odchyt túlavých zvierat	2	77
21.	Podkúvač	3	11
22.	Paznechtár	1	10
23.	Preškolenie včelárov – asistentov úradného veterinárneho lekára	5	481
<i>Spolu Ostatné cieľové skupiny:</i>		100	2 672
Spolu počet aktivít a počet účastníkov k 31. 12. 2023		125	4 755

Prameň: IZPI

10. ZOZNAM PRÁVNÝCH PREDPISOV

Zákony

- Zákon č. 2/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Zákon č. 58/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 282/2020 Z. z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe v znení zákona č. 350/2020 Z. z.
- Zákon č. 106/2023 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 194/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 240/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov
- Zákon č. 277/2023 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Podzákonné právne predpisy

- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 3/2023 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory na neprojektové opatrenia Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 4/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 50/2007 Z. z. o registrácii odrôd pestovaných rastlín v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 10/2023 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory na vykonávanie opatrení Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky v sektore včelárstva
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 120/2023 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá predkladania žiadostí a znižovania priamych podpôr Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 121/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 436/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 165/2023 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory na vykonávanie opatrení Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky vo vybraných poľnohospodárskych sektoroch

- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 227/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 50/2007 Z. z. o registrácii odrôd pestovaných rastlín v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 245/2023 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 56/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie množiteľského materiálu okrasných rastlín na trh v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 314/2023 Z. z., ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 236/2022 Z. z. o poskytovaní podpory v rámci spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov na financovanie podporných opatrení na pomoc sektoru vinohradníctva a vinárstva
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 319/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 221/2016 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie množiteľského materiálu ovocných drevín a ovocných drevín určených na výrobu ovocia na trh v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 320/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 200/2019 Z. z. o poskytovaní pomoci na dodávanie a distribúciu ovocia, zeleniny, mlieka a výrobkov z nich pre deti a žiakov v školách v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 346/2023 Z. z. o poskytovaní podpory na kompenzáciu hospodárskej straty poľnohospodárom v dôsledku zvýšeného dovozu obilnín z Ukrajiny
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 407/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 3/2023 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory na neprojektové opatrenia Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 517/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 152/2013 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou prechodných vnútroštátnych platieb v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 519/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 50/2007 Z. z. o registrácii odrôd pestovaných rastlín v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 40/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitnom kvalifikačnom predpoklade štátneho zamestnanca v oblasti pozemkových úprav, o postupe na jeho získanie a o skúške
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 154/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o podmienkach zabíjania zveri z farmového chovu a hovädzieho dobytku chovaného pod šírým nebom strelnou zbraňou s voľným projektilom v mieste držby zvierťa a na farmárskom bitúnku
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 175/2023 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 172/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe a rozsahu vedenia a poskytovania evidencií a stanovenia obvyklej výšky nájomného v znení vyhlášky č. 113/2019 Z. z.

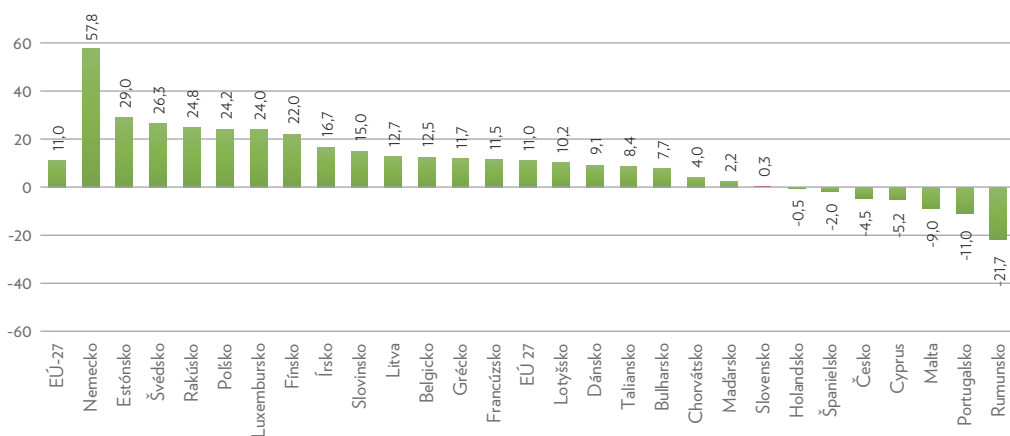
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 303/2023 Z. z., ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 350/2009 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 313/2009 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 306/2023 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 20/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii hovädzieho dobytku v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 307/2023 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 17/2012 Z. z. o identifikácii a registrácii ošípaných v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 308/2023 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 397/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú náležitosti vyhlásenia pestovateľa alebo dodávateľa biomasy
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 435/2023 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 83/2016 Z. z. o mäsových výrobkoch
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 436/2023 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 437/2023 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 20/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii hovädzieho dobytku v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 441/2023 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 17/2012 Z. z. o identifikácii a registrácii ošípaných v znení neskorších predpisov.

11. POĽNOHOSPODÁRSTVO A POTRAVINÁRSTVO KRAJÍN EURÓPSKEJ ÚNIE

Poľnohospodársky príjem¹⁾ v priemere na jedného pracovníka – ročnú pracovnú jednotku (indikátor A) v krajinách EÚ-27 sa v roku 2022 medziročne zvýšil o 11,0 %. Vo väčšine členských štátov EÚ-27 sa indikátor A zvýšil, a to najmä v Nemecku (+ 57,8 %), Estónsku (+ 29,0 %) a Švédsku (+ 26,3 %). Klesol v siedmich členských štátoch EÚ-27, najviac v Rumunsku (- 21,7 %), Portugalsku (- 11,0 %), a na Malte (- 9,0 %).

Graf 54 **Poľnohospodársky príjem na jedného pracovníka v EÚ** (% zmena 2022/2021)

Prameň: Eurostat, 2023

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2022 bol celkový poľnohospodársky príjem na ročnú pracovnú jednotku za EÚ v porovnaní s rokom 2015 vyšší o 43,8 %. V rámci jednotlivých členských štátov, najvyšší nárast v porovnaní s rokom 2015 bol zaznamenaný v Bulharsku (+ 125,7 %), Poľsku (+ 95,2 %) a Dánsku (+ 87,2 %). Najvýraznejší pokles v porovnaní s rokom 2015 bol zaznamenaný na Malte (- 36,3 %), v Holandsku (- 11,6 %), a v Slovinsku (- 2,4 %).

¹⁾ Poľnohospodársky príjem zahŕňa príjmy plynúce z poľnohospodárskej činnosti (rovnako ako neoddeliteľné nepoľnohospodárske a vedľajšie činnosti) za dané účtovné obdobie (t. j. kalendárny rok)

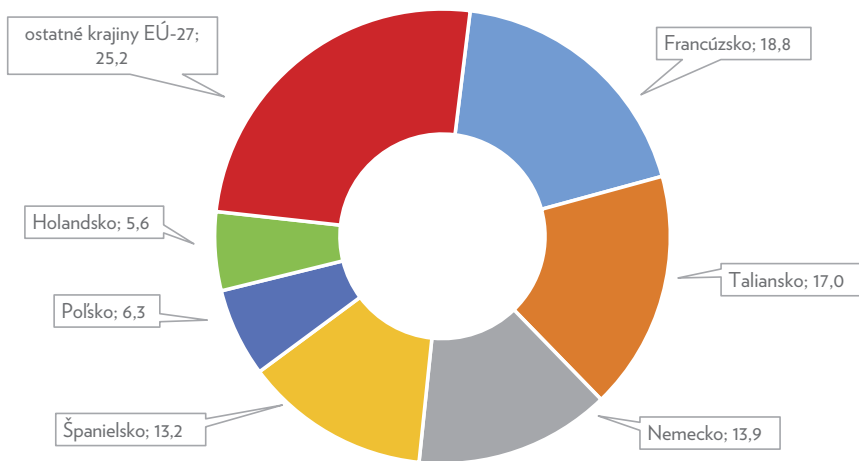
Tab. 80 Zmeny v poľnohospodárskom príjme na pracovníka (v %)

Krajina / zoskupenie	2022/2015	2022/2021	Krajina / zoskupenie	2020/2015	2021/2020
EÚ-27	43,8	11,0	Lotyšsko	66,0	10,18
Nemecko	78,9	57,82	Dánsko	87,2	9,08
Estónsko	51,7	29,00	Taliansko	22,6	8,37
Švédsko	45,1	26,32	Bulharsko	125,7	7,72
Rakúsko	44,7	24,82	Chorvátsko	75,6	3,96
Poľsko	95,2	24,18	Maďarsko	35,2	2,16
Luxembursko	51,1	23,97	Slovensko	69,0	0,26
Fínsko	46,4	22,00	Holandsko	-11,6	-0,47
Írsko	70,6	16,70	Španielsko	-2,2	-1,97
Slovinsko	-2,4	15,04	Česko	26,9	-4,51
Litva	56,6	12,72	Cyprus	16,1	-5,20
Belgicko	7,3	12,48	Malta	-36,3	-9,03
Grécko	43,7	11,70	Portugalsko	23,2	-10,96
Francúzsko	33,6	11,46	Rumunsko	30,5	-21,66

Prameň: Eurostat, 2023
Vypracoval: MPRV SR

Hrubá pridaná hodnota v krajinách EÚ-27 v roku 2022 dosiahla 215,6 mld. €, čo bolo o 12,3 % viac ako v roku 2021. Rozhodujúci podiel jej celkového objemu vytvorili krajiny pôvodnej EÚ-15, najviac Francúzsko (18,8 %), Taliansko (17,0 %), Nemecko (13,9 %) a Španielsko (13,2 %). Podiel SR dosahoval na hrubej pridanej hodnote krajín EÚ-27 0,4 % a predstavoval 870,2 mil. €.

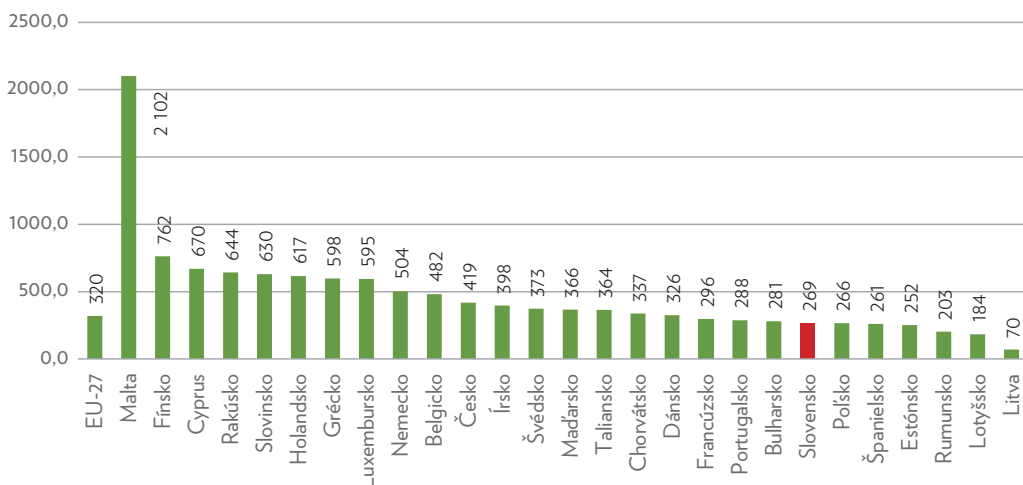
Graf 55 **Hrubá pridaná hodnota pre odvetvie poľnohospodárstva**, (% celkovej hodnoty, v bežných cenách)

Prameň: Eurostat, 2024; Vypracoval: MPRV SR

Podpory do poľnohospodárstva krajín EÚ-27 dosiahli v roku 2022 celkom 53,3 mld. €, čo bolo o 5,6 % (2 839 mil. €) viac ako pred rokom. Rozhodujúca časť z celkových podpôr bola alokovaná do pôvodných členských štátov EÚ. Najviac podpôr z celkovej podpory EÚ-27 bolo alokovaných do produkčne rozhodujúcich krajín, a to Nemecka (16,7 %), Francúzska (16,3 %), Španielska (12,0 %), Talianska (9,1 %) a Poľska (7,6 %). SR bolo poskytnutých 1,0 % z celkových podpôr EÚ-27, čo znamenalo 268,7 € na ha poľnohospodársky využívanej pôdy (p. v. p.). Slovensko úrovňou podpôr nedosiahlo priemer krajín EÚ- 27.

Graf 56 *Podpora v € na hektár poľnohospodársky využívanej pôdy v roku 2022*

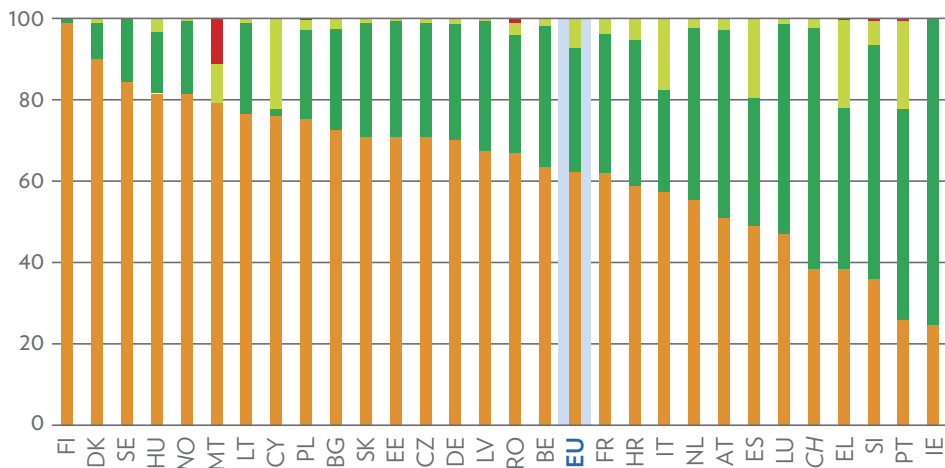
Prameň: Eurostat, 2024

Vypracoval: MPRV SR

Využívaná poľnohospodárska pôda v krajinách EÚ-27 dosiahla 156,7 mil. ha, čo predstavuje 38,0 % z celkovej pôdy EÚ-27. Tieto podiely využívannej poľnohospodárskej plochy v rámci územia daných krajín variovali od menej ako jednej desatiny vo Švédsku a Fínsku po viac ako polovicu v Luxembursku, Maďarsku, Rumunsku. Francúzsku a Dánsku až po úroveň 69,8 % v Írsku.

Výmera poľnohospodársky využívannej poľnohospodárskej pôdy sa medzročne znížila najmä v dôsledku zníženia výmery poľnohospodárskej pôdy v Španielsku (- 684,0 tis. ha), Poľsku (- 378,5 tis. ha), Portugalsku (- 322,2 tis. ha), Rumunsku (- 260,3 tis. ha) a Maďarsku (- 251,2 tis. ha). Výmera sa zvýšila najviac Grécku (+ 637,2 tis. ha) a vo Francúzsku (+ 449,5 tis. ha). Rozhodujúci podiel na celkovej poľnohospodársky využívannej pôde krajín EÚ-27 dosahuje Francúzsko (17,8 %), Španielsko (14,8 %) a Nemecko (10,7 %). SR sa podieľala na celkovej poľnohospodársky využívannej pôde 1,2 %.

Viac ako tri pätiny (62,3 %) EÚ využívannej poľnohospodárskej plochy predstavovala orná pôda, na ktorej sa pestovali plodiny na ľudskú a živočíšnu spotrebu. Trvalé trávne porasty predstavovali takmer jednu tretinu (30,5 %) využívannej poľnohospodárskej plochy a využívali sa najmä na zabezpečenie krmovín pre zvieratá. Zvyšný podiel bol využitý hlavne pre trvalé plodiny (7,1 %), ako sú ovocie, olivy a hrozno.

Graf 57 *Využitie poľnohospodársky využívannej pôdy* v roku 2020 (v %)*

Prameň: Eurostat, 2024

Poznámka: * Orná pôda (oranžová farba), TTP (tmavozelená farba), trvané plodiny (bledozelená farba), iné (červená farba)

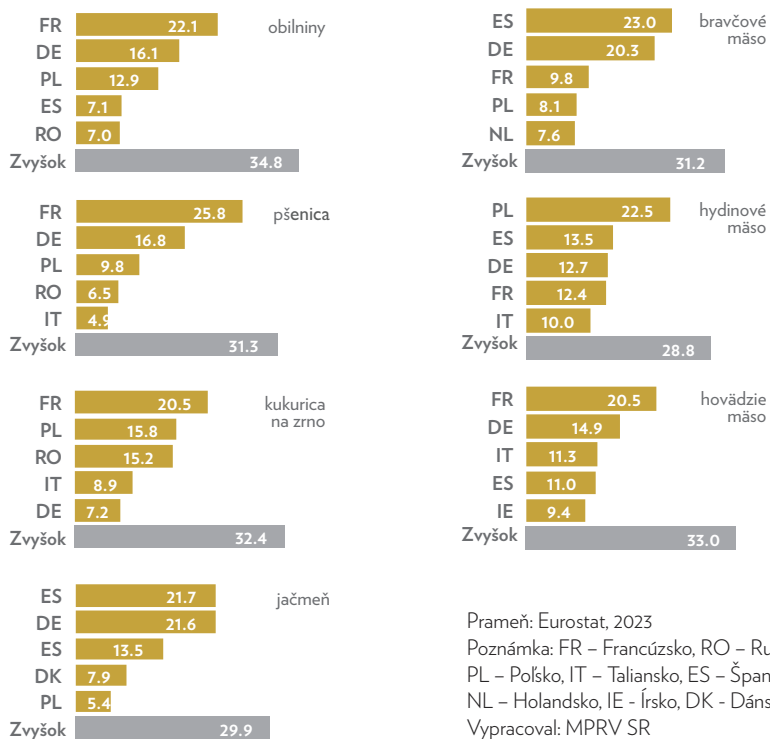
Vypracoval: MPRV SR

Zamestnanosť v poľnohospodárstve má v krajinách EÚ-27 dlhodobu klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2012 bolo v poľnohospodárstve krajín EÚ-27 zamestnaných 10,3 mil. osôb, v roku 2022 bolo v EÚ-27 už len 7,6 mil. osôb, čo v priemere v prepočte na 100 ha p.v.p. pripadá 4,9 pracovnej sily. Medziročne klesla zamestnanosť v poľnohospodárstve v krajinách EÚ-27 o 1,8 % t.j. o 141,9 tis. osôb. Na poľnohospodárskú zamestnanosť krajín EÚ-27 sa najviac podieľalo Poľsko (18,4 %), Rumunsko (13,1 %) a Taliansko (13,1 %), čo súviselo s rozsahom poľnohospodárskej výroby a väčším počtom menších individuálnych hospodárstiev v týchto krajinách. SR dosiahla podiel 0,5 %. Podrobnosti uvádza prílohová tabuľka 36.

Poľnohospodárska produkcia v krajinách EÚ-27 dosiahla v roku 2022 hodnotu 531,9 mld. €, čo bolo o 103,0 mld. €, t.j. o 24,0 % viac ako v roku 2021. Najväčšími producentmi, podieľajúcimi sa na produkcii v EÚ-28 boli štyri produkčne rozhodujúce krajiny, a to Francúzsko (18,0 %), Nemecko (14,3 %), Taliansko (13,4 %) a Španielsko (11,7 %). SR sa na produkcii krajín EÚ-27 podieľala 0,6 % s objemom 2 983 mil. €.

V roku 2022 zberová plocha **obilnín** v celej EÚ predstavovala 51,5 mil. hektárov, na ktorých sa vyprodukovalo 270,9 milióna ton plodín. Francúzsko predstavovalo viac ako jednu pätinu (22,1 %) z produkcie obilnín v EÚ. Ďalšími rozhodujúcimi krajinami boli Nemecko (16,1 %) a Poľsko (12,9 %). Podiely **pšenice, jačmeňa a kukurice** na zrno sú uvedené v nasledovných grafoch a v prílohovej v tabuľke 38.

Graf 58 *Podiely produkcie hlavných producentov vybraných rastlinných a živočíšnych komodít na celkovej produkcii v rámci štátov EÚ-27 v roku 2021 (v %)*

V roku 2022 sa viac ako jedna pätina (23,0 %, 5,1 mil. ton) **bravčového mäsa** v EÚ vyrábala v Španielsku. Rovnako, jednu pätinu vyprodukovali v Nemecku (20,3 %).

Najvyššia úroveň produkcie **hydínového mäsa** bola v Poľsku (22,5 % z celkového počtu EÚ, resp. 2,7 mil. ton). Ďalšími rozhodujúcimi krajinami boli Španielsko (13,5 %), Nemecko (12,7 %).

Viac ako jedna pätina všetkého **hovädzieho mäsa** v EÚ bola vyprodukovaná vo Francúzsku (20,5 %, resp. 1,4 mil. ton), významné podiely produkcie dosiahli aj v Nemecku (14,9 %), Taliansku (11,3 %) a v Španielsku (11,0 %).

Podrobnejšie údaje o poľnohospodárstve krajín EÚ-27 sú uvedené v prílohových tabuľkách 36 - 38.

Potravinársky priemysel EÚ-27¹ je významným výrobným odvetvím EÚ tak z hľadiska výrobo-ekonomických ukazovateľov, ako aj z hľadiska zamestnanosti.

V roku 2022 potravinársky priemysel EÚ-27 tvorilo vyše 306 tisíc podnikov, ktoré z hľadiska obratu dosiahli 1 457 mld. €. V dôsledku toho predstavuje potravinárstvo významné výrobné odvetvie v EÚ, avšak je nielen najväčším európskym výrobcom, ale je aj najväčším vývozcom

¹ výroba potravín a nápojov

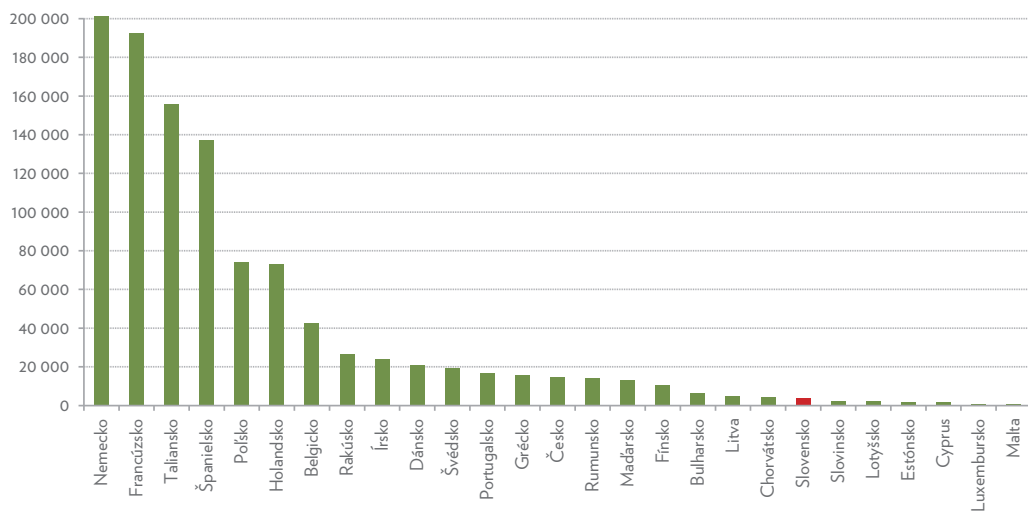
potravín a nápojov na svete a hlavným dovozcom. Z celkovej sumy obratu pripadlo 85 % len na samotnú výrobu potravín (t. j. bez výroby nápojov).

V roku 2021 potravinársky priemysel EÚ²-27 z hľadiska hrubej produkcie dosiahol takmer 1 105,3 mld. € a medziročne sa zvýšil o 7,4 %. Najväčší objem hrubej potravinárskej produkcie v roku 2022 vytvorilo Nemecko (201 mld. €), Francúzsko (192 mld. €), Taliansko (156 mld. €) a Španielsko (137 mld. €). Najmenej hrubej produkcie vyprodukovala Malta (462 mil. €) a Luxembursko (882 mil. €).

V potravinárskom priemysle EÚ² bolo v roku 2022 zamestnaných³ približne 4,3 mil. osôb. Najviac osôb v pracovalo v Nemecku (904,7 tis. osôb), vo Francúzsku (676,9 tis. osôb), v Poľsku (439,4 tis. osôb), v Taliansku (438,9 tis. osôb), a v Španielsku (436,8 tis. osôb).

Výška hrubých investícií do hmotného majetku v potravinárskom priemysle EÚ-27 zodpovedá rozsahu produkcie aj zamestnanosti. V roku 2021 do majetku najviac investovalo Francúzsko (8,2 mld. €), Nemecko (5,6 mld. €), Taliansko (4,4 mld. €) a Španielsko (4,2 mld. €). Najmenej investovali Malta (9,0 mil. €), Luxembursko (38,2 mil. €) a Cyprus (47,3 mil. €).

Graf 59 *Hrubá produkcia za odvetvie výroba potravín a nápojov v EÚ-27 v roku 2021* (v mil. €)

Prameň: Eurostat 2024

Vypracoval: MPRV SR

² vrátane tabakových výrobkov.

³ metodika ESA 2010

V roku 2021 najvyššia pridaná hodnota na zamestnanca v prípade výroby potravín bola zaznamenaná v Írsku (154,7 tis. €), Holandsku (103,5 tis. €), Belgicku (89,7 tis. €) a Dánsku (79,5 tis. €). Naopak najnižšia pridaná hodnota na zamestnanca bola v Rumunsku (13,2 tis. €) a Bulharsku (15,1 tis. €). Vo výrobe nápojov bola najvyššia pridaná hodnota na zamestnanca zaznamenaná v Rakúsku (278,9 tis. €), Švédsku (165,9tis. €) a Holandsku (153,1 tis. €). Naopak, najnižšia pridaná hodnota na zamestnanca bola zistená v Bulharsku (24,8 tis. €) a v Lotyšsku (25,6 tis. €).

Vybrané ekonomické ukazovatele potravinárskeho priemyslu v štátoch EÚ-27 sú uvedené v prílohových tabuľkách 39-40.

12. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

12.1. Závěry

- Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na makroekonomických ukazovateľoch hospodárstva SR bol rozdielny. V pôdohospodárstve sa jeho podiel v bežných cenách zvýšil pri ukazovateľoch: HPH, hrubej produkcii, medzispotrebe a priemernej mzde a v stálych cenách pri THFK. V potravinárstve sa zvýšil pri THFK v stálych aj bežných cenách.
- Ekonomická výkonnosť poľnohospodárstva klesla, znížila sa hrubá rastlinná pri súčasnom náraste hodnoty hrubej živočíšnej produkcie. V štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie sa mierne zvýšil podiel živočíšnej produkcie.
- Znížila sa hrubá poľnohospodárska produkcia v dôsledku výrazného poklesu cien rastlinných a miernemu nárastu cien živočíšnych komodít a to aj napriek nárastu hektárových úrod rozhodujúcich komodít rastlinnej výroby (pšenice, kukurice na zrnó, olejní) a stagnácii produkcie jatočného hovädzieho dobytká a jatočnej hydiny, poklesu produkcie jatočných ošípaných, ale pri náraste produkcie jatočných oviec.
- Tržby z predaja vlastných výrobkov stagnovali ako dôsledok mierneho poklesu tržieb za rastlinné produkty a výraznejšieho rastu tržieb za predaj živočíšnych výrobkov.
- Tržby z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb v potravinárskom priemysle sa zvýšili vo všetkých odboroch výroby a dosiahli 5 089 mil. €, čo predstavovalo ich medziročné zvýšenie o 9,6 %.
- Napriek postupnej stabilizácii cien vstupov do poľnohospodárstva sa medziročne zvýšila nákladovosť výnosov a znížila sa rentabilita nákladov poľnohospodárskych podnikov, avšak hodnoty týchto ukazovateľov boli nadpriemerné v porovnaní s päťročným priemerom.
- Podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2023 tvorili významný podiel na výnosoch podnikov celkové podpory (18,5 %) z európskych a národných zdrojov, ich podiel sa medziročne zvýšil o 1,0 p. b., čím pozitívne ovplyvnili výnosy a tým výsledok hospodárenia podnikov.
- Podiel ziskových podnikov sa medziročne výrazne znížil u právnických osôb (- 14,6 p. b.), v prípade podnikov SHR zostal na úrovni predchádzajúceho roka.
- Zvýšili sa investície do tvorby hrubého fixného kapitálu v poľnohospodárstve i v potravinárstve.
- Znížila sa zamestnanosť v obidvoch agropotravinárskych odvetviach, ale rýchlejšie tempom v poľnohospodárstve ako v potravinárstve. Naďalej pretrvávalo vyššie zastúpenie pracovníkov vyšších vekových skupín. V obidvoch odvetviach bola mzda v porovnaní s priemerom ekonomiky SR nižšia, výraznejšie v poľnohospodárstve.
- Výsledok hospodárenia bol podľa predbežných údajov kladný v obidvoch odvetviach. V poľnohospodárstve sa zvýšil na 228,0 mil. €, v potravinárstve vzrástol na 437,9 mil. €. Výsledok hospodárenia v rámci potravinárskeho priemyslu medziročne¹ zvýšili najmä odbory - výroba pečiva a múčnych výrobkov, výroba ostatných potravinárskych výrobkov, výroba nápojov a výroba mliečnych výrobkov.

¹ Porovnanie predbežných údajov roku 2022 s predbežnými údajmi roku 2021; po určení definitívnych údajov roku 2022 je možné porovnanie s definitívnymi údajmi roku 2021

- Tempo rastu výnosov prevýšilo dynamický rast nákladov poľnohospodárskych podnikov s následným kladným hospodárskym výsledkom poľnohospodárskej prvovýroby.
- Ceny vstupov do poľnohospodárstva stagnovali na úrovni roka 2022, ceny poľnohospodárskych výrobkov zaznamenali pokles. Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie. Najvýraznejší medziročný nárast cien bol zaznamenaný u spotrebiteľských cien potravín a nealkoholických nápojov. Miera inflácie sa zvýšila.
- Na krytie rizík v poľnohospodárskej výrobe sa v SR využívajú nasledujúce alternatívy: komerčné poistenie, príspevok na poistenie v rámci Strategického plánu SPP 2023-2027 a pomoc cez schémy štátnej pomoci, ktoré okrem príspevku na poistné umožňujú formou dotácií nápravu škôd spôsobených chorobami zvierat a úhradu niektorých nákladov na eradikáciu chorôb zvierat, kompenzáciu nákladov na odstraňovanie a likvidáciu mŕtvych hospodárskych zvierat a elimináciu škôd spôsobených nepriaznivou poveternostnou udalosťou.
- Celkové výdavky do poľnohospodárstva a potravinárstva z európskych a národných zdrojov dosiahli objem 807,84 mil. € a medziročne sa zvýšili o 9,6 %. Rozhodujúci podiel z ich objemu tvorili prostriedky z rozpočtu EÚ. Najväčší podiel na celkových výdavkoch tvorili priame platby (40,1 %). Na rozvoj vidieka pripadlo 24,3 % a tretí najväčší objem výdavkov (17,4 %) smeroval do všeobecných služieb.
- Konkurenčné prostredie na jednotnom trhu EÚ bolo ovplyvnené rozdielnou úrovňou podpôr. Celková úroveň priamych platieb v prepočte na ha p. p. v SR nedosiahla priemer EÚ-27.
- V podnikateľskej štruktúre agrosektora bol zaznamenaný rast počtu fyzických osôb poskytujúcich poľnohospodárske služby. Počet právnických osôb klesol v poľnohospodárskych službách aj v potravinárskom priemysle. Dominantné zastúpenie v podnikateľskej štruktúre agrosektora mali fyzické osoby, pričom v potravinárskom priemysle podnikali najmä právnické osoby.
- Výmera využitej poľnohospodárskej pôdy, ako aj ornej pôdy sa mierne znížila. Pretrvávajú nedoriešené vlastnícke vzťahy k pôde.
- V štruktúre osevu nenastali výrazné zmeny, znížil sa podiel obilnín, najmä kukurice na zrnó, olejní (najmä sóje a slnečnice). Vyrástol najmä podiel repky olejnej, jačmeňa a cukrovej repy technickej.
- Zvýšili sa zberové plochy strukovín, konzumnej zeleniny (hlavne suchej cibule a kukurice cukrovej), muštového hrozna, cukrovej repy technickej, raže a jačmeňa. Naopak klesli zberové plochy sóje, slnečnice, zemiakov a kukurice na zrnó.
- Úroda obilnín vzrástla v priemere o viac ako 30 %, najvýraznejšie sa zvýšila úroda kukurice na zrnó, kde hektárová úrodnosť prevýšila hektárovú úrodu z roka 2021 o 85,4 %. Hektárový výnosy vzrástli aj v prípade kŕmnych okopanín o 53,7 %, a olejní o 27,1 %.
- Zo všetkých druhov hospodárskych zvierat vzrástli stavy ošípaných (6,2 %), koní (4,6 %) a hydiny (3,5 %). Klesli počty oviec (-4,0 %), kôz (-2,6 %) a HD (-0,8 %). U hovädzieho dobytku reprodukčné vlastnosti zostali stabilizované na úrovni predchádzajúceho roka. V prípade ošípaných sa zvýšil odchov prasiat o 3,2 % a narodenie prasiat o 2,8 %.
- Obrat agropotravinárskeho zahraničného obchodu sa nachádza v pokračujúcom rastúcom trende. Import poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov vzrástol medziročne o 586 mil. € (8,6 %), export vzrástol o 264 mil. € (5,4 %).
- Naďalej pokračovalo prehlbovanie záporného salda zahraničného obchodu s agropotravinárskymi výrobkami na úroveň - 2 238 mil. €.

- Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak na celkových spotrebných výdavkoch predstavoval 26,24 %, čo je v porovnaní s priemerom štátov EÚ-27 vysoký podiel najmä vzhľadom na nízku príjmovú situáciu obyvateľstva SR.
- Medziročne vzrástla spotreba mäsa v hodnote na kosti na osobu a rok. Spotreba hovädzieho mäsa sa medziročne znížila a je i naďalej dlhodobo nízka pod hodnotou odporúčaných dávok potravín. Spotreba bravčového mäsa sa zvýšila, naopak, spotreba hydiny medziročne klesla. Pozitívnym javom je nárast spotreby mlieka a mliečnych výrobkov, ako aj nárast spotreby obilnín v hodnote múky. Spotreba zeleniny a zeleninových výrobkov medziročne klesla, spotreba ovocia a ovocných výrobkov sa mierne zvýšila.
- Závlahové systémy nespĺňajú dostatočne technický a technologický štandard. Klesla výmera zavlažiteľných výmer oproti roku 2014, t. j. počas obdobia uplatňovania Koncepcie revitalizácie hydromelioračných sústav v SR. Najvyšší odber závlahovej vody bol zaznamenaný na Dolnom Považí a Podunajsku. Závlahy využívajú najmä pestovatelia intenzívnych plodín, ktorí v trhových cenách plodín zahŕňajú aj náklady na závlahovú vodu a prenájom závlahových zariadení.
- Elektrina a teplo vyrobené z vybraných obnoviteľných zdrojov vzrástli. Z celkovej oševnej plochy boli energetické plodiny vysiate na 0,36 %, z toho najväčšiu výmeru zaberala kukurica a jej miešanky na siláž. Jej výmera predstavovala až 96,1 % z výmery plodín pestovaných výlučne na energetické účely.
- Poľnohospodársky sektor sa podieľa na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR približne 7,3 %. Z vyprodukovaného objemu emisií tvorí takmer 40 % oxid dusný emitovaný do ovzdušia hlavne z obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a v menšom rozsahu ako dôsledok chovu hospodárskych zvierat (odbúravanie živočíšnych exkrementov) v SR. Takmer 58 % emisií z vyprodukovaného objemu emisií tvorí metán (CH₄) emitovaný do ovzdušia hlavne ako priamy produkt látkovej výmeny u bylinožravcov (enterická fermentácia) a ako produkt odbúravania živočíšnych exkrementov.

12.2. Odporúčania

V ďalšom období pri navrhovaní opatrení, resp. hľadani nástrojov pre zabezpečenie výkonnosti poľnohospodárstva a potravinárstva, jeho konkurencieschopnosti na jednotnom trhu EÚ, bude potrebné realizovať odporúčania presahujúce rámec jedného roka.

Rozhodujúcou je implementácia Strategického plánu SPP 2023-2027 do praxe, vrátane finančných nástrojov so zreteľom na strategické dokumenty EÚ, Green Deal (Zelená dohoda), Stratégia z farmy na stôl, Stratégia biodiverzity, Nástroj obnovy a odolnosti 2021-2024 - Next Generation EU, Stratégia zvyšovania potravinovej sebestačnosti, Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, Koncepcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 a ďalšie a vytvoriť z nich komplexný systém nástrojov na podporu agrosektora s cieľom zvýšiť podiel zastúpenia slovenských výrobkov na domácom trhu (pozri nasledujúcu schému).

» presadzovať rovnaké podmienky a nástroje SPP pre všetky členské krajiny EÚ, najmä riešenie zrovnoprávnenia úrovne poskytovania priamych platieb v rámci EÚ,

» zvýšiť objem podpôr do živočíšnej výroby, vytvárať lepšie podmienky na stabilizáciu stavov hospodárskych zvierat a znížiť administratívnu záťaž pre chovateľov pri identifikácii a registrácii hospodárskych zvierat,

» zintenzívniť podporu pre pestovanie a spracovanie v sektore ovocia a zeleniny s cieľom rozširovania domácej produkcie a spracovania za účelom zvýšenia zamestnanosti, spotreby a zníženia dovozu,

» podporiť investície do závlahového systému a revitalizovať hydromelioračné sústavy,

» naďalej podporovať pozemkové úpravy ako základný systémový nástroj na racionálne usporiadanie vlastníckych a užívateľských vzťahov k poľnohospodárskej pôde a na revitalizáciu poľnohospodárskej krajiny,

» pokračovať vo vytváraní podmienok (vývoj a zavádzanie nových technológií, finančné zabezpečenie) pre rozšírenie výroby obnoviteľných zdrojov energie,

» vypracovať a realizovať notifikácie schém štátnej pomoci na podporu potravinárskeho priemyslu, čím sa vytvorí právny rámec pre stabilný systém štátnej podpory slovenského potravinárstva v porovnateľnej výške s okolitými krajinami,

» prehodnotiť účasť potravinárskeho priemyslu v plnení strategických cieľov budúcej SPP vo vyššej miere, vyčlenením dostatočnej finančnej podpory do opatrení, v ktorých sú potravinári oprávnenými žiadateľmi,

» podporiť vytváranie odbytových združení pre poľnohospodárov a potravinárov s cieľom využitia domácich surovín na produkciu finálnych potravín s vyššou pridanou hodnotou,

» podporiť presadzovanie tradičných regionálnych špecialít, ich prezentáciu na medzinárodných podujatiach,

» zjednodušiť podmienky predaja z dvora tak, aby nebola dotknutá bezpečnosť potravín,

» podporiť investície do potravinárstva za účelom prednostného spracovania domácich poľnohospodárskych surovín na potraviny

**PRIPRAVIŤ A ZAVIESŤ PODPORNÉ NÁSTROJE
S CIEĽOM PODPORY BUDOVANIA VERTIKÁLNYCH ŠTRUKTÚR TAK,
ABY KOMODITY RASTLINNÉHO A ŽIVOČÍŠNEHO PÔVODU
DOMA VYPRODUKOVANÉ BOLI AJ DOMA SPRACOVANÉ NA POTRAVINY
A GENEROVALA SA TAK ZVÝŠENÁ PRIDANÁ HODNOTA**

» podporiť finančné nástroje (bonifikácia úrokov, záruky úverov, odpustenie časti istiny) za vopred stanovených podmienok pri úveroch z komerčných bánk alebo poisťného v poisťovniach

» riešiť systémovo rizikovosť poľnohospodárskej výroby, najmä dosahy nepoistiteľných rizík, ktoré nie sú predmetom poistenia všetkých plodín komerčných poisťovní,

» vytvárať priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárskeho a potravinárskeho výskumu a jeho prepojenie s výrobnou praxou,

» podporiť zavádzanie inovatívnych technológií a presného poľnohospodárstva

13. ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

.sk	Slovenská internetová doména
a. s.	akciová spoločnosť
AGRIS	Medzinárodný informačný systém pre poľnohospodárske vedy a technológie
AT	Rakúsko
b. c.	bežné ceny
BGBOZP	Bulharskobebezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
CD	Centrálna databáza
CEHZ	Centrálna evidencia hospodárskych zvierat
COICOP-HBS	medzinárodná klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu použitia Eurostatom
	odporúčaná pre využitie v rodinných účtoch
CPP	celková poľnohospodárska produkcia
CZ	Czech republic (Česká republika)
ČPH	čistá pridaná hodnota
ČPP (ČDSC)	čistý prevádzkový prebytok (čistý dôchodok zo samostatnej činnosti)
ČS	čerpacia stanica
ČZP	čistý zisk z podnikania
DJ	dobytčia jednotka
EFSA	Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (European Food Safety Authority)
EP	Európsky parlament
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EPÚ	Ekonomický poľnohospodársky účet SR
EPV	ekologická poľnohospodárska výroba
EPZF	Európsky poľnohospodársky záručný fond
ES	Španielsko
ESA 2010	Európsky systém národných účtov z roku 2010
EÚ	Európska únia
EUR, euro; (€)	peňažná mena Európskej menovej únie
EUROSTAT	Štatistický úrad EÚ
FAO OSN	Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo (Food and Agriculture Organization of the United Nations)
FOB	hodnota zahŕňa transakčnú hodnotu tovaru a hodnotu služieb (napr. doprava, poistenie, prekládka, skladovanie tovaru a pod.) spojených s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny
futures	výnos z budúceho trhu v kontexte s úrodou
Gg CO ₂	vyjadrenie emisií v CO ₂ agregovaných ekvivalentoch
GJ	gigajoule
GMO	geneticky modifikované organizmy (Genetically Modified Organisms)
GSA	geopriestorová žiadosť o podporu
GWh	gigawathodina
ha	hektár

HACCP	Analýza nebezpečenstiev a kritické kontrolné body (Hazard analysis and critical control points)
HD	hovädzí dobytok
HDP	hrubý domáci produkt
Hedžing	nástroj na minimalizáciu rizika
hl	hektoliter
HPH	hrubá pridaná hodnota
HPP	hrubá poľnohospodárska produkcia
HU	Maďarsko
HZ	hospodárske zvieratá
CHOP (PDO)	Chránené označenie pôvodu (Protected designation of origin)
CHZO (PGI)	Chránené zemepisné označenie (Protected geographical indication)
IACS	Integrovaný administratívny a kontrolný systém
IL MPRV SR	Informačné listy MPRV SR
IS	Informačný systém
ISPÚ	Informačná sieť poľnohospodárskeho účtovníctva Európskej únie
IT	informačné technológie
IVVL	Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov
jat.	jatočný
jat. hm.	jatočná hmotnosť
KD	krmný deň
kg	kilogram
KKZ	kompletné krmne zmesi
km	kilometer
koef.	koeficient
ks	kus
kW	kilowatt
l	liter
LEADER	európska iniciatíva na spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale)
LIAH (MPRV SR) 1-12	mesačný výkaz o liahnutí, násadových vajciach a jednodňovej hydine
LPIS	Register pôdných produkčných blokov (Land Parcel Information System)
m.j.; mer.j.; mer.jedn., MJ ..	merná jednotka
m²	meter štvorcový
m³	meter kubický
Mäso (MPRV SR) 1-12	mesačný výkaz o zabíjaní jatočných zvierat, hodnote ich nákupu podľa tried kvality, o bilancii mäsa na kosti a výrobkov z mäsa a výrobkov z mäsa
MERO	metylester repkového oleja
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
mil.	milión
mld.ML (MPRV SR) 6-12 ..	miliardamesačný výkaz o nákupe mlieka a smotany a výrobe mliečnych výrobkov
MO	maloobchod
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva vedy výskumu a športu Slovenskej republiky

MW	megawat
MWh	megawatthodina
NaCl	chlorid sodný
NATURALIS SK, s.r.o.	inšpekčné organizácie oprávnené na výkon kontroly a certifikácie
(SK-BIO-002)	v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby v SR
Biokont CZ, s.r.o.	
(SK-BIO-003)	
NBS	Národná banka Slovenska
NLC	Národné lesnícke centrum
NNVČ	neoddeliteľné nepoľnohospodárske vedľajšie činnosti
NPK	anorganické hnojivá – dusík, fosfor, draslík
NPPC-VÚP	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav potravinársky
NPPC-VÚPOP	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav pôdoznavectva o ochrany pôdy
NPPC-VÚRV	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav rastlinnej výroby
NR SR	Národná rada SR
ODP	odporúčaná dávka potravín
o. p.OP	orná pôdaOperačný program
OP RH	Operačný program Rybné hospodárstvo
OSN	Organizácia Spojených národov (Organization of the United Nations)
OZ	ovocie a zelenina
OZE	obnoviteľné zdroje energie
OZK	Odbor zahraničnej koordinácie MPRV SR
p. b.	percentuálny bod
p. p.	poľnohospodárska pôda
p. v. p.	poľnohospodársky využívaná pôda
PD	poľnohospodárske družstvo
PL	Poľsko
PNK	práca na kontrakt
PO	požiarna ochrana
POR poľn., poľnoh.	přípravky na ochranu rastlínpoľnohospodárska, poľnohospodársky
PP	priemyselná produkcia
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV SR 2007-2013	Program rozvoja vidieka SR 2007-2013
PRV SR 2014-2022	Program rozvoja vidieka SR 2014-2022
RO	Romania (Rumunsko)
RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
RV	rastlinná výroba
s. c.	stále ceny
s. r. o.; spol. s r. o.	spoločnosť s ručením obmedzeným
SFK	spotreba fixného kapitálu
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
SI	Slovinsko
SR	Slovenská republika

SK NACE Rev.2	Štatistická klasifikácia ekonomických aktivít v Európskom spoločenstve
SO	Sprostredkovateľský orgán
SP	Strategický plán
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SPPK	Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
SOT	Spoločná organizácia trhu (Common Market Organization)
š. p.	štátny podnik
ŠR	štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠVPS SR	Štátna veterinárna a potravinová správa SR
t jat. hm.	tona jatočnej hmotnosti
t ž. hm.	tona živej hmotnosti
THFK	tvorba hrubého fixného kapitálu
tis.	tisíc
TJt.j.	terajoul to je
TOV	trhovo orientované výdavky
ZŤS (TSG)	zaručene tradičná špecialita (Traditional speciality guaranteed)
TTP	trvalé trávne porasty
UK	United Kingdom (Spojené kráľovstvo; Veľká Británia)
ÚKSÚP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
ÚPSVAR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚVZ SR	Úrad verejného zdravotníctva SR
VOH (MPRV SR) 7-12	mesačný výkaz o výrobe, odbyte a súhrnnej ponuke jatočnej hydiny a konzumných vajec
VOS	vnútroodvetvová spotreba
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
VZPS	výberové zisťovanie pracovných síl
www.	World Wide Web
Zb., Z. z.	Zbierka zákonov
ž. hm.	živá hmotnosť
ŽP	životné prostredie
ŽV	živočíšna výroba

14. PRÍLOHOVÉ TABUĽKY

Tabuľka 1

VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE ZA POĽNOHOSPODÁRSKU PRVÝVÝROBU (v €, ha-1 p.p. (póda podľa LPIS))

Ukazovateľ	Poľnohospodárska prvovýroba spolu			Poľnohosp. družstvá			Poľnohosp. družstvá		
	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022
Výnosy spolu	2 821,6	2 952,4	103,9	2 220,6	2 163,4	97,4	3 300,6	3 553,9	107,7
- tržby z predaja tovaru	368,1	341,5	92,8	83,9	93,6	111,6	613,4	556,8	90,8
- tržby z predaja vlast. výrobkov a služieb	1 796,6	1 931,7	107,5	1 500,8	1 505,4	100,3	2 017,2	2 262,1	112,1
Pridaná hodnota	511,5	458,6	89,7	477,9	384,9	80,5	528,9	512,3	96,9
Čistý obrat	2 110,9	2 296,9	108,8	1 551,7	1 610,2	103,8	2 559,1	2 856,1	111,6
Tržby z predaja dlhodob. majet. a materiálu	109,9	155,1	141,1	95,2	92,0	96,7	123,5	212,3	171,9
Ostatné výnosy z hosp. činnosti	423,0	430,8	101,8	396,7	383,4	96,6	440,2	464,2	105,4
z toho : priznané dotácie	290,5	336,1	115,7	284,0	320,4	0,0	295,8	350,2	0,0
Tržby z predaja cenn. papierov a podielov	20,2	8,1	40,2	3,6	3,0	84,2	34,9	12,7	36,4
Výnosy z predaja cenn. majetku	4,4	2,7	62,2	1,1	1,6	139,7	7,2	3,8	51,9
Výnosové úroky	4,5	7,0	156,4	2,0	3,5	175,8	6,7	10,1	151,6
Kurzové zisky	0,3	0,4	171,5	0,0	0,0	91,7	0,5	0,8	170,4
Náklady spolu	2 582,5	2 804,6	108,6	2 029,9	2 115,6	104,2	3 016,6	3 355,4	111,2
Náklady na obstaranie predaného tovaru	319,6	292,7	91,6	72,7	87,3	120,1	534,4	472,5	88,4
Spotreba materiálu a energie	975,6	1 059,8	108,6	835,4	861,0	103,1	1 092,9	1 227,5	112,3
Osobné náklady	407,2	447,3	109,8	447,0	466,9	104,5	359,4	417,6	116,2
- mzdové náklady	288,9	317,3	109,9	318,0	332,0	104,4	254,9	296,5	116,3
Dane a poplatky	29,4	32,5	110,5	28,6	30,3	105,9	29,7	34,1	114,5
Odpisy dlhodob. hmot. a nehmot. majetku	208,6	231,2	110,8	188,9	198,8	105,2	221,9	255,7	115,2
Predané cenné papiere a podiely	10,6	3,4	32,3	3,7	1,0	27,5	16,8	5,6	33,4
Nákladové úroky	25,0	46,2	185,4	15,2	26,2	173,1	33,3	63,5	190,8
Kurzové straty	0,5	0,4	87,5	0,1	0,0	34,9	0,9	0,8	93,1
Podpory spolu	290,5	336,1	115,7	284,0	320,4	112,8	295,8	350,2	118,4
Podpory neinvestičného charakteru	286,3	320,8	112,0	281,3	306,6	109,0	290,4	333,3	114,8
Podpory investičného charakteru	4,1	15,4	371,3	2,7	13,8	516,0	5,4	16,9	312,2
Počet podnikov spolu	1 130,0	1 375,0	121,7	407,0	442,0	108,6	697,0	897,0	128,7
Podiel ziskových podnikov	85,7	71,1	83,0	85,8	65,6	76,5	86,4	74,1	85,8

Prameň: IL MPRY SR - za rok 2022 a 2023, Centrálna databáza MPVR SR; Poznámka: súbor podnikov zahŕňa podnikateľské subjekty účtujúce v podvojnom účtovníctve
 Vypracoval: MPVR SR

VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE ZA POĽNOHOSPODÁRSKU PRVOTÝROBU podľa okresov

v € na ha p.p. (podľa LPIS), resp. zamestnanca

Tabuľka 2

Okres, kraj	Výsledok hospodárenia (€ na ha p.p.)		Tržby z predaja vlastných výrobkov (€ na ha p.p.)		Neinvestičné podpory (€ na ha p.p.)		Produktivita práce z výnosov na zamestnanca (€)		Neinvestičné podpory na zamestnanca (€)	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Bratislava I	256	-185	1 794	1 368	314	330	148 847	134 453	15 798	17 671
Bratislava II	156	-7	2 919	2 319	198	367	258 743	253 733	13 373	20 428
Bratislava III	195	76	7 398	4 514	388	344	113 977	124 597	4 644	6 528
Bratislava IV	383	-25	1 343	877	336	193	277 099	171 228	45 393	21 890
Bratislava V	770	87	1 730	1 362	249	143	169 698	166 015	12 327	12 982
Malacky	221	49	1 709	2 254	261	347	195 928	198 987	18 305	19 708
Pezinok	420	343	4 445	5 166	405	371	118 401	190 092	7 631	10 562
Senec	319	774	2 779	4 550	156	451	196 941	244 887	5 815	12 570
Bratislavský kraj	307	246	2 548	3 097	256	358	169 028	207 890	10 574	14 358
Dunajská Streda	546	324	2 842	3 112	303	308	206 108	244 684	13 242	14 465
Galanta	272	217	1 918	2 081	192	276	120 068	160 463	9 623	15 451
Hlohovec	-5	81	2 134	1 596	394	262	85 297	58 942	9 838	7 146
Piešťany	264	114	2 822	2 789	339	266	74 987	136 759	5 647	8 558
Senica	312	217	1 723	1 805	309	345	113 239	139 423	15 006	19 744
Skalica	125	41	1 868	1 686	333	243	113 008	124 604	10 769	9 870
Trnava	338	455	2 375	2 735	251	268	159 804	217 444	12 429	14 982
Trnavský kraj	356	274	2 349	2 475	284	289	138 909	177 475	11 126	13 604
Bánovce nad Bebravou	285	131	1 915	2 070	257	400	78 247	110 931	7 292	14 166
Ilava	160	372	1 346	2 033	409	257	86 761	128 920	16 914	9 424
Myjava	68	37	510	575	195	312	71 080	96 965	11 179	19 960
Nové Mesto nad Váhom	305	73	1 735	1 623	345	277	86 431	114 372	11 589	12 662
Partizánske	517	277	2 655	2 850	531	384	108 171	127 144	13 831	11 763
Považská Bystrica	1	3 420	1	15 479	1	1 135	1	304 647	1	12 058
Prievidza	339	145	2 173	2 083	338	422	130 687	144 494	12 055	17 848
Púchov	1	-172	1	991	1	309	1	47 211	1	6 382
Trenčín	154	-33	1 507	1 463	416	352	85 530	102 541	15 671	16 077
Trenčiansky kraj	264	146	1 853	1 989	366	361	94 301	121 242	11 480	13 576
Komárno	218	55	1 815	1 819	224	199	188 255	112 313	7 698	7 668
Levice	212	74	1 589	1 765	214	222	141 587	197 873	12 976	15 876
Nitra	533	149	2 914	2 859	231	262	163 138	184 664	9 059	12 219
Nové Zámky	338	75	1 966	2 055	283	210	149 670	153 324	13 631	10 621
Šaľa	460	213	1 962	2 113	105	177	214 156	207 673	8 099	12 283
Topoľčany	474	325	2 572	2 823	215	223	132 100	161 345	8 305	10 526
Zlaté Moravce	437	120	1 507	1 432	178	200	125 752	145 787	9 319	11 919
Nitriansky kraj	351	118	2 036	2 109	224	217	159 541	159 192	10 235	11 162
Bytča	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Čadca	-8	-26	242	402	440	702	28 878	37 723	12 458	25 644
Dolný Kubín	1	47	777	714	394	594	57 276	64 741	15 070	24 927
Kysucké Nové Mesto	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Liptovský Mikuláš	-13	-47	994	1 304	455	402	63 380	83 829	16 292	14 988
Martin	154	76	1 417	1 414	260	434	115 215	146 833	10 653	22 316
Námestovo	23	-19	833	750	371	495	61 083	62 646	12 995	19 361
Ružomberok	86	-11	1 145	779	311	611	57 081	50 813	9 156	19 997
Turčianske Teplice	285	314	4 187	2 613	468	434	117 157	139 638	8 741	15 050
Tvrdošín	118	80	973	967	348	493	71 321	79 124	13 511	20 484
Žilina	-2	29	1 058	831	507	474	82 272	71 361	23 535	25 356
Žilinský kraj	52	30	1 090	1 127	385	478	73 731	85 344	13 897	19 392

VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE ZA POĽNOHOSPODÁRSKU PRVOVÝROBU podľa okresov

v € na ha p.p. (podľa LPIS), resp. zamestnanca

pokračovanie Tabuľka 2

Okres, kraj	Výsledok hospodárenia (€ na ha p.p.)		Tržby z predaja vlastných výrobkov (€ na ha p.p.)		Neinvestičné podpory (€ na ha p.p.)		Produktivita práce z výnosov na zamestnanca (€)		Neinvestičné podpory na zamestnanca (€)	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Banská Bystrica	-61	-28	590	322	441	397	51 189	43 951	17 988	19 618
Banská Štiavnica	1	-25	1	276	1	523	1	56 194	1	23 750
Brezno	94	11	667	550	294	601	57 402	60 373	11 356	26 425
Detva	29	66	1 310	1 359	323	451	87 429	103 397	10 230	15 444
Krupina	49	24	538	935	322	324	110 176	112 654	14 677	12 950
Lučenec	182	37	1 479	1 309	316	325	150 913	158 858	15 814	18 983
Poltár	29	20	640	882	134	443	62 933	83 481	7 235	23 298
Revúca	7	-122	882	1 101	326	206	58 359	105 604	13 076	13 499
Rimavská Sobota	223	97	892	1 164	313	302	124 835	155 574	19 227	18 305
Veľký Krtíš	348	98	1 677	1 619	289	329	158 157	120 120	13 828	16 084
Zvolen	132	693	2 497	6 475	210	684	102 888	244 649	5 986	13 202
Žarnovica	341	180	1 248	1 033	377	383	130 111	154 205	16 839	23 744
Žiar nad Hronom	44	1 535	229	337	192	470	202 322	273 093	39 814	44 404
Banskobystrický kraj	146	195	1 150	1 574	304	399	107 749	147 545	13 757	17 578
Bardejov	30	-4	485	603	384	221	55 770	77 306	19 471	13 223
Humenné	51	3	349	186	580	344	56 532	76 595	43 833	31 276
Kežmarok	68	55	863	1 058	258	473	62 470	84 115	9 711	17 973
Levoča	24	-6	405	345	244	488	46 511	38 589	11 786	26 073
Medzilaborce	1	71	1	109	1	436	1	52 898	1	31 546
Poprad	68	11	977	763	470	320	81 261	77 221	22 368	16 950
Prešov	58	-24	898	779	382	242	77 772	82 738	19 930	14 581
Sabinov	81	14	1 000	1 024	329	338	59 906	72 868	12 782	14 626
Snina	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Stará Ľubovňa	45	18	582	680	433	478	62 396	84 639	19 499	21 033
Stropkov	15	-19	450	459	261	434	59 851	66 538	12 551	24 664
Svidník	46	-16	264	220	386	274	67 738	60 937	30 070	25 706
Vranov nad Topľou	89	-76	863	824	342	223	75 012	81 988	18 003	13 707
Prešovský kraj	51	-5	716	635	363	329	65 339	75 874	17 154	18 626
Gelnica	-54	24	137	80	444	611	48 680	49 383	23 421	34 377
Košice I	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Košice II	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Košice III	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Košice IV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Košice - okolie	135	-75	947	1 133	208	343	117 979	141 029	14 315	23 537
Michalovce	426	67	1 331	1 168	207	256	146 438	141 234	12 145	17 632
Rožňava	218	115	639	842	272	427	145 280	145 288	9 773	15 545
Sobrance	150	64	1 177	912	300	153	91 388	99 322	14 766	8 005
Spišská Nová Ves	84	-14	799	749	388	441	54 340	60 857	13 002	16 751
Trebišov	218	74	1 135	1 175	188	316	130 201	131 594	11 813	21 550
Košický kraj	220	34	1 024	1 053	238	323	120 527	125 374	12 483	18 321
SR spolu	239	128	1 610	1 727	286	321	121 443	140 291	12 323	15 346

Poznámka: agregované hodnoty jednotlivých ukazovateľov sú prepočítané na hektár využitej poľnohospodárskej pôdy (podľa LPIS)

- databáza Informačných listov MPRV SR - subjekty účtujúce v podvojnom účtovníctve

I - Ochrana individuálnych údajov

Prameň: IL MPRV SR za rok 2022 a 2023, CD MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

FINANČNÉ UKAZOVATELE ZA POĽNOHOSPODÁRSKU PRVÝNÝROBU v € .ha⁻¹p.p. (póda podľa LPIS)

Tabuľka 3

Ukazovateľ	Poľnohospodárska prvovýroba			Poľnohospodárske družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022
Majetok celkom (Aktiva)	3 819,9	4 112,2	107,7	2 971,3	3 001,1	101,0	4 355,0	4 904,2	112,6
Neobežný majetok	2 118,5	2 334,3	110,2	1 570,9	1 613,2	102,7	2 418,1	2 806,8	116,1
- dlhodobý nehmotný majetok	15,8	5,2	33,2	1,5	1,8	122,4	26,4	5,8	21,9
- dlhodobý hmotný majetok	1 865,5	2 078,1	111,4	1 484,4	1 518,7	102,3	2 020,0	2 407,9	119,2
- dlhodobý finančný majetok	237,3	251,0	105,8	85,0	92,7	109,0	371,6	393,2	105,8
Obežný majetok	1 675,5	1 729,4	103,2	1 383,0	1 353,7	97,9	1 903,4	2 036,2	107,0
- zásoby	710,7	715,9	100,7	670,2	647,6	96,6	745,6	772,7	103,6
- pohľadávky	769,1	834,3	108,5	527,9	568,5	107,7	968,1	1 054,2	108,9
- - dlhodobé pohľadávky	43,1	47,6	110,4	19,5	27,3	140,2	64,3	66,1	102,8
- - krátkodobé pohľadávky	726,0	786,7	108,4	508,5	541,2	106,4	903,8	988,1	109,3
Finančné účty	186,5	161,9	86,8	173,4	130,0	75,0	182,2	183,0	100,4
Vlastné imanie a záväzky (Pasíva)	3 819,9	4 112,2	107,7	2 971,3	3 001,1	101,0	4 355,0	4 904,2	112,6
Vlastné imanie	1 810,3	1 909,8	105,5	1 643,0	1 637,2	99,6	1 806,7	2 032,3	112,5
- základné imanie	555,7	559,6	100,7	435,0	420,3	96,6	497,8	549,7	110,4
- kapitálové fondy	506,1	563,6	111,4	678,2	682,1	100,6	366,1	467,7	127,8
- zákonné rezervné fondy	175,5	193,6	110,3	321,3	351,0	109,2	53,0	59,0	111,3
- ostatné fondy zo zisku	77,9	83,5	107,3	111,1	123,2	110,9	45,9	48,4	105,5
- výsledok hospodárenia minulých rokov	275,8	398,6	144,5	-54,3	34,6	414,2	564,7	722,7	128,0
- výsledok hospodárenia za účt. obdobie	193,5	91,4	47,3	154,8	29,3	18,9	229,8	146,8	63,9
Záväzky	1 828,2	1 995,5	109,2	1 213,6	1 230,7	101,4	2 340,4	2 636,3	112,6
- dlhodobé záväzky	303,4	339,9	112,0	221,3	234,2	105,8	369,2	425,4	115,2
- dlhodobé rezervy	3,9	3,3	83,8	2,2	1,8	82,3	2,5	2,0	79,9
- krátkodobé záväzky	799,8	816,4	102,1	542,6	526,9	97,1	1 012,8	1 050,4	103,7
- krátkodobé rezervy	27,8	28,6	102,8	31,8	30,7	96,5	21,1	23,7	112,5
- bežné bankové úvery	322,1	381,0	118,3	227,7	240,4	105,6	403,4	506,7	125,6

Prameň: IL MPRV SR - za rok 2022 a 2023, Centrálna databáza MPRV SR
Poznámka: súbor podnikov zahŕňa podnikateľské subjekty účtujúce v podnikovom účtovníctve
Výpracoval: MPRV SR

VÝKAZ O PRÍJMOCH A VÝDAVKOCH SAMOSTATNE HOSPODÁRIACICH ROĽNÍKOV v € . ha⁻¹ p. p. (pôda podľa LPIS)

Tabuľka 4

Ukazovateľ	do 50 ha **			nad 50 do 100 ha			nad 100 do 500 ha			nad 500 ha			Spolu	
	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	Index 2023/2022
Predaj tovaru	733,4	599,1	81,7	77,7	275,8	355,0	117,9	175,4	148,8	112,7	57,7	51,2	158,5	138,1
Predaj výrobkov a služieb	2 086,1	1 355,7	65,0	929,4	794,9	84,4	1 196,4	786,8	65,8	1 640,0	1 160,8	70,8	1 301,2	68,5
Ostatné príjmy	670,6	367,6	54,8	307,5	260,6	84,7	302,4	259,6	85,8	343,4	309,0	90,0	338,0	81,9
Príjmy spolu	3 490,1	2 322,5	66,5	1 314,7	1 321,2	100,5	1 616,7	1 221,7	75,6	2 096,1	1 527,5	72,9	1 797,6	77,1
Zásoby	1 611,1	1 165,6	72,3	485,7	588,4	121,1	673,7	546,6	81,1	882,0	592,8	67,2	753,9	82,3
Služby	627,0	421,6	67,2	281,0	277,0	98,6	326,4	244,0	74,8	460,9	288,1	62,5	365,4	74,7
Mzdy	178,5	120,4	67,4	43,6	79,1	181,5	74,0	61,0	82,4	168,8	131,8	78,1	93,5	84,8
Platby poisťného a príspevkov	170,4	107,9	63,3	56,7	68,2	120,3	50,1	46,0	91,8	90,0	71,3	79,2	66,9	88,6
Tvorba sociálneho fondu	1,6	0,5	30,2	0,7	0,1	8,6	0,6	2,3	389,1	0,6	0,5	79,1	0,7	215,1
Ostatné výdavky	762,9	446,4	58,5	422,4	281,7	66,7	419,6	281,5	67,1	353,9	389,6	110,1	435,2	71,6
Výdavky spolu	3 351,5	2 262,3	67,5	1 290,1	1 294,5	100,3	1 544,4	1 181,4	76,5	1 956,3	1 474,0	75,3	1 715,6	78,4
Príjmy - výdavky	138,6	60,2	43,4	24,5	26,8	109,2	72,3	40,4	55,8	139,8	53,5	38,3	82,0	50,7
Podiel podnikov ziskových	71,2	71,5	100,4	73,5	73,8	100,3	86,2	84,4	97,9	95,8	92,9	96,9	77,7	99,6
Podiel podnikov stratových	28,8	28,5	99,1	26,5	26,2	99,0	13,8	15,6	113,3	4,2	7,1	170,1	22,3	101,5
Osobný dôchodok podnikateľa*	491,8	297,2	60,4	165,2	126,5	76,6	56,5	52,7	93,3	14,6	15,8	108,2	97,7	86,7
P - V - osobný dôchodok	-353,2	-237,0	149,0	-140,6	-99,7	141,0	15,8	-12,4	35,9	125,2	37,7	30,1	-15,7	36,5
Výdavky/príjmy	96,0	97,4	101,5	98,1	98,0	99,9	95,5	96,7	101,3	93,3	96,5	103,4	95,4	101,7
Počet SHR celkom	372,0	389,0	104,6	226,0	301,0	133,2	347,0	422,0	121,6	24,0	28,0	116,7	969,0	117,6

Poznámka: * Po započítaní ročného osobného dôchodku vo výške 11 868 € v roku 2022 a 13 032 € v roku 2023 (na základe údajov o priemernej mzde v odvetvi poľnohospodárstva podľa ŠÚ SR). ** Vratane podnikov bez pôdy

Prameň: Informačné listy MPRV SR, rok 2022 a rok 2023, CD MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Tabuľka 5

VÝKAZ O MAJETKU A ZÁVÄZKOH SAMOSTATNE HOSPODÁRIACICH ROĽNÍKOV (pôda podľa LPIS) v €, ha⁻¹ p. p.

Ukazovateľ	do 50 ha *			nad 50 do 100 ha			nad 100 do 500 ha			nad 500 ha			Spolu	
	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023	Index 2023/2022	2022	2023
Dlhodobý nehmotný majetok	26,6	50,7	190,7	21,5	17,9	83,1	5,6	31,0	553,5	2,8	2,9	101,8	8,9	26,9
Dlhodobý hmotný majetok	2 206,9	1 545,8	70,0	879,9	808,5	91,9	1 169,3	982,0	84,0	1 406,0	1 247,0	88,7	1 247,9	1 041,0
Dlhodobý finančný majetok	1,7	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	3,0	0,0	0,1	5,7	4,9	86,2	3,0	0,6
Zásoby celkom	582,3	332,4	57,1	251,8	213,1	84,6	367,3	246,1	67,0	696,8	556,3	79,8	422,5	289,5
Materiál	75,6	29,6	39,1	41,0	23,9	58,3	56,5	30,1	53,3	107,7	59,6	55,4	64,3	32,9
Tovar	217,4	115,8	53,3	24,2	78,4	324,0	44,2	31,5	71,3	13,4	44,8	334,5	49,6	49,7
Nedokončená výroba	289,3	187,0	64,6	186,6	110,8	59,4	266,5	184,5	69,2	575,8	451,8	78,5	308,6	206,9
Pohľadávky	589,3	553,8	94,0	240,6	215,2	89,4	272,8	232,7	85,3	783,8	583,9	74,5	377,4	307,1
Krátkodobý finančný majetok	818,0	510,8	62,4	365,0	235,0	64,4	225,7	162,8	72,1	119,6	98,9	82,7	272,4	201,0
Peniaze a ceniny	187,0	104,4	55,8	65,8	49,8	75,6	61,0	32,3	52,9	33,3	16,0	48,2	66,6	40,2
Účty v bankách	628,1	405,2	64,5	297,9	185,1	62,1	161,5	129,6	80,2	85,8	82,8	96,5	203,3	160,0
Ostatný krátkodob. finanč. majetok	2,9	1,2	41,0	1,2	0,1	10,3	3,2	0,9	29,4	0,4	0,1	23,1	2,5	0,7
Priebežné položky (+/-)	13,0	8,0	61,3	2,3	0,7	32,0	1,7	0,5	31,5	0,0	0,0	-	2,4	1,2
Oprav. položka k nadbud. majetku	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,6	0,0
Majetok celkom	4 240,3	3 001,5	70,8	1 761,6	1 490,4	84,6	2 046,1	1 655,2	80,9	3 014,6	2 493,8	82,7	2 335,2	1 867,3
Rezervy	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,3	0,0
Závazky	506,4	442,2	87,3	241,1	155,7	64,6	422,4	267,7	63,4	573,7	580,7	101,2	429,0	306,1
Úvery	391,1	378,5	96,8	193,4	226,6	117,2	302,2	289,9	95,9	418,5	299,4	71,5	313,3	288,5
Oprav. položka k nadbud. majetku	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,2	0,0
Závazky celkom	901,1	820,7	91,1	434,5	382,3	88,0	724,9	557,5	76,9	992,2	880,1	88,7	742,7	594,6

Prameň: Informačné listy MPRV SR za rok 2022 a 2023, CD MPRV SR

Poznámka: * vrátane podnikov bez pôdy

Vypracoval: MPRV SR

ZÁKLADNÉ EKONOMICKO-FINANČNÉ UKAZOVATELE za výrobu potravín a nápojov SR* v mil. €

Tabuľka 6

Ukazovateľ	2021	2022	2023	Index 2023/22
Výnosy spolu	4 739	6 151	6 733	109,5
Náklady spolu	4 501	5 857	6 295	107,5
Spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovateľných dodávok	2 327	3 260	3 378	103,6
Spotreba nakupovaných služieb	543	656	733	111,6
Náklady na predaný tovar	607	758	887	117,1
Odpisy	174	195	197	100,9
Výsledok hospodárenia pred zdanením	238	294	438	148,8
Pridaná hodnota	1 027	1 113	1 383	124,2
Zásoby materiálu	251	345	320	92,8
Zásoby nedokončenej výroby a polotovarov vlastnej výroby	82	94	114	122,1
Zásoby výrobkov a zvierat**	156	216	267	123,4
Finančný majetok	186	169	209	123,6
-Peniaze	26	21	20	97,4
-Bankové účty	159	143	178	124,2
Pohľadávky	752	1 017	1 119	110,1
Závazky	1 016	1 295	1 307	100,9

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty MPRV SR

Poznámka: *Predbežné výsledky súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov. Zisťovanie je v súbore podnikov od 20 do 99 zamestnancov realizované ako výberové, pre 100 a viac zamestnancov ako vyčerpávajúce. Údaje za výberovú časť sú dopočítané. ** pre rok 2021 Zásoby výrobkov

Vypracoval: MPRV SR

Tabuľka 7

VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA, VÝNOSY, NÁKLADY za výrobu potravin a nápojov SR podľa odborov* v mil. €

Výrobný odbor**	Výsledok hospodárenia pred zdanením			Výnosy			Podiel na výnosoch v % 2023	Náklady			Podiel na nákladoch v % 2023	Nákladovosť výnosov v €		Rentabilita výnosov v %		Výnosy/ Aktíva	
	2022	2023	Rozdiel 2023-22	2022	2023	Index 2023/22		2022	2023	Index 2023/22		2022	2023	2022	2023	2022	2023
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	31,6	49,3	17,8	1 080,1	1 321,3	122,3	19,6%	1 048,5	1 272	121,3	20,2%	97,1	96,3	2,9	3,7	2,4	2,2
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	44,9	-1,9	-46,8	393,2	324,6	82,5	4,8%	348,3	326,4	93,7	5,2%	88,6	100,6	11,4	-0,6	1,8	1,6
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	2,8	22,2	19,3	250,2	284,5	113,7	4,2%	247,4	262,3	106	4,2%	98,9	92,2	1,1	7,8	1,5	1,6
Výroba mliečnych výrobkov	12,9	37	24,1	966,1	1 023,2	105,9	15,2%	953,2	986,2	103,5	15,7%	98,7	96,4	1,3	3,6	1,9	1,8
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	26,5	18,3	-8,3	395,7	394,8	99,8	5,9%	369,2	376,6	102	6,0%	93,3	95,4	6,7	4,6	1,5	1,5
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	16	85,2	69,2	781,5	827,6	105,9	12,3%	765,4	742,3	97	11,8%	98	89,7	2	10,3	1,2	1,3
Výroba ostatných potravínárskych výrobkov	99,2	143,1	44	1 088,7	1 284	117,9	19,1%	989,6	1 140,9	115,3	18,1%	90,9	88,9	9,1	11,1	1,3	1,4
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	8,1	7,7	-0,4	288,4	261	90,5	3,9%	280,4	253,3	90,4	4,0%	97,2	97	2,8	3	1,8	1,8
Výroba nápojov	52,2	76,9	24,6	907,4	1 011,6	111,5	15,0%	855,1	934,8	109,3	14,8%	94,2	92,4	5,8	7,6	1,1	1,1
Výroba potravín a nápojov spolu	294,3	437,9	143,6	6 151,4	6 732,7	109,5	100,0%	5 857,1	6 294,9	107,5	100,0%	95,2	93,5	4,8	6,5	1,5	1,5

Prameň: Prod 3-04; ŠÚ SR; prepočty MPRV SR

Poznámka: *Predbežné výsledky súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov € a viac (a nezahrňta organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov. Zisťovanie je v súbore podnikov od 20 do 99 zamestnancov realizované ako výberové, pre 100 a viac zamestnancov ako vyčerpávajúce. Údaje za výberovú časť sú dopočítané. **podľa klasifikácie SK NACE

Výpracoval: MPRV SR

VLASTNÝ KAPITÁL A ODPISY za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov* v mil. €

Tabuľka 8

Výrobný odbor**	Vlastné imanie (VI)			Podiel na VI 2023	Rentabilita vlast. imania v %		Vlast. imanie / majetok v %		Odpisy		
	2022	2023	Index 2023/22		2022	2023	2022	2023	2022	2023	Index 2023/22
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	171	262,8	153,7	13,2%	18,5	18,8	39,1	47,2	22,6	26,7	118,3
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	61,4	39,2	63,9	2,0%	73,1	-4,8	62,8	36	6,1	6,7	109,8
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	52,2	54,6	104,4	2,7%	5,4	40,7	48,6	49,5	4,9	6,5	133
Výroba mliečnych výrobkov	198,8	217,4	109,3	11,0%	6,5	17	33	34,5	32,6	29,9	91,6
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	118,2	114,7	97	5,8%	22,4	15,9	33,8	30,5	12,7	13	102,3
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	243,6	329,1	135,1	16,6%	6,6	25,9	36,5	43,5	38,3	35,6	93
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	424,6	502,7	118,4	25,3%	23,4	28,5	58,8	65	35,9	37,9	105,8
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	60,8	63,7	104,7	3,2%	13,3	12,1	54,3	58,1	5,2	3,6	68,9
Výroba nápojov	341,1	399,6	117,2	20,1%	15,3	19,2	37,1	39,9	36,8	36,9	100,5
Výroba potravín a nápojov spolu	1 671,8	1 983,7	118,7	100,0%	17,6	22,1	41,6	44,8	195	196,8	100,9

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR, prepočty MPRV SR
Poznámka: *Predbežné výsledky súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením vñh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú thovými výrobami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahrñia organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov. Zisťovanie je v súbore podnikov od 20 do 99 zamestnancov realizované ako výberové, pre 100 a viac zamestnancov ako výčerpávajúce. Údaje za výberovú časť sú dopočítané. ** podľa klasifikácie SK NACE
Vypracoval: MPRV SR

PRIDANÁ HODNOTA, TRŽBY, NÁKLADY NA PREDANÝ TOVAR za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov* v mil. €

Tabuľka 9

Výrobný odbor**	Tržby za vl. výrobky a služby			Podiel na vl. tržbách 2023	Náklady na predaný tovar			Pridaná hodnota (PH)			Podiel na PH 2023
	2022	2023	Index 2023/22		2022	2023	Index 2023/22	2022	2023	Index 2023/22	
Spracovanie a konzervovanie mäsa a masových produktov	864,8	981,3	113,5	19,3%	122,4	207	169,1	200,3	240,1	119,9	17,4%
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a malkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	360,4	277,5	77	5,5%	2,3	15,1	671,1	61	15,4	25,3	1,1%
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	162,9	201,3	123,6	4,0%	55,4	56,7	102,3	22,8	52,8	231,7	3,8%
Výroba mliečnych výrobkov	803,2	854,7	106,4	16,8%	94,2	93	98,8	119,9	139,9	116,6	10,1%
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	322,7	317,2	98,3	6,2%	41,8	42,5	101,7	69,1	62,8	90,8	4,5%
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	616,6	678,9	110,1	13,3%	98,3	80,6	82	230,2	305,5	132,7	22,1%
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	728,3	882,1	121,1	17,3%	166,5	207	124,3	226,8	344,7	152	24,9%
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	156,3	166,4	106,5	3,3%	68,2	60,1	88,1	14,3	22,4	156,7	1,6%
Výroba nápojov	626,4	729,6	116,5	14,3%	108,8	125,3	115,2	169,1	199,9	118,2	14,4%
Výroba potravín a nápojov spolu	4 641,4	5 088,9	109,6	100,0%	757,9	887,4	117,1	1 113,5	1 383,5	124,2	100,0%

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR; prepočty MPRV SR
Poznámka: *Predbežné výsledky súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, ktoré sú trhovými výrobcami s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €), zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov. Zisťovanie je v súbore podnikov od 20 do 99 zamestnancov realizované ako výberové, pre 100 a viac zamestnancov ako výberové, pre 100 a viac zamestnancov ako výberové. Údaje za výberovú časť sú dopočítané. **podľa klasifikácie SK NACE
Výpracoval: MPRV SR

ZAMESTNANOSŤ, PRODUKTIVITA PRÁCE, MZDA A POČET PODNIKOV za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov*

Tabuľka 10

Výrobný odbor**	Počet zamestnancov*** (osoby)			Podiel na zamest- nanosti 2023	Produktivita práce z PH v tis. €**			Produktivita práce z výnosov v tis. €			Priemerná mesačná mzda v €		Povinné príspevky na zákonné poistenie v mil. €		Počet podnikov****		Podiel na počte podnikov 2023
	2022	2023	Index 2023/22		2022	2023	Index 2023/22	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023		
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	7 048,2	7 172,4	101,8	23,3%	28,4	33,5	117,8	153,2	184,2	120,2	1 170,1	1 283,4	34,1	38	48	51	15,7%
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mliečkov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	484,3	464,3	95,9	1,5%	126	33,3	26,4	812	699,1	86,1	1 357	1 475	2,8	2,9	6	7	2,2%
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	917,3	947,5	103,3	3,1%	24,8	55,7	224,3	272,8	300,3	110,1	1 167,3	1 311,5	4,4	5,1	13	14	4,2%
Výroba mliečnych výrobkov	3 386,7	3 273,7	96,7	10,6%	35,4	42,7	120,7	285,3	312,6	109,6	1 364,4	1 506,7	191	20,4	26	25	7,7%
Výroba mlynských výrobkov a škrobových výrobkov	955,4	937	98,1	3,0%	72,4	67	92,6	414,2	421,4	101,7	1 587,0	1 702,6	6,2	6,7	11	10	3,1%
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	9 025,1	8 438,4	93,5	27,4%	25,5	36,2	142	86,6	98,1	113,3	1 087,6	1 183,3	40,6	40,8	113	117	36,0%
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	5 489,4	5 757,1	104,9	18,7%	41,3	59,9	144,9	198,3	223	112,5	1 402,1	1 547,6	32,2	36,8	49	51	15,7%
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	400,7	370,1	92,4	1,2%	35,6	60,5	169,7	719,8	705,4	98	1 517,6	1 647,6	2,4	2,5	11	10	3,1%
Výroba nápojov	3 476,3	3 410,4	98,1	11,1%	48,7	58,6	120,5	261	296,6	113,6	1 527,6	1 715,5	21,8	24	40	40	12,4%
Výroba potravín a nápojov spolu	31 183,5	30 770,8	98,7	100,0%	35,7	45	125,9	197,3	218,8	110,9	1 268,1	1 397,9	163,5	177,3	316	324	100,0%

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR, prepočty MPRV SR

Poznámka: *Predbežné výsledky súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopôčtov so zohľadnením vñh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahrňta organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov. Zisťovanie je v súbore podnikov od 20 do 99 zamestnancov realizované ako výberové, pre 100 a viac zamestnancov ako výčerpávajúce. Údaje za výberovú časť sú dopočítané. ** podľa klasifikácie SK NACE

Výpracoval: MPRV SR

HRUBÁ POĽNOHOSPODÁRSKA PRODUKCIA V BEŽNÝCH CENÁCH v mil. €

Tabuľka 11

	Priemer 2018 - 2022	2022	2023*	Index 2023/2022	Index 2023/ Ø2018-2022
Hrubá rastlinná produkcia spolu	1 433,70	1 826,00	1 588,60	87	110,8
z toho: obilniny	736,8	1 000,20	812,5	81,2	110,3
obchodné plodiny	359,9	517,5	407,2	78,7	113,2
krmivá	135,9	95,2	121,7	127,8	89,5
zelenina	96,9	104,7	114,3	109,2	118
zemiaky	50,3	48,1	74	154	147,1
ovocie	23,3	28,8	29,6	102,6	126,8
hrozno	23,4	23,1	23,5	102	100,4
ostatná rastlinná výroba	7,1	8,3	5,8	69,9	81,2
Hrubá živočíšna produkcia celkom	787,3	897,8	1005,2	112,0	127,7
z toho: HD	110,7	127,6	133,2	104,4	120,3
ošípané	127,7	126,0	143,8	114,2	112,6
ovce a kozy	7,5	9,2	9,7	105,8	129,1
hydina	109,9	129,1	133,5	103,4	121,5
mlieko surové	321,8	382,7	421,1	110,0	130,9
vajcia	81,2	83,6	110,1	131,7	135,6
ostatná živočíšna výroba	28,4	39,6	53,7	135,6	189,2
Hrubá poľnohospodárska produkcia	2 108,4	2 723,8	2 593,9	95,2	123,0

Prameň: ŠÚ SR, * pozn.: 2. odhad 2023

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ ZBEROVÝCH PLŔCH, HEKTÁROVÝCH ÚROD A PRODUKCIE VYBRANÝCH PLODÍN V SR

Tabuľka 12

Ukazovateľ	Skutočnosť							Index 2023/22
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Zberové plochy v tis. ha								
Obilniny spolu	717,5	743,2	769,1	747,3	717,7	711,5	694,2	97,6
z toho: pšenica spolu	373,7	403,4	406,8	387,1	357,0	411,7	406,8	98,8
jačmeň spolu	120,3	124,2	126,4	130,9	117,2	109,1	114,2	104,6
raž spolu	10,0	12,2	13,9	12,5	10,2	9,0	10,4	116,3
ovos	14,8	12,9	12,1	12,3	16,3	10,2	9,7	95,2
kukurica na zrno	187,8	179,0	197,2	191,5	203,2	158,7	138,4	87,2
Cukrová repa technická	22,4	21,9	21,7	21,1	21,8	19,5	22,1	113,6
Zemiaky spolu	7,4	7,8	8,2	7,0	6,1	5,7	5,4	94,7
Olejníny spolu	291,2	280,9	257,1	265,5	289,8	293,1	272,6	93,0
z toho: repka olejná spolu	150,1	154,2	147,0	146,6	136,0	141,4	148,6	105,1
slničnica	87,3	68,8	48,5	53,5	73,4	73,1	61,8	84,5
sója	43,9	45,3	47,6	51,1	64,1	66,7	50,2	75,2
Vínohrady rodiace	8,5	8,0	7,9	7,7	7,8	7,8	9,0	115,9
Hektárové úrody v t/ha								
Obilniny spolu	4,9	5,4	5,3	6,1	6,0	4,8	6,2	130,6
z toho: pšenica spolu	4,7	4,8	4,8	5,5	5,6	5,0	6,1	123,2
jačmeň spolu	4,5	3,9	4,7	5,2	5,1	5,1	5,3	103,5
raž spolu	3,3	3,4	3,5	3,9	3,5	3,6	3,4	95,3
ovos	2,4	2,3	2,6	2,7	2,2	2,4	2,1	87,9
kukurica na zrno	5,7	8,5	7,3	8,6	7,9	4,3	8,0	185,4
Cukrová repa technická	55,0	59,9	57,6	60,4	62,6	56,3	63,6	113,0
Zemiaky spolu	20,1	21,9	22,3	23,8	24,9	22,8	25,0	109,8
Olejníny spolu	2,7	2,8	2,6	2,7	2,7	2,5	3,1	127,1
z toho: repka olejná spolu	3,0	3,1	2,8	3,0	3,1	3,1	3,6	116,1
slničnica	2,5	2,9	2,6	2,5	2,7	2,3	2,8	119,2
sója	2,3	2,3	2,5	2,5	2,5	1,5	2,6	178,3
Muštové hrozno a hybridy	5,5	6,6	5,5	6,2	5,8	5,8	4,5	78,4
Produkcia v tis.t								
Obilniny spolu	3 484,1	4 037,8	4 104,1	4 580,9	4 308,0	3 382,8	4 304,6	127,2
z toho: pšenica spolu	1 770,7	1 927,9	1 939,1	2 133,3	2 002,2	2 048,2	2 490,6	121,6
jačmeň spolu	545,3	486,9	599,6	679,4	592,7	556,5	603,0	108,4
raž spolu	32,5	41,0	48,7	48,6	36,1	31,8	35,2	110,7
ovos	34,9	29,8	31,9	33,0	36,6	24,2	20,3	84,0
kukurica na zrno	1 066,2	1 515,8	1 444,8	1 642,7	1 597,7	683,7	1 105,7	161,7
Cukrová repa technická	1 230,8	1 312,0	1 251,7	1 273,0	1 364,4	1 096,7	1 407,7	128,4
Zemiaky spolu	149,7	170,0	182,4	166,2	151,1	130,6	135,8	104,0
Olejníny spolu	775,9	794,7	671,3	716,1	786,3	716,9	848,7	118,4
z toho: repka olejná spolu	448,7	480,0	417,6	440,9	420,1	441,7	538,1	121,8
slničnica	218,8	201,6	128,3	135,7	195,2	170,7	171,7	100,6
sója	102,4	104,5	116,9	129,2	161,4	96,5	129,8	134,5
Muštové hrozno a hybridy	45,1	51,0	42,7	46,3	43,7	44,6	40,1	90,1
Ovocie*	38,1	51,7	41,8	34,1	35,7	38,0	32,7	86,1
Zelenina**	96,2	105,6	125,8	123,3	147,8	133,6	143,0	107,1

Prameň: Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín, ovocia a zeleniny v SR, ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR; Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhľenia čísiel

* údaje za ovocné sady - Prameň: ÚKSUP (register ovocných sádov a chmeľníc);

** produkcia zeleniny na ornej pôde, zelenina konzumná spolu bez samozásobenia (bez započítania domácich záhrad);

ZBEROVÉ PLOCHY A ÚRODY KRMOVÍN V SR

Tabuľka 13

Ukazovateľ	2021				2022				2023				Index 2023/2022			
	zber.plocha v ha	úroda v t			zber.plocha v ha	úroda v t			zber.plocha v ha	úroda v t			zber.plocha v ha	úroda v t		
		spolu	na 1 ha	na 1 ha		spolu	na 1 ha	na 1 ha		spolu	na 1 ha	na 1 ha				
Kŕmne okopaniny	37,4	860,7	23,0	98,1	2 934,3	29,9	82,0	3 769,1	45,9	83,6	128,5	153,7				
z toho: kŕmna repa	29,9	737,9	24,7	38,3	1 533,9	40,0	36,8	1 127,1	30,6	96,0	73,5	76,6				
Jednoročné kŕmoviny	76 949,7	2 002 959,1	26,0	83 688,4	1 785 867,4	21,3	76 957,9	2 247 207,1	29,2	92,0	125,8	136,8				
z toho: kukurica a mieš. na zeleno	65 853,2	1 835 342,9	27,9	70 799,9	1 581 144,7	22,3	63 186,7	1 987 166,8	31,4	89,2	125,7	140,8				
strukovinoobil. miešanky	3 615,6	53 172,2	14,7	4 361,2	55 725,2	12,8	4 795,1	79 267,0	16,5	109,9	142,2	129,3				
ost. jednoročné kŕmoviny	7 480,9	114 444,0	15,3	8 527,3	148 997,5	17,5	8 976,1	180 773,3	20,1	105,3	121,3	115,3				
Viacročné kŕmoviny na o. p.	124 078,3	525 803,3	4,2	116 153,3	405 756,9	3,5	108 637,4	551 776,5	5,1	93,5	136,0	145,5				
z toho: ďatelina lučná	11 786,2	48 294,3	4,1	11 977,1	41 478,3	3,5	10 792,4	61 204,6	5,7	90,1	147,6	163,9				
Lucerna	51 922,3	279 026,7	5,4	48 334,7	223 912,7	4,6	46 560,1	302 080,3	6,5	96,3	134,9	140,1				
ostatné ďatelinoviny	11 753,6	45 115,8	3,8	12 127,7	40 008,4	3,3	10 015,5	46 623,2	4,7	82,6	116,5	141,1				
viacročné porasty tráv	48 335,2	152 652,8	3,2	43 535,9	99 890,8	2,3	40 341,0	138 182,9	3,4	92,7	138,3	149,6				
ostatné viacroč. kŕmoviny	281,0	713,6	2,5	178,0	466,7	2,6	928,5	3 685,5	4,0	521,6	789,7	151,5				

Prameň: Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR, ŠÚ SR
Vypracoval: MPRV SR
Poznámka: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísiel

POČET HOSPODÁRSKÝCH ZVIERAT A PRODUKCIA ŽIVOČÍŠNYCH VÝROBKOV V SR

Tabuľka 14

Ukazovateľ	Merná jednotka	Skutočnosť					Rozdiel 2023 - 2022	Index 2023/2022
		k 31. 12. 2019	k 31. 12. 2020	k 31. 12. 2021	k 31. 12. 2022	k 31. 12. 2023		
Počet hospodárskych zvierat *)								
Hovädzí dobytok	tis. ks	432,3	424,8	418,2	415,8	412,7	-3,1	99,2
z toho: kravy	tis. ks	191,9	184,0	184,4	182,4	180,9	-1,5	99,2
z kráv: dojné	tis. ks	125,8	117,2	115,7	112,1	110,2	-1,8	98,4
ostatné	tis. ks	66,0	66,8	68,7	70,3	70,6	0,3	100,4
Ošipané spolu	tis. ks	589,2	521,7	432,8	363,5	386,2	22,7	106,2
z toho: prasnice	tis. ks	37,7	32,8	27,2	24,0	24,4	0,4	101,3
Ovce spolu	tis. ks	320,6	271,0	269,4	275,5	264,4	-11,1	96,0
z toho: bahnice	tis. ks	219,8	188,1	184,4	185,4	175,3	-10,1	94,5
Kozy	tis. ks	35,6	10,6	10,4	11,0	10,7	-0,3	97,4
Hydina spolu	tis. ks	13 131,9	10 603,6	10 364,5	9 340,7	9 669,4	328,7	103,5
z toho: slepky	tis. ks	5 537,2	3 251,8	3 096,1	3 257,4	2 779,5	-477,9	85,3
Kone spolu	tis. ks	7,0	6,1	6,7	7,0	7,4	0,3	104,6
Produkcia k 31. decembru								
Jatočný HD spolu **)	t jat. hm.	22 716	22 011	24 145	21 246	22 486	1 240,0	105,8
Jatočné ošipané **)	t jat. hm.	83 716	80 882	86 723	69 131	65 740	-3 391,0	95,1
Jatočné ovce **)	t jat. hm.	1 150	1 022	1 028	898	1 126	228,0	125,4
Jatočné kozy **)	t jat. hm.	332	333	301	272	244	-28,3	89,6
Jatočná hydina **)	t jat. hm.	91 766	92 669	95 856	105 836	105 543	-292,7	99,7
Mlieko kravské	t	932 237	944 793	929 815	938 380	936 967	-1 412,7	99,8
Vajcia slepačie *)	tis. ks	1 191 752	824 352	822 258	764 737	711 238	-53 499,0	93,0
Ovčie mlieko	t	12 448	12 795	12 787	13 074	13 612	538,3	104,1
Vlna ovčia	t	568	511	480	479	467	-11,2	97,7

*) Od roku 2020 údaj o počte hospodárskych zvierat neobsahuje údaje za obyvateľstvo (domácnosti-drobnochovateľov), ktorí chovajú zvieratá na účely samozásobenia

**) Hrubá domáca produkcia = zabitia na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod

Prameň: Súpis hospodárskych zvierat ŠÚ SR,

Vypracoval: MPRV SR

VYBRANÉ UKAZOVATELE ÚŽITKOVOSTI A REPRODUKČNÝCH VLASTNOSTÍ

Tabuľka 15

Ukazovateľ	Merná jednotka	Skutočnosť					Index 2023/2022
		k 31.12. 2019	k 31.12. 2020	k 31.12. 2021	k 31.12. 2022	k 31.12. 2023	
Narodené teľatá	ks/100 kráv	86,0	88,5	89,0	89,1	87,8	98,6
Odchov teliat	ks/100 kráv	82,1	84,4	84,6	85,0	83,6	98,3
Ročná dojnosť	kg/dojnicu	7 372,7	7 762,9	7 781,9	8 016,2	8 052,0	100,4
Prírastky vo výkrme HD	kg/KD	0,763	0,785	0,765	0,771	0,757	98,2
Počet vrhov na prasnicu	x	2,263	2,487	2,188	2,148	2,180	101,5
Narodenie prasiat na 1 vrh	ks	14,16	13,22	14,76	15,00	15,19	101,3
Narodenie prasiat	ks/prasnicu	32,05	32,88	32,29	32,22	33,11	102,8
Odchov prasiat	ks/prasnicu	28,89	29,68	29,09	28,31	29,23	103,2
Prír. v predvýkrme a výk. ošip.	kg/KD	0,633	0,633	0,625	0,636	0,622	97,8
Narodenie jahniat	ks/100 bahnic	69,5	72,3	74,3	79,9	72,6	90,9
Odchov jahniat	ks/100 bahnic	64,5	67,2	68,1	74,6	67,9	91,0
Priemerná striž vlny	kg/ovcu k 1.1.	1,24	1,31	1,31	1,34	1,26	93,9
Výroba ovčieho mlieka	kg/bahnicu k 1.1.	49,4	59,2	63,4	67,7	69,7	103,1
Znáška vajec	ks/sliepku	200,7	253,6	253,4	260,0	235,4	90,5

Pozn.: Od roku 2020 tabuľka neobsahuje údaje za obyvateľstvo (domácnosti-drobnochovateľov), ktorí chovajú zvieratá na účely samozásobenia

Prameň: Živočišná výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ CENOVÝCH INDEXOV ROZHODUJÚCICH VSTUPOV DO POĽNOHOSPODÁRSTVA V SR

rovnaké obdobie minulého roka = 100

Tabuľka 16

Ukazovateľ	rovnaké obdobie minul. roka = 100		
	2021	2022	2023
Ošivá a sadba	104,8	118,0	107,7
Energie a mazivá	124,9	179,5	103,9
z toho: pohonné hmoty (motorové palivá)	139,4	176,9	88,7
mazivá	155,1	139,0	80,2
elektrina	106,9	198,6	129,6
Hnojivá a zlepšovadlá pôdy	125,0	239,7	83,9
z toho: dusíkaté hnojivá	128,7	249,2	81,5
fosforečné hnojivá	117,7	199,2	92,4
draselné hnojivá	101,9	198,4	115,0
kombinované hnojivá (NPK)	113,7	210,0	94,2
ostatné hnojivá a pôdne zlepšovadlá	106,2	124,7	102,5
Prípravky na ochranu rastlín	98,7	118,8	104,0
z toho: fungicídy	97,7	112,5	100,9
insekticídy	99,7	110,7	103,2
herbicídy	98,2	110,7	105,2
Veterinárne služby	102,0	106,8	100,4
Materiál a drobné nástroje	104,6	126,3	102,3
Krmivá pre zvieratá	114,7	143,6	94,6
z toho: obilniny a sekundárne mlynárenské produkty	121,5	150,9	86,2
Traktory	103,1	108,1	105,1
Index cien vstupov do poľnohospodárstva celkom	108,5	139,8	100,0

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ CIEN VYBRANÝCH RASTLINNÝCH VÝROBKOV V SR

Tabuľka 17

	Ceny v € za tonu			Indexy cien rovnaké obdobie minulého roka = 100	
	2021	2022	2023	2022	2023
pšenica potravinárska	192,69	307,76	202,41	159,7	65,6
pšenica priemyselná	167,53	277,06	166,85	165,4	60,4
jačmeň sladovnícky	185,79	324,17	243,81	174,9	74,7
jačmeň potravinársky	166,80	268,93	207,62	161,2	77,2
raž potravinárska	148,99	276,75	211,91	185,7	76,6
kukurica na zrno	192,37	281,90	191,59	147,0	70,3
hrach jedlý	265,20	338,52	334,56	127,8	96,9
semeno repky olejnej	441,40	686,59	431,40	155,7	62,9
semeno slnečnice	428,38	587,26	377,64	137,3	64,5
sója	476,60	573,78	407,62	120,3	70,9
cukrová repa	24,71	25,65	28,49	104,1	110,5
zemiaky skoré	345,08	462,86	676,65	134,5	145,9
zemiaky neskoré konzumné	297,98	370,93	510,73	122,6	139,3

Prameň: ŠÚ SR

Vyracoval: MPRV SR

VÝVOJ CIEN VYBRANÝCH ŽIVOČÍŠNYCH VÝROBKOV V SR

Tabuľka 18

	Ceny v € za tonu (mlieko v € za 1000 l / vajcia v € za 1000 ks)			Indexy cien rovnaké obdobie minulého roka = 100	
	2021	2022	2023	2022	2023
býky jatočné tr. mäsitosti U	3 110,19	3 597,31	3 777,47	115,7	105,0
jalovice jatočné tr. mäsitosti U	2 248,26	2 539,32	3 018,85	113,0	118,8
kravy jatočné tr. mäsitosti U	2 365,71	2 872,77	3 262,17	121,3	113,7
teľatá jatočné mliečne výkr. v mäse tr. I	3 128,25	3 498,24	3 823,02	111,8	109,3
ošípané jatočné obchodná tr. U	1 470,99	1 602,54	1 931,20	109,0	120,6
jahňatá jatočné výkrm v mäse L	3 055,17	3 334,15	3 797,10	109,1	113,9
ovce, barany, škopy jat. v mäse S	1 614,58	1 971,40	2 372,91	121,8	120,4
mlieko kravské tr. Q	334,68	425,96	468,24	127,8	109,0
mlieko kravské tr. I	299,68	363,13	417,15	121,9	114,9
kurčatá jatočné tr. I	854,75	1 166,04	1 235,43	136,4	106,0
vajcia slepačie konzumné triedené sk. L	89,96	114,86	162,71	127,7	141,8
vlna ovčia surová v pote	180,88	177,56	182,20	98,1	102,5

Prameň: ŠÚ SR

Vyracoval: MPRV SR

VÝVOJ ODBYTOVÝCH CIEN VYBRANÝCH VÝROBKOV POTRAVINÁRSKÝCH VÝROBCOV V SR v €/kg (bez DPH)

Tabuľka 19

Výrobky	2021	2022	2023
Mlieko konz. plnotučné trvanlivé, 1 liter. krabica	0,53	0,68	0,71
polotučné trvanlivé, 1 liter. krabica	0,41	0,56	0,57
Smotana (nad 29 % t. v. s.)	2,60	3,27	3,60
Tvaroh mäkký	2,42	2,74	3,00
Eidamská tehla 45 % t. v. s.	4,63	5,70	6,21
Bryndza (ovčia)	4,85	6,22	8,00
Sušené mlieko odtučnené s obs. tuku do 1,5 %, vrátane	2,49	3,47	2,95
Maslo čerstvé (spotrebiteľské balenie 100 -250 g)	5,07	7,32	6,21
Hovädzie predné bez kosti nožina	6,00	7,30	8,09
Hovädzie zadné zo stehna bez kosti	7,09	8,32	9,19
Hovädzia sviečková kuchynská úprava	20,77	24,4	24,63
Bravčové karé s kosťou	2,75	3,31	4,00
Bravčová krkovička s kosťou	2,91	3,30	4,22
Bravčový bôčik s kosťou	3,00	3,52	4,17
Bravčové stehno bez kosti	3,37	3,79	4,54
Bravčové plece bez kosti	3,21	3,64	4,33

Prameň: Rezortná štatistika MPRV SR, PPA - ATIS

Mlieko: Výkaz ML (MPRV SR) 6 - 12

Mäso: PPA - ATIS

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ SPOTREBITEĽSKÝCH CIEN VYBRANÝCH DRUHOV POTRAVÍN v €

Tabuľka 20

	2020	2021	2022	2023
Ryža lúpaná, kg	1,51	1,57	1,91	2,22
Pšeničná múka polohrubá výber, kg	0,50	0,50	0,78	0,83
Chlieb tmavý, kg	1,49	1,53	1,89	2,29
Rožok biely obyčajný, ks (40 g)	0,07	0,07	0,10	0,11
Cestoviny vaječné, 500 g	1,29	1,31	1,63	1,87
Hovädzie mäso predné s kosťou, kg	5,32	5,59	7,25	8,14
Hovädzie mäso predné bez kosti, kg	7,03	7,27	8,97	10,24
Hovädzie mäso zadné bez kosti, kg	8,88	9,09	11,01	12,32
Bravčové karé bez kosti, kg	5,34	4,85	5,58	6,77
Bravčová krkovička bez kosti, kg	5,31	4,83	5,59	6,74
Bravčový bôčik, kg	4,80	4,47	5,04	5,88
Bravčové stehno bez kosti, kg	4,98	4,51	5,14	6,12
Bravčové pliecko bez kosti, kg	4,58	4,06	4,71	5,73
Kurča pitvané, kg	2,46	2,48	3,23	3,63
Jemné párky, kg	6,15	6,38	7,34	8,84
Šunková saláma, kg	6,02	6,22	7,15	8,46
Trvanlivá saláma, kg	8,89	9,03	10,43	12,14
Pasterizované polotučné mlieko, l	0,77	0,80	0,97	1,17
Mlieko kyslé, 500 g/ml	0,73	0,75	0,88	1,06
Syr Eidamská tehla, kg	6,96	7,16	9,22	11,34
Oštiepok údený, kg	11,43	11,62	13,53	15,50
Tvaroh, 250 g	1,20	1,18	1,30	1,47
Vajcia slepačie čerstvé, ks	0,15	0,16	0,21	0,30
Čerstvé maslo, 125 g	1,16	1,25	1,70	1,71
Jedlý olej, l	1,75	1,97	3,16	3,14
Masť škvarená bravčová, kg	2,94	2,92	3,78	4,96
Jablká, kg	1,40	1,26	1,25	1,37
Zemiaky konzumné, kg	0,72	0,72	0,91	1,17
Cukor kryštálový, kg	0,73	0,74	0,99	1,43

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ VÝROBY POTRAVINÁRSKEHO PRIEMYSLU SR

Tabuľka 21

Druh výroby ²⁾	Merná jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/2022
Výrobky z mäsa ¹⁾	tis.t	105,4	103,0	96,5	93,3	94,2	90,2	95,8
Konzumné mlieko ³⁾	tis.t	243,8	229,1	256,4	245,4	231,3	243,2	105,1
Syry spolu ^{3) 3a)} *	tis.t	51,6	52,3	52,5	54,0	53,1	51,5	97,0
Maslo ³⁾ **	tis.t	13,5	13,8	14,5	14,2	14,6	13,2	90,4
Pšeničná múka ⁴⁾	tis.t	318,1	329,4	320,9	294,5	305,0	323,0	105,9
Chlieb a čerstvé pečivo ⁵⁾	tis.t	134,2	122,7	111,3	104,1	136,0	115,2	84,7
Cestoviny ⁵⁾	tis.t	14,0	13,4	14,1	14,1	13,7	13,5	98,5
Zabitá hydina ⁶⁾ ***	tis.t	92,2	91,8	92,7	95,9	105,8	105,5	99,7
Konzumné vajcia ⁶⁾ ***	mil.ks	1 115,3	745,3	717,5	698,3	643,7	583,2	90,6
Slad ⁴⁾	tis.t	292,7	295,6	267,1	283,3	291,6	324,5	111,3
Ovocné výrobky ⁵⁾	tis.t	9,0	6,2	6,4	7,6	9,5	8,9	93,7
Zeleninové výrobky ⁵⁾	tis.t	36,3	38,1	40,4	36,6	35,7	34,8	97,5
Víno hroznové ⁵⁾	mil.l	65,2	41,8	49,9	47,5	43,1	23,4	54,3

Prameň:

¹⁾ RM (MPRV SR) 2-12; od r. 2018=Mäso (MPRV SR) 1-12²⁾ rafinovaný cukor: dôverné údaje; údaj "FCMIZ (MPRV SR) 3 - 12" dostupný len do roku 2013; "FCMIZ (MPRV SR) 1 - 12"³⁾ ML (MPRV SR) 6-12 a ŠÚ SR (Zdroje a využitie mlieka za SR za organizácie zapísané v registri fariem) a prepočty MPRV SR;^{3a)} v roku 2017 boli tavené syry v súčte započítané len za obdobie január-september 2017, pretože za posledný štvrťrok 2017 boli údaje nedostupné⁴⁾ múka, slad: "OB (MPRV SR) 9-12"⁵⁾ Potrav (MPRV SR);⁶⁾ hydina a vajcia: Komoditná situačná a výhľadová správa "Hydina a vajcia"; ide o hrubú domácu produkciu hydinového mäsa

* všetky prírodné a tavené syry ** vrátane ostatných výrobkov z mliečného tuku *** rok 2021 predbežný údaj

Vypracoval: MPRV SR

TRŽBY ZA VLASTNÉ VÝROBKÝ A Z PREDAJA SLUŽIEB za potravinársky priemysel podľa odborov* v mil. €

Tabuľka 22

Odbor**	2022	2023	Index 2023/2022
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	864,8	981,3	113,5
Spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	360,4	277,5	77,0
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	162,9	201,3	123,6
Výroba mliečnych výrobkov	803,2	854,7	106,4
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	322,7	317,2	98,3
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	616,6	678,9	110,1
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	728,3	882,1	121,1
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	156,3	166,4	106,5
Výroba nápojov	626,4	729,6	116,5
Výroba potravín a nápojov spolu	4 641	5 089	109,7

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR

* Výberové zisťovanie súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €);

zahŕnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov.

** členenie podľa SK NACE

Vypracoval: MPRV SR

SPOTREBA VYBRANÝCH DRUHOV POTRAVIN NA OBYVATEĽA V SR (v kg za rok)

Tabuľka 23

Druh potravín	2000	2005	2010	2015	2020	2022	2023 odhad	Rozdiel SR 2021-20	ODP ⁵⁾	Prípustný interval
Mäso v hodnote na kosti	60,9	61,6	55,8	50,6	69,9	71	72,5	1,5	57,3	51,6-63,0
- hovädzie, telacie	9,3	6,2	4,3	4,3	5,3	6	5,8	-0,2	17,4	
- bravčové	33,1	32,9	30,8	30,9	37,5	39	40,6	1,6	22,2	
- hydina	17,1	21,1	19,0	14,1	25,6	24,5	22,2	-2,3	15	
- ostatné ¹⁾	1,4 (0,3)	1,4 (0,2)	1,7 (0,2)	1,3	1,5	1,5 (0,2)	1,1 (0,2)	-0,4	2,7	
Ryby	4,3	4,4	5,1	5,3	5,9	5,7	5,8	0,1	6	
Mlieko a ml, výrobky	160,2	154,6	162,8	169,2	180,1	184,8	191,6	6,8	220	206,0-240,0
- konz, mlieko	71,5	55,7	54,5	48,1	48,6	43,3	45,7	2,4	91	
- syry, tvarohy	7,9	9,1	9,9	12,2	14,7	14,4	14,3	-0,1	10,1	
Vajcia (ks)	210,0	199,0	208,0	203,0	229,0	214	191,5	-22,5	201	
Tuky spolu	23,9	23,8	23,1	21,1	21,9	22,2	23,9	1,7	22	19,8-23,1
- maslo	2,7	2,0	2,6	3,6	4,0	4,3	4,1	-0,2	2,8	
- bravč, masť	3,3	3,3	3,0	3,7	3,0	2,6	2,2	-0,4	3	
- JRTO ²⁾	17,8	18,4	17,4	13,7	14,7	15,2	16	0,8	16,2	
Cukor	31,5	34,0	34,3	30,5	32,1	31,8	34,2	2,4	30,9	
Obilniny v hodn. múky	98,5	91,0	80,3	81,2	77,9	76,1	78,3	2,2	98,5	94,0-103,0
Zemiaky	68,1	60,3	47,6	48,9	54,2	54,3	53,5	-0,8	80,6	76,3-84,9
Strukoviny	1,9	1,6	1,6	1,5	1,5	1,8	2	0,2	2,6	2,1-3,2
Zelenina ³⁾	94,2	86,7	94,6	100,9	107,0	101,4	97,1	-4,3	127,9	116,9-138,9
Ovocie ⁴⁾	56,8	52,6	53,6	65,7	69,6	70,5	70,8	0,3	96,7	86,7-106,7

Prameň: Spotreba potravín, ŠÚ SR.

¹⁾ v zátvorke- baranie, kozie, konské; zvyšok tvorí zverina, králiky a ostatné drobné zvieratá²⁾ jedlé rastlinné tuky a oleje³⁾ zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej⁴⁾ ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvej sú bez spotreby orechov⁵⁾ ODP = odporúč. dávka potravín; ODP a Prípustný interval racionálnej spotreby

Vypracoval: MPRV SR

ZAHRANIČNÝ OBCHOD CELKOM A Z TOHO EÚ

Komodity HS 01 - 24 v tis. €

Tabuľka 24

Komodity	Vývoz				Dovoz			
	2022		2023 ¹⁾		2022		2023 ¹⁾	
	celkom	z toho EÚ-27	celkom	z toho EÚ-27	celkom	z toho EÚ-27	celkom	z toho EÚ-27
01 živé zvieratá	181 336	167 746	210 214	192 414	91 825	91 070	107 850	106 602
02 mäso a požívateľné droby	143 074	140 905	185 289	183 304	744 892	714 088	849 227	801 186
03 ryby a mäkkyše	9 212	9 181	9 646	9 626	81 554	55 691	90 810	61 702
04 mlieko, vajcia, med a výrobky	420 953	373 024	399 891	323 256	596 528	588 048	586 337	581 944
05 výrobky živočíšneho pôvodu	40 768	36 587	47 088	44 469	29 668	22 253	42 226	23 814
06 živé rastliny a kvetinárske výrobky	23 432	22 106	25 857	23 748	127 069	123 836	116 515	113 619
07 zelenina, korene a hlúzy požívateľné	62 401	59 039	74 951	72 246	349 869	313 044	425 901	381 227
08 jedlé ovocie a orechy	96 443	92 031	116 151	113 230	417 926	225 956	449 802	259 716
09 káva, čaj a korenie	175 246	173 413	147 612	146 857	273 961	247 551	226 598	202 263
10 obilie	791 473	775 472	647 790	633 256	230 031	140 309	192 512	134 539
11 mlynské výrobky, slad, škroby	223 574	219 116	230 370	225 251	81 010	77 784	77 088	74 373
12 olej, semená a plody, slama, krmoviny	419 268	417 466	370 407	368 750	164 289	86 896	126 057	96 145
13 šelak, gumy, živice	3 587	2 223	5 238	3 527	22 856	14 317	26 643	14 194
14 rastlinné pletacie materiály	409	390	293	254	1 344	919	871	516
15 živočíšne a rastlinné tuky	219 881	217 903	166 989	165 428	398 562	365 975	471 817	452 189
16 prípravky z mäsa, rýb	138 329	136 267	180 218	178 432	309 267	292 451	356 076	338 901
17 cukor a cukrovinky	306 358	279 790	343 475	315 851	135 396	127 307	178 025	165 853
18 kakao a kakaové prípravky	323 627	284 078	337 831	300 820	369 678	332 525	359 386	323 299
19 prípravky z obilia, z mlieka	262 823	251 032	380 700	367 762	474 840	461 160	535 504	517 888
20 prípravky zo zeleniny, ovocia, rastlín	66 666	64 513	91 459	88 993	238 705	209 188	278 054	253 274
21 rôzne potravinové prípravky	447 088	400 407	555 593	494 491	537 909	483 788	664 693	611 184
22 nápoje, liehové a ocot	346 771	328 513	376 793	355 748	512 070	453 277	558 580	498 978
23 zvyšky a odpady, krmivo	179 290	177 006	221 829	219 847	323 422	281 410	382 084	330 392
24 tabak, náhradky	14 111	13 329	34 671	32 487	300 117	291 609	295 987	279 867
Celkom	4 896 123	4 641 537	5 160 353	4 860 046	6 812 789	6 000 452	7 398 644	6 623 668

¹⁾ Predbežné údaje za rok 2023 platné k augustu 2024

Prameň: Štatistický úrad SR

Vypracoval: MPRV SR

ZAHRAŇIČNÝ OBCHOD SR S POĽNOHOSPODÁRSKYMÍ A POTRAVINÁRSKYMÍ VÝROBKAMI v €

Tabuľka 25

	2022	2023 ¹⁾
POLNOHOSPODÁRSKE VÝROBKY ²⁾		
DOVOZ Celkom	1 435 618 458	1 447 792 146
z toho: nahraditeľné	1 068 685 651	1 075 690 353
nenahraditeľné	366 932 807	372 101 793
VÝVOZ Celkom	1 655 247 473	1 511 735 185
z toho: nahraditeľné	1 510 998 817	1 344 088 940
nenahraditeľné	144 248 656	167 646 245
SALDO Celkom	219 629 015	63 943 039
z toho: nahraditeľné	442 313 166	268 398 587
nenahraditeľné	-222 684 151	-204 455 548
POTRAVINÁRSKE VÝROBKY ³⁾		
DOVOZ Celkom	5 377 170 659	5 950 851 573
z toho: nahraditeľné	4 226 799 473	4 643 944 850
nenahraditeľné	1 150 371 186	1 306 906 723
VÝVOZ Celkom	3 240 875 113	3 648 617 336
z toho: nahraditeľné	2 780 228 163	3 192 017 379
nenahraditeľné	460 646 950	456 599 957
SALDO Celkom	-2 136 295 546	-2 302 234 237
z toho: nahraditeľné	-1 446 571 310	-1 451 927 471
nenahraditeľné	-689 724 236	-850 306 766

¹⁾ Predbežné údaje za rok 2023 platné k augustu 2024²⁾ Poľnohospodárske výrobky: kapitola HS 0101-0106, 0301, 0401, 0601-0604, 0701-0709, 0713, 0801-0810, 1001-1008, 1201-1207, 1209-1214, 1401-1404, 1801, 2401³⁾ Potravinárske výrobky: kapitola HS 0201-0210, 0302-0309, 0402-0511, 0710-0712, 0714, 0811-0910, 1101-1109, 1208, 1301-1302, 1501-1704, 1802-2309, 2402-2404

Prameň: Štatistický úrad SR, vlastné výpočty; Vypracoval: MPRV SR

PODIEL OBCHODNÝCH ZOSKUPENÍ na celkovom agropotravinárskom zahraničnom obchode Slovenska

Tabuľka 26

	Krajina / zoskupenie	Dovoz		Vývoz		Saldo
		mil. €	%	mil. €	%	mil. €
2022	EÚ-27	6 000	88,08	4 642	94,8	-1 359
	z toho: Česká republika	1 276	18,73	1 044	21,33	-232
	Poľsko	768	11,28	580	11,85	-188
	Maďarsko	446	6,54	967	19,75	521
	Nemecko	661	9,7	503	10,27	-158
	Rakúsko	232	3,4	522	10,66	290
	Tretie krajiny	812	11,92	255	5,2	-557,8
	z toho: SNŠ	209	3,07	79	1,61	-130
	ACP	123	1,81	5,32	0,11	-118
	Stredomor. krajiny	72	1,06	12	0,25	-60
	spolu	6 813	100	4 896	100	-1 917
2023	EÚ-27 ¹⁾	6 624	89,53	4 860	94,18	-1 764
	z toho: Česká republika	1 433	19,37	1 130	21,9	-303
	Poľsko	929	12,56	723	14	-206
	Maďarsko	454	6,13	912	17,67	458
	Nemecko	723	9,77	470	9,11	-253
	Rakúsko	242	3,27	531	10,28	289
	Tretie krajiny ¹⁾	775	10,47	300	5,82	-475
	z toho: SNŠ	141	1,91	79	1,53	-63
	ACP	121	1,64	7,15	0,14	-114
	Stredomor. krajiny	78	1,05	17	0,32	-61
	spolu¹⁾	7 399	100	5 160	100	-2 238

¹⁾ Predbežné údaje za rok 2023 platné k augustu 2024; Prameň: ŠÚ SR; Poznámka: EÚ-27: Belgicko, Dánsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Nemecko, Portugalsko, Taliansko, Španielsko, Rakúsko, Švédsko, Fínsko, Slovensko, Česko, Poľsko, Maďarsko, Tunisko, Turecko, Sýria; ACP: Skupina krajín Afriky, Karibiku a Pacifiku;

SNŠ: Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Kazachstan, Kirgizsko, Moldavsko, Ruská federácia, Tadžikistan, Turkménsko, Ukrajina, Uzbekistan; Vypracoval: MPRV SR

KOMODITNÁ ŠTRUKTÚRA AGROPOTRAVINÁRSKEHO DOVOZU SR
v roku 2022 a 2023 (zoranené podľa podielu v roku 2023)

Kód CS		Názov komodity ¹⁾	2022		2023	
			€	Podiel (%)	€	Podiel (%)
2106		Potravinové prípravky inde nešpecifikované ani nezahnuté	359 936 844	5,28	465 215 250	6,29
0203		Mäso so sŕň, čerstvé, chladené alebo mrazené	376 805 662	5,53	443 536 650	5,99
1905		Chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky, tiež obsahuj	315 047 279	4,62	361 063 480	4,88
1806		Čokoláda a ostatné potravinové prípravky obsahujúce kakao	315 196 022	4,63	290 159 695	3,92
0406		Syr a tvaroh	269 034 288	3,95	278 754 094	3,77
2309		Prípravky druhov používaných ako krmivo pre zvieratá	219 579 104	3,22	270 504 565	3,66
0207		Mäso a jedlé droby, z hydiny položky 0105, čerstvé, chladené alebo mrazené	222 100 438	3,26	258 852 489	3,5
2202		Vody, vrátane minerálnych vôd a sytených vôd, obsahujúce pridaný cukor alebo ostatné sladidlá alebo ochutené, a ostatné nealkoholické nápoje (okrem štiav ovocných, z orechov alebo zeleninových štiav položky 2009)	191 588 464	2,81	229 518 200	3,1
0901		Káva, tiež pražená alebo dekoфеinovaná; kávové plevy a šupky; náhrady kávy obsahujúce kávu v akomkoľvek pomere	250 601 840	3,68	205 137 541	2,77
2402		Cigary, cigary s odrezanými koncami, cigarky a cigarety, z tabaku alebo náhradiek tabaku	191 261 109	2,81	172 908 975	2,34
1601		Párky, salámy a podobné výrobky, z mäsa; mäsových drobov, krvi alebo hmyzu; potravinové prípravky na základe týchto výrobkov	125 424 986	1,84	151 190 952	2,04
1602		Pripravené alebo konzervované mäso, mäsové droby, krv alebo hmyz (okrem páčkov, salám a podobných výrobkov z mäsa, mäsových drobov, krvi alebo hmyzu a potravinových prípravkov na základe týchto výrobkov)	119 567 074	1,76	139 944 565	1,89
2208		Etylalkohol nenedaturovaný s objemovým alkoholometrickým titrom menej ako 80 % vol; destiláty, likéry a ostatné lehové nápoje	118 710 697	1,74	129 076 948	1,74
1515		Stále rastlinné alebo mikrobiálne tuky a oleje (vrátane jojobového oleja) a ich frakcie, tiež rafinované, ale chemicky nemodifikované (okrem olejov: sójového, arašidového, olivového, palmového, slnečnicového, požitového, bavlníkového, z kokosových orechov, z palmových jadier, babasového, z repky, repky olejnej a horčicového)	6 043 769	0,09	122 174 852	1,65
1005		Kukurica	146 778 306	2,15	121 814 146	1,65
2404		Výrobky obsahujúce tabak; rekonštituovaný tabak, nikotín alebo náhrady tabaku alebo nikotínu, určené na inhaláciu bez horenia; ostatné výrobky obsahujúce nikotín určené na príjem nikotínu ľudským telom	73 804 233	1,08	106 139 999	1,43
0401		Mlieko a smotana, nezahustené ani neobsahujúce pridaný cukor ani ostatné sladidlá	103 347 543	1,52	89 290 215	1,21
0805		Čerstvé ovocie, čerstvé alebo sušené	81 138 010	1,19	87 384 529	1,18
0709		Zelenina, jedlé rastliny, korene a hlizy (okrem: zemiaky, paradajky, cibuľa, šalotka, cesnak, pór a ostatná cibulová zelenina; kapusta, karfiol, kel kučeravý, kaleráb a podobné jedlé plody druhu Brassica, hlávkový šalát (Lactuca sativa) a čakanka (Cichorium spp.), mrkvy, repky, cvikla, kozia brada, bulvový zeler, reďkev a podobné jedlé korene, uhorky šalátové a uhorky nakladačky, strukoviny, tiež lúpané)	77 856 659	1,14	87 081 018	1,18
1518		Živočíšne, rastlinné alebo mikrobiálne tuky a oleje a ich frakcie, varené, oxidované, dehydrované, šírené, ľúkané, polymerizované teplom vo vákuu alebo v inertnom plyne alebo inak chemicky modifikované, okrem tukov, olejov a frakcií položky 1516; nejedlé zmesi alebo prípravky zo živočíšnych, rastlinných alebo mikrobiálnych tukov alebo olejov alebo z frakcií rôznych tukov alebo z olejov tejto kapitoly, inde nešpecifikované ani nezahnuté	40 860 451	0,6	85 253 104	1,15

pokračovanie **Tabuľka 27**

1901	Sladový výťažok; potravinové prípravky z múky, krupice, škrobu alebo zo sladového výťažku, neobsahujúce kakao alebo obsahujúce menej ako 40 hmotnostných % kakaa počítaného na celkom odtučnený základ, inde nešpecifikované ani nezahnuté; kefiru alebo z podobných tovarov položiek 0401 až 0404, neobsahujúce kakao alebo obsahujúce menej ako 5 hmotnostných % kakaa počítaného na celkom odtučnený základ, inde nešpecifikované ani nezahnuté	75 308 568	1,11	84 253 237	1,14
2204	Víno z čerstvého hrozna, vrátane vína obohateného alkoholom; hroznový mušt iný ako položky 2009	68 415 120	1	81 708 903	1,1
0405	Maslo a ostatné tuky a oleje pochádzajúce z mlieka; mliečne nátierky	87 107 020	1,28	77 067 160	1,04
0803	Banány, vrátane plantajnov, čerstvé alebo sušené	73 127 764	1,07	76 727 854	1,04
1704	Cukrovinky (vrátane bielej čokolády), neobsahujúce kakao	63 036 472	0,93	76 340 234	1,03
2103	Omačky a prípravky na omačky; ochucujúce a koreniace zmesi; horčicová múka a krupica a pripravená horčica	63 675 836	0,93	75 553 415	1,02
2008	Ovocie, orechy a ostatné jedlé časti rastlín, inak upravené alebo konzervované; tiež obsahujúce prídavný cukor alebo ostatné sladidlá alebo alkohol (okrem pripravovaných a konzervovaných octom, kyselinou octovou alebo cukrom ale nie sirupom, okrem džemov, želé, lekvárov, ovocných pyr a pást, získaných varením)	66 199 033	0,97	73 747 700	1
2203	Pivo vyrobené zo sladu	68 153 761	1	72 275 167	0,98
0201	Mäso z hovädzích zvierat, čerstvé alebo chladené	69 524 235	1,02	71 969 808	0,97
1701	Trstinový alebo repný cukor a chemicky čistá sacharóza, v pevnej forme	47 010 145	0,69	67 144 458	0,91
0701	Zemiaky, čerstvé alebo chladené	39 571 110	0,58	64 035 871	0,87

Prameň: ŠÚ SR, predbežné údaje za rok 2023 platné k augustu 2024
Výpracoval: MPRV SR
1) tabuľka obsahuje prvých 30 komodít s najväčším podielom

KOMODITNÁ ŠTRUKTÚRA AGROPOTRAVINÁRSKEHO VÝVOZU SR
v roku 2022 a 2023 (zoranené podľa podielu v roku 2023)

Tabuľka 28

Kód CS	Názov komodity ¹⁾	2022		2023	
		€	Podiel (%)	€	Podiel (%)
1001	Pšenica a súraž	403 144 721	8,23	429 408 549	8,32
2106	Potravinové prípravky inde nespecifikované ani nezahnuté	274 087 499	5,6	370 848 261	7,19
1806	Čokoláda a ostatné potravinové prípravky obsahujúce kakao	298 622 797	6,1	309 004 613	5,99
1905	Chlieb, sladké pečivo, koláče, sušienky a ostatné pekárske výrobky, tiež obsahujúce kakao; hostie, prázdne obľátky druhu vhodného na farmaceutické účely, obľátky na pečenie, ryžový papier a podobné výrobky	186 523 609	3,81	286 881 334	5,56
0406	Syr a tvaroh	199 748 706	4,08	195 409 240	3,79
1005	Kukurica	345 652 229	7,06	171 329 042	3,32
1205	Semená repky alebo semená repky olejnej, tiež drvené	201 821 345	4,12	169 421 934	3,28
1107	Slad, tiež pražený	119 477 809	2,44	153 204 230	2,97
1704	Cukrovinky (vrátane bielej čokolády), neobsahujúce kakao	123 327 894	2,52	143 134 313	2,77
0901	Káva, tiež pražená alebo dekoefinovaná; kávové plevy a šupky; náhrady kávy obsahujúce kávu v akomkoľvek pomere	167 618 566	3,42	138 895 260	2,69
0207	Mäso a jedlé droby, z hydiny položky 0105, čerstvé, chladené alebo mrazené	90 642 938	1,85	132 091 653	2,56
1702	Ostatné cukry, vrátane chemicky čistej laktózy, maltózy, glukózy a fruktózy, v pevnej forme; cukrové sirupy neobsahujúce pridané ochucujúce alebo farbivé látky; umelý med, tiež zmiešaný s prírodným medom; karamel	114 384 907	2,34	128 111 516	2,48
2207	Etylalkohol nedenaturovaný s objemovým alkoholometrickým titrom 80 % vol alebo viac; etylalkohol a ostatné destiláty, denaturované, s akýmkoľvek alkoholometrickým titrom	121 176 545	2,47	123 775 632	2,4
2104	Polievky a bujóny a prípravky na ne; homogenizované zložené potravinové prípravky	116 844 750	2,39	123 387 928	2,39
2202	Vody, vrátane minerálnych vôd a sytených vôd, obsahujúce pridaný cukor alebo ostatné sladidlá alebo ochutené, a ostatné nealkoholické nápoje (okrem štiav ovocných, z orechov alebo zeleninových štiav položky 2009)	119 980 756	2,45	122 650 800	2,38
0401	Mlieko a smotana, nezahustené ani neobsahujúce pridaný cukor ani ostatné sladidlá	112 081 420	2,29	104 811 049	2,03
1601	Pásky, salámy a podobné výrobky, z mäsa, mäsových drobov, kvi alebo hmyzu; potravinové prípravky na základe týchto výrobkov	84 253 299	1,72	102 789 322	1,99
2309	Prípravky druhu používaného ako krmivo pre zvieratá	41 602 229	0,85	102 197 221	1,98
1206	Slnečnicové semená, tiež drvené	124 196 652	2,54	95 518 256	1,85
0102	Živé hovädzie zvieratá	62 674 184	1,28	75 696 921	1,47
0103	Živé svine	54 497 877	1,11	68 744 390	1,33
1602	Prípravené alebo konzervované mäso, mäsové droby, krv alebo hmyz (okrem pádkov, salám a podobných výrobkov z mäsa, mäsových drobov, kvi alebo hmyzu a potravinových prípravkov na základe týchto výrobkov)	46 012 323	0,94	67 187 745	1,3

pokračovanie **Tabuľka 28**

1901	Šľachový výťažok; potravinové prípravky z mlieka, krupice, škrobu alebo zo šľachového výťažku, neobsahujúce kakao alebo obsahujúce menej ako 40 hmotnostných % kakaa počítaného na celkom odčutý základ, inde nešpecifikované ani nezahrnuté; potravinové prípravky z mlieka, smotany, kyslého mlieka, kyslej smotany, srvátky, jogurtu, kefiru alebo z podobných tovarov položiek 0401 až 0404, neobsahujúce kakao alebo obsahujúce menej ako 5 hmotnostných % kakaa počítaného na celkom odčutý základ, inde nešpecifikované ani nezahrnuté	54 702 824	1,12	65 539 839	1,27
1701	Trstinový alebo repný cukor a chemicky čistá sacharóza, v pevnej forme	59 703 452	1,22	63 760 283	1,24
1201	Sójové bôby, tiež drvené	59 122 599	1,21	58 531 020	1,13
1507	Sójový olej a jeho frakcie, tiež rafinované, ale chemicky nemodifikované	73 278 088	1,5	53 645 383	1,04
2103	Omačky a prípravky na omačky; ochucujúce a korenacie zmesi; horčicová múka a krupica a pripravená horčica	50 005 905	1,02	52 758 881	1,02
2303	Zvyšky z výroby škrobu a podobné zvyšky, repné rezky, bagasa a ostatný odpad z výroby cukru, pivovarnícke alebo liehovarnícke mláto a odpad, tiež vo forme peliet	53 389 948	1,09	49 881 835	0,97
2208	Etylalkohol nedenaturovaný s objemovým alkoholometrickým títrom menej ako 80 % vol; destiláty, likéry a ostatné ľahové nápoje	34 131 814	0,7	49 693 988	0,96
0105	Živá hydina, t. j. hydina druhu Gallus domesticus, kačice, husi, moriaky, morčaky a perličky	47 041 127	0,96	47 190 306	0,91

Prameň: ŠÚ SR, predbežné údaje za rok 2023 platné k augustu 2024
Výpracoval: MPRV SR
*) tabuľka obsahuje prvých 30 komodít s najväčším podielom

VÝVOJ MAJETKU v poľnohospodárstve v tis. €

Tabuľka 29

Ukazovateľ	2018	2019	2020 ¹⁾	2021 ¹⁾	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	Index 2023/2022
THFK	562 057	667 177	573 763	690 427	931 406	1 115 376	119,8
z toho - budovy a stavby, vr. budov na bývanie	118 899	146 304	138 652	134 814	122 076	157 148	128,7
z toho budovy na bývanie	1 494	1 616	229	253	-2 711	332	-
- stroje a zariadenia	198 141	179 099	153 138	186 483	212 466	220 934	104,0
z toho ostat.stroje a zariadenia	196 977	178 120	151 339	183 137	210 654	218 862	103,9
- dopravné zariadenia	164 363	220 858	195 598	202 154	251 462	284 310	113,1
- kultivované biologické zdroje	76 655	117 591	80 146	160 466	342 684	448 525	130,9
- produkty duševného vlastníctva	3 999	3 325	6 229	6 510	2 718	4 459	164,1

Prameň: ŠÚ SR

¹⁾ Predbežné údaje

²⁾ Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov

Vpracoval: MPRV SR

VÝVOJ MAJETKU v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov v tis. €

Ukazovateľ	2018	2019	2020 ¹⁾	2021 ¹⁾	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	Index 2023/2022
THFK	308 214	298 339	361 457	326 444	335 835	515 224	153,4
z toho - budovy a stavby, vr. budov na bývanie	76 805	32 271	100 638	85 157	104 901	132 757	126,6
z toho budovy na bývanie	355	7	139	108	110	95	86,4
- stroje a zariadenia	188 458	207 051	217 065	177 142	164 250	280 289	170,6
z toho ostat.stroje a zariadenia	185 475	204 842	214 858	173 632	160 038	275 368	172,1
- dopravné zariadenia	32 751	33 730	25 121	23 531	33 107	56 292	170,0
- kultivované biologické zdroje	2749	15478	11650	11044	25613	33971	132,6
- produkty duševného vlastníctva	7 451	9 809	6 983	29 570	7 964	11 915	149,6

Prameň: ŠÚ SR

¹⁾ Predbežné údaje

²⁾ Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov

Vpracoval: MPRV SR

SPOTREBA NPK A ORGANICKÝCH HNOJÍV V SR

Tabuľka 30

Ukazovateľ	Mená jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Na poľnohospodárskej pôde - výmera*	ha p.p.	1 555 043	1 557 192	1 598 377	1 638 091	1 646 765	1 605 767	1 701 743	1 694 717	1 689 923	1 770 814	1 742 647
Spotreba NPK spolu (N+P₂O₅+K₂O)	t	133 469	148 865	153 454	152 538	169 401	163 426	174 299	174 262	174 726	178 339	157 307
z toho : N z dusíkatých hnojív	t	101 004	113 581	115 568	114 773	126 236	122 541	128 977	128 533	127 677	127 495	115 347
P z fosforečných hnojív (vo forme P ₂ O ₅)	t	19 167	20 519	21 830	21 588	24 297	23 208	25 672	26 091	27 412	29 857	23 887
K z draselných hnojív (vo forme K ₂ O)	t	13 297	14 764	16 056	16 177	18 869	17 677	19 650	19 638	19 638	20 987	18 074
Spotreba NPK spolu (N+P₂O₅+K₂O)	kg/ha p. p.	85,8	95,6	96,0	93,1	102,9	101,8	102,4	102,8	103,4	100,7	90,3
z toho : N z dusíkatých hnojív	kg/ha p. p.	65,0	72,9	72,3	70,1	76,9	76,3	75,8	75,8	75,6	72,0	66,2
P z fosforečných hnojív (vo forme P ₂ O ₅)	kg/ha p. p.	12,3	13,2	13,7	13,2	14,8	14,5	15,1	15,4	16,2	16,9	13,7
K z draselných hnojív (vo forme K ₂ O)	kg/ha p. p.	8,6	9,5	10,0	10,0	11,2	11,1	11,6	11,6	11,6	11,9	10,4
Spotreba organických hnojív	t/ha p. p.	3,3	3,4	3,1	3,0	2,5	2,8	2,6	2,7	2,6	2,5	2,6
Na ornjej pôde - výmera*	ha o.p.	1 134 257	1 143 767	1 174 796	1 145 075	1 214 981	1 182 695	1 256 511	1 196 360	1 256 213	1 243 967	1 245 840
Spotreba NPK spolu (N+P₂O₅+K₂O)	kg/ha o. p.	115,3	127,3	127,6	130,2	133,6	135,5	135,2	142,7	136,8	140,9	124,8
z toho : N z dusíkatých hnojív	kg/ha o. p.	87,1	96,8	95,8	97,7	99,3	101,4	99,7	105,0	99,7	100,6	91,5
P z fosforečných hnojív (vo forme P ₂ O ₅)	kg/ha o. p.	16,7	17,8	18,4	18,6	19,5	19,5	20,1	21,5	21,6	23,8	19,0
K z draselných hnojív (vo forme K ₂ O)	kg/ha o. p.	11,5	12,7	13,5	13,9	14,8	14,7	15,4	16,2	15,5	16,6	14,2

Prameň: ÚKSÚP

* ide o výmeru, z ktorej boli zbierané údaje ÚKSÚP, orn

Poznámky: pp - poľnohospodárska pôda, op - orná pôda

Výpracoval: MPRV SR

BILANCIA ČISTÝCH ŽIVÍN NPK u vybraných plodín (kg/ha)

Tabuľka 31

Plodina									Prepočet z oxidov na prvky (kg/ha)							
	Živina	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Živina	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ozimná pšenica	N	9,2	59,5	68,4	70,3	61,5	59,3	51	N	9,2	59,5	68,4	70,3	61,5	59,3	51,0
	P ₂ O ₅	-25,1	-10,7	-7,1	-5,1	-8,9	-6,5	-7,8	P	-11,0	-4,7	-3,1	-2,2	-3,9	-2,8	-3,4
	K ₂ O	-40,5	-22,2	-17,8	-11,7	-15,2	-13,5	2,4	K	-33,6	-18,4	-14,8	-9,7	-12,6	-11,2	2,0
Jarný jačmeň	N	22,4	16,8	38,1	27,1	23,7	29,4	18,6	N	22,4	16,8	38,1	27,1	23,7	29,4	18,6
	P ₂ O ₅	-11,6	-13,5	-3,5	-6,9	-9,2	-6,9	-15,1	P	-5,0	-5,9	-1,5	-3,0	-4,0	-3,0	-6,6
	K ₂ O	-32,4	-31,7	-15,4	-13,4	-16,6	-16,9	3,4	K	-26,9	-26,3	-12,8	-11,1	-13,8	-14,0	2,8
Kukurica na zrno	N	39,5	21,1	-88,6	9,5	52,9	56,4	66,9	N	39,5	21,1	-88,6	9,5	52,9	56,4	66,9
	P ₂ O ₅	-20,2	-29,5	-80,3	-34,3	-8,9	-6,7	-7,6	P	-8,8	-12,9	-35,0	-15,0	-3,9	-2,9	-3,3
	K ₂ O	-9,3	-20,2	-117,4	-47,4	-23,2	-22,4	15,5	K	-7,7	-16,8	-97,5	-39,3	-19,3	-18,6	12,8
Cukrová repa	N	14,8	24,1	22,5	54,1	50,7	36,6	64,3	N	14,8	24,1	22,5	54,1	50,7	36,6	64,3
	P ₂ O ₅	16,9	20	16,2	28,6	30,9	33,1	55,8	P	7,4	8,7	7,1	12,5	13,5	14,5	24,4
	K ₂ O	-96,8	-75	-115	-50,6	-39,8	-48,6	-20,9	K	-80,4	-62,3	-95,5	-42,0	-33,0	-40,4	-17,4
Zemiaky	N	108,9	51,9	94,8	54	67,2	46,7	24,5	N	108,9	51,9	94,8	54,0	67,2	46,7	24,5
	P ₂ O ₅	92,2	46,5	57,3	51,6	74,2	49,9	66	P	40,2	20,3	25,0	22,5	32,4	21,8	28,8
	K ₂ O	45,7	-7,4	46,8	14,1	22,5	13,5	28,8	K	38,0	-6,1	38,8	11,7	18,7	11,2	23,9
Repka olejná	N	29,1	79,6	99,9	98,3	94,3	98,7	82,2	N	29,1	79,6	99,9	98,3	94,3	98,7	82,2
	P ₂ O ₅	-36,5	-16,1	-13,3	-5,2	-8,4	-1,2	-8,6	P	-15,9	-7,0	-5,8	-2,2	-3,7	-0,5	-3,8
	K ₂ O	-49,2	-26,7	-64,8	-16,9	-19,5	-16,6	8,4	K	-40,8	-22,1	-53,8	-14,0	-16,1	-13,8	7,0
Slnečnica	N	32,7	32	38,3	18,3	22,6	19,8	31	N	32,7	32,0	38,3	18,3	22,6	19,8	31,0
	P ₂ O ₅	-9,9	-9,7	-14,2	-11,6	-8,4	-14,7	-5,6	P	-4,3	-4,2	-6,2	-5,1	-3,7	-6,4	-2,4
	K ₂ O	-58,2	-52,6	-32,6	-83,8	-81,8	-86,6	-25,9	K	-48,3	-43,7	-27,1	-69,6	-67,9	-71,8	-21,5
Priemer SR	N	7,5	18,4	6,3	13,5	22,7	43,4	27,7	N	7,5	18,4	6,3	13,5	22,7	43,4	27,7
	P ₂ O ₅	-20,9	-16,7	-39,2	-15,3	-9,7	-2,4	-8,7	P	-9,1	-7,3	-17,1	-6,7	-4,2	-1,0	-3,8
	K ₂ O	-46,1	-40,5	-95,5	-42,5	-33,8	-16,1	-17,5	K	-38,2	-33,6	-79,2	-35,2	-28,1	-13,4	-14,5

Prameň: ÚKSÚP
 Vypracoval: MPRV SR

VÝROBNÉ KAPACITY POTRAVINÁRSKEHO PRIEMYSLU V ROKU 2023

Tabuľka 32

Komodita	Merná jednotka	Kapacita	Výroba	% využitia	Medziroč. zmena využitia kapacít v p.b.
Alkoholické pivo bez miešaných nápojov	hl	354 503	229 901	64,9	18,4
Cestoviny	tona	48 908	17 730	36,3	36,0
Cukrovinky čokoládové	tona	10 091	4 835	47,9	-16,8
Hydinové výrobky	tona	40 680	27 280	67,1	18,2
Chlieb čerstvý	tona	26 389	7 495	28,4	54,0
Konzumné mlieko	tona	154 929	73 704	47,6	21,6
Kyslomliečne výrobky vrátane jogurtov	tona	48 333	45 798	94,8	10,6
Lievoviny	l a.	90 170	73 382	81,4	-4,1
Maslo (od 80 % do 90 % tuku, najviac 16 % vody)	tona	69 545	64 333	92,5	3,9
Mäsové výrobky	tona	494 370	341 386	69,1	22,6
Nealkoholické nápoje sytené sladené	hl	82 010	12 769	15,6	-3,5
Pečivo čerstvé	tona	4 822 386	4 685 416	97,2	26,7
Porážky hovädzieho dobytku	t/ž. hm.	2 564 521	2 453 633	95,7	-10,1
Porážky jatočnej hydiny	t/ž. hm.	492 485	482 649	98,0	-0,5
Porážky ošipáných	t/ž. hm.	1 804 131	1 397 368	77,5	-2,7
Slad	tona	199 800	180 085	90,1	-7,2
Sterilizovaná zelenina okrem uhoriek	tona	16 361	10 765	65,8	0,5
Sterilizované uhorky	tona	7 800	4 663	59,8	10,8
Syry celkom, bez tavených syrov	tona	437 292	233 833	53,5	0,9
Trvanlivé pečivo	tona	39 217 924	15 787 015	40,3	-0,1
Výroba hroznového vína celkom	hl	6 506 667	2 729 709	42,0	-11,8
Zomelok pšenice	tona	30 544	23 486	76,9	-0,8
Zomelok raže	tona	56 810	47 397	83,4	-2,1

Prameň: výkaz Potrav (MPRV SR) a prepočty MPRV SR

¹⁾ od 80 % do 90 % tuku, najviac 16 % vody

Vpracoval: MPRV SR

USPORADÚVANIE POZEMKOVÉHO VLASTNÍCTVA V ROKU 2023

Tabuľka 33

	2003	2010	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	rozdiel 2023-22
OBNOVA EVIDENCIE POZEMKOV													
Celkový počet katastrálnych území	3 525	3 537	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	3 559	0
z toho usporadúva štátna správa na úseku pozemkových úprav	1 195	1 214	1 214	1 214	1 214	1 214	1 214	1 214	1 214	1 218	1 218	1 218	0
podľa zákona SNR č. 330/1991 Zb. v znení neskorších predpisov	759												
podľa zákona č. 180/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov													
- vypracovávali sa ROEP	554												
- dopĺňajú sa o registre v zastavanom území obcí, kde boli v predchádzajúcom období v extrahované vypracované zjednodušené registre pôvodného stavu, v zmysle zákona SNR č. 330/1991 Zb.	641												
Schválených registrov celkom	1 251												
Zapísaných registrov celkom (MP SR a UGKK SR)	1 162	2 617	3 409	3 503	3 519	3 522	3 526	3 535	3 536	3 536	3 536	3 537	1
Zapísaných registrov v intraviláne	356												
ÚPRAVA VLASTNÍCKYCH VZŤAHOV													
V restitučných konaniach podľa zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov													
- počet vydaných rozhodnutí	36 780	42 776	44 176	44 906	45 027	45 195	45 429	45 579	46 886	47 421	48 065	48 627	562
- priznané vlastníctvo k pozemkom o výmere ha	204 121	207 516	209 302	210 558	210 582	210 604	210 624	210 655	210 675	210 860	210 997	211 343	346
- pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky za ktoré patrí oprávneným osobám náhrada (finančná, alebo v pozemkoch ktoré sú vo vlastníctve štátu) o výmere ha	30 084	31 364	31 652	32 438	32 642	32 935	32 971	33 000	33 053	33 099	33 125	33 145	20
V rámci pozemkových spoločenstiev počet vydaných rozhodnutí													
- priznané vlastníctvo k pozemkom o výmere ha	10 740	11 688	11 990	12 225	12 291	12 365	12 385	12 409	12 461	12 470	12 481	12 488	7
- pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky (riešené formou náhrad) o výmere ha	116 370	123 108	123 612	124 275	124 301	124 312	124 318	124 320	124 323	124 327	124 330	124 162	-168
- priznané vlastníctvo k pozemkom o výmere ha	15 890	17 101	17 172	17 334	17 348	17 355	17 359	17 441	17 599	20 158	20 158	20 164	6
V restitučných konaniach podľa zákona č. 503/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov													0
- počet vydaných rozhodnutí	.	24 032	29 867	32 050	33 060	33 724	34 376	34 891	35 613	36 111	36 599	36 937	338
- navrátené vlastníctvo k pozemkom o výmere ha	.	11 078	13 419	13 861	14 094	14 209	14 282	14 351	14 353	14 365	14 395	14 466	71
- priznaná náhrada za pozemky o výmere ha	.	9 007	9 782	10 269	10 455	13 732	13 848	13 937	14 022	14 051	14 441	14 472	31
V rámci pozemkových spoločenstiev počet vydaných rozhodnutí													
- navrátené vlastníctvo k pozemkom o výmere ha	.	4 582	6 229	6 491	6 869	7 086	7 456	7 683	8 003	8 226	8 498	8 677	179
- priznaný nárok na náhradu za pozemky o výmere ha	.	7 771	9 598	9 719	9 805	9 860	9 895	9 964	10 066	10 150	10 180	10 181	1
- priznaný nárok na náhradu za pozemky o výmere ha	.	1 939	2 051	2 058	2 094	2 518	2 809	2 823	2 855	2 856	2 894	2 987	93

pokračovanie Tabuľka 33

POZEMKOVÉ ÚPRAVY	2003	2010	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	rozdiel 2023-22
Projekty pozemkových úprav hradené zo štátneho rozpočtu z toho: z dôvodov riešenia ekologickej narušenej krajiny													
- v Žarskej kotline	28	20	14	9	5	3	0	0	0	0	0	0	0
- v oblasti Vysokých Tatier a Spišskej Magury	56	52	36	33	27	20	13	8	7	5	5	4	-1
- ostatné	10	4	0	0	0	0	0	0	3	3	3	3	0
- Tokajská oblasť									8	8	8	8	0
Zapísané do katastra nehnuteľností po vykonaní projektu pozemkových úprav	12	30	56	64	74	83	93	98	99	100	100	101	1
projekty pozemkových úprav zo štátneho rozpočtu celkom	106	106	106	106	106	106	106	106	117	117	117	117	0
Projekty pozemkových úprav hradené z fondov EÚ													0
- program SAPARD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- program SOP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- program PRV SR 2007-2013		245	80	19	9	4	1	1	0	0	0	0	0
- program PRV SR 2014-2020									130	130	130	130	0
Projekty pozemkových úprav hradené z fondov EÚ zapísané do KN		67	232	293	303	308	311	311	312	312	312	312	0
Projekty pozemkových úprav hradené z fondov EÚ celkom		312	312	312	312	312	312	312	442	442	442	442	0
Projekty pozemkových úprav rozpracované celkom	94	321	130	61	41	27	14	8	148	147	147	174	27
Projekty pozemkových úprav zapísané v KN celkom	12	97	288	357	377	391	404	409	411	412	412	417	5
Projekty pozemkových úprav celkom	106	418	418	418	418	418	418	418	559	559	559	591	32
Poľnohospodárska pôda vyčlenená do užívania vlastníkom v rámci riešenia užívateľských vzťahov k pozemkom formou zjednodušených a zrychlených postupov usporiadania vlastníckych a užívateľských pomerov k pozemkom podľa § 15 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách v ha	283 132	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
z toho: pôvodných pozemkov	41 864												
do náhradného užívania	241 268												

Prameň: MPSR, vyzbierané údaje
Výpracoval: MPRV SR

VÝVOJ PRIEMERNÉHO EVIDENČNÉHO POČTU ZAMESTNANCOV

v poľnohospodárstve a vo vybraných odvetviach ekonomickej činnosti (fyzické osoby)
v organizáciách s 20 a viac zamestnancami

Tabuľka 34

Odvetvie	Priemerné evidenčné počty zamestnancov (fyzické osoby)						Index 2023/22
	1989 ¹	2010	2015	2020	2022	2023	
Poľnohospodárstvo (RV a ŽV)	350 956	32 750	28 377	22 355	17 615	17 547	99,6
Výroba potravín a nápojov	65 049	30 595	28 398	30 825	31 607	31 266	98,9
z toho: výroba potravín	:	:	24 571	27 157	28 097	27 818	99
Lesníctvo a ťažba dreva	40 696	5 020	4 870	4 674	4 285	4 240	98,9
Stavebníctvo	221 798	47 336	34 477	33 544	31 670	31 091	98,2
Priemysel spolu	727 293	365 598	393 685	366 336	402 435	393 848	97,9
Doprava a skladovanie	158 047	90 763	101 124	104 004	99 386	97 145	97,7
Finančné a poisť. činnosti	9 484	31 553	32 154	31 422	29 732	29 453	99,1
Výroba textilu	47 801	4 022	4 753	4 244	3 738	3 606	96,5
SPOLU odvetvia ekon. činnosti	2 504 079	1 250 925	1 338 903	1 402 686	1 396 659	1 390 402	99,6

Prameň : Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy, ŠÚSR

¹⁾ Vybrané ekonomické ukazovatele a zamestnanci v poľnohospodárstve, ŠÚSR

Vypracoval: MPRV SR

VÝVOJ PRIEMERNÝCH MESAČNÝCH MIEZD
v poľnohospodárstve a vo vybraných odvetviach ekono­mick­ej činnosti (fyzické osoby)
v organizáciách s 20 a viac zamestnancami

Tabuľka 35												
Odvetvie	Priem. mesač. mzda v \$k 1989 ¹	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2010	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2015	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2020	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2022	Mzdová parita	Priem. mesač. mzda v € 2023	Mzdová parita
Poľnohospodárstvo (RV a ŽV)	3 410	106,8	601	71,5	747	75,2	1 075	80,7	1 213	79,6	1 321	78,7
Výroba potravín a nápojov	3 024	94,7	732	87,1	841	84,7	1 233	92,5	1 366	89,7	1 517	90,4
z toho: výroba potravín	:	:	:	:	794	80,0	1 110	83,3	1 219	80	1 337	79,6
Lesníctvo a ťažba dreva	3 117	97,6	875	104,2	1 046	105,3	1 128	84,7	1 716	112,7	1 897	113
Stavebníctvo	3 408	106,7	839	99,9	1 024	103,1	1 213	91,1	1 372	90,1	1 485	88,4
Priemysel spolu	3 199	100,2	848	101,0	1 042	104,9	1 302	97,7	1 530	100,5	1 679	100
Doprava a skladovanie	3 126	97,2	762	90,7	857	86,3	1 156	86,8	1 353	88,8	1 505	89,6
Finančné a poisť. činnosti	3 117	97,6	1 485	176,8	1 723	173,5	2 013	151,1	2 303	151,2	2 463	146,7
Výroba textilu	2 730	85,5	581	69,2	742	74,7	1 014	76,1	1 202	78,9	1 338	79,7
SPOLU odvetvia ekon. činnosti	3 194	100,0	840	100,0	993	100,0	1 332	100,0	1 523	100	1 679	100

Prameň: Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy, ŠÚ SR
¹⁾ Vybrané ekonomické ukazovatele a zamestnanci v poľnohospodárstve, ŠÚSR
Výpracoval: MPRV SR

VYBRANÉ UKAZOVATELE POĽNOHOSPODÁRSTVA EÚ-27 V ROKU 2022

Tabuľka 36

Krajina	Poľnohospodársky využívaná pôda			Hrubá pridaná hodnota v produkčných cenách			Pracovná sila v poľnohospodárstve*				Poľnohosp. príjem - indikátor A	
	v 1000 ha	% z EÚ - 27	% podiel na celkovej ploche danej krajiny	mil. €	HPH v € na ha p.v.p.	% z EÚ - 27	v 1000 AWU	AWU na 100 ha p.v.p.	% z EÚ - 27	% na celkovej zamestnanosti danej krajiny	rok 2021 index 2015=100	
EÚ-27	156 658,5	100,0	38,0	215 599,1	1 376,2	100,0	7 611,00	4,9	100	3,6	143,8	
Belgicko	1 354,3	0,9	44,2	2 873,3	2 121,7	1,3	51,6	3,8	0,7	1	107,3	
Bulharsko	4 491,9	2,9	40,5	2 893,7	644,2	1,3	143,2	3,2	2	4,2	225,7	
Česko	3 455,4	2,2	43,8	2 508,8	726,1	1,2	93,9	2,7	1,2	1,7	126,9	
Dánsko	2 614,6	1,7	60,9	3 504,0	1 340,2	1,6	49,4	1,9	0,6	1,6	187,2	
Nemecko	16 715,3	10,7	46,7	30 030,2	1 796,6	13,9	463,8	2,8	6	1	178,9	
Estónsko	995,1	0,6	21,9	465,4	467,6	0,2	16,5	1,7	0,2	2,4	151,7	
Írsko	4 883,6	3,1	69,8	4 940,2	1 011,6	2,3	156,9	3,2	2	6,2	170,6	
Grécko	4 553,8	2,9	34,6	6 497,0	1 426,7	3,0	320,8	7	4,2	6,7	143,7	
Španielsko	23 229,8	14,8	46,6	28 498,4	1 226,8	13,2	807,7	3,5	11	3,9	97,8	
Francúzsko	27 814,2	17,8	50,7	40 492,5	1 455,8	18,8	700,6	2,5	9	2,3	133,6	
Chorvátsko	1 563,0	1,0	27,6	1 637,6	1 047,8	0,8	173,1	11,1	2,2	10	175,6	
Taliansko	12 598,2	8,0	41,7	36 693,2	2 912,6	17,0	949,7	7,5	13,1	3,8	122,6	
Cyprus	111,9	0,1	12,1	335,2	2 994,6	0,2	18,1	16,2	0,2	3,9	116,1	
Lotyšsko	1 930,9	1,2	29,9	730,4	378,3	0,3	58,8	3	0,8	6,6	166	
Litva	2 924,6	1,9	44,8	1 617,6	553,1	0,8	116,4	4	1,6	8,1	156,6	
Luxembursko	130,7	0,1	50,3	175,4	1 342,8	0,1	3,4	2,6	0	1,2	151,1	
Maďarsko	4 670,6	3,0	50,2	3 095,5	662,8	1,4	277,6	5,9	4	5,9	135,2	
Malta	11,2	0,0	35,4	51,1	4 568,0	0,0	5,4	47,9	0,1	1,9	63,7	
Holandsko	1 796,3	1,1	48,1	12 023,2	6 693,5	5,6	159,8	8,9	2	1,6	88,4	
Rakúsko	2 669,8	1,7	31,8	4 479,9	1 678,0	2,1	119,2	4,5	1,6	2,6	144,7	
Poľsko	14 405,7	9,2	46,2	13 578,3	942,6	6,3	1 427,50	9,9	18,4	8,2	195,2	
Portugalsko	3 641,7	2,3	40,9	3 151,6	865,4	1,5	22,0	6	2,9	4,3	123,2	
Rumunsko	12 502,5	8,0	52,4	9 944,8	795,4	4,6	1 047,00	8,4	13,1	12	130,5	
Slovinoko	488,4	0,3	24,1	524,0	1 072,9	0,2	71,2	14,6	0,9	6,5	97,6	
Slovensko	1 889,8	1,2	38,5	870,2	460,5	0,4	39,5	2,1	0,5	1,6	169	
Fínsko	2 194,2	1,4	6,5	1 434,2	633,6	0,7	63,2	2,9	0,8	2,3	146,4	
Švédsko	3 021,4	1,9	6,8	2 553,5	845,1	1,2	56,7	1,9	0,7	1,1	145,1	

Prameň: Eurostat, online data - jún 2024; * AWU - ročná pracovná jednotka (počet osôb, ktoré pracujú na plný úväzok počas celého posudzovaného roku); p.v.p. poľnohospodársky využívaná pôda; Vypracoval: MPRV SR

POĽNOHOSPODÁRSKA PRODUKCIA A PODPORA V KRAJINÁCH EÚ-27 V ROKU 2022

Tabuľka 37

Krajina	Produkcia			Podpora		
	mil. €	% EU - 27	€/ha	mil. €	% EU - 27	€/ha
EU-27	531 874	100,0	3 395,1	53 263	100,0	340,0
Belgicko	11 703	2,2	8 641,4	652	1,3	481,6
Bulharsko	6 467	1,2	1 439,7	1 262	2,5	281,0
Česko	7 712	1,4	2 231,7	1 448	2,9	419,0
Dánsko	14 094	2,6	5 390,4	852	1,7	325,9
Nemecko	76 223	14,3	4 560,1	8 417	16,7	503,5
Estónsko	1 607	0,3	1 615,3	251	0,5	252,5
Írsko	12 859	2,4	2 633,0	1 942	3,9	397,6
Grécko	13 899	2,6	3 052,2	2 723	5,4	598,0
Španielsko	62 222	11,7	2 678,5	6 053	12,0	260,6
Francúzsko	95 911	18,0	3 448,3	8 241	16,3	296,3
Chorvátsko	3 166	0,6	2 025,4	527	1,0	337,0
Taliansko	71 402	13,4	5 667,7	4 589	9,1	364,3
Cyprus	825	0,2	7 373,6	75	0,1	670,1
Lotyšsko	2 271	0,4	1 176,0	356	0,7	184,1
Litva	4 908	0,9	1 678,2	206	0,4	70,3
Luxembursko	597	0,1	4 570,1	78	0,2	594,6
Maďarsko	10 044	1,9	2 150,5	1 711	3,4	366,4
Malta	136	0,0	12 120,8	24	0,0	2 102,0
Holandsko	35 913	6,8	19 993,4	1 107	2,2	616,5
Rakúsko	10 536	2,0	3 946,6	1 718	3,4	643,6
Poľsko	38 871	7,3	2 698,3	3 832	7,6	266,0
Portugalsko	10 423	2,0	2 862,2	1 049	2,1	288,2
Rumunsko	22 219	4,2	1 777,1	2 535	5,0	202,7
Slovinsko	1 592	0,3	3 260,6	308	0,6	630,4
Slovensko	2 983	0,6	1 578,2	508	1,0	268,7
Fínsko	5 257	1,0	2 395,9	1 673	3,3	762,5
Švédsko	8 035	1,5	2 659,4	1 127	2,2	373,2

Prameň: Eurostat, Economic accounts for agriculture - values at current prices [aact_eaa01]

online data jún 2024

Vypracoval: MPRV SR

HLAVNÉ KOMODITY RASTLINNEJ A ŽIVOČÍŠNEJ PRODUKCIE V KRAJINÁCH EÚ-27 V ROKU 2022 v tis. t

Tabuľka 38

Krajina	cereálie vrátane ryže	pšenica	jačmeň	kukurica na zrno	zemiaky	olejniný	hovädzí dobytok	ošípané	hydina
EU-27	270 848	134 306	51 992	52 971	47 465	:	6 640	22 066	:
Belgicko	2 780	1 852	373	500	3 578	37	238	1 032	449
Bulharsko	9 791	6 448	625	2 554	172	2 453	7	82	120
Česko	8 218	5 189	1 877	639	655	1 326	69	209	170
Dánsko	9 464	4 165	4 123	61	2 618	889	119	1 609	152
Nemecko	43 521	22 587	11 207	3 837	10 683	4 600	987	4 486	1 543
Estónsko	1 529	854	489	0	73	223	8	43	:
Írsko	2 486	701	1 550	0	368	77	621	333	171
Grécko	3 206	1 203	323	1 341	392	1 164	36	75	249
Španielsko	19 296	6 509	7 030	3 590	1 882	1 157	732	5 066	1 639
Francúzsko	59 928	34 632	11 285	10 877	8 067	6 760	1 361	2 152	1 504
Chorvátsko	3 043	971	322	1 642	103	397	41	81	72
Itálsko	14 338	6 610	1 158	4 697	1 333	1 225	747	1 239	1 213
Cyprus	60	33	27	0	90	0	5	40	27
Lotyšsko	3 244	2 539	282	0	130	360	15	36	37
Litva	5 624	4 483	522	100	226	910	42	67	86
Luxembursko	171	86	38	1	15	8	10	13	0
Maďarsko	9 056	4 355	1 591	2 766	199	1 927	26	428	480
Malta	0	0	0	0	7	0	1	4	4
Holandsko	1 647	1 163	283	177	6 916	:	422	1 684	:
Rakúsko	5 207	1 713	767	2 114	686	421	210	478	144
Poľsko	34 988	13 195	2 782	8 345	6 031	3 648	541	1 795	2 730
Portugalsko	1 020	62	28	718	320	12	104	349	371
Rumunsko	18 861	8 684	1 707	8 037	1 346	3 584	36	267	491
Slovinsko	576	151	112	278	58	16	36	21	74
Slovensko	3 383	2 048	556	684	131	:	8	52	77
Fínsko	3 590	844	1 426	0	533	60	84	170	147
Švédsko	5 823	3 229	1 510	12	852	436	135	254	176

Prameň: Eurostat - online data, jún 2024

Poznámka: nedostupný údaj

Vypracoval: MPRV SR

HRUBÁ PRODUKČIA, OBRAT A HRUBÁ PRIDANÁ HODNOTA za výrobu potravín, nápojov a tabak. výrobkov členských krajín EÚ, v mil. €, b.c.

Tabuľka 39

Krajina	Hrubá produkcia			Obrat			Hrubá pridaná hodnota na zamestnanca, r. 2021, v tis. €	
	2020	2021	Index 2022/2021	% z EÚ-27	2020	2021	Index 2022/2021	% z EÚ-27
EÚ-27	1 029 334	1 105 339	107,4	100	1 184 342	1 457 247	123	100
Belgicko	44 840	42 707	95,2	3,9	46 317	71 487	154,3	4,9
Bulharsko	5 909	6 694	113,3	0,6	7 680	10 044	130,8	0,7
Česká rep.	14 470	14 413	99,6	1,3	16 634	20 546	123,5	1,4
Dánsko	20 784	21 161	101,8	1,9	28 718	33 253	115,8	2,3
Nemecko	197 033	201 451	102,2	18,2	232 375	283 021	121,8	19,4
Estónsko	1 854	2 004	108,1	0,2	2 315	2 518	108,8	0,2
Írsko	25 623	23 986	93,6	2,2	27 977	33 602,64	120,1	2,3
Grécko	16 006	15 894	99,3	1,4	18 244	20 388	111,8	1,4
Španielsko	125 447	137 227	109,4	12,4	142 798	169 957	119	11,7
Francúzsko	164 359	192 748	117,3	17,4	227 987	255 322	112	17,5
Chorvátsko	4 759	4 158	87,4	0,4	5 198	6 454	124,2	0,4
Taliansko	143 526	156 005	108,7	14,1	158 440	182 642	115,3	12,5
Cyprus	1 425	1 630	114,3	0,1	1 855	2 102	113,4	0,1
Lotyšsko	2 156	2 040	94,6	0,2	2 177	2 600	119,4	0,2
Litva	4 790	4 728	98,7	0,4	4 975	6 446	129,6	0,4
Luxembursko	:	882	:	0,1	935,86	1028,9	109,9	0,1
Maďarsko	11 810	13 306	112,7	1,2	15 032	19 464	129,5	1,3
Malta	486	462	95	0	439,08	:	:	:
Holandsko	74 077	72 995	98,5	6,6	82 092	105 307	128,3	7,2
Rakúsko	23 513	26 484	112,6	2,4	29 153	37 273	127,9	2,6
Poľsko	66 574	74 022	111,2	6,7	77 865	96 609	124,1	6,6
Portugalsko	18 026	16 827	93,3	1,5	18 977	23 219	122,4	1,6
Rumunsko	23 103	14 034	60,7	1,3	17 717	19 310	109	1,3
Slovensko	2 199	2 319	105,5	0,2	2 640	3 185	120,6	0,2
Fínsko	11 295	10 754	95,2	1	11 500	11 487	99,9	0,8
Švédsko	17 081	19 095	111,8	1,7275	22 350	24 140	108	1,6565

Prameň: Eurostat, sept. 2024; : nedostupný údaj. Vypracoval: MPRV SR

ZAMESTNANOSŤ A INVESTÍCIE

za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov členských krajín EÚ

Tabuľka 40

Krajina	Zamestnanosť v tis. osobách (metodika ESA 2010)				Tvorbahrubých investícií do hmotného majetku v mil.€ b.c.		
	2021	2022	Index 2022/2021	% z EÚ-27 rok 2022	2020	2021	Index 2021/2020
EU-27 (od r. 2020)	4 293,5	4 292,6	100,0	100,0	:	:	:
Belgicko	93,7	97,6	104,1	2,3	2 501,0	2 685,4	107,4
Bulharsko	80,0	78,0	97,6	1,8	398,0	297,2	74,7
Česká republika	101,9	101,1	99,2	2,4	788,0	628,3	79,7
Dánsko	56,3	55,6	98,7	1,3	773,0	651,2	84,2
Nemecko	900,0	904,7	100,5	21,1	6 746,0	5 582,8	82,8
Estónsko	13,2	13,3	101,0	0,3	96,0	118,2	123,1
Írsko	52,6	53,4	101,5	1,2	:	176,5	:
Grécko	130,8	132,4	101,2	3,1	473,0	438,2	92,6
Španielsko	425,9	436,8	102,6	10,2	4 963,0	4 158,2	83,8
Francúzsko	683,5	676,9	99,0	15,8	8 052,0	8 218,6	102,1
Chorvátsko	53,1	53,4	100,5	1,2	185,0	151,0	81,6
Itálsko	435,5	438,9	100,8	10,2	4 620,0	4 426,3	95,8
Cyprus	13,5	13,8	102,1	0,3	62,0	47,3	76,3
Lotyšsko	21,3	20,3	95,5	0,5	136,0	79,4	58,4
Litva	38,6	38,8	100,5	0,9	169,0	219,5	129,9
Luxembursko	4,6	4,7	101,9	0,1	40,0	38,2	95,5
Maďarsko	100,7	100,7	100,0	2,3	842,0	990,7	117,7
Malta	3,0	3,0	100,1	0,1	29,0	9,0	30,9
Holandsko	134,9	133,3	98,8	3,1	:	1 824,0	:
Rakúsko	82,2	84,9	103,3	2,0	1 112,0	952,4	85,6
Poľsko	450,8	439,4	97,5	10,2	3 127,0	2 745,9	87,8
Portugalsko	94,9	96,5	101,8	2,2	812,0	612,9	75,5
Rumunsko	168,2	167,3	99,4	3,9	1 006,0	929,7	92,4
Slovinsko	17,6	18,5	104,7	0,4	116,0	144,6	124,7
Slovensko	38,7	40,4	104,4	0,9	379,0	267,5	70,6
Fínsko	34,7	35,2	101,5	0,8	432,0	454,2	105,1
Švédsko	61,2	53,6	87,6	1,2	608,0	694,8	114,3

Prameň: Eurostat; 2024

: nedostupný údaj

Vypracoval: MPRV SR

ISBN 978-80-89738-43-4

9 788089 738434